

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

GP
73
21

Sp 73.21

Harvard College Library

FROM THE

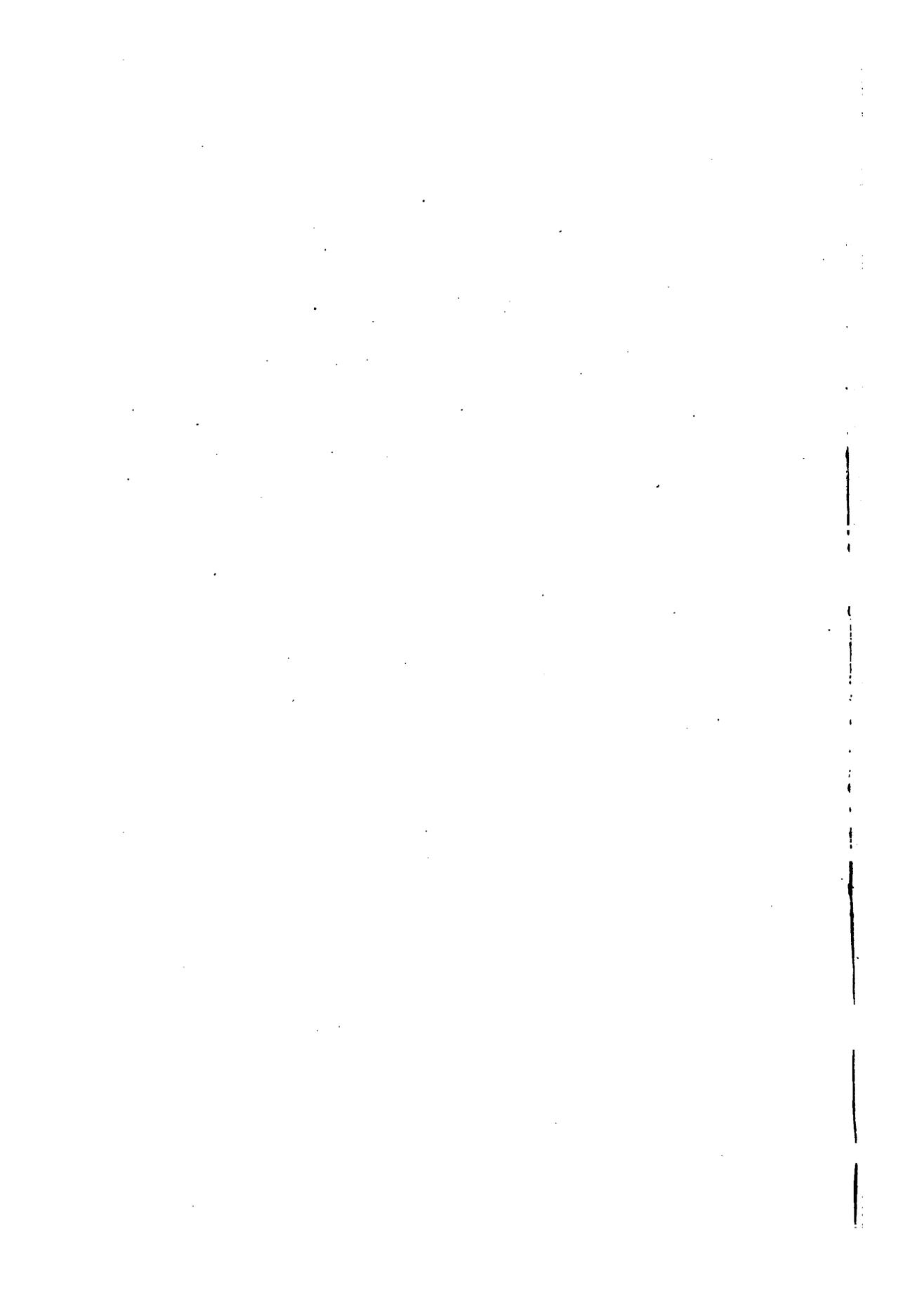
CONSTANTIUS FUND

Established by Professor E. A. SOPHOCLES of Harvard University for "the purchase of Greek and Latin books (the ancient classics), or of Arabic books, or of books illustrating or explaining such Greek, Latin, or Arabic books."

F.

C1

3

CORNUTI
ARTIS RHETORICAE EPITOME

EDIDIT ET COMMENTATUS EST

IOANNES GRAEVEN.

BEROLINI
APUD WEIDMANNOS
MDCCCXCI.

~~Gc 31.5~~

Gp 73.21 ✓

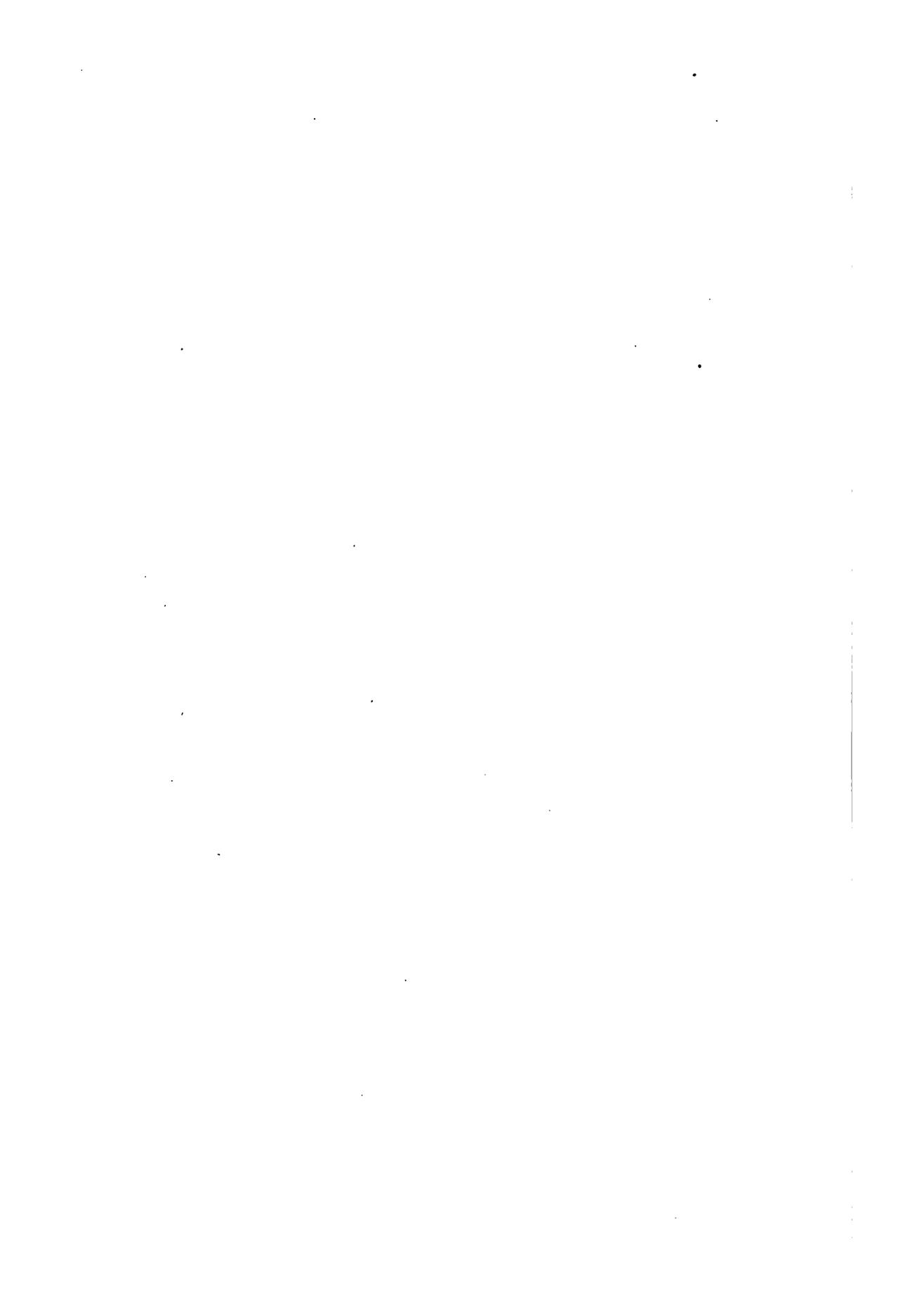

Constantine fund

HERMANNO ET DOROTHEAE

ECKHARDT

S

PRAEFATIO.

Aestate anni 1887 adfines carissimi, quibus hunc libellum sacrum esse volui, cum in me saltum Teutoburgensem pererrantem incidissent, benignam invitationem mihi obtulerunt, ut se comitarer Lutetiam Parisiorum, in urbem suam. ubi Udalrico de Wilamowitz auctore inter alia anonymum tractatum rhetoricum codicis Par. Gr. 1874 contuli, quo fundamentum novae editionis iacerem. nunc librum emissurus facere non possum, quin gratias quam maximas referam et illustribus rectoribus Bibliothecae Parisinae et Hermanno Sauppe atque Udalrico de Wilamowitz, praeceptoribus optime de me meritis. ab illorum enim liberalitate intercedente Carolo Dziatzko impetravi, ut cod. 1874, in quo complures locos iterum inspicere cupiebam, et cod. 2922, quem labori meo magno fore usui sperabam, Gottingam mitterentur; hi summa benevolentia operi meo assidue faverunt neque umquam consulenti mihi defuerunt. ad emendanda verba ipsius tractatus quantum contulerint, omnis pagina editionis clamat, in instituendis quaestionibus, quae Prolegomenis continentur, quantum consiliis suis me adiuverint, dici nequit.

Dabam Gottingae Non. Febr.

CONSPECTUS LIBELLI

PROLEGOMENA

De subsidiis editionis	p. I
Rhetores Epitoma usi	p. V
Rhetores ipsa Arte usi	p. X
De Artis aetate et auctore	p. XXV
Cornuti Artis restitutio	p. XXXIII
<i>Περὶ εὐρέσεως πρώτος τόμος</i>	p. XXXVII
<i>Περὶ εὐρέσεως δεύτερος τόμος</i>	p. XLIV
<i>Περὶ εὐρέσεως τρίτος τόμος</i>	p. LIX
<i>Περὶ εὐρέσεως τέταρτος τόμος</i> :	p. LXIII
<i>Περὶ λέξεως τόμος</i>	p. LXVI
De Cornuti auctoribus	p. LXXVIII
De ratione editionis	p. LXXI
CORNUTI ARTIS RHETORICAE EPITOME	p. 1
Indices	p. 51

PROLEGOMENA

Libellus, quem novo titulo instructum denuo edituri sumus, primum anno h. s. XL Seguerii cura in lucem prodiit¹, unde Anonymi Segueriani *Τέχνη τοῦ πολιτικοῦ λόγου* nominari solet. quam licet Leonardus Spengel, qui tredecim annis post libellum in corpus Rhetorum Graecorum recepit², summo iure bonae frugis plenam dixerit, perpauca v. d. legere voluerunt³ neque plures libellum mendis repurgare studuerunt⁴, quibus ut hortus parum cultus herbis nocentibus usque ad hunc diem scatet.

Libellus uno codice manuscripto traditur, qui in bibliotheca Parisina, quae olim Regia nunc Nationalis appellatur, sub numero 1874 adservatur. hoc codice post Alexandri Aphrodisiensis in Aristotelis Topica commentarium quinque tractatus rhetorici continentur:

---

¹ Séguier de St. Brisson *Notice du manuscrit grec de la bibliothèque royale portant le n° 1874*, quae commentatio et separatim edita est Lutetiae 1840 et inserta libro *Notices et extraits des manuscrits de la bibliothèque du roi* vol. XIV, 2 Lutetiae 1843 p. 185.

² *Rhetores Graeci* vol. I Lipsiae 1853 p. 427.

³ Schneidewinus *Neue Jenaische Allg. Litt. Zeit.* II 1843 p. 218sq. in censura editionis Segueriana ea, quae de Apollodoreis Theodoreisque hoc libello docentur, et antiquiorum scriptorum fragmenta excerpit. Morawskius *Quaest. Quintil.* diss. Berol. 1874 p. 34sq. et *Rh. Mus.* XXXIV 1879 p. 370 complures libelli partes, quae cum Quintiliano consentiunt, Alexandro Numenio vindicandas esse atque hunc et Quintilianum eas Caecilio debere coniecit. nuperrime Schanzius *Hermes* XXV 1890 p. 36 libellum ad doctrinam Apollodori et Theodori explicandam adhibuit.

⁴ Praeter Kayserum et Finckhium, qui ad emendandum libellum operam studiumque contulerunt, hi nobis innotuerunt, qui occasione data singulos locos tractaverint: Schneidewinus l. l., anonymus, qui Sp I (= Spengelii Rhetorum Gr. vol. I) recensuit *Litterar. Centralblatt* 1854 p. 12, Cumanudes *Specimen emendationum* 1854 p. 16, Volckmannus *Rhetorik der Griechen und Römer*² 1885, Schanzius l. l., Thielius *Diss. Gryphisw.* 1889 p. 29.

1. Anonymi *Τέχνη τοῦ πολιτικοῦ λόγου*,
2. Ἀψίνου περὶ τῶν ἐσχηματισμένων προβλημάτων,
3. Μινουκιανοῦ περὶ ἐπιχειρημάτων,
4. Ἀψίνου τέχνη δητορική, cui fragmentum περὶ ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως (Sp I 165) adnexum est,
5. Μενάνδρου δῆτορος περὶ ἐπιβατηρίου et alia de generis demonstrativi speciebus capita.

cum vero ab aliis ad alios libros edendos adhibitus compluribus locis descriptus sit¹, nobis brevissime de eo agere licet. saeculo XIII exaratus est in chartae bombycinae foliis formae quartae, quae scriptura adeo occupata sunt, ut angustissimi margines relinquerentur. quare saepe parvis laciniis abscissis perierunt summis foliorum versibus aliquot verba atque in extremis oris singulae litterae detritae sunt, dum alternis paginis limbi chartacei adglutinantur, quibus ipsis interdum particulae scripturae obteguntur. is autem, qui margines chartulis munivit, aut posterior lector compluribus locis obscuratos ductus primae manus nigriore atramento secutus est² et vocabula truncata in chartula supplere temptavit, qua in re semel graviter erravit³. eodem loco Seguerius incertiores reliquias falso reddidit et idem saepius erravit in compendiis interpretandis,

¹ Accuratissime a Seguerio l. l. (idem de codice 1874 etiam egit in *Dissertation sur le fragment de Longin* Lutetiae 1838, sed huius dissertationis inspiciendae occasio nobis non fuit), tum a Bakio *Apsinis et Longini Rhetorica* Oxonii 1849 p. XLIII, denique a Bursiano in praefatione Menandri rhetoris novae editionis *Abhandl. der Kgl. Bayr. Acad. der Wissensch.* 1881 XVI, III p. 7.

² Cf. e. g. p. 50 22: post verba τὸ μὲν, in quae fol. 126 desinit, fol. 127, cuius initio tres vel quattuor litterae ita evanuerunt, ut vix incerta vestigia ultimae, quae λ fuisse videtur, manerent, ον ου ποιητικ ἔχουσ et nisi fallor supra litteram σ reliquias syllabae αν compendii exhibet. litterae κ et ἔχο illo nigriore atramento scripta sunt, sed litteras primae manus recte repictas esse cognoscitur. Seguerius autem ἄχους a secunda manu scriptum esse neque quae sit lectio primae manus, adnotavit, quare Spengelius ἄχους additamentum secundae manus esse ratus omisit.

³ In folio infimo 125 verba p. 43 22 κατὰ δὲ τὰ στοχαστικὰ ζη- legantur, in summo fol. 126, cuius extrema particula fere quinque litteras continens abscissa est, ante vocabulum χρῆσιμον nihil nisi fragmenta primae manus scripturae inveniuntur, inter quae litteras τοις . . κ . . ηγ. ρο . . et post τοις hastulam obliquam dignovimus. itaque in chartula et τήματα additum et ex frustulis inter τοις et γ conspicuis $\frac{\epsilon}{\tau}$ καλ^ω restitutum est, quamquam hastula primo loco servata pars litterae τ esse non potest. Seguerius τε recepit et pro proximis κατηγορικῶς λεγομένοις posuit, quod spatium longe excedit. at illa hastula litterae μ fuisse videtur, quare satis certe supplemus τοις μ(ἐν) κ(ατ)ηγ(ὸ)ρο(ς).

quorum magnus numerus est. librarius enim non solum usitatis signis certa quaedam vocabula¹ et exitus verborum² sed etiam multa vocabula primis eorum litteris significavit³. elisionem librarius, quamquam pluribus apostrophis usus est quam editiones exhibent, tamen plurimis locis neglexit, id quod ipse videbis, cum in hac re recensio nostra codicem accurate sequatur. contra ab eo discedit in adponendo iota muto et in spirituum accentuumve notis addendis, quippe quas scriba saepe aut omiserit aut perperam posuerit⁴.

Ars, quam edimus, tota ab uno librario exarata est, sed eodem atramento, quo quaedam renovata et in chartula scripta esse memoravimus, pauca et pusilla menda primae manus correctae sunt. quae cum p. 16 *ἀνκάζει*, p. 49 *ἐγνιάτω* scripsisset, super litteram *ν* prioris verbi hamulus cum duobus punctis, quo *αγ* significaretur, et super

¹ Commemoretur rara nota adverbii *ὁμοίως* post verba p. 50 *ἦ ποτὲ μὲν* posita, cuius imago in Walzii *Epistula critica ad Boissonadium* tab. sub. num. 3 multo melius expressa est quam in Seguerii editione. circulus est, per quem a laeva ad dextram obliqua percurrit hastula, cuius parti superiori hamulum efficienti ab utroque latere punctum adpositum est. Seguerio hanc notam verbis *συνεκτικὸν ἔστιν* interpretato Spengelius veram eius significationem a Walzio repertam esse monuit. praeterea adnotandum est pro praepositionibus *ἀπὸ* et *ἐκ*, nisi litteris exprimuntur, idem signum adhiberi. itaque utra praepositio ponenda sit, saepe dubitari potest neque raro a Seguerio discrepantes alteram certis de causis praetulimus.

² Pauca exempla proponere liceat ac prima quidem illa signa syllabas *τερ* et *τατ* comparativi et superlativi denotantia. quae cum inter se simillima sint, Seguerius p. 49 *εὐρυθμότερα* pro superlativo dedit et, cum post haec signa terminationes nulla nota indicentur, falso scripsit p. 18 *ἐπακτικωπάτη*, p. 25 *παραβολώτερος*, quamquam utrobique accentus litterae *ω* superscriptus est, qua re *ἐπακτικώτατον* et *παραβολώτερον* legendum esse patet. accentu etiam p. 44 *ῥοπικῆ* Segueriano scribendum esse *τροπικῆ* demonstratur, nam ligatura, quae pro syllaba *εκ* usurpatur, non circumflexum sed acutum fert. syllaba *ως* noto compendio significatur, quod ubique adverbium pronominalis *οὕτως* legitur, litteris *οὔτ* adnexum est, qua de causa *οὔτως* etiam ante consonas nobis edendum est.

³ Cf. e. g. p. 37 *11, 16* ubi *μάρτυρας* et *μαρτυρίας* ita breviata sunt, ut supra syllabam *μαρ* littera *τ* cum ligatura quadam poneretur, sed cum accentus tum articulus rectae lectionis indicia sunt, quibus neglectis Seguerius loco inferiore falso *τούς μάρτυρας* dedit. singuli casus adiectivi *ἐκαστος* plerumque litteris *ἐκ*, quibus ligatura adfixa et *α* superscriptum est, significantur ut p. 41 *17*; uno loco p. 36 *18* modo *ἐκ* extat, e quo Seguerius haud recte *ἐκότερον* effecit. Spengelius, qui verba *καὶ ἐκότερον* intellegi non posse et verbis superioribus *ἀπλῶς μὲν εἰπεῖν* sententiam «ut singultim dicamus» opponi debere vidit, *καθ' ἑκαστον* legendum esse coniecit. quae coniectura codicis Par. lectione recte explicata egregie confirmatur.

⁴ Persaepe bisyllaba enclitica, quae dicimus, accentus habent, qui proximis verbis tribuendi sunt. pro coniunctione *μηδὲ* haud raro *μη δὲ* et p. 26 *9* pro adiectivo *μηδεμίαν* *μη δὲ μίαν* positum est. nonnullae denique syllabae, quibus circumflexus debetur, acuto aut gravi instructae sunt ut p. 2 *4* *μίσος*, p. 33 *9* *διπλή*, p. 39 *2* *διπλά*.

posterioris litteram γ alterum γ additum est. alios errores prima manus ipsa emendavit, ut p. 10¹⁵ verbo *ἐπαγγέλου* alterum λ superposuit et p. 6¹⁵, ubi post *πάντων* primo *συγκειμένων* scripserat, compendium syllabae ων et accentum lineola per ea transducta delevit et compendium syllabae ον cum suo accentu substituit.

p. 44¹⁴ ^{απ} *ἀντεστραμμένη* legitur¹ neque syllaba *ἀντ* ullo signo irrita facta est. itaque dubitamus, an in exemplari codicis Par. iam participium *ἀπεστραμμένη* in *ἀντεστραμμένη* corruptum² sed genuina syllaba *απ* superscripta syllabaque *ἀντ* punctis suppositis extincta sit, tum a scriba codicis Par., qui illa puncta neglexerit, utraque lectio recepta sit.

Nonnullis mendorum, quibus P (= codex Par. 1874) laborat, editor primus iam medelam adhibuit, sed idem saepe integra verba in peius mutavit. Spengelius autem et haec nova vitia removit et de suo largam copiam emendationum prodidit. rarius C. L. Kaysero contigit, ut locos, quos tractavit³, sanaret, nam in magno numero coniecturarum pleraeque aut falsae aut inanes sunt. optime sine dubio de libello meritis est Christophorus Eberhardus Finckh⁴, qui plus sexaginta locis lucem adtulit modo ingeniosa coniectura modo comparatis aliis scriptis rhetoricis, in quibus eadem atque in libello nobis edendo traduntur. atque hac potissimum via, quam vir Graecarum de rhetorica litterarum sane scientissimus aperuit, nobis incedendum esse intelleximus, ut non solum verba in P corruptissima emendaremus sed etiam fata libelli usque ad auctorem adhuc incognitum persequeremur. ubi primum in locos, qui cum libello consentiunt, diligentius inquisivimus, nobis miseram epitomen

¹ Seguerius *ἀναστραμμένη* scripsit neque quicquam adnotavit.

² Participium *ἀντεστραμμένη* falsum esse patet. neque enim medium verbi *ἀντιστρέφειν* cum accusativo rei coniungi solet, sed medium verbi *ἀποστρέφειν* saepe obiectum regit. accedit quod alii, qui de adfectibus agunt, pariter atque Alexander in illa adfectus definitione § 222 quasdam res *ἀπεστράφθαι τὸν λόγον* dicunt, ut Chrysippus apud Galenum *De Plac. Hippocratis et Plat.* IV 339, 2 ed. Iw. Muell. *ἀλογον . . . ἀπεστραμμένον τὸν λόγον* et Galenus ipse ib. saepius.

³ Nonnullas coniecturas commentario Cornificii a se a. 1854 editi inseruit, plures protulit, cum Sp I recenseret *Jahrbb. f. Phil.* LXX 1854 p. 295 et anno insequente *Münchener Gelehrte Anz.* XLI 1855 p. 1—13, ubi de Finckhii dissertatione iudicium tulit.

⁴ Paucos locos hic ipse quoque Sp I recensens *Jahrbb. f. Phil.* LXIX 1853 p. 645 tetigit, permultos in programme Gymnasii Carolini Heilbronnensis 1854, cui dissertatio inest *De incerti auctoris artis rhetoricae post Seguerium a Leonardo Spengelio editas locis aliquot emendandis.*

plenioris artis in P servari et alios rhetores huius ipsius artis excerpta, alios excerpta illius epitomes exhibere cognovimus. discernimus igitur rhetores, qui Epitoma (E), et rhetores, qui Arte usi sunt. ac primum quidem illos enumeremus.

RHETORES EPITOMA USI

I. Prolegomena in Hermogenis *περὶ στάσεων* librum W VII 1—34¹.

In hoc libello post disputationem arte dispositam inde a p. 20²⁵ varia variorum librorum excerpta adnectuntur per saturam, atque dubitari potest, num idem, qui p. 1—20²⁵ scripsit, hanc appendicem confecerit². leguntur autem omnia ita coniuncta in codicibus Par. 1983 et 2977, eiusdem archetypi apographis, quorum ille priore parte saeculi XI exaratus est³. Prolegomena ergo anno millesimo antiquiora esse constat. quibus excerpta Epitomes contineri hisce locis comparatis adparet⁴:

W VII	E	W VII	E
26 ^{13—21} = § 1 ⁵		26 ^{23—24} = § 105	
26 ^{21—22} = § 143 ⁶		26 ^{26—27} = § 99	

¹ Littera W cum numero Romano significamus Walzii Rhetorum Graecorum volumina.

² Cf. Valentinum Rose *Aristoteles Pseudepigraphus* p. 141.

³ Cf. quae de his codicibus Abrahamus enarravit *Jahrb. f. Phil.* CXXXI 1885 p. 759.

⁴ Nullo alio loco Prolegomenorum excerpta Epitomes deprehendimus, sed dubitamus, an Epitome ad conscribenda praecepta W VII 22 4—12 adhibita sit, quippe quibus idem praescribatur atque E §§ 91, 93. secundum E 18 12 igitur corrigas W VII 22 *ἄλλοις* in *ἀλλήλοις*. corrigas etiam ib. v. 7 *κατὰ δὲ* in *καί*, v. 11 *πάλιν* in *μάιστα*.

⁵ Enuntiatum W VII 26 15 *σημειωτέον* — *λέγειν* is qui Epitomes excerpta Prolegomenis inseruit, addidit, quo explicaretur, quid inter auctorem libri excerpti et alios rhetores differret.

⁶ Mireris verba W VII 26 21 *ἐπιχειρημά ἐστι λόγος κατασκευαστικός τοῦ προτεθέντος ζητήματος* haud diversa esse nobis dici a verbis E 27 9 *πίστις . . . ἐστὶ λόγος κατασκευαστικός τοῦ προκειμένου ζητήματος*. at illa Prolegomenorum verba pro definitione epichirematis non sunt habenda; nam epichirema, quo aut certa quaedam forma syllogismi rhetorici aut singulare argumentum, quod cum aliis ad probandam aliquam rem adhibeamus, significari solet, orationem esse, qua id de quo quaestio est, probemus, sanus homo dicere nequit. itaque nobis persuasum est Epitomes definitionem *πίστεως*, in qua tertia pars orationis civilis intellegitur, in Prolegomena transcriptam, sed participium *προκειμένου* in *προτεθέντος* et nomen *πίστις* in *ἐπιχειρημα* mutatum esse. facile enim fieri potuit, ut *ἐπιχειρημα* loco *πίστεως* poneretur, quoniam saepe vocabulum *πίστις* quoque notionem singularis argumenti habet et idem atque *ἐπιχειρημα* valet, unde etiam in E 32 6 interpolatio nata est.

W VII	E	W VII	E
26 ₂₉₋₃₀	= § 144	27 ₁₀₋₁₂	= § 214
26 ₃₀₋₂₇	₅ = § 145	27 ₁₂₋₁₄	= § 224
27 ₅₋₇	= § 148	27 ₁₅₋₁₆	= § 229
27 ₇₋₁₀	= § 171	27 ₁₆₋₁₈	= § 237

Quamquam Prolegomenorum loci, quos addulimus, ex Epitomes codice exscripti sunt, qui plus duobus saeculis antiquior erat quam P, tamen eis paucas emendationes lucratur. duo apertissima menda eis cum P communia sunt: W VI 27₁ = E 27₂₄ vocabulum *συμβουλαί*, pro quo Seguerius ex alio loco E 37₈ *συμβόλαια* restituit, et W VII 27₁₇ = E 47₁₂ prorsus ineptum *πρόσωπον*, quod coniectura corrigendum est. plura nova vitia in eis orta sunt, quibus P contaminatus non est¹. sex tantum locis rectiores lectiones quam P exhibent. cf. E 1₅, 19₁₂, 27_{14, 23, 24}.

II. Theonis Scholiasta (TS).

Etsi exigua scholia in Theonis Progymnasmata aetatem tulerunt², sive non plura eis adscripta erant, sive multa perierunt, extant interpretationes Theonis capituli IV, quo de narratione agitur, et inter eas complura de narratione aperta et credibili reddenda praecepta, quae ex Epitoma fluxisse manifestum est.

TS, W I	E
261 ₄₋₁₀	= § 82
261 ₂₆₋₃₀	= §§ 89, 90
261 ₃₀₋₂₆₂	₁ = § 95
262 ₂₋₅	= §§ 97, 98

quanto integriora Epitomes verba in his excerptis quam in P servantur, uno exemplo illustrare liceat:

TS W I 261₇₋₁₀ = E 17₆ in P

Καὶ τὸ δις τὰ αὐτά = | καὶ τὸ τῶν αὐτῶν πολλάκις
 Theo Sp II 80₂₅] τὸ τοιοῦτον | μεμνησθαι· μακρὸν γὰρ τοῦτο

¹ Collatis lectionibus codicis P hi loci Prolegomenorum emendantur: W VII 26₂₃ *μείωσις* (*εὐφημία*), 24 *κρείττον* (*ἢ χειρόν*), 27 *ποικίλλης*, 27₂ (*τοῦ*) *ἤτορος*, 3 *καὶ βεβαιῶσαι*, 6 *ὅς γὰρ*, 8 *γενικώτατοι*, 9 *συστοιχία* . . . *παρεπόμενον*, 12 *ἐπιχείρησιν*. has corruptelas librariorum incuria natas esse putamus, alibi ut 26, 20 Epitomes verba ab excerptore ipso depravata esse videntur.

² Leguntur W I 257—262 et puriora in Finckhii editione Theonis Sophistae Progymnasmatum 1834 p. 144 sqq. huius editionis verba sub numeris editionis Walzianae, quippe quae sola singulos versus numeret, citabimus.

μακρὸν καὶ ὀχληρὸν ἔστιν, εἰ μὴ ἄρα ταῖς ἐργασίαις αὐτὸ μεταχειρισόμεθα καὶ νῦν μὲν ὡς ἐπιδεικνύοντες¹ λέγομεν, νῦν δὲ ὡς ἀνακεφαλαιούμενοι ἢ ἐπαναλαμβάνοντες.

καὶ ὀχληρὸν, εἰ μὴ ἄρα ταῖς ἐργασίαις αὐτὸ διαχειρισόμεθα καὶ νῦν μὲν ὡς γιγνώσκοντες λέγομεν, αὐθαῖς δὲ ὡς συγκεφαλαιούμενοι, ἐτέρωθι δὲ ὡς ἀναμιμνήσκοντες.

eo quod Theo bis eadem dici vetuit, TS commotus esse videtur, ut tria membra enuntiati, quae in E verbis νῦν μὲν, αὐθαῖς δὲ, ἐτέρωθι δὲ inchoantur, in duo contraheret et pro ultimo ἢ ἐπαναλαμβάνοντες atque pro particulis αὐθαῖς δὲ particulas νῦν δὲ scriberet. praeterea initium enuntiati a TS leniter mutatum esse patet, quo Theonis verbis melius accommodaretur². reliquis tribus locis, ubi TS cum P discrepat, illum genuinam lectionem exhibere certum est. nam verba μεταχειρισόμεθα et ἀνακεφαλαιούμενοι rhetoribus usitiora sunt quam composita διαχειρισόμεθα et συγκεφαλαιούμενοι atque etiam hanc utramque lectionem codicis P corruptam esse alio Epitomes excerpto confirmatur³. quin participium γιγνώσκοντες ipsum quoque falsum sit, dubitari nequit, quia verbo recapitulandi verbum opponi desideratur, quod notionem demonstrandi habeat. participium ἐπιδεικνύοντες igitur optime ad illum locum quadrat. iam a TS codice P multo meliorem Epitomes codicem usurpatum esse perspicuum est; quot emendationes Epitomes eius excerptis debeantur, recensione nostra doceberis.

III. Aphthonii Interpretes (AJ).

In Ioannis Siceliotae Doxopatri in Aphthonium Homiliis saepius οἱ παλαιοὶ vel οἱ παλαιότεροι τῶν ἐξηγητῶν laudantur, qui nobis litteris AJ significantur. ad quaestionem nostram pertinent ea, quae ex illorum scholiis in Homiliarum caput II recepta sunt. Doxopater enim ut quibus modis perspicuitas brevitas credibilitas efficiantur exponat, de singulis virtutibus narrationis primum ex Hermogenis

¹ ἐπιδεικνύοντες ex editione Walziana recepinus, cum participium ἀποδεικνύοντες, quod editio Fiuckhiana exhibet, minus rectum esse videatur.

² Consilio a TS etiam initia aliorum excerptorum W I 261 4, 26, 262 2 mutata et 261 30 pro enumeratione μορίων διηγήσεως (E 18 10) verba τὰ ἔξ περιστάτικα posita sunt.

³ W II 219 17 μεταχειρισόμεθα et κεφαλαιούμενοι legitur. genuinum verbum ἀνακεφ. ergo post TSae aetatem syllabas ἀνα amisissis, in P autem vel eius archetypo falso syllabam συ accepisse sumendum est.

de ideis libro pauca excerpere¹, tum ea, quae in commentario vetustiorum Aphthonii Interpretum ad hanc rem spectabant², postremo ea, quae Geometra in Aphthonii interpretatione de eadem re dixerat³, ad verbum describere solet. quibus e libris Geometra hanc interpretationis suae partem congresserit, infra nobis quaerendum est. AJ toti ex Epitoma pendent.

AJ	W II	E
219	4-220	8 = §§ 80—88
228	14-229	8 = §§ 64—77
234	3-29	= §§ 89—98

AJ permagnas Epitomes partes in scholia sua transscripsisse vides, sed eos consilio quaedam omisisse pauca addidisse alia mutasse cognosces. desunt apud AJ complura praecepta Epitomes tota: E §§ 72, 74, 76, 87, 96 et particulae aliorum⁴: verba E 14¹⁹ *καὶ . . λέγοντι*, 15³ *καὶ* — 4 *σιωπώμενα*, 15⁸ *δ* — 9 *χρήσιμον*, 17⁴ *οἰκονομίας* — 5 *χρείαν*. additamenta tribus locis deprehenduntur: W II 234⁸ post sex *μόρια διηγῆσεως* E 18¹¹ enumerata septimum *ὄργανον* nominatur et exempla singulorum adponuntur. W II 229³⁻⁴ praecepto vitandae *περιφράσεως* (= E § 73) hoc simile adnectitur *καὶ ἐὰν μὴ λόγον ἀντὶ ὀνόματος ποιῆς, οἶον ἀντὶ τοῦ ἀπέθανε τὸν βίον ἐξέλιπε*. W II 219²⁸ post *ὀνοματοποιίας* exemplum (= E 17¹⁷) alterum adfertur *καὶ τὸ κελαρύζει καὶ τὰ ὅμοια*. fortasse dices haec omnia Epitomae propria fuisse, in P autem excidisse. at TS verbis W I 261³⁰ *μόρια δὲ διηγῆσεώς ἐστι τὰ ἐξ περιστατικά* (cf. adn. VII²) se non septem *μόρια διηγῆσεως* in Epitoma legisse testatur⁵, unde AJ *ὄργανον* et exempla septem *μορίων* Epitomes enumerationi *μορίων* adiecisse efficitur. praeceptum W II 229³, ne sententia pro vocabulo adhibeatur, ab Epitoma alienum esse ex eo concludimus, quod praeceptum vitandae *περιφράσεως* inter ea brevitatis praecepta est, quae Alexandro Numenio attribuenda sunt. quem non *περίφρασιν* atque etiam insuper sententiae pro vocabulo usum vetuisse apertum est, quoniam ei

¹ W II 216²⁶—219²; 227¹⁵—228¹¹; 234^{18q}.

² W II 219²—220⁶; 228¹⁴—229⁸; 234³⁻²⁹.

³ W II 220⁶—226²³; 229⁹—233²⁹; 235¹—236⁵.

⁴ AJ alterum synonymiae exemplum E 15⁶ *ἢ ξίφος καὶ μάχαιρα* non praetermisit, sed interpolatorem id ex inferioribus verbis E 15⁹ archetypo codicis P inseruisse Kayserus recte coniecit *Münchener Gel. Anz.* 1855 p. 6.

⁵ Cf. Finckhii Programma I. p. 10.

sententiae pro vocabulo usus species figurae περιφράσεως esse videbatur¹. itaque praeceptum de quo agitur AJ non ab Epitoma sed a Theonis Progymnasmatis repetisse sumendi sunt, in quibus Sp II 84¹⁰ legitur παρατηρητέον . . . μήτε λόγον ἀντὶ ὀνόματος ποιεῖν, οἷον ἀντὶ τοῦ ἀπέθανεν ἐξέλιπε τὸν βίον. AJ ab eodem Theone, qui Sp II 81¹³ post alia exempla τῶν πεποιημένων verba κελαρύζειν καὶ τὰ τοιαῦτα exhibet, verba W II 219²⁸ mutuatos praecepto Epitomes adfixisse probabile est². ter igitur AJ excerptis Epitomes aliena additamenta immiscuisse concedendum est. quinque AJ verba Epitomes consilio mutare videmus: initium brevitatis praeceptorum³ E § 63 (= W II 228¹⁴) et verba enuntiatum E 17⁴ (= W II 219¹⁴), cuius priorem partem resecurerunt, in aliam formam redegerunt. W II 229⁶ e Theonis Progymnasmatis Sp II 84¹³, unde etiam proximum enuntiatum W II 229³ exscripserunt, verbum συνυπακούεται in locum genuini λείπει substituerunt⁴. W II 219¹⁰ sqq. duos quattuor numerorum, quos P exhibet E 16²⁰, 17², 10, 11, omiserunt et pro ceteris, quos falsos esse putasse videntur, alios posuerunt. W II 228¹⁷ denique verba, quae P exhibet E 14¹⁷ μήτε μακρὰ — διηγούμενοι, cum his commutaverunt μήτε εἰς τὰ παρέλκοντα χρόνον καταναλώσης, ὡς οἱ μετὰ τὰ πράγματα εἰωθότες διηγείσθαι. quibus verbis quin locus Theonis Sp II 83²¹ μήτε εἰς τὰ παρέλκοντα τὸν λόγον καταναλίσκωμεν, ὡς οἱ μετὰ τὰ πράγματα εἰωθότες διηγείσθαι subsit, haud dubitamus, cum apud AJ eandem corruptelam reperiamus, qua ille Theonis locus laborat. cum Lederlino enim <τὰ> μετὰ τὰ πράγματα scribendum esse collato l. Theonis Sp II 108²³ persuasum habemus.

Reliquas AJum et Epitomes verborum, qualia in P leguntur, discrepantias, quas non mutationibus AJum natas esse putemus, in apparatu critico adnotabimus. pauca de pretio harum variarum lectionum dicenda sunt. AJ deteriore Epitomes codice usos esse quam TSam in propatulo est, AJbus enim complures corruptelae

¹ Cf. Alexandrum de figuris Sp III 32¹⁴ sqq.

² Cum AJ Theone usos esse constet, dubitari nequit, quin eum iam scholiis suis instructum legerint et a TS W I 260²² finem perspicuitatis repetiverint, quem W II 220³ excerptis Epitomes adiunxerunt.

³ Sub initium perspicuitatis et credibilitatis praeceptorum AJ particulam δὲ Epitomes omiserunt.

⁴ Verbum λείπει, quod E 15¹⁸ codice P traditur, ab Alexandro in explicatione ἐλλείψεως adhibitum esse comprobatur locis Sp III 33¹⁴; 167⁵.

cum P communes sunt, quibus TS vacat. cf. e. g. E 17₈ participium *γινώσκοντες*, quod falsum esse demonstravimus. E 18₈ et AJ et P particulam *ἀν*, quam TS solus tradidit, omiserunt. aliis autem locis AJ una cum TS genuinam lectionem pro depravata codicis P servaverunt, ut E 17₈ *μεταχειρισόμεθα* (cf. adn. VII₈) et E 19₁ *καὶ τὸ περὶ αὐτοῦ*. his exemplis satis elucet Epitomes codicem, quem AJ ante oculos habuerunt, meliorem quam codicem P fuisse. quamquam igitur in Epitomes excerpta, quae AJ fecerunt, permultae corruptelae irrepserunt, tamen eis haud paucae codicis P corruptelae sanantur.

Praeter tria magna Epitomes excerpta, quae Doxopater e vetustiorum Interpretum scholiis exscripta esse expressis verbis dicit, aliud Epitomes excerptum Doxopatri Homiliis W II 198₄₋₉ continetur¹. cui cum Doxopater verba *τινὲς δὲ καὶ τοῦτο λέγουσιν* praemittat, pronomine *τινὲς* hic AJ significari nobis persuasum est.

Restat ut qua aetate AJ et TS Epitomen compilaverint quaeramus. ex eo, quod Doxopater, quem Bursianus priore parte saeculi XI vixisse evidentissima coniectura statuit², AJ vetustiores Interpretes nominare et ante Geometram ponere solet, AJ hunc hominem, qui posteriori dimidio saeculi X adsignandus est, aetate praecessisse concludimus. AJ autem Theonis Scholiasta, cuius scholia in manibus tenebant (cf. adn. IX₂), inferiores sunt et aliquantum spatium temporis inter illos et Theonis Scholiastam interfuisse simillimum est veri, cum Theonis Scholiasta Epitomen multo puriorem et integriorem quam AJ legerit. compluribus ergo saeculis ante annum millesimum Epitome confecta esse videtur.

RHETORES IPSA ARTE USI

I. Scholiasta Hermogenis de inventione librorum.

Quattuor huius operis Hermogeniani commentarii adhuc innotuerunt:

1. Commentarius in Walzii tomo VII editus, qui e Scholiis, quae Prolegomenis carebant, et tribus diversis Prolegomenis constat.

---

¹ Haec verba, quae ipsa W II 13₂₋₅ excerpta sunt, ex E § 47 sumpta esse Finckhius iam vidit et ea ad lacunam codicis P explendam adhibuit. cf. eius Programma l. p. 7.

² In Meandri editione l. p. 13.

- quattuor igitur huius commentarii partes nobis distinguendae sunt, quae nominabuntur anonyma Scholia (W VII 697—860) anonyma Prolegomena I (W VII 52—54) II (p. 55—74 *b*) III (p. 74 *c*—76).
2. Commentarius, cuius prima pars sola publicata est W VI 507—543. cum Walzium hunc falso Georgio Diaeretæ adscripserit¹, nobis commentarius Pseudogeorgianus audiat.
  3. Maximi Planudæ commentarius W V 363—436².
  4. Doxopatri commentarius, qui inscribitur *εἰς τὸ περὶ εὐρέσεως ἐρμολογέουτος βιβλίον ἐξήγησις*³.

De tribus eorum operum, quae enumeravimus, nobis hic fusius disserendum est, quippe quibus permulta Artis excerpta contineantur,

---

¹ Walzium VI 505 in codice Vaticano 105, qui commentarium purissimum exhibet, eum titulum prae se ferre *Προλεγόμενα εἰς τὸ περὶ εὐρέσεως Ἐρμολογέουτος τοῦ Διαιρέτου Γεωργίου*, sed in inferiore nota a scriba Doxopatrum auctorem commentarii nominari contendit. illum titulum in codice Vat. omnino non inveniri, sed nomen Ioannis Doxopatri etiam totius operis initio praescriptum esse testes nobis sunt Ericus Bethe et Ericus Pernice, qui codicem Vat. summa benignitate in usum nostrum adierunt. Walzium ita errasse videtur, ut codicem Vat. pro Vindobonensi XV (apud Nesselium IV p. 14) appellaret, in quo titulum illum se ipsum legisse dicit VI p. XII (cf. VI 507 adn. 1). cum ibidem p. XIV codicem Vindobonensem e codice Laurentiano LVII 5 descriptum esse statuerit, unde nomen Georgiae Diaeretæ in codicis Vindobonensis titulum fluxerit liquet. in codice enim Laurentiano sub finem tituli scholiorum legitur (W VI 505) *εἰς δὲ ἡ τοῦ Διαιρέτου Γεωργίου ἢ τοῦ λεγομένου ἀνωνύμου Γεωργίου καὶ ἀδέσποτου* (i. ἡ ἀδέσποτα). itaque codicem auctoritate nixi commentarium Georgio Diaeretæ adscribere non possumus.

² Planudæ commentarius epitome commentarii primo loco adlati est. ad hanc rem illustrandam Planudæ Prolegomenorum partes et locos, unde descriptae sint, enumerare liceat: W V 363 = W VII 55 3; 364 6 = 698 11; 364 7 = 698 16; 364 16 = 699 10; 364 27 = 52 16; 365 1 = 54 2; 365 2 = 52 19; 365 3 = 53 6; 365 8 = 65 14; 365 9 = 70 16; 365 19 = 52 8; 365 22 = 64 10; 366 9 = 63 17; 366 21 = 52 6; 366 23 = 68 7; 366 24 = 697 13; 366 25 = 56 21; 367 10 = 73 22; 367 21 = 72 22; 368 2 = 72 1; 368 16 = 71 21; 368 21 = 57 8; 368 25 = 73 6; 369 1 = 66 26. sub finem W V 369 19 definitio inventionis aliunde sumpta adnectitur, quae W VI 510 24, 579 1 reperitur. Planudam nulla Artis excerpta exhibere nisi quae ex vetustiore commentario suo receperit consentaneum est, sed saepe nobis ad commentarium Planudæ relegandum erit, cum Walzium in tomo VII multas partes, quae epitomae Planudæ insunt, non iterum expresserit.

³ Titulus supra adscriptus Doxopatri commentario praefixus est in codice Par. 2922, qui ut Parisiis Gottingam mitteretur, impetravimus. Walzium enim verbis VI 506 ad opinionem adducti eramus hunc commentarium non diversum esse a Pseudogeorgiano, sed eum eundem esse vidimus, cuius alterum exemplar codex Baroccianus 175, ex quo Cramerus *Anecd. Gr. Oxon.* IV p. 155 quaedam excerpta edidit, tertium exemplar codex Vindobonensis LXXIII (apud Nesselium IV p. 42) exhibet. commentarium nullius pretii esse cognovimus, cum codicem Par. diligentius excuteremus. Doxopater hic plerumque suo Marte interpretari temptat neque pari modo atque in commentario Hermogenis de ideis libri bonas interpretationes vetustiores compilavit. inter paucas partes, quas eum ex anonymis Scholiis sumpsisse deprehendimus, unum excerptum Artis est, de quo infra dicetur.

de anonymis Scholiis, de anonymis Prolegomenis I, de commentario Pseudogeorgiano. ac primum quidem duo exempla proponere libet, quibus libellum nobis edendum, quem Epitomen nominamus, re vera epitomen amplioris Artis esse eiusque excerpta in tribus libris laudatis extare luce clarius adparet. in anonymis Scholiis W VII 762 sqq. eidem atque in E §§ 157—159 tres fines enthymematis enumerantur, quos duo alii fines¹ et multa ex eis, quae Alexander Numenius et Neocles et Harpocratio² de enthymemate docuerunt, sequuntur. haec omnia non e libris trium rhetorum ipsis a scholiasta sumpta esse sed uni Arti deberi, ex qua libellus nobis edendus quoque derivatus sit, tribus illis finibus confirmatur, qui et in anonymis Scholiis et in Epitoma leguntur eodemque utrobique ordine coniuncti sunt. in anonymis Prolegomenis I W VII 53 7—22 et apud Pseudogeorgium W VI 512 adn. 44 Apollodoreorum et Alexandri eis adversati *περὶ τάξεως προοιμίου* praecepta inveniuntur, quae in Epitoma desiderantur. neque enim solum ex eo, quod Apollodoreorum et Alexandri *περὶ τάξεως διηγήσεως* praecepta E §§ 124—131 adferuntur, eorundem *περὶ τάξεως προοιμίου* praecepta supra non defuisse concludendum est, sed etiam verbis E § 201 ad haec praecepta delegamur. librariorum autem culpa cuncta haec praecepta periisse credenda non sunt. dubitari igitur nequit, quin libellus nobis edendus opus epitomatoris sit, qui Artis vetustioris, quam in epitomen rededit, *περὶ τάξεως προοιμίου* praecepta exciderit et infra omissionis suae oblitus locum Artis ad illa excisa respicientem retinuerit. quod cum anonyma Scholia, anonyma Prolegomena I, commentarium Pseudogeorgianum excerpta Artis, cuius Epitomen edimus, exhibere in propatulo sit, omnia excerpta congerenda sunt et quomodo in illos libros manaverint quaerendum est.

¹ In eo, quod post Neoclis finem enthymematis W VII 762 17—763 3 = E § 157 alter eiusdem rhetoris finis W VII 763 8—10 adfertur, offendendum non est. priore enim quid sit enthymema, posteriore quae sit eius forma definitur. simili ratione verba W VII 762 8—10 dicta sunt, quae infra Alexandro adscribentur. enuntiato enim priore *ἐνθύμημά ἐστι τὸ ἐν τῷ διανοήματι ἔχον τὴν δύναμιν καὶ τὴν σύστασιν* enthymematis natura explicatur, enuntiato inferiore *διάνοια γὰρ ἐστὶ τις ἐκ (1. ἐν) μάχης λεγομένη <ῆ> ἐν ἀκολουθίας σχήματι* forma enthymematis exponitur.

² Harpocratiois nomen nonnisi ante tertium enthymematis finem W VII 763 5 = E § 159 fertur, sed eidem verba W VII 763 14—20 adscribenda sunt, nam epichirematis explicatio 763 15 adhibita Harpocratiois esse traditur W VII 752 5.

Incipiamus ab anonymis Prolegomenis I. ut quae Artis excerpta his insint enucleemus, tota Prolegomena dissolvi e re est.

Prima quidem pars ex Arte exscripta est.

W VII 52₃₋₈ = E § 36

W VII 52₈₋₁₁ = E §§ 24, 25.

W VII 52₁₁₋₁₃ praeceptum de elocutione prooemii datur, quod breviatum E § 240 reperitur. W VII 52₁₃₋₁₄ praeceptum de actione prooemii datur, cuius nullae reliquiae in Epitoma extant. tamen hoc quoque praeceptum in Arte extitisse inde colligimus, quod in ea de actione aliarum orationis partium post praecepta ad earum elocutionem spectantia pauca dicta erant (vide E §§ 137, 197).

Proxima particula W VII 52₁₆₋₂₀¹ ipsa quoque Arti vindicanda est. nam verba W VII 52₁₇ *κυρίως δὲ μὲν προοίμιον ἔλεγον οἱ παλαιοὶ τὰ παρὰ τῶν κιθαρῳδῶν ἐν ἀρχῇ λεγόμενα*, modo additamentum reseueris², consentiunt cum eis, quae extant E 1₁₃. fines *προοιμίον* et *τέλους τοῦ προοιμίου* W VII 52₁₆ et 19 cum illis verbis arcte coniunctos ex eodem atque illa fonte fluxisse simillimum est veri, praesertim cum Artem plures prooemii fines quam unum in E § 5 receptum exhibuisse certum sit.

Particula W VII 52₂₀₋₅₃³, quae secundum Hermogenis libri de Jnv. I verba Sp. II 177₁₆ concepta esse videtur et in commentario Pseudogeorgiano W VI 519₂₁ ad explicandum illum Hermogenis locum adhibetur⁴, ab Arte prorsus aliena est.

¹ Haec particula et ea, quae sequitur W VII 52₂₀₋₅₃, reperitur W III 662₁₄.

² Is qui sententiam W VII 52₁₇ ex Artis etymologia prooemii, quae integrior E § 4 legitur, repetivit, verba *παρὰ* et *ἐν ἀρχῇ λεγόμενα* addidit, quod prooemium non τὸ ἀνακρουμα τὸ πρὸ τῆς ᾠδῆς τῆς κιθάρης, sicut auctor etymologiae voluit (cf. E 1₁₄), sed citharoedi Dionysi invocationem fuisse putaret. eundem enim pari ratione longiorem nominis prooemii explicationem W VI 511₂₂ = VII 56₃, cui ipsi quoque etymologia Artis subest, scripsisse infra adparebit. ceterum ne Quint. quidem Inst. IV 1₂ citharoedi prooemium praecentionem citharæ esse existimavit.

³ Prolegomenorum excerpto W III 662₁₈₋₂₃ (cf. supra adn. 1) demonstratur W VII 53₁ *εἰσι(ν οἱ) κριταί* et 53₂ *δι' ἐντολὴν* legendum esse.

⁴ Hoc praeceptum non solum in Prolegomenis et apud Pseudogeorgium l. l. sed etiam in anonymis Scholiis W VII 702₅ invenitur, ubique aliquo errore depravatum. genuinum autem restitui potest Hermogenis verbis Sp II 177₂₂₋₁₈₂ collatis. e quibus cognoscitur sub voce *κατηγόρων* et accusatores et eos, qui accusatores adiuvent, sub voce *ἀπολογουμένων* eos, qui pro reis loquantur, sub voce *ἐχόντων τὰ πράγματα* reos ipsos intellegendos esse. praeceptum igitur ita fere renovandum est: *τὰ προοίμια γράφεται ἀπὸ τῶν διακόντων, οἵτινές εἰσιν οἱ κριταί, ἀπὸ τῶν κατηγόρων, οἵτινές εἰσιν οἱ διώκοντες καὶ οἱ δι' ἐντολὴν λαλοῦντες, ἀπὸ τῶν ἀπολογουμένων, οἵτινές εἰσιν οἱ ἐντολεῖς, οἱ βοηθοῦντες τοῖς φεύγουσιν, ἀπὸ τῶν ἐχόντων τὰ πράγματα καὶ τὰ ἐγκλήματα, οἵτινές εἰσιν οἱ φεύγοντες.*

Partem W VII 53₇₋₂₂, qua *περὶ τάξεως προοιμίου* agitur, ex Arte sumptam esse supra demonstravimus.

Quae sequuntur W VII 53₂₂—54₃, aliunde repetita sunt. prooemii enim exemplum p. 53₂₂ et prooemii finis atque etymologia p. 54₁ enumeratione quinque partium orationis W IV 12₁₉—13₁₉ continentur, quam in Arte, qua quattuor orationis partes esse docetur, non extitisse certum est.

Extrema pars W VII 54₃₋₂₁ de topis prooemii est¹. num priora de hac re verba p. 54₃₋₁₆² Arti debeantur, diiudicare non audemus, posteriora p. 54₁₆₋₂₂ ex Arte fluxisse patet, nam eadem pleniora E § 7 reperiuntur³.

Venimus ad anonyma Scholia. quorum caput, quo enthymema tractatur, Artis excerptis refertum esse iam vidimus. ex eadem Arte in proximum Scholiorum caput Harpocratonis de epenthymemate verba (W VII 769 adn. 6, V 410₁₁—411₁₃) transcripta sunt. quae in Arte extiterint necesse est, cum Harpocratonis de elocutione epenthymematis praeceptum E § 250 dari non potuisset, nisi antea quaedam de natura epenthymematis dicta essent. item naturam epichirematis in Arte explicatam fuisse concluditur, cuius saepius in Epitoma mentio fiat et de cuius elocutione Harpocratio E § 248 praescribat. itaque anonymorum Scholiorum capituli, quod de epichiremate est, partem β (W VII 752₅₋₇, V 395₁₂—397₃) Arti adsignamus. hanc partem inde originem ducere multis indiciis confirmatur. collectio epichirematis finium simillima est collectioni enthymematis finium (W VII 762) et ultimum praeceptum partis WV 396₁₃, quo epichirematis solutio exponitur, respondet Epitomes de solutione paradigmatis praecepto (E § 187). porro Harpocratonis, Neoclis, Alexandri mentio fit. Zenonis denique paradigmatis finis adfertur, qui E § 156 quoque invenitur. tria igitur capita Scholiorum tomi tertii magnis Artis excerptis referta videmus.

In uno capite secundi tomi Scholiorum, quod de narratione

¹ Lege W VII 54₃ ἀπὸ τριῶν τόπων secundum W II 546₉.

² Haec verba vehementer confusa esse Doxopatri verbis W II 546₈₋₂₅ comparatis adparet, quae ex eodem fonte atque illa Prolegomenorum verba derivata sunt.

³ Idem locus scholio Demosthenis ad or. 54 § 1 subest, sed in medio relinquendum est, utrum scholiasta ipsa Arte an vetustiore libro usus sit, ex quo illa de topis prooemii praecepta in Artem transcripta sint. scholiastam non ex Epitoma pendere certum est, cum rectum ordinem praeceptorum et exempla uberiora quam Epitome exhibeat.

est, particulam esse vidimus, quae ex Artis excerptis constat, W VII 729₂₇—730₆¹.

W VII 729₂₈₋₃₂ = E § 52

W VII 729₃₂—730₂ = E §§ 119, 120

W VII 730₂₋₆ = E §§ 127, 128

finis narrationis, quo haec pars inchoatur W VII 729₂₇ *διήγησός ἐστιν ἔκθεσις πραγμάτων γεγονότων ἢ ὡς γεγονότων* Epitomae deest neque cum eis, quae in Scholiis eum sequuntur, congruit; nam fini *γενικῆς διηγήσεως*, secundum quem narrationi etiam enuntiatio praesentium et futurarum rerum subest, repugnat. tamen eum cum ceteris ex Arte depromptum putamus, cum eum ad alium locum Artis bene quadrare demonstrari possit.

In primo denique tomo Scholiorum, qui Hermogenis de prooemio praeceptis interpretationi est, tria excerpta Artis deprehenduntur, quae in anonyma Prolegomena I quoque recepta sunt. initium enim Scholiorum W VII 697₅₋₉ Prolegomenorum particulae W VII 52₁₆₋₂₀ prorsus par est, sed adverbium *κυρίως* p. 52₁₇, quod rectum esse loco E 1₁₈ confirmatur, p. 697₈ in *κοινῶς* corruptum est. Artis de actione prooemii praeceptum et W VII 715₇ et W VII 52₁₈, Artis de elocutione prooemii praeceptum et W VII 716₇, V 382₈ et W VII 52₁₁ adfertur. quod Scholia plenius quam Prolegomena exhibent, sed in illis verba huius praecepti, qualia in Arte erant, magis quam in Prolegomenis mutata² et ordinem, quem duo extrema praecepta in Arte sequebantur et in Prolegomenis servant³, perturbatum esse constat. Artis ergo excerpta, quae Scholiis et Prolegomenis communia sunt, non ex altero opere in alterum transscripta sunt. neque autem utriusque operis auctor haec ab Arte ipsa repetisse credendus est, quia in Arte tria enuntiata W VII 52₁₆₋₂₀ = 697₅₋₉ haud ita coniuncta erant. relinquitur, ut vetustior Scholiasta Hermogenis de Jnv. librorum, qui ad condenda anonyma Scholia et anonyma

¹ Hanc partem a Doxopatro receptam (cf. adn. XI 3) in codicis Par. 2922 fol. 92 deteximus. ubi similis corruptela nata est atque in codice P 1874. homoioteleuto enim deceptus scriba verba, quae inter *ἀπαγγεῖλαι πραγμάτων* W VII 729₂₉ et *γεγενημένων* 729₃₁ leguntur, omisit.

² Prolegomenis Artis verba puriora contineri horum cum Epitoma comparatione perspicuum est. et W VII 52₁₁ et E 48₉ legitur *ἐπιμηνεία* (vel *φράσις*) *ἀπερίλεγος ἔστιν*, quorum verborum loco in Scholiis *τὴν δὲ ἐπιμηνείαν δεῖ . . . ἀπερίλεγον εἶναι* scriptum est.

³ In Arte praeceptum prooemii actionis praecepto prooemii elocutionis continuatum esse ex Epitomes praeceptis §§ 137, 197 colligimus.

Prolegomena I adhibitus est, partes Artis, quae et in Scholiis et in Prolegomenis leguntur, exscripsisse putetur. eidem cetera quoque Artis excerpta debent, quae Scholiorum et quae Prolegomenorum propria sunt, verisimillimum est.

Eodem vetustiore Hermogenis Scholiasta auctor commentarii Pseudogeorgiani usus esse videtur. in hoc enim commentario W VI 512⁴⁻⁸ adn. 44 eadem atque in anonymis Prolegomenis I WVII 53⁶⁻⁵⁴³ leguntur, et Apollodoreorum Alexandrique *περὶ τᾶξως προοιμίου* praecepta et verba W VII 53²²⁻⁵⁴³, quae ex Arte non deprompta sunt. consensus igitur inter anonyma Prolegomena I et commentarium Pseudogeorgianum non eo explicandus est, quod uterque auctor idem ex Arte descripserit. cum autem illa verba WVII 53²²⁻⁵⁴³, quae ex uno fonte hausta esse statuimus, in Prolegomenis arcte cohaereant, in commentario Pseudogeorgiano segregata sint, illa non ex hoc pendere liquet. auctorem commentarii Pseudogeorgiani Prolegomena non expilasse nunc paucis comprobandum est.

Illi excerpto Artis, quod et in Prolegomenis et in commentario Pseudogeorgiano extat, in hoc alia excerpta Artis antecedunt:

W VI 511⁴⁻¹² = E § 1¹

lenibus quibusdam differentiis duorum locorum commentarium Pseudogeorgianum non excerptum Epitomes sed Artis ipsius exhibere intellegitur. ut exemplum adferamus, neque verba E 1¹ *ἦτοι δικανικὸς*, quae pro interpolatione habenda sunt, in commentario inveniuntur, et ibidem W VI 511⁵ post verbum *διαίρεται* nomina quattuor orationis partium enumerantur, pro quibus epitomatores verba *τὰ προκείμενα* E 1² posuisse certum est.

Enuntiatum W VII 511¹⁹ sq. similitudinem quandam cum E § 2 habet. ubi autem veriora Artis verba tradantur, difficile est diiudicatu neque minus dubium est, num in Arte eadem atque W VI 511¹⁵ causa, cur primum de prooemio agendum sit, adlata fuerit.

W VI 511²²⁻⁵¹²⁴ denique etymologia nominis *προοιμίου*,

---

¹ Enuntiatum W VI 511⁶ *περὶ ὧν — διδάσκει*, quod ab Hermogenis interprete additum esse patet, in codice Vat. 105, optimo commentarii Pseudogeorgiani exemplari, deest. praestantiae huius codicis documento sint paucae aliae lectiones a Walzio in apparatu critico adlatae. *προσεχυστέρους* W VI 511⁸ in aliis codd. mutatum et *τῆς κιδάρας* 512³ alibi omissum genuinas lectiones esse verbis E 1³, 15 ostenditur, lectio *μεθελκυστας* 511²² anonymis Prolegomenis II W VII 56⁶ stabilitur.

quam E § 4 legimus, nonnunquam eisdem verbis adhibitis recepta est, sed eodem consilio atque unum Epitomes enuntiatum in anonymis Prolegomenis I (cf. adn. XIII₂) amplificata est¹.

Auctorem commentarii Pseudogeorgiani Artis excerpta modo enucleata ex hac ipsa, proximum excerptum W VI 512 adn. 44, quod ei cum anonymis Prolegomenis I commune est, e Prolegomenis sumpsisse minus probabile est quam omnia excerpta ex eodem vetustioris Hermogenis Scholiastae opere, quod auctor Prolegomenorum compilavit, in commentarium Pseudogeorgianum derivata esse.

Inter commentarium Pseudogeorgianum et anonyma Scholia, quae saepissime conspirare obiter insipienti iam adparet, parem rationem atque inter commentarium Pseudogeorgianum et anonyma Prolegomena I intercedere cum conicere licet tum Artis excerptis, quae et commentario Pseudogeorgiano et anonymis Scholiis continentur², confirmatur. Artis excerpta enim, quae Scholia W VII 752₅₋₈, V 395₁₂₋₃₉₆₉ exhibent, in commentario Pseudogeorgiano reperiuntur, sed Artis excerpta, quae in Scholiis arcte cum illis cohaerent W V 396₉₋₃₉₇₃, in commentario Pseudogeorgiano abscissa sunt, sive omnino praetermissa sive alio loco posita sunt. tribus autem epichirematis finibus in Scholiis W VII 752₅, V 395₁₂₋₁₅ enumeratis commentarius Pseudogeorgianus hunc quartum adnectit: *ἡ ἐπινόημα, ὃ κατασκευάζει τὸ προκείμενον ζήτημα*: quem, cum eodem modo, quo tertius epichirematis finis (W V 395₁₄) tertio enthymematis fini (W VII 763₅), quarto enthymematis fini (W VII 763₇) respondeat, non ab auctore commentarii Pseudogeorgiani additum sed ex

¹ Etymologia, qualis in commentario Pseudogeorgiano est, reperitur in anonymis Prolegomenis II W VII 56₄₋₁₃, sed hic extremum enuntiatum Pseudogeorgianum W VI 512₃ omissum est, quod ex Arte descriptum esse patet, cum enuntiato E 1₁₃ prorsus par sit. alia pars commentarii Pseudogeorgiani W VI 509₂₆₋₅₁₀₂₃ cum initio anonymorum Prolegomenorum II W VII 55₃₋₅₆₁₃ ad verbum consentit. utraque igitur pars e commentario Pseudogeorgiano in anonyma Prolegomena II fluxisse aut horum quoque auctor vetustioris Hermogenis Scholiastam usurpasse putandus est. anonyma Prolegomena II pariter atque anonyma Prolegomena I e vetustiore Scholiasta pendere iudicemus, si praeter illam etymologiam nominis prooemii alia excerpta Artis in eis detexissemus. at quamquam complures loci horum Prolegomenorum quandam cum Epitoma necessitudinem habent (cf. commentarium ad §§ 10, 15, 33, 122), ibi excerpta Artis agnoscere audacius est.

² Bethius et Pernicius (cf. adn. XIII₁) in codice Vat. 105 verba W VII 729₂₇₋₇₃₀₆ in fol. 71^b, verba W VII 752₅₋₈, V 395₁₂₋₃₉₆₉ in fol. 87^b, verba W VII 762₁₈₋₇₆₆₁₆ in fol. 102^bsq. detexerunt et varias lectiones adnotaverunt. cetera Artis excerpta, quae anonymis Scholiis insunt, in illo codice non invenerunt.

Arte ipsa receptum esse persuasum habemus. commentarius Pseudo-georgianus ergo et anonyma Scholia Artis excerpta sua eidem vetustiori Hermogenis Scholiastae debere cognoscuntur¹.

Tempus quo vetustiora illa in Hermogenis de Jnv. libros Scholia composita sint, in quae omnia Artis excerpta adhuc enumerata primo congregata esse sumpsimus, certioribus finibus circumscribi nequit, quoniam de anonymis Prolegomenis I et anonymis Scholiis nihil nisi ea ante annum millesimum scripta esse², de commentario Pseudogeorgiano ne hoc quidem constat³.

II. Marcellinus.

Post Syrianum et Sopatrum, quorum alter circa medium saec. V, alter sub finem eiusdem saec. floruit⁴, Marcellinus rhetor commentarium in Hermogenis de Stat. librum composuit. hic Hermogenis scholiasta non diversus esse videtur a Marcellino, cui vulgo Thucydidis vita adscribitur. eidem in codice Pal. tota scholia Thucydidea vindicari Eugenius Petersen⁵ vidit. Ernestus Schwabe⁶ igitur Marcellinum scholia in formam, qua nos utimur, redegisse sumpsit et eum inter saeculum VI et X fuisse demonstravit. nam Suidam vitam Marcellini pleniorē habuisse quam nos, scholia autem inde a Justiniani temporibus in formam hodiernam redacta esse.

In uno tantum Marcellini commentarii capite, quo Hermogenis de *κοινῆ ποιότητι* verba Sp II 148²⁴ sqq. explicantur, Artis excerptaprehenduntur. quorum in numero illud maximi momenti est, quo de differentia prooemii et epilogi agitur W IV 428⁴⁻²⁹. quisquis hanc partem Marcellini commentarii cum Epitomes §§ 19, 20 et 237 comparaverit, utroque libro eiusdem rhetoris verba tradi, sed ea in Epitoma in duos locos dispersa et utrobique coacta, apud

¹ Qua de causa sperandum est alia Artis excerpta, quae a vetustiore Scholiasta recepta, in anonymis autem Scholiis omissa sint, e praestantissimo codice Vat. 105 erui posse.

² Anonyma Scholia et tria anonyma Prolegomena codicibus Par. 1983 et 2977 traduntur, de quibus cf. supra p. V.

³ Commentarium anno millesimo antiquiorem esse sciremus, si eum in anonymis Prolegomenis II excerptum esse constaret cf. adp. XVII 1.

⁴ Syrianum, Hermogenis interpretem, non alium sumimus esse ac philosophum Neoplatonicum, Plutarchi successorem, Sopatrum rhetorem eundem esse credimus, cui IX epistola Aeneae Gazaei scripta est (apud Hercherum *Epist. Gr.* p. 26).

⁵ *De vita Thucydidis* Dorpati 1873 p. 9.

⁶ *Quaestiones de scholiorum Thucydideorum fontibus Leipz. Stud.* IV 1881 p. 78, 141 sqq.

Marcellinum indivisa et magis intacta servari intellet. quod si Marcellinus haec verba ab Arte repetisse sumendus est, Epitomes fabricatorem, quem permultas et magnas partes Artis excidisse ex excerptis ab Hermogenis de inventione librorum Scholiasta factis satis adparuit, etiam partes Artis cohaerentes discerpisse et quaedam falsis locis posuisse studioque breviandi mutasse elucet. Marcellinum autem illa verba Arti debere eo confirmatur, quod inde alias particulas exscripsit.

W IV 422²⁷ quattuor fines epilogi enumerantur, quorum primus et tertius inter epilogi fines E §§ 198—200 adlatos primo et tertio loco reperiuntur, alter Neoclis, alter Alexandri nomen prae se ferens. non in alio libro nisi in Arte, cuius Epitomen edimus, Neoclis et Alexandri fines ita coniunctos fuisse credi potest. Marcellinus ergo hac Arte usus est. cui secundum apud Marcellinum epilogi finem vindicare non dubitamus, nam Epitomes fabricatorem hunc eodem modo, quo Marcellinum secundum Epitomes finem § 199 omisisse veri similis est quam Marcellinum inter duos fines, quos ex uno loco exscripsit, aliunde repetitum interiecisse. neque autem quartum finem W IV 422³⁰, cui Minuciani nomen praefixum est, in Arte cum superioribus coniunctum fuisse credimus, quia nullo alio loco Artis quaedam a Minuciano repetita invenimus.

Complura minora Artis excerpta in eodem Marcellini commentarii capite dissipata sunt, quae fere ad verbum cum suis Epitomes locis congruunt:

W IV	E
423 ⁸⁻⁶	= §§ 207, 208
424 ²⁵⁻²⁷	= § 202
424 ²⁷⁻³⁰	= § 235
426 ¹⁷⁻¹⁹	= § 204
426 ³¹⁻⁴²⁷ ²	= § 212
427 ⁸⁻¹⁰	= § 205 ¹

III. Nicolaus.

Hic auctor Progymnasmatum, quae Finckhjus Sp III 449 ex anonymis in Aphthonium scholiis W II effodit, veterrimus rhetorum

¹ Duae lacunae Marcellini commentarii Epitomes verbis expleri possunt. W IV 423⁵ enim post verba *ἔργον δὲ ἐπιλόγου κατὰ Πλάτωνα* (*πλεῖονα* quod traditur, Finckhjus correxit) *ἐν Φαίδρω· ἐν κεφαλαίῳ λέγοντα ὑπομνήσαι ἐπὶ τελευτῇ τοῦ ἀκούοντος* inserenda sunt verba E 41¹² *τῶν εἰρημένων* — 18 *διεγείραι*. W IV 426¹⁸ *ὥστε* *μὴ* scribendum est ut E 40¹⁸.

est, quos Arte usos esse scimus. circa annum quingentesimum enim Constantinopoli floruit.

Progymnasmatum verbis Sp III 477₅ = W II 614₅, quibus exponitur, quid epilogi proprium sit, Alexandri de elocutione et actione epilogi praeceptum subesse cognovimus. E §§ 240, 241 enim ea, quae Alexander de elocutione prooemii et narrationis praescripsit, valde breviata et coartata exhibent. inde colligimus §§ 242, 243 quoque excerpta Alexandri praeceptorum esse. cum § 243 autem Nicolai verba, de quibus agitur, insignem similitudinem prae se ferunt. utrobique ut epilogi elocutio *παθητική* reddatur et *δεινώσεις καὶ σχετλιασμοί* usurpentur praescribitur. ut quae ratio inter Nicolaum et Epitomen intercedat statuamus, quomodo discrepent quaerendum est. praeceptum E 48₂₂ adlatum, ut elocutio *τολμηροτέρα τοῖς σχήμασι* sit, apud Nicolaum deest neque vero haec discrepantia ullius momenti est. praeterea eo discrepant, quod E 48₂₃ adiectivum *περιπαθεστέρα* ipsum quoque ad elocutionem refertur, apud Nicolaum actio epilogi, cuius in Epitoma omnino mentio non fit, *περιπαθεστέρα* dicitur Sp III 477₇ *ἴδιον ἐπιλόγω . . καὶ αὐτῇ τῇ ὑποκρίσει κερῆσθαι περιπαθεστέρα*. his verbis evincitur Nicolaum non Epitoma usum esse. cum enim Alexandri sit elocutionis praeceptis pauca de actione verba adiungere (cf. §§ 136 sq., 196 sq. et adn. XV₃), dubitari non potest, quin Nicolaus Alexandri de epilogo praeceptum integrius quam Epitome exhibet legerit.

Sp III 457₂₆ sqq., 458₁ sqq. = W II 583_{1, 10} Nicolaum eadem Theodori de narrationis virtutibus verba et Aristotelis de brevitate verba, quorum excerpta E §§ 103, 102 leguntur, ante oculos habuisse perspicuum est. haec Theodori et Aristotelis verba a Neocle consociata esse infra adparebit. cum igitur Nicolaum et Alexandri libri et Neoclis libri parte, quam Ars continebat, usum deprehenderimus, eum non illos libros adiisse sed Artem usurpasse credamus.

Iam aliane Artis excerpta in Nicolai Progymnasmatibus insint quaerendum est. de nonnullis Progymnasmatum locis, quos in commentario ad E §§ 26, 79, 233 laudavimus, certum dici non potest. neque autem dubium est, quin et verba Sp III 473₂₆ = W II 610₃₂ ex Artis praecepto, quod integrius E § 7 servatur, sumpta sint et plurimi orationis partium fines, qui in Progymnasmatum Prolegomenis enumerantur, eidem Arti debeantur. Finckhius Sp III 450₁₈—451₅ hanc enumerationem ex anonymis Aphthonii scholiis W II 6₁₇—

7¹⁸ solis restituere temptavit, sed eadem a Doxopatro W II 123⁹ sqq. compilata est, ubi W II 123²⁸, 124³¹ alii fines *ἔργου* prooemii et epilogi extant atque W II 7^{1, 16}. Nicolaus ergo non modo duos fines narrationis W II 3 = Sp III 450²³ adtulisse sed etiam *ἔργου* prooemii et epilogi duplici modo definivisse videtur. undecim finium, quos Nicolai Progymnasmatis adsignamus, quattuor in Epitoma reperiuntur¹ et inter eos Platonis finis epilogi *ἔργου*, a quo et apud Nicolaum Sp II 451 et E 41¹² praepositio *περὶ* a Platone verbis *τῶν εἰρημένων* praefixa abest. quintum ex Nicolai finibus Sp III 450²⁴ iam in alio excerpto Artis deteximus W VII 729²⁷. itaque etiam ceterorum sex finium quattuor, quos bene ad Artem quadrare videbimus, inde in Progymnasmata fluxisse veri simile est. solos fines *ἀντιθέσεως* et *λύσεως*, quibus in Arte, quae *ἀντίθεσιν* et *λύσιν* non in partes orationis referebat, locus non erat, Nicolaus aliunde repetisse sumendus est.

IV. Geometra.

Omnium, qui Artis excerpta exhibent, supremus Geometra est, cuius *ἑξήγησις εἰς τὰ προγυμνάσματα τοῦ Ἀφθονίου*² a Doxopatro cum alias tum ubi de virtutibus narrationis agebatur compilata est. etsi huius interpretationis auctor a Doxopatro nomine Geometrae solo appellatur, non diversus esse videtur ab Joanne Geometra, quem studia rhetorica haud aspernatum esse constat. inter multa enim opera, quae sub eius nomine feruntur, complura encomia et ephrases sunt³. aetas hominis sylloga carminum variorum codicis Par. suppl. 352 definitur. cuius in partem inferiorem epigrammata diversorum auctorum, quorum nomina tacentur, inserto odario erotico congesta sunt, priore parte poemata Christiana continentur, quae Cramerus, primus sylloges editor⁴, quia in eorum initio quattuor hymni et sub finem novem Canticorum metaphrases extarent, quae aliis quibusdam codd. Joanni Geometrae adscriberentur, cuncta huic poetae vindicavit. Cramerii coniecturae vires accreverunt eo, quod

¹ Sp III 450²⁰ = E § 9; 450²² = § 48; 450³² = § 198; 451³ = § 207.

² Hic titulus Geometrae operis semel in Doxopatri Homiliis W II 104¹⁶ adfertur, sed saepius in Doxopatri Hermogenis de Inv. libri interpretatione.

³ Orationem de malo e codice Gr. Matrit. LXXXII publicavit Iriarte *Catal. codd. Gr. Matrit.* p. 301. eandem orationem, encomium quercus, ephrasin horti aliasque eius modi orationes codice Barocc. XXV contineri comperimus Bernardi *Catal. codd. Angliae* I p. 3.

⁴ *Anecd. Gr. Paris.* IV p. 264—388.

Diltheyus, praeceptor dilectissimus, in codice Par. 1630, carmen apud Cram. p. 334²² hoc titulo ornatum *ἔξομολόγησις εἰς τὸν χριστὸν διὰ ἡρωελεγειῶν. τοῦ γεωμέτρον* reperit et alia poemata florilegii Joanni Geometrae certis de causis adtribuenda esse vidit¹. accedit quod quattuor iambi in crucem apud Cram. 305⁶ inter alia carmina eiusdem argumenti a Leone Allatio editi sunt², qui quodam codice ut videtur nixus eis nomen Joannis Geometrae prae-fixit. quin ergo huic <versificatori pessimo> tota prior pars sylloges codicis Par. suppl. 352 iure adsignata sit, non iam dubium est. falso autem Cramerus Joannis Geometrae poetae aetatem de-finivit, quem, quoniam cladem Nicephoro Logothetae a Bulgaris anno 811 illatam defleret, hoc regnante vixisse sumpsit, nam Diltheyus Nicephorum regem, ad quem carmina apud Cram. 290, 305¹ scripta sint, Nicephorum Phocam esse intellexit, qui post imperium sex annorum anno 969 interfectus est. posteriore igitur parte saeculi X neque multo ante tempora Doxopatri Joannes Geometra fuit. si hac sera aetate, cum iam diu Epitome in manibus hominum versaretur, Artem ipsam extitisse tibi persuadere non potes, Geometram suas inter-pretationes Aphthonii de narrationis virtutibus praeceptorum ex anti-quiore commentario descripsisse credendum est. nam ad has in-terpretationes componendas Artem adhibitam esse eis perlustratis et dissolutis elucebit. ut disputatio nostra minus impedita sit, Geo-metram ipsum auctorem interpretationum esse sumimus.

Geometra cum de prima narrationis virtutum ab Aphthonio postularum dissereret, hanc rationem iniit, ut plurima Theonis de perspicuitate praecepta mutato interdum ordine mutatisque saepe verbis reciperet et nonnumquam longiores explicationes de suo ad-deret³ (Geometra W II 220²² = Theo Sp II 80¹⁸, 221⁸ = 80²⁴, 221¹⁷ = 80²⁷, 222⁸ = 82²³, 222²¹ = 82¹⁹⁴, 222²³ = 81⁴,

¹ *De epigrammatum Graecorum syllogis quibusdam minoribus commentatio.* Gottingae 1887 p. 21 sq.

² *Excerpta varia Graecorum sophistarum et rhetorum* Romae 1641 p. 399.

³ His potissimum quanta fuerit Geometra sagacitate cognoscitur, ut ex-plicatione verborum *συνθέτων* W II 231¹⁶. Theonem, qui Sp II 84¹⁴ composita verba simplicibus opponit, sub illis non idem intellexisse atque Geometram patet. qui *σύνθετα διδυραμβώδη καὶ συνηθέστερα τοῖς ποιηταῖς* esse dicit. huius modi autem *σύνθετα* brevitati minime nocent. cf. Demetrium de eloc. § 92 Sp III 283¹⁸.

⁴ *μεταξυλογίαι* et *ὑπέρβατα*, quibus et a Theone et E 17¹⁵ perspicuitas *λέξεως* minui dicitur, inepte a Geometra inter *πράγματα* orationem obscurantia enumerantur.

222₂₇ = 81₆, 222₃₀ = 80₁₁, 223₈–224₁ = 81_{8–29} (cf. 76₂₈), 224₄ = 81₃₁, 224₂₀ = 82₃, 224₂₉ = 82₂₆, 226₂ = 82₁₆). inter ea, quae Geometra Theonis verbis addidit, tres particulae sunt, quae ex Epitoma pendere videntur. adiectiva *μακραὶ καὶ ἀπηρημέναις* W II 221₁₇ nomini *παρεκβάσει* adposita, *λέξεις γλωσσηματικάι* W II 223₅ Theonis sex generibus verborum perspicuitati nocentium adiectae, praeceptum W II 226₆, ut *τὸ μῆκος τῶν περιόδων* vitetur, E 17_{12, 14, 16} reperiuntur.

In altera parte, qua de brevitate agitur, Geometra primo, ut modos brevitatis *ἐκ πραγμάτων* efficiendae exponeret, eadem via atque in parte superiore processit. initio enim quattuor Theonis praecepta recepit et suo more dilatavit (W II 229, 14, 23, 230_{3, 5} = Sp II 83_{19, 21, 21, 20}). deinde W II 230₉ *ταυτολογίαν* cavere iussit, cuius non apud Theonem sed E § 68 mentio fit. tum W II 230₁₇ enuntiatum Theonis Sp II 80₂, quo res offendentes et delectantes diversis modis tractandas esse docetur¹, ad verbum descripsit. ubi autem *λέξεις* et *σχήματα* brevitati utilis vel noxia enumerare coepit, non iam Theoni primas detulit. cui sola praecepta, ut *σύνθετα* et *μακρὰ* evitentur (W II 230₂₈ 231_{16, 27} = Sp II 84_{14, 15}) neve sententia pro vocabulo adhibeatur (W II 231₃, 233₃ = Sp II 84₁₀), et exemplum *συνωνύμων* (W II 231₂₁ = Sp II 84₉) debetur, plurima praecepta paria sunt eis, quae E §§ 69–78 exhibet.

In eis denique, quae Geometra de credibilitate disputavit, unum tantum excerptum Theonis deprehenditur (W II 235₃₀ = Sp II 84₁₉). cetera etiam magis quam superiora cum Epitoma conspirant, cuius §§ 89–98 omnia praecepta a Geometra adlata continentur.

Locos enumeravimus, quibus Geometrae cum Epitoma cognatio patefit. ut Geometram non Epitomen sed Artem ipsam excerpisse comprobetur, satis est unum Geometrae locum tibi proponere, quo eum praeceptum Artis in Epitoma omissum servasse apertum est. E §§ 69–71 antequam figurae brevitati nocentes nominantur, praescribitur, ut brevilocuendi studiosus duo genera vocabulorum, synonyma et epitheta, fugiat et synonymorum breviora eligat. Geometra ipse quoque sub initium eorum, quae de brevitate *ἐκ λέξεως* efficienda disserit, eadem tria praecepta eodem ordine, quem in

¹ Hoc enuntiatum a Theone in alio sententiarum nexu positum minime ad brevitatis praecepta quadrat, inter quae Geometra collocavit.

Epitoma sequuntur¹, profert sed ante ea quoddam aliud collocat, scl. ut brevi locuturi una generali notione neque pluribus specialibus utantur: W II 230²⁵ ἢ (l. ἦ) <δὲ> κατὰ λέξιν (scl. συντομία ἔσται), ὅταν τῷ καθόλου ἀλλὰ μὴ τοῖς κατὰ μέρος χρώμεθα. W II 231⁸ καθόλου μὲν οὖν ἔστιν ὅτε τῷ γενικῷ ἢ τῷ περιληπτικῷ χράμενοι μόνῳ ὀνόματι <μὴ> τὰ κατὰ μέρος ἢ κατ' εἶδος λαμβάνωμεν, ὡς τὸ (A 286) «ὦ Τρῶες καὶ Λύκιοι καὶ Αἰόλιοι». ταῦτα γὰρ κατ' εἶδος εἶτ' οὖν κατὰ μέρος, τὸ δὲ «ἄνδρες σύμμαχοι» ἐπιτετραμμένον. hoc praeceptum cum elegantius est, quam ut a Geometra, ineptissimo rhetore, excogitatum esse putari possit, tum insignem illorum trium praeceptorum, quae id apud Geometram excipiunt et in Epitoma quoque extant, similitudinem prae se fert. nam et hoc ipso certum quoddam genus vocabulorum ut breviloquenti utile commendatur et huic item atque ceteris tribus locus Homericus exempli causa adiungitur. itaque hoc praeceptum in Arte cum ceteris tribus colligatum fuisse persuasum habemus, praesertim cum Neoclem, cui illa tria praecepta vindicanda sunt, quattuor de brevitate ex elocutione efficienda praecepta dedisse multo probabilius sit quam tria. eundem enim de multis aliis rebus quaterna praecepta invenisse et quadripartiti studiose fuisse infra satis adparebit.

Postquam hoc exemplo Geometram Arte usum esse illustravimus, quaerendum est, quibus aliis locis Geometra praeceptum Artis, quod Epitomae desit, quibus praeceptum plenius quam Epitome tradat. sed hoc differimus, dum Artis, quam infra restituere conabimur, pars ad narrationis virtutes spectans nobis tractetur.

Restat, ut duos infimae aetatis rhetores commemoremus, qui paucas particulas Artis exhibent neque tamen inter Artis excerptores referendi sunt. in Georgii Gemisti Plethonis Syntoma Rhetorices quinque definitiones inveniuntur, quas in Arte extitisse constat.

W VI 580³ = Nicolai Prog. Sp III 450¹⁸

— 581² = epichirematis definitioni, quam in commentario Pseudo-georgiano esse diximus et Arti tribuimus p. XVII.

— 581³ = Anonyma de Jnv. Scholia W V 395¹⁴

¹ Geometra eo tantum ab Epitoma discrepat, quod inter paenultimum et ultimum praeceptum W II 230²⁸, 231¹⁶ praeceptum a Theone repetitum inserit.

W VI 582₃ = E § 158

— 582₇ = E § 198

in Rufi libello¹ sex earum definitionum, quae Arte continebantur, reperiuntur:

Sp I 463₁₈ = Nicolai Prog. W II 123₂₃

— 465₈ = E § 13

— 465₂₈ = E § 48

— 467₁₈ = illi Plethonis definitioni W VI 581₂

— 468₁₅ = E § 156

— 469₈ = E § 158

aliae quoque similitudines Rufi libelli et Artis detegi possunt. Rufus enim Sp I 463₂₃—464₁₈ de prooemio a persona capiendo similia dicit atque E § 7 leguntur, et Sp I 464_{5, 10} eisdem exemplis utitur quibus E 2_{14, 20}. quae Sp I 466₁₉ de tropis narrationis docentur, propinqua sunt Epitomes parti §§ 57—60, qua de *παραδιηγῆσει* agitur, et in eis idem *προδιηγῆσεως* exemplum Sp I 467₃ atque E 13₁₇ adhibetur. at haec Artis vestigia apud Plethonem et Rufum indagata incertiora sunt quam quibus utrumque rhetorem Arte usum esse probari possit.

DE ARTIS AETATE ET AUCTORE

Terminus, ante quem Artem confectam esse constat, a termino post quem maiore spatio temporis distat, cum Nicolaus, veterrimus Artis excerptorum, cuius quidem aetas nota sit, sub finem saeculi quinti floruerit, novissimus rhetorum, qui in Arte laudantur², sub finem secundi saeculi vixerit. Harpocratonem enim in Arte commemoratum eundem esse comprobabimus, qui exeunte saeculo secundo Hermogenis statuum doctrinam impugnavit³. fortasse negabis Artis auctorem post Hermogenis tempora fuisse. nam, inquires, technographus inferioris temporis, qui prorsus novam et peculiarem

---

¹ Sub Rufi nomine exilis et macra *Τέχνη ῥητορικῆ* Sp I 463 fertur. quo tempore hic Rufus fuerit, nullo modo definiri potest, sed eum non vetustioris aetatis esse operis vilitas testatur.

² Cf. de his paenultimum Prolegomenorum caput.

³ Harpocratio, cuius scholiastae Hermogenis de Stat. libri saepius mentionem faciunt, W VII 349sqq., 547sqq. apertis verbis Hermogeni adversatus esse traditur. quo tempore fuerit, quaestione de Cornuto statim instituenda patefiet.

artem condere nolebat sed vetustiores artes compilabat, clarissimi rhetoris libros, qui apud posteros summa auctoritate florebant, non neglexisset¹. at quando Hermogenis ars suam auctoritatem habere coeperit incertum est. hoc quidem adseverari potest neque in Apsinis neque in Longini arte ulla vestigia Hermogenis doctrinae detegi. Artis autem auctorem uno ex rhetoribus Hermogene posterioribus, qui illius auctoritatem non agnosset, usum esse statuimus. itaque Artis auctor ipse Hermogenem aspernatus et respuens ad Artem componendam solos rhetores illo aetate superiores et unum illi adversatum adhibuisse putandus est.

Finckhius² et Kayserus³ auctorem libelli quem edimus inter Hermogenis commentatores fuisse voluerunt. qui ut ita indicarent commoti sunt Epitomes loco 33¹⁵ τὴν δὲ μάχην ἐν τοῖς περὶ εὐρέσεως σχολικοῖς, ἐν οἷς περὶ ἐπιχειρημάτων ἐλέγομεν, ἐδιδάξαμεν et fortasse alio loco 49¹⁷ περὶ δὲ τῆς διηγήσεως εἴρηται ἐν τῷ περὶ εὐρέσεως δευτέρῳ τόμῳ. proximis verbis non Scholia illa, sed partem Artis ipsius significari firmis argumentis comprobabitur, neque priora verba ad commentarii Hermogenis de Inv. librorum caput, quo Hermogenis de epichiremate praecepta (Sp II 212) explicabantur, iustis de causis referuntur. num liber qui citatur scholia Hermogenis de Inv. librorum continere planis et expressis verbis dicitur? quid? verba περὶ εὐρέσεως σχολικά nonne apta sunt, ut libro inscribantur, qui alii libro explicationi non sit? sin autem sub verbis τοῖς περὶ εὐρέσεως σχολικοῖς scholia in Hermogenis de Inv. libros intellegere mavis, haec ei vindicanda sunt, qui Artem in epitomen redegit. quem expositionem pugnae ex Arte aliquando in suam Hermogenis interpretationem transscripsisse tum eandem Artem in compendium redigentem verba τὴν δὲ μάχην — ἐδιδάξαμεν inseruisse credibile est. at commentatorem Hermogenis ipsum eius modi artem conscripsisse, in quam plurima praecepta rhetorum, quos ille gloria multo superabat, colligeret neque quicquam ex Hermogenis scriptis reciperet, a fide abhorret. qua de causa tenendum est Artis auctorem inter exiens saeculum secundum

---

¹ Antequam Harpocratonem Artis et Hermogenis adversarium unum eundemque esse intelleximus, ipsi Wilamowitzio auctore Artem ante Hermogenem scriptam esse credebamus. idem contendit Christianus *Griech. Litter.* p. 627.

² In *Programmate* I. p. 1.

³ *Jahrb. f. Phil.* LXX 1854 p. 295.

et saeculum quintum fuisse neque autem Hermogenianorum sectae se addixisse. certiores fines temporis, quo Ars orta sit, constitui possunt, si recte Cornutum eius auctorem esse coniecimus.

Ansam coniecturae locus Anonymi in Hermogenis de Id. libris scholiorum, quae ipsa quoque codicibus Par. 1983 et 2977 continentur, nobis dedit. scholiasta enim, ubi ei Hermogenis praeceptum Sp II 279₁₆ interpretandum est, non solum quid sint *κομματικὰ κῶλα* Lacharem auctorem secutus explicat W VII 929₁₂₋₁₈ sed etiam plura de *κῶλῳ* et *κόμματι* tradit longiore huius digressionis excusatione praemissa W VII 229₁₉—930₁₁¹. in qua Lacharem opus elaborasse narratur, quo de nulla re nisi *περὶ κῶλων καὶ κόμματος καὶ περιόδου* ageret. quin ex hoc libro, quaecumque in scholiis inde a W VII 930₁₁₋₉₃₂₂ exponuntur, derivata sint, nemini dubium erit, qui perlegerit et verba, quae scholiasta digressionis finita de Lachare facit W VII 932₄ sqq., animadverterit. Lachares primum Aristotelis et Isocratis definitiones trium terminorum, quos tractabat, adtulisse dicitur W VII 930₁₁₋₂₃. ex auctoribus apud Lacharem enumeratis, qui post Isocratem illos terminos definiverint, apud scholiastam primus Lollianus nominatur W VII 930₁₆—931₁. e proximis scholiastae verbis W VII 931₁₋₂ *δοκεῖ δὲ ὁ Κορνουῦτος σαφέστερον περὶ αὐτῶν εἰπεῖν· τὴν γὰρ Βασιλικῷ παρήμι δόξαν* concludendum est Lacharem Lolliani definitionibus Basilici et bis Cornuti continuasse, scholiastam autem Basilici definitiones sprevisse. e scholiastae verbis W VII 931₁₄₋₁₅ *ἔτι δὲ σαφέστερον τὰ περὶ τοῦ κόμματος Ἀψίνου δόξειεν ἂν ἔχειν* Lacharem Cornuti definitionibus Apsinis adnexuisse adparet. Lachares igitur ex temporum ordine singulorum rhetorum de periodo membro commate sententias ab Aristotele et Isocrate incipiens exposuisse videtur. nam Lollianum Hadriani aetate floruisse, Basilicum, Apsinis magistrum², ante Hermogenem de formis scripsisse et Demosthenem interpretatum esse³, Apsinem ipsum, Philostrati amicum⁴, priore parte saeculi tertii vixisse constat. at inter duos extremos Cor-

¹ Scribe W VII 930₁ *περιγράφοντα, ε διαπεπόνηται. ε κόμματος (καὶ περὶ περιόδου)* secundum W III 719 adn. 4 et Suidam s. v. *Λαχάρης, 10 μετὰ ἄλλων, (ἀλλὰ)*.

² Cf. Suidam s. v. *Ἀψίνης* et Apsinem Sp I 331 7.

³ Cf. W VII 878_{1, 16} et Tzetzae Scholia in Hermogenem apud Cramerum *Anecd. Gr. Oxon.* IV 126 e adn. s.

⁴ Cf. Philostrati Vit. Soph. sub finem.

nutus enumeratur, quem Hermannus Sauppe¹ et Otto Jahn², viri summe venerandi, L. Annaeum Cornutum, Persii magistrum, esse existimaverunt. cui verba Cornuti a Lachare adlata abroganda esse ipsis verbis W VII 931₂ sqq. confirmatur. Cornutum enim, qui haec scripsit, Lolliani definitionem membri novisse eamque corrigere studuisse cognoscitur³. itaque Lachare teste praeter Cornutum, Persii magistrum, eiusdem nominis rhetorem Basilico inferiorem sed eius discipulo superiorem fuisse credendum est⁴.

Omnes loci, quibus sub Cornuti nomine rhetorica traduntur, nunc nobis perlustrandi sunt, ut discernamus, quae ad Cornutum redivivum, quae ad L. Annaeum pertineant. quem ipsum quoque rhetorica opera condidisse scimus. nam cum a Suida *ἔγραψε πολλὰ φιλόσοφα τε καὶ ῥητορικά* dicitur, tum libri de figuris sententiarum eius a Gellio laudantur⁵ et eidem ut videtur a Iulio Rufiniano in libro de schematibus dianoeas respiciuntur⁶. praeterea Cornuti *τέχναι ῥητορικά* a Porphyrio citatae⁷ L. Annaeo adsignandae sunt, quoniam Cornutum, cuius librum *πρὸς Ἀθηνόδωρον καὶ Ἀριστοτέλη ἀντιγραφή* inscriptum Porphyrius saepius et l. c. ipso una cum artibus rhetoricis laudat, philosophum Stoicum fuisse certum est. ad easdem artes etiam Cornuti rhetorices in certas quasdam species divisionem, quam Nicolaus in Progymnasmatis Sp III 483₂₅ = W II 631₆ commemorat, referendam esse putaverimus. nam Nicolai ex verbis *τὰ παρὰ τῷ Κορνονύτῳ* (sic) *ὀνομαζόμενα καὶ Πορφυρίῳ* colligimus Nicolaum Cornuti divisionem apud Porphyrium legisse.

¹ *Epist. crit.* p. 155.

² *Proleg. in Persium* p. XIV.

³ W VII 890₁₇—891₁₀ Cornuti definitiones commatis et membri cum definitione periodi coniunctae sunt. ubi idem locus Dem. (20 § 1), quem Lollianus W VII 930₃₀ definitioni membri adponit, ut periodi exemplum laudatur. cf. Demetr. de el. Sp. III 262₂₀. ceterum scribas in Cornuti definitionibus W VII 931₄ *ἔτην* ἐπὶ μέρους, 9 μέρους, 13 *ἔτην* δύο, 891₁ *ἔξ ὀνομάτων* *δύο ἢ καὶ*, 2 *ἀντὶ πολλῶν* *ἄν*, 6 *ἄνδρες* Ἀθηναῖοι· μέτρον δὲ αὐτοῦ (κώλου) δώδεκα συλλαβαί, 6 τελειοῦν.

⁴ Nomen Cornuti haud paucos homines Graecos tulisse lapides testimonio sunt CIG 2052, 3671, 3860 i, k, 5983, 6506, 6333, CIA III 132 h, 1356, Lanckoronski *Städte Pamphylens und Pisidiens* I, Insc. 32, 35. lapis CIA 1356, qui secundi saeculi esse dicitur, inscriptus est memoriae Cornuti adolescentis, Prusiae nati, qui Athenis studiis rhetoricis se dederat.

⁵ *Noct. Att.* IX 10.

⁶ *Rhet. Lat. min.* ed. Halm 60₁₁.

⁷ *Expos. in Aristot. Categ.* ed. Busse p. 86.

Cetera duo praecepta rhetorica Cornuto adsignata non L. Annaeo attribuenda sunt. alterum anonymo *περὶ τῶν στάσεων* tractatu servatur W V 592³² *συμβέβηκε τῷ λόγῳ τῷ ῥητορικῷ ἢ στάσις καὶ δύναμιν ἔχει συμβεβηκότος, ταύτης δὲ τῆς δόξης καὶ Λολλιανός ἐστι καὶ Κορνοῦτος*. Cornutum hic laudatum, quippe qui post Lollianum commemoretur et idem quod hic docuisse dicatur, haud diversum esse a Cornuto, quem Lolliano inferiorem esse et in alia re ex eo pendere cognovimus, patet. alterum Cornuti praeceptum ipsum quoque ad statuum doctrinam spectans eiusdem Cornuti esse atque proximum eo confirmatur, quod Syrianus, qui hoc praeceptum his tradit W IV 298²⁶, 843²⁴¹, eius auctorem inter rhetores enumerat, quorum nullus ante saeculum secundum fuit. Syrianus enim W IV 298¹⁷, ubi quem statum singuli technographi primum constituerint docet, primo loco Minucianum ponit, altero Zenonem, quocum Hermogenem et Metrophanem coniungit, quia eiusdem atque Zeno sententiae sint, tertio Harpocratonem, quarto Cornutum, extremo Euagoram et Ancylam. Minucianus, qui ante Hermogenem de statibus scripsisse et ab hoc impugnatus esse in Hermogenis scholiis fertur², vel Hadriani vel Antonini temporibus fuisse videtur, nam avus Nicagorae, Philostrati amici, esse putandus est³. Zenonem, quem Hermogene superiorem fuisse e Syriani verbis adparet, eundem esse censemus, qui pariter atque Basilicus ante Hermogenis aetatem Demosthenis commentarios composuisse traditur⁴. Harpocratio Hermogenis adversarius est, de quo supra egimus. Euagoras et Ancylas aliquanto spatio temporis post Hermogenem vixerunt⁵. quin Cornutus his rhetoribus insertus idem sit, quem Lachares post Basilicum induxit, eo minus dubitamus, quod Syrianum quoque rhetores secundum ordinem temporum enumerasse perspicuum est. qua de causa hac eadem enumeratione fines et Harpocratonis et Cornuti aetatis certiores terminantur. illum Hermogeni adversatum et a Metrophane confutatum esse Hermogenis scholiastae

¹ Alter locus ex altero corrigendus est: l. W IV 298²⁸ *πρότερα*, 29 *πρότεραν*, 843²⁷ *τὴν δὲ ἐν ῥητοῖς, τὴν <νομικὴν> ἀμφιβολίαν*.

² Cf. locos W IX 645 in indice s. v. Minucianus enumeratos.

³ Cf. Letronium *Journal des savants* 1844 p. 48.

⁴ W VII 878¹⁴ (cf. adn. XXVII³) = Crameri *Anecd. Gr. Oxon.* IV 126 adn. s.

⁵ Hi W IV 130, 179, 295 Hermogene posteriores esse dicuntur, 294 post Metrophanem nominantur, quem non ante Philostrati tempora fuisse constat. cf. Suidam s. v. *Μητροφάνης*.

referunt (cf. adn. XXV 3), sed Metrophanis aetas incertior est (cf. adn. XXIX 3). inde quod Harpocratio a Syriano ante Cornutum laudatur, qui Apsinem aetate praecedat, Harpocratonem vel Hermogeni aequalem fuisse vel eum consecutum esse colligimus. Cornutum inter Basilicum, Hermogene superiorem, et Apsinem fuisse supra statuimus. cum autem apud Syrianium eundem post Harpocratonem poni videamus, eum post Hermogenem et Apsinis temporibus propiorum fuisse persuasum habemus. hunc Cornutum auctorem Artis esse nunc probaturi sumus.

Proficiscendum nobis est ab eis, quae Cornutus a Lachare de membro docuisse traditur W VII 931 2 *φησὶν οὖν ὁ Κορνοῦτος· κῶλον ἐστὶ μόνιον λόγου συγκείμενον ἐξ ὀνομάτων δύο ἢ καὶ πλειόνων, τελειοῦν <τὴν> ἐπὶ μέρους διάνοιαν· εἶτα παρακατιῶν σαφέστερον τὸν λόγον ἐποίησεν ἐπιμνησθεὶς αὐτοῦ· κῶλον γὰρ ἐστὶ διανοίας μέρος ἀπαρτίζον πρὸς ἕτερον κῶλον παρακείμενον· τὸ γὰρ «εἰ τὸν χορευτὴν οὐδὲ ὁ προσκαλέσας ἀζήμιος ἔσται» κῶλον μὲν ἐστὶ σαφῶς, οὐκ ἂν δὲ εἰλικρινῶς, οὐδὲ τὴν ἐπὶ μέρους παρέστησεν ἡμῖν διάνοιαν μὴ προσλαβοῦσι· «τὸν δὲ χορηγὸν αὐτὸν οὐδὲ ὁ συγκόψας οὐ δώσει δίκην».* Epitome 48 15 sententiam κῶλον μὲν οὖν ἐστὶ διανοίας μέρος ἀπαρτίζον πρὸς ἕτερον κῶλον παρακείμενον nobis pro fine κῶλου venditat et idem atque Cornutus duorum membrorum exemplum adfert, sed pro verbis, quibus Cornutus duo membra coniungit, pauca inania exhibet. illam sententiam non genuinum finem κῶλου esse ex ea ipsa concludendum erat, nam cum ad extremam vocabulum definiendum ipsum quasi notum usurpatur tum nomen quid sit κῶλον significans vel pronomen *τι* desideratur; neque enim *διανοίας μέρος* nominativus praedicativus, quem dicimus, sed accusativus e participio *ἀπαρτίζον* pendens est. e scholiis hanc sententiam a Cornuto ad praemissum κῶλου finem explanandum adhibitam esse patet. item sententia E 48 20, quae loco periodi definitionis est, *περίοδος δὲ ἐστὶ λόγος διάνοιαν ἀπαρτίζων αὐτοτελεῖ ἐκ κῶλων συγκειμένη*, Cornuti periodi fini, quem in scholiis W VII 891 4 invenimus (cf. adn. XXVIII 3), explicationi fuisse videtur. huic rei testimonio est forma alterius participii *συγκειμένη*, quod Finckhius in *συγκείμενον* corrigendum esse coniecit. at genuina Cornuti verba *περίοδος δὲ ἐστὶ διάνοιαν ἀπαρτίζουσα αὐτοτελεῖ ἐκ κῶλων συγκειμένη* fuisse, a posterioribus, qui haec verba pro fine periodi

ipso acciperent, *λόγος* insertum priusque participium transformatum esse probabilius est.

Dubitari potest, utrum verba Cornuti, cuius nomen frustra in Epitoma quaeras, et alius *κάλου* finis eis E 48¹⁹ inclusus in Arte fuerint, an ab eo, qui Artem in epitomen redegit, addita sint. quae cum eo Epitomes loco, quem obtinent, minus apta videantur, facile pro additamento epitomatoris haberi possunt. E §§ 240—243 enim pauca de singularum orationis partium elocutione praescribuntur. tertio praecepto, quod de probationum elocutione est, illa verba adnectuntur, quia in eo termini *κάλου* et *περιόδου* adhibentur. summo iure in eo offendas, quod inter brevissima elocutionis praecepta longiores explicationes horum terminorum positae sunt. at illa brevissima praecepta in locum uberiorum, quae aut prorsus excisa aut alios in locos traiecta sunt, ab epitomatore substituta esse adparebit. et mediis in his uberioribus praeceptis definitiones et explicationes membri et periodi fuisse probabile fiet. eum qui Artem epitomavit, verba E 48^{15—21} inseruisse eo minus credamus, quod eundem nusquam alibi excerptis Artis scientiam aliunde petitam immiscuisse deprehendimus. neque Artis epitomatores, si verba, de quibus agitur, addidisset, ante verba Cornuti eius nomen aut talem indicem, qualem altera definitio membri prae se fert, omissurum fuisse veri simile est. quod Cornuti verba indice prorsus carent, nonnisi una ratione explicari posse putamus. ubicunque enim complures fines in Epitoma enumerantur, singulis nomina auctorum aut verba *ὡς ἔνιοι* vel similia praefixa sunt. priori *πίστεως* fini soli E § 143 index deest, cum alter finis in § 144 Alexandri esse dicatur. illam § 143 autem ab Artis auctore ipso conscriptam esse infra comprobabimus. inde colligimus ante Cornuti verba E § 242 nomen propterea non extare, quod Cornutus ipse Artis auctor erat. haec coniectura praecepto Cornuti a Syriano adservato stabilitur.

Cornutus a Syriano W IV 298, 843 status legales ante rationales ac primam quidem omnium amphiboliam collocasse dicitur. qua re ab auctoribus, quorum de statibus scripta novimus, valde dissensit. et Hermogenes et Quintilianus legales status post rationales et omnium extremam amphiboliam tractaverunt atque ubicumque Quintilianus quattuor status legales commemorat, amphibolia, quamquam ordo trium ceterorum saepe permutatur, ultima

est¹. amphiboliam igitur post ceteros tres status legales poni rhetoribus tritum usitatumque fuisse videtur². contrarium in Artis de legum solutione praecepto factum est, quod ratione habita quattuor statuum legalium conscriptum est. cuius verba E § 188 ita in P leguntur: *Τῶν δὲ ἀτέχνων πίστεων τοὺς μὲν νόμους ἢ ἀμφιβολία χρώμενοι καὶ οὐ τοῦτο εἶναι λέγοντες τὸ σημαίνονμενον ἀλλ' ἕτερον, ἢ τῆς μὲν λέξεως ἀφιστάμενοι τὴν δὲ διάνοιαν ἐξετάζοντες τοῦ νομοθέτου ἐκ τῶν ῥηθέντων ἀλλ' ὅτι τὸ προκείμενον συλλογίζομεθα, ἢ ἕτερον καὶ αὐτοὶ νόμον ἀντισάγοντες, τὰ δὲ ψηφίσματα καὶ τοὺς χρησμούς καὶ τὰ συμβόλαια ὁμοίως ὥσπερ καὶ τοὺς νόμους λύσομεν.* primus leges solvendi modus ἢ ἀμφιβολία . . ἀλλ' ἕτερον respondet statu Amphiboliae (Quint. VII 9), secundus modus ἢ τῆς . . τοῦ νομοθέτου statu, qui Scriptum et voluntas dicitur (Quint. VII 6), ultimus modus ἢ ἕτερον . . νόμον ἀντισάγοντες statu Legum contrariarum (Quint. VII 7). verbis ἐκ τῶν ῥηθέντων . . συλλογίζομεθα denique leges solvendi modum exponi, qui statu Collectionis (Quint. VII 8) respondeat, veri simillimum est. cum enim omnia participia periodi supra adscriptae a verbo λύσομεν pendeant, sententia ἐκ τῶν ῥηθέντων . . συλλογίζομεθα pro parenthesi habenda est, qua alter modus leges solvendi explicetur. at haec verba minime apta sunt ad illustrandum, quomodo quaestio legum latoris voluntatis instituenda sit. in qua non ex scripto quicquam colligitur, sed qua de causa quoque consilio lex data sit examinatur, ut rem, de qua agitur, huic legi subiciendam non esse demonstretur. in statu autem Collectionis ἐκ τῶν ῥηθέντων συλλογίζεται. cf. Quint. VII 8, ergo hic status (Collectio) ducit ex eo, quod scriptum est, id, quod incertum est (cf. Cic. de Inv. II § 148). itaque in Epitoma <ἢ> ἐκ τῶν ῥηθέντων . . . συλλογίζομενοι scribendum esse conicimus. quemadmodum corrupta verba codicis P ἀλλ' ὅτι τὸ προκείμενον sananda sint, non videmus. recte particulam ἢ additam et participium συλλογίζομενοι restitutum esse confirmatur Apsinis

¹ Inst. III 6 46, 83; VII 6—9. cf. Hermog. Sp II 140 16—141 18, 168 sqq.

² Hermagoras, qui primus quattuor status legales distinxit, amphiboliam tertio, syllogismum ultimo loco collocavit. Cornificius II § 13—18 eodem ordine usus est sed inter illas partes constitutionis legitimae duas alias inseruit. apud Ciceronem de Inv. II § 116 controversiarum in scriptis versantium, quae dicit, controversia ex ambiguo nata prima est. post horum igitur rhetorum tempora amphibolia ultimo loco collocari coepta est.

loco Sp I 369²¹⁻²⁶ in commentarium ad E 37⁶ transcripto. ubi leges *ἐκ τοῦ ὁμοίου ἢ συλλογιστικῶς* solvi docetur. qua de causa E § 188 verbis *〈ἦ〉 . . συλλογιζόμενοι* tertium leges solvendi modum significari persuasum habemus.

Quae cum ita sint, dubium non est, quin is, qui Artis de legum solutione praeceptum dedit E § 188, quattuor statuum legalium rationem habuerit. ordinem autem horum statuum secutus est, qui rhetoribus inusitatus neque vulgaris erat. unius rhetoris proprium fuisse amphiboliam primam collocare a Syriano fertur. eundem rhetorem Syrianus post Harpocracionem enumerat, qui ad Artem componendam adhibitus est; eiusdem verba alio loco Artis extitisse statuimus. iure ergo Cornuto Artem vindicasse nobis videmur.

CORNUTI ARTIS RESTITUTIO.

Quoniam et Cornuti Artis excerpta apud complures rhetores deteximus et in Epitoma, quam edimus, saepe quaedam deesse quaedam falsum locum habere cognovimus, illam Artem restituere suscepimus ac primum quidem qui eius titulus quaeque dispositio fuerit sciscitandum est.

Titulum codice P traditum *Τέχνη τοῦ πολιτικοῦ λόγου* non genuinum esse primo obtutu patet. nam ars, qua de oratione civili ageretur, more rhetorum *Τέχνη 〈περὶ〉* vel *Τέχνη 〈ἔητορικὴ περὶ〉 τοῦ πολιτικοῦ λόγου* inscripta esset. Finckhius titulum similem ei, sub quo Apsinis ars saepius laudatur¹, hunc fuisse coniecit²: *Τέχνη περὶ τῶν τεσσάρων τοῦ πολιτικοῦ λόγου μερῶν*. huius tituli indicia esse et initium et finem libelli. e verbis extremis Epitomes 50³³ *τσαῦτα περὶ τῶν τοῦ λόγου μερῶν* sane colligendum est libellum non titulum codicis P prae se tulisse, ad quem solis verbis *τσαῦτα περὶ τοῦ πολιτικοῦ λόγου* respici oportebat. potissimum Finckhii coniecturae fides additur primo libelli enuntiato *ὁ πολιτικὸς ἦτοι δικανικὸς λόγος εἰς τέσσαρα μέρη διαιρεῖται τὰ προκείμενα*. in quo post verbum *διαι-*

¹ W IV 302¹⁰ = VII 721² *ὡς καὶ Ἀψίνης φησὶν ἐν τῇ περὶ τῶν μερῶν τοῦ πολιτικοῦ λόγου τέχνῃ*; W IV 712²¹ *ὡς Ἀψίνης ἐν τῇ περὶ τῶν μερῶν τοῦ λόγου τέχνῃ*.

² *Jahrbh. f. Phil.* LXIX 1853 p. 64.

ρεται pro nominibus quattuor orationis partium, quae desiderantur et in HSae¹ excerpto Artis W VI 511 ε leguntur, verba τὰ προκειμένα poni non poterant, nisi quodam modo iam libellus de quattuor orationis partibus fore dictus esset. itaque dubitari nequit, quin index Cornuti Artis talis fuerit, qualem Finckhius voluit, et epitomator Artis eundem receperit atque ad hunc spectans enumerationem orationis partium cum verbis τὰ προκειμένα mutaverit. cum autem incertum sit, num verba inscriptionis, qua Cornutus opus suum instruxit, prorsus eadem fuerint, quae Finckhius proposuit², nos haec verba operi praefigere non ausi in titulo Κορνούτιου τέχνη δητορικῆ acquiescendum esse censemus.

Titulum, quem P exhibet, post epitomatoris tempora libello praescriptum esse eo confirmatur, quod indices singulorum capitum eadem aetate additi sunt. in P quattuor Epitomes capita distinguuntur, quorum suus cuique index est: primo περὶ προοιμίῳν, secundo περὶ διηγήσεων, tertio περὶ πίστεων, quarto περὶ ἐπιλόγων. epitomator autem Cornuti Artis secundum caput infra τὸν περὶ εὐρέσεως δεῦτερον τόμον nominavit. verbis enim E 49¹⁷ sq., quae epitomatori deberi statim demonstrabitur, Harpocratonis de narrationis elocutione praecepta inter eiusdem de prooemii et argumentationis elocutione praecepta omissa esse dicuntur, quia ἐν τῷ περὶ εὐρέσεως δευτέρῳ τόμῳ descripta essent. in Epitoma ipsa post Alexandri de narrationis elocutione praecepta (§§ 136 sq.), quae desinunt in verba ὡς μὲν οὖν καθόλου εἶπεν, τοιαύτη ἡ τῆς διηγήσεως ἐρμηνεία τε καὶ ὑπόκρισις, incipiunt illa Harpocratonis praecepta, ad quae verba E 49¹⁷ respiciunt, ab enuntiato ὡς δὲ κατὰ μέτρον διηγηματικὸν λέγειν. cum hoc enuntiatum iacturam complurium vocabulorum accepisse perspicuum sit, dubitamus an inter perditā, quae integra refici posse desperandum est, verba ὡς Ἀρποκρατίων φησὶ fuerint. nam §§ 138—142 non iam Alexandri sed Harpocratonis esse haud uno argumento evincitur. Alexander generatim de elocutione orationis partium praescribere solet (cf.

¹ Litteris HS vetustiorē illum Hermogenis de Inv. librorum scholiastam significamus, cuius excerpta Artis in anonymis Scholiis, anonymis Prolegomenis I, commentario Pseudogeorgiano esse demonstravimus.

² Alii similes tituli libello haud minus apti sunt ut Τέχνη περὶ τῶν τοῦ λόγου μερῶν, qui extremis Epitomes verbis melius quam Finckhii titulus respondet, vel Τέχνη περὶ προοιμίῳν καὶ διηγήσεων καὶ πίστεων καὶ ἐπιλόγων (cf. W IV 35 9, VII 19 28), qui ad prima Epitomes verba optime quadrat.

§§ 196, 221, 238), Harpocratio de speciebus epilogi diversa elocutionis praecepta dat §§ 252, 253 et eadem ratione §§ 138—142 de elocutione narrationis agitur. Alexander sua elocutionis praecepta exemplis non illustrat, Harpocratio, quamquam § 251 exemplis non opus esse dicit, § 246 prooemii exemplum adfert et §§ 140, 141 narrationis exempla inveniuntur. Harpocratonis verba E 49²⁸ referenda sunt ad verba 26¹⁸. quid? praeceptum § 142, ut obscuritas, si ea uti e re sit, non tam elocutione quam turbato rerum ordine efficiatur, nonne eidem Harpocratonis attribuendum est, qui in rebus infirmis voluntariam obscuritatem adhiberi iusserit § 104? secundum ergo Epitomes caput, quippe in quo Harpocratonis de narrationis elocutione praecepta detegantur, ab epitomatore τὸν περὶ εὐρέσεως δεύτερον τόμον nominatum esse patet. at epitomator ulli capiti titulum praefixisse omnino negandus est, quoniam verba E 1⁷⁻⁸, 10⁷⁻⁸, 27⁷⁻⁸¹ eius modi sunt, ut tituli περὶ προοιμίων, περὶ διηγήσεων, περὶ πίστεων supervacanei sint. altero l. l. tantum abest, ut titulus, qui in P inter verba ταῦτα περὶ προοιμίων et περὶ δὲ τῆς διηγήσεως τοσαῦτα εἰπεῖν ἔχομεν extat, a nobis desideretur, ut nexum sententiarum eo perturbari concedendum sit. nam illa verba, quae discindit, haud minus arcte cohaerent quam partes similium transitionum E 32⁸, 44¹¹ neque separari possunt. sin autem quattuor tituli codicis P accipiuntur, ante § 240 quintus desideratur, cum ea quae de elocutione omnium orationis partium §§ 240—254 exponuntur, non pro parte capitis, quod περὶ ἐπιλόγων inscribitur, haberi possint. itaque quattuor capitum titulos codice P traditos post epitomatoris tempora in Epitomen irrepsisse pro certo habemus. epitomatores nihilo minus quendam Epitomes locum verbis ἐν τῷ περὶ εὐρέσεως δευτέρῳ τόμῳ significasse eo explicandum est, quod in Cornuti Arte ea pars cuius excerptis Harpocratonis de narrationis elocutione praecepta adnexa sunt, nomen secundi de inventione tomi gessit. ex quo consequens est Cornutum quattuor de inventione tomos et unum de elocutione tomum distinxisse. nam priores non περὶ εὐρέσεως τόμοι appellati essent, nisi eis περὶ λέξεως τόμος oppositus esset.

Pariter atque Alexandri et Harpocratonis de narrationis elocu-

¹ Sub finem tertii capitis E 39¹⁴ post verba τοσαῦτα καὶ περὶ πίστεων in proximis epilogum tractatum iri non indicatur, sed hic talia qualia supplementum, excidisse e locis 10⁷, 27⁷ colligendum est.

tione praecepta in Epitoma excerptis secundi de inventione tomi continuantur, Alexandri de argumentationis, recapitulationis, adfectuum elocutione praecepta (§§ 196, 221, 238¹) excerptis suorum de inventione tomorum adglutinata sunt. in Cornuti autem Arte haec omnia illo *περὶ λέξεως* tomo comprehensa fuisse excerptis huius tomi comprobatur, quae §§ 240—253 leguntur. primum breviora de elocutione quattuor orationis partium praecepta adferuntur, tum longiora de trium partium elocutione praecepta Harpocratonis, denique quae Dionysius in Lysiae iudicio de elocutione omnium partium praescripserit. breviorum illorum praeceptorum primum (§ 240) ex Alexandri de prooemii elocutione verbis, quae HS pleniora in Cornuti Arte legit (cf. WVII 52¹¹, V 382⁷), secundum (§ 241) ex Alexandri de narrationis elocutione verbis excerptum est, quae in Epitoma ipsa (§ 136) integriora reperiuntur. Cornutus ipse et Alexandri praecepta tota recepisse et alio loco vilissima eorum excerpta fecisse credendus non est. epitomator autem simili ratione aliud Cornuti Artis praeceptum tractasse deprehenditur. ea enim, quae in Arte de differentia prooemii et epilogi dicta erant, E §§ 19, 20 fere ad verbum descripta sunt et § 237 pauca ex eisdem electa repetuntur². itaque Cornutum uno tantum loco integra Alexandri de elocutione praecepta exhibuisse veri simillimum est. quae in tomo *περὶ λέξεως* a Cornuto coniuncta esse nobis persuasimus, quia et haec tomis *περὶ εὐρέσεως* inscriptis aspergi minus aptum erat neque inter excerpta primi de inventione tomi, quae E §§ 1—39 continentur, Alexandri de elocutione praecepta inveniuntur. contra in excerptis Cornuti de elocutione tomi reliquiae omnium praeceptorum, quae Alexander de elocutione dedit, extant. §§ 240, 241 excerpta Alexandri praeceptorum esse statuimus. verbis § 243 praeceptum Alexandri³ subesse Nicolai excerpto Cornuti Artis Sp III 477⁵ confirmatur. unde iure concluditur § 242 et § 196 ex uno et eodem Alexandri de argumen-

¹ Sola praecepta §§ 136, 221 Alexandri nomen prae se ferunt, eidem cetera praecepta enumerata et praecepta prooemium spectantia W VII 52¹¹, V 382⁷, et praecepta epilogum spectantia apud Nicolaum Sp. III 477⁵ vindicanda esse omnibus inter se comparatis conspicuum est.

² Inter haec duo praecepta sunt, quae epitomator priore loco omisit, scilicet ut prooemii elocutio *ἡπτα* sit et ut in prooemio adfectuum excitentur, in epilogo excitati augeantur. utrumque praeceptum etiam Marcellini Artis excerptum W IV 428⁴ exhibet.

³ Cum hoc praecepto, quo generatim de epilogi elocutione agitur, ea quae Alexander specialiter de recapitulationis et adfectuum elocutione praescripsit, arte cohaesisse probabile est. cf. infra restitutionem Artis de elocutione tomi.

tationis elocutione praecepto excerpta esse¹. quae cum ita sint, dubium non est, quin epitomator singula de elocutione praecepta Alexandri extremis excerptis singulorum de inventione tomorum adnexerit. ex quo intellegitur eundem Harpocratonis verba §§138—142 a sede, quam in Cornuti Arte tenebant inter Harpocratonis de prooemii et argumentationis elocutione praecepta, removisse et propterea enuntiatum *περὶ δὲ τῆς διηγήσεως εἴρηται ἐν τῷ περὶ εὐρέσεως δευτέρῳ τόμῳ* E 49¹⁷ inseruisse.

Nunc quinque tomos, in quos Cornuti Artem divisam esse demonstravimus, restituere aggrediamur. membra ab epitomatore luxata in ordinem genuinum redigere et quae ab epitomatore excisa vel breviate sint patefacere conabimur.

ΚΟΡΝΟΥΤΟΥ ΤΕΧΝΗ ΡΗΤΟΡΙΚΗ

Περὶ εὐρέσεως πρώτος τόμος.

Initium Artis multo purius quam in E apud HSam legitur W VI 511 4:

.. ὁ πολιτικὸς λόγος εἰς τέσσαρα μέρη διαιρεῖται· προοίμιον, διήγησιν, πίστιν, ἐπιλόγον· *χορῆζομεν γὰρ ἐν τῷ πολιτικῷ λόγῳ προοιμίῳ μὲν πρὸς τὸ προσεχεστέρους ποιῆσαι τοὺς ἀκροατάς, διηγήσεως δὲ πρὸς τὸ διδάξαι τὸ πρᾶγμα, τῶν δὲ πίστεων πρὸς τὸ ἀνασκεύασαι καὶ κατασκευάσαι² τὸ προκειμένον, τῶν δὲ ἐπιλόγων πρὸς τὸ ἐπιρρῶσαι τὸν ἀκούοντα εἰς τὴν ὑπὲρ ἡμῶν ψῆφον.* Epitomes verba ἦτοι δικανικὸς inter πολιτικὸς et λόγος iure desunt, quoniam Cornutus πολιτικὸν λόγον eundem atque δικανικὸν esse non censebat. nam in Arte etiam de oratione deliberativa praecepta tradit, ut E §§ 13, 14, 43³, et saepe orationes huius generis e. g. adfert, ut E 8¹⁵, 26²⁶, 43¹⁶. itaque nomine πολιτικοῦ λόγον et iudicalem et deliberativam orationem comprehendisse putandus est, unde verba ἦτοι δικανικὸς ab epitomatore ipso aut postea inserta esse consequitur.

¹ Verba § 242 eodem modo atque praecepta de quibus in adn. XXXVI 2 disseruimus, superiore loco § 196 praetermissa esse videntur.

² κατασκευάσαι ἢ ἀνασκευάσαι P exhibet. coniunctio ἦ apud HSam in καὶ corrupta est, ordo terminorum in P librarii culpa inversum esse Epitomes excerpto W VII 26 19 adparet, ubi ἀνασκευάζει ἢ κατασκευάζει legitur. cf. de ordine horum terminorum E 36 12.

³ Orationem demonstrativam Cornutus non curat Theodorum ut videtur secutus, qui circa civiles demum quaestiones i. e. iudiciales et deliberativas oratores iudicavit versari et partem laudativam excludit. cf. Quint. II 15 20, 21.

Cornutum nomina quattuor orationis partium et verba ἐν τῷ πολιτικῷ λόγῳ, quae HS exhibet, scripsisse et epitomatores in eorum locum participium τὰ προκείμενα et pronomen ἐν αὐτῷ substituisse facile tibi persuadebis, cum has mutationes studio breviandi factas esse appareat¹.

HSae enuntiato paulo inferiori W VI 511¹⁹ ἀνάγκη οὖν τὴν ἀρχὴν ἐκ προοιμίῳ ποιήσασθαι εἴθ' οὕτως ἐφεξῆς τὰ λοιπὰ παραδοῦναι eadem Cornuti verba subsunt atque Epitomes enuntiato § 2, sed ubi Cornuti verba integriora servata sint discerni nequit. ante illud enuntiatum ab HS causa exponitur, cur primum de prooemio agendum sit W VI 511¹⁵ φασὶ τοίνυν, ὡς ὁ λόγος σώματι ἔοικεν, ἀναλογεῖ δὲ τῇ κεφαλῇ τὸ προοίμιον, αἱ διηγήσεις τοῖς μετὰ τὴν κεφαλὴν, οἱ δὲ ἀγῶνες τοῖς ἔτι κατωτέρω, τέλει δὲ σώματος ὁ ἐπίλογος. hanc sententiam ipsam quoque Cornuti Arti debere probabile est. nam optime ad proximum enuntiatum quadrat neque Cornuto indigna est. quem simile quoddam scripsisse eo facilius credatur, quod E 6¹⁸ Apollodoreorum prooemii cum capite comparationem commemorat. sola extrema verba inde ab αἱ διηγήσεις, quae stultiora sunt, quam ut Cornuto vindicentur, neque eius Arti, cui ἀγῶνες ignoti sunt, apta erant, pro additamento HSae habenda sunt.

Ab HS inter enuntiatum, quo primum prooemium tractatum iri promittitur (W VI 511¹⁹ = E § 2), et etymologiam nominis prooemii (W VI 511²² = E § 4) sententia W VI 511²⁰⁻²² inserta est, quae Hermogenis doctrinam inventionis spectat. HSam apud Cornutum illi enuntiato, quod quasi propositionem thematis habet, etymologiam continuatam legisse certum est, cum E § 3, qua Alexander eis repugnasse dicitur, qui prooemium et epilogum ex eisdem capi docebant, genuinum locum non occupet. Cornutus enim, qui in ceteris de inventione tomis nihil de singulis orationis partibus disserit, antequam earum definitiones adferat, de prooemii topis non egisset, antequam quid esset prooemium exposuisset. Cornutus igitur ab etymologia nominis prooemii, quam definitionibus praecedere par erat, post propositionem thematis incepisse, epitomator ordinem invertisse putandus est. haec etymologia ab epitomatore purior traditur quam ab HS W VI 511²² et VII 52¹⁷, qui eam utrobique

¹ Eadem de causa Epitomes verba 1⁵ τοὺς δὲ ἐπιλόγους ἐπάγομεν genuina Cornuti esse et ab HS in τῶν δὲ ἐπιλόγων mutata esse credimus.

additamentis depravavit (cf. adn. XIII₂). tamen ex huius verbis Epitomes verba suppleri possunt. post *κυρίως* E 1₁₃ <μὲν> secundum W VII 52₁₇ et post *τούτου* 1₁₆ <δέ> secundum W VI 511₂₇ restituendum est.

Etymologiam in Epitoma excerpta eius Cornuti Artis partis excipiunt, qua definitiones prooemii continebantur. Cornutum complures definitiones prooemii adtulisse constat, nam uniuscuiusque ceterarum orationis partium complures definitiones enumeravit et duae prooemii definitiones ex eius Arte descriptaeprehenduntur: I apud Nicolaum Sp III 450₁₈ = W II 6₁₇, 123₂₁ *προοίμιόν ἐστι λόγος παρασκευάζων τὸν ἀκροατὴν καὶ οἰκείως διατιθεὶς εἰς τὸν ὑποκείμενον λόγον*¹.

II apud HSam W VII 52₁₆ (cf. adn. XIII₁) *προοίμιόν ἐστι λόγος παρασκευάζων τὸν ἀκροατὴν εἰς ὑποδοχὴν τῆς ὑποθέσεως*.

epitomator ex hac Artis parte nihil nisi Neoclis verba recepit. cui E §§ 5 et 6 adsignandae sunt, quia adfectus finis E 2₂, Neoclis esse § 223 fertur. Neocles autem solis verbis *προοίμιόν ἐστι λόγος κινήτικὸς ἢ θεραπευτικὸς τῶν τοῦ ἀκροατοῦ παθῶν* prooemium definivisse putandus non est. nam haec definitio minime exacta esset, sed eadem ad epilogum quadraret, quae oratio auditoris adfectus movens vel placans nominari potest. accedit quod e proxima Epitomes sententia *παρασκευάσαι γὰρ ἀκροατὴν ἀδύνατον μὴ κινήσαντα ἢ θεραπεύσαντα τὰ ἐν αὐτῷ πάθη* Neoclem prooemio auditorem praeparari antea dixisse colligendum est. supra vidimus (cf. adn. XII₁) Neoclem duas enthymematis definitiones dedisse, quarum altera W VII 762₁₈ enthymematis naturam ita definit, ut eadem ad epichirema referri possit, altera enthymemati soli apta est. Neoclem igitur etiam duas prooemii definitiones dedisse et ei definitionem ab HS servatam debere veri simile est.

In Cornuti Artis parte, cuius excerpta E §§ 7, 8 exhibent, unde prooemia capienda essent quaerebatur. ad eandem quaestionem E § 3 pertinet, quam ab epitomatore falso loco collocatam esse statuimus. apud Cornutum igitur §§ 7, 8 et § 3 coniunctas fuisse probabile est. cum E § 7 et Cornuti Artis excerpta apud Nicolaum Sp III 473₂₆ = W II 610₃₂ atque apud HSam W VII 54₁₈ et De-

¹ Hanc definitionem Apollodoreorum esse suspicamur, cum ei definitioni *ἔργον προοίμιον* respondeat, quam in commentario ad E 7₃ Apollodoreis adscripsimus.

mosthenis scholium ad or. 54 § 1 comparanda sunt. qua re in Epitoma rectum ordinem duorum ultimorum praeceptorum 2^{18, 19} inversum, genuinam praepositionem ἀπό semper in ἐκ et verba ἀφ' ἑαυτοῦ bis 2^{8, 10} in ἀπό τοῦ αὐτοῦ mutata, exempla breviate et titulum unius orationis 2²⁰ omissum esse intelleges. ante verba, quae E § 8 leguntur, plura praetermissa esse liquet. de quibus nihil sciri potest nisi in eis de prooemiis actum esse, quae a quibusdam περιστατικά nominabantur. hoc nomine certe ea proemia, quae ἀπό τῶν περιστατικῶν λαμβάνεται (cf. W VII 67¹³), significabantur. suspicari igitur licet a Cornuto Apollodoreorum de prooemiis faciendis praecepta hoc loco tradita esse. nam Apollodorum proemia esse ex eis, ex quibus omnes controversiae constarent, factis, dictis, causis, temporibus, locis, occasionibus, ceteris i. e. τοῖς περιστατικοῖς docuisse Quint. IV 1⁵⁰ tradit.

Quomodo auditores dociles attenti benevoli fiant, in Cornuti Artis excerptis, quae E §§ 9—18 continent, exponitur. singulis de hac re praeceptis praemissa sunt enuntiata σκοπὸς δὲ τοῦ προοιμίου τὸ τοιόνδε παρασκευάσαι τὸν ἀκροατὴν· τέλος δὲ τὸ προσοχὴν καὶ ἐδμάθειαν καὶ εὐνοίαν ἀπεργάσασθαι¹. e prioris enuntiati pronomine τοιόνδε aut infinitivum secutum esse, quo illud explicabatur, aut enuntiatum praecessisse, ad quod respiciebat, colligendum est. locum ab epitomatore resectum esse eo confirmatur, quod ad eundem aliae definitiones ἔργον et τέλους προοιμίου revocandae sunt, quas e Cornuti Arte fluxisse demonstravimus:

I apud Nicolaum = Doxor. W II 123^{23—25} ἔργον δὲ αὐτοῦ (προοιμίου) τὸ τε προσεκτικούς τοὺς ἀκροατὰς παρασκευάζειν πρὸς τὰ ξηθησόμενα καὶ τὸ εὐνοίαν ἢ μῖσος ἐναπεργάζεσθαι².

II apud HSam W VII 52^{19sq.} τέλος δὲ τοῦ προοιμίου τὸ παρασχεῖν ἐνῆκοον πρὸς τὰ λοιπὰ τὸν ἀκροατὴν.

inter definitionem τέλους in Epitomam receptam et proximum

¹ Haec τέλους definitio in Nicolai Prog. Sp III 450²⁰ = W II 7¹ transcripta est, ubi ei verba praefixa sunt ἔργον δὲ αὐτοῦ (προοιμίου) καὶ τέλος· τὸ γὰρ αὐτό τινες ᾤθησαν. Apollodoreos ἔργον idem atque τέλος esse sumpsisse verbis E 7⁷ cognoscitur, sed his definitionem a Nicolao descriptam adsignare Quintiliani verbis IV 1⁵⁰ vetamur.

² Cum haec definitio Apollodoreis vindicanda sit (cf. commentarium ad E 7⁸), miramur, quod non huic verba ἔργον — ᾤθησαν, de quibus in proxima adn. disseruimus, praefixa sunt. dubitamus igitur, an Doxopater et anonymus Aphthonii interpres Nicolai verba perturbaverint et ea hunc in modum restituenda sint: ἔργον — ᾤθησαν (W II 7^{1—2}) τὸ τε προσεκτικούς — ἐναπεργάζεσθαι (W II 23—25), <ἢ> τὸ προσοχὴν — ἀπεργάζεσθαι (W II 7^{2—3}).

enuntiatum E 3 ε *εἰδότες γὰρ οἱ ἀκούοντες περὶ ὧν οἱ λόγοι εὐμαθέστεροι γενήσονται* quaedam excisa esse patet, nam hoc enuntiatum rationem sententiae alicuius praecedentis habere coniunctione γὰρ indicatur. at quae hic deleta sint et quae in inferioribus praeceptis ab epitomatore vel extincta vel mutata sint, statui non potest, cum nemo hanc Cornuti Artis partem compilaverit.

Proxima Epitomes particula §§ 19, 20 de differentia prooemii et epilogi est. cum ea, quae de hac re in Cornuti Arte legebantur, non solum Epitomes l. l. sed etiam in excerptis quarti de inventione tomi (E § 237) epitomata et eadem a Marcellino expilata sint, qui praeter haec nullum Cornuti Artis praeceptum nisi ex eius quarto de inventione tomo receperit, dubitari potest, ubi Cornutus differentiam prooemii et epilogi tractaverit. quem de hac differentia in primo de inventione tomo egisse pro certo habemus, quoniam in eodem tomo quid inter prooemium et narrationem argumentationemque interesset paucis exponebatur. Epitomes verba ad hanc rem pertinentia (§ 36) cum parte, quae de differentia prooemii et epilogi erat, a Cornuto coniuncta, ab epitomatore separata esse veri simillimum est. nam his verbis locus, quem in Epitoma obtinent, non convenit et ea apud Cornutum praeceptis, quae in Epitoma inde a § 21 incipiunt, antecessisse HSae excerptis W VII 52₃₋₁₄ confirmatur¹. eisdem excerptis, quae nonnisi minutiis ab E § 36 dissentiunt, hac § integra Cornuti Artis verba servari cognoscimus. quae Cornutus de differentia prooemii et epilogi scripserit, ex tribus eorum excerptis E §§ 19, 20 et 237 et apud Marcellinum W IV 428₄₋₂₉ ita fere restituenda sunt:

διαφέρει δὲ τοῦ ἐπιλόγου τὸ προοίμιον, ὅτι ἐν μὲν τῷ προοιμίῳ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐρμηνείαν μέτριον εἶναι δεῖ καὶ ἥπιον καὶ ὡς ἂν εἴποι τις τιθασσόν· ἐπειδὴ γὰρ ἐν ἀρχῇ νήφουσι μᾶλλον οἱ ἀκροαταὶ καὶ οὐπω ἀνακεκίνηται αὐτιῶν τὸ πάθος, ὁμοιοπαθεῖν δεῖ τοῖς ἀκούουσι καὶ ἥρέμα προβιβάξιν τὸ τε ἑαυτῶν καὶ τὸ τῶν ἀκροατῶν πάθος· ἐν δὲ τῷ ἐπιλόγῳ τὸ σχῆμα συγκεκινημένον καὶ πολλὰς μὲν ἐμβοήσεις ἔχον,

¹ Haec excerpta eundem ordinem, quem loci compilati Cornuti Artis sequebantur, servasse videntur. praeceptum enim de praetermissione prooemii W VII 52 ε praecepto elocutionis 52₁₁ et hoc praecepto actionis 52₁₃ apud Cornutum praecessisse certum est. accedit quod excerpta simili ratione ab HS facta W VII 729 γ—730 ε ipsa quoque ordine Cornuti Artis locorum, qui eis subsunt, utuntur.

πολλοὺς δὲ σχελιασμούς¹, τὴν τε ἐρμηγείαν συγκειμένην ἐκ τροπικῆς μᾶλλον² καὶ σημειώδους λέξεως³ δυναμένης μέντοι πεσεῖν εἰς πολιτικούς λόγους. ἔτι δὲ καὶ τούτῳ διαφέρει, ὅτι πολλὰ τῶν ἐν τοῖς προοιμίοις λεχθέντων οὐκέτ' ἐν τοῖς ἐπιλόγοις λεκτέον, οἷον ὑποπτεύεται τις διὰ περιεργίαν ἢ διὰ πολυπραγμοσύνην εἰσερχόμενος τοὺς ἀγῶνας, λυθείσης τῆς ὑποψίας ἐν τῷ προοιμίῳ οὐκέτι ἀνάγκη ἐν τῷ ἐπιλόγῳ περὶ τούτου λέγειν, καὶ ἄλλαι τινές εἰσι προοιμιακαὶ ὕλαι, αἵτινες ὅταν διαπεραιωθῶσιν ἐν τοῖς προοιμίοις, περιττὸν ποιοῦσιν ἐν τοῖς ἐπιλόγοις τὸν περὶ ἑαυτῶν λόγον. οὐ μόνον δὲ τῶν προοιμίων εἰσὶ τινες ὕλαι, αἷς οὐ χρῶμεθα ἐν τοῖς ἐπιλόγοις, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιλόγων, ὧν οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς προοιμίοις χρεία, οἷον περὶ τῶν κεφαλαίων οὐκ ἔχει καλῶς τὸ τὰς ὑπολήψεις ἐν τοῖς προοιμίοις λαμβάνειν· ἔλκοποιήσομεν γὰρ τὸ προοίμιον· ἐν δὲ τοῖς ἐπιλόγοις ἀνάγκη πᾶσα ἐν τι λαμβάνειν αὐτῶν εἰς ἐπίρρωσιν ἢ παραίτησιν. ἔτι δὲ καὶ τούτῳ διαφέρει, ὅτι ἐν μὲν τῷ προοιμίῳ πάθος ἐμποιῆσαι δεῖ, ἐν δὲ τῷ ἐπιλόγῳ προὔπτον ἀυξῆσαι καὶ ἐπιρρῶσαι⁴.

Ut cognoscatur, quae dispositio in reliqua parte primi de inventione tomi fuerit, extremi tomi secundi excerpta inde a § 113 conferenda sunt. in quibus ante Alexandri et Harpocratonis de narrationis elocutione verba, quae ad quintum tomum Cornuti Artis releganda sunt, quattuor partes distinguuntur. prima (§§ 113—123) quaeritur utrum narrationem praetermittere liceat necne, secunda (§§ 124—131) quo loco narratio ponenda sit, tertia (§§ 132, 133) utrum narratio dividi possit necne, quarta (§§ 134, 135) num plures narrationes in una eademque causa sint. primae et ultimae parti Cornuti Artis primi de inventione tomi excerpta §§ 21—35

¹ Verba apud Marcellinum vocabulo *σχελιασμούς* continuata W IV 428 14—18 καὶ τὰ μὲν — τὴν φράσιν non e Cornuti Arte repetita sunt, sed et haec et verba Artis excerpto adnexa W IV 428 29—30 διαφέρει — αὐξεί paraphrasis Hermogenis verborum Sp II 149 11 sqq. sunt. cf. Marcellinum W IV 421 5—7.

² Cf. Alexandri praecepta E §§ 238, 243.

³ Cf. Alexandri praeceptum E § 240.

⁴ Hanc sententiam, quam Epitome nonnisi in excerptis quarti de inventione tomi 47 11 exhibet, inter ea fuisse, quae a Cornuto in primo de inventione tomo de differentia prooemii et epilogi dicebantur, Marcellinus testatur, qui verba suo loco legisse et hac re commotus esse videtur, ut W IV 428 29 paraphrasin similibus Hermogenis verborum, de quibus cf. supra adn. 1, pro illis substitueret. cf. adn. XXXVI 2.

et §§ 37—39 respondent. Cornuti Artis partem, qua de *τάξει* prooemii agebatur, ab epitomatore omissam, ab HS autem descriptam esse supra statuimus. dubitari igitur nequit, quin ab epitomatore quarta quoque pars, in qua quaestio instituebatur, prooemiumne dividi posset, excisa et hae quattuor partes primi de inventione tomi apud Cornutum eundem ordinem atque respondententes partes secundi tomi secutae sint. ex quo intellegitur Epitomes verba § 36, quae apud Cornutum cum eius de differentia prooemii et epilogi verbis cohaesisse sumpsimus, non suum locum habere sed ab epitomatore eo, ubi alia resecuisset, translata esse.

In Epitomes parte, quae de praetermissione prooemii est, primum praeceptum datur non semper prooemium faciendum esse et quattuor causae prooemii praetermittendi enumerantur §§ 22—25. et quadripartitio¹ et verba E 6 s, quae ad Neoclis definitionem prooemii supra tractatam respiciunt, testimonio sunt haec omnia Neocli deberi. tum praeceptum Apollodoreorum, ut semper prooemio utendum sit, adfertur, quod et rationes ab illis adlatae et earum refutationes ab Alexandro scriptae sequuntur §§ 26—35. verba Apollodoreorum et Alexandri, quibus de prooemii praetermissione agitur, ab epitomatore resecta esse uno loco in propatulo est. cum enim Alexander, qui postquam principia adversariorum doctrinae paucis impugnavit, singula argumenta eorum ab infimo incipiens refellit, sententiam *πῶς ἄν ἡμῖν ἡ διήγησις παραδεχθῆιη μὴ προπαρ-σκειασμένον τοῦ ἀκροατοῦ τῷ προοιμίῳ πρὸς τὴν ἀκοήν* aggrediatur § 35, eiusmodi sententia inter Apollodoreorum argumenta desideratur. quantum in hac parte epitomator ab Artis Cornuti verbis discesserit statui non potest.

Cornuti Artis de *τάξει* prooemii partem, quae Alexandri refutationem Apollodoreorum de prooemii usu praecepti excipiebat, HS excerpserit W VII 53 8—22 = VI 512 adn. 44 *τὸ προοίμιον κατὰ μὲν τοὺς Ἀπολλοδώρειους τὴν πρώτην τάξιν τοῦ λόγου ἐπέχει· εἰ γὰρ προσοχῆς, φασί, τῶν ἀκουόντων ἐστὶ ποιητικὸν πρὸς τὰ λεχθῆναι μετὰ ταῦτα ὀφείλοντα, πᾶσα ἀνάγκη αὐτὸ πρὸ τῶν ἄλλων*

¹ Quantopere Neocles quadripartiendi studiosus fuerit, paucis exemplis illustremus. Stoicorum quadripartitionem adfectuum adhibuit § 224, quattuor causas propositionis usus enumeravit §§ 162—165, quattuor species recapitulationis invenit § 214, quattuor res sine comprehendi, quattuor ei *παρακείμενα* esse dixit § 172, quattuor modis τὸ *συμφέρον* e bonis et malis fieri contendit § 180, qua re ab omnibus aliis rhetoribus discrepat (cf. commentarium ad § 180).

τάττεσθαι. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ τοῦ Νουμηνίου καὶ κατ' ἀρχὴν φησι τοῦτο καὶ μετὰ τὴν διήγησιν καὶ μετὰ τὰς πίστεις τάττεσθαι, ὃ καὶ (ὁ) Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Μειδίου πεποιήκε μεταξὺ τοῦ λόγου εἰπῶν (§ 77) «οἶμαι τοίνυν τινὰς ὑμῶν, ὧ Ἀθηναῖοι, ποθεῖν ἀκοῦσαι τὴν ἔχθραν, ἣτις ἦν ἡμῖν». οὐ μὴν διὰ τούτου, φησί, καὶ διττὸν εἶναι τὸ προοίμιον νοητέον, ἀλλὰ τὸ μὲν ἐν ἀρχῇ κατὰ τὴν δύναμιν καὶ κατὰ τὴν τάξιν κυριώτερον, φησί, νομιστέον, τὸ δὲ ἐν τῷ μεταξὺ κατὰ δύναμιν μόνον. Θορύβου γὰρ πολλάκις ἐν τῷ μεταξὺ γινομένου ἀνάγκη προοιμιάσασθαι πάλιν πρὸς τὸ προσοχὴν ἐργάσασθαι. cum his verbis a Cornuto Neoclis de τάξει prooemii praecepta coniuncta esse credimus, quia quae idem de τάξει narrationis et epilogi partium docuit, E §§ 125—128, 211, 239 traduntur.

De proxima Cornuti Artis parte, qua eum quaesisse demonstravimus, utrum prooemium dividendum esset necne, certius dici nequit. neque diiudicare conemur, ultima primi de inventione tomi pars integra in E §§ 37—39 transscripta an contracta et mutata sit.

Περὶ εὐρέσεως δεύτερος τόμος.

In Epitomes parte narrationis fines antecedente (§§ 40—45) quomodo criminationes, quae in certis quibusdam causis oratorem contigant, repellantur docetur. huiusmodi repulsiones *προκαταλήψεις* ab Anaximene nominantur. qui Sp I 204, sqq. omnia genera criminationum in Epitoma enumerata tractavit et fere eadem de singulis refellendis praecepta dedit sed haec ceteris prooemii praeceptis inseruit, quibus modi benevolentiae efficiendae exponuntur. rhetor autem, cui E §§ 40—45 debentur, *προκαταλήψεις* orationis partes a prooemiis separatas, quae in suis causis narrationibus praemitterentur¹, dixisse videtur. dubitamus igitur, an haec sententia in Cornuti Arte plane et expresse explicata sit. Cornuti enim verba in hac Epitomes parte foedissime coartata et confusa esse obiter inspicienti adparet.

Narrationis finium enumeratio, quam E §§ 46—51 exhibet, multo plenior est eis, quae in excerptis ceterorum de inventione tomorum inveniuntur, tamen ne hanc quidem intactam esse cognosci-

¹ Propterea consentaneum erat de his repulsionibus agi, antequam de narratione ipsa ageretur et eius fines enumerarentur.

adlatae erant, Artis partem, quam epitomator inde a § 63 compilavit, antecessisse putandae sunt. nam fines prooemii *ἔργον* ante praecepta docilitatis attentionis benevolentiae positi sunt, quibus quodammodo praecepta nunc nobis tractanda respondent.

In E §§ 63—104 de narrationis virtutibus agitur. ut Cornuti Artis de virtutibus narrationis praecepta restituamus, non solum eorum excerpta excutienda sunt sed etiam unde Cornutus ea derivaverit quaerendum est. qua de causa omnes locos vetustiorum rhetorum, quibus praecepta de narrationis virtutibus efficiendis dantur, perlustrari oportet: Anaximenis Rhet. Sp I 219¹⁰—220⁶, 240¹⁻⁷; Cornificii Rhet. I §§ 14—16; Ciceronis De Inv. I §§ 28, 29; De Part. § 52; Quintiliani Inst. IV 2³²⁻¹²⁷; Theonis Prog. Sp II 79²⁰—85²⁷. quodcumque praeceptum cum Epitoma conspirat, in commentarium transscribemus, nunc quae ratio inter singulos libros intercedat paucis explanaturi sumus.

Num Anaximenes ipse uni ex ceteris rhetoribus, quos enumeravimus, in manibus fuerit, valde dubitamus, sed apud omnes praeter Quintilianum vestigia doctrinae Anaximeneae deteguntur. Theo et Epitome eo cum Anaximene consentiunt, quod brevitatem et perspicuitatem e rebus et e verbis fieri docent, et hic uterque et Cornificius Ciceroque nonnulla singularia praecepta Anaximenis exhibent¹. ea quae Cornificius et quae Cicero priore l. l. de narrationis virtutibus exponunt, fere ad verbum congruunt, cum uterque eundem rhetorem, qui artem Latine condidit², ante oculos habuerit. praeceptorum, quae Cicero altero l. l. dat, plurima ei peculiariora sunt. permulta autem praeceptorum, quae Cornificio et Ciceroni communia sunt, apud Theonem et in Epitoma reperiuntur.

Quintilianus rarius cum ceteris concinit: verbis Inst. IV 2⁴⁰⁻⁴² Ciceronis de Inv. libri I § 28 subesse videtur et quattuor locis ex uno eorum rhetorum, quorum praecepta Cornutus recepit, Quintilianum ipsum quoque pendere perspicuum est. qui IV 2^{31, 32} Isocrateos narrationem lucidam brevem veri similem esse voluisse, Aristotelem praeceptum brevitatis inrisisse, Theodoreos solam veri similitudinem postulasse tradit. E §§ 102, 103, postquam proxima

¹ Cf. commentarium ad §§ 82, 93.

² Rem ita se habere Thielius *Quaest. de Cornificii et Ciceronis art. rhet.* Diss. Gryphisw. 1889 demonstravit. Thielium recte iudicasse commentario nostro ad §§ 54, 55; 65—68 collato luce clarius adparebit.

§ quidam praeter tres narrationis virtutes, brevitatem perspicuitatem credibilitatem, quattuor alias invenisse dicti sunt, Aristotelis et Theodori sententiae adferuntur. casu fieri non potuit, ut Quintilianus et Cornutus hoc modo inter se congruerent, sed quae uterque l. l. enarrat, ex eodem libro fluxisse putandum est. sequitur, ut in hoc libro et praeceptum, cuius Quint. IV 2⁴⁸ mentionem facit (= E § 68), et id, quod Quint. IV 2⁶⁰ illudit (= E § 91), extitisse atque eundem librum a Quintiliano ad conscribendas §§ IV 2¹¹⁹⁻¹²⁵ adhibitum esse sumamus. quibuscum Arti Cornuti haud pauca communia erant. Epitome enim in eo offendit, quod §§ 99, 100 praecepta iucunditatis et magnificentiae leguntur, etsi e verbis proximae § εἰσὶ δὲ οἱ πρὸς ταύταις ταῖς τρισὶ κτῆ supra solas tres virtutes, brevitatem perspicuitatem credibilitatem, tractatas esse concludere debemus. Quintilianus autem et iucunditatem et magnificentiam adiuvere ad augendam narrationis credibilitatem dicit IV 2^{119, 125}. idem igitur Cornutum docuisse, sed verba, quae de hac re fecerat, ab epitomatore omissa esse probabile est. accedit quod praeceptum Quint. IV 2¹²¹, ut interdum sententiae narrationi inserantur, E 19¹² reperitur¹ et praeceptum Quint. IV 2¹²³, quo energia multum ad narrationem credibilem reddendam conferre dicitur, fere ad verbum cum E § 96 conspirat.

Praeceptum ultimo loco laudatum ansam nobis praebet ad inveniendum auctorum unius libri, unde Cornutus praecepta de narrationis virtutibus exscripserit. energia enim inter septem tropos narrationis enumeratur E § 105 et eius explicatio § 111 superiori § 96 prorsus par est. quae a Cornuto de tropis narrationis praecepta sunt, Neocli deberi inde colligimus, quod eiusdem de tropis argumentationis verba § 160 adferuntur. praeceptum ergo, ut credibilitatis studiosi energiam adhibeant, Neoclis esse persuasum habemus². ex quo efficitur, ut quaecumque Cornuto cum Quintiliano communia fuisse ostendimus, Neocli attribuamus³. Quintilianus utrum haec

¹ Dubito an praecepto Quint. IV 2¹²⁰ quoque ea verba subsint, quorum excerptum E 19¹¹ exhibet.

² Idem praeceptum Morawskius p. 36 dissertationis laudatae, in quam libello nostro iam prelo mandato incidimus, Alexandro Numenio vindicat. rationes eius ne refellamus, augustiis loci prohibemur.

³ Iure nos ita concludere eo comprobatur, quod omnia cetera Epitomes praecepta, quae ita cum Quintilianis consentiunt, ut ex eodem fonte atque haec fluxisse sumenda sint, Neoclis esse constat. cf. commentarium ad §§ 172, 180, 184, 185.

a Neocle ipso repetiverit an eundem atque hic auctorem habuerit in medio relinquendum est.

A Cornuto non solum praecepta, quae adhuc Neocli adsignavimus, sed etiam fere cuncta cetera ex eius libro derivata esse ratione, qua praecepta disposita sunt, confirmatur. nam studium quadripartiendi, quod Neoclis proprium est (cf. adn. XLIII 1), nusquam apertius est quam hic. quod optime primis ipsis praeceptis, quae de brevitate e rebus facienda sunt, illustratur, quoniam ea cum Cornificianis Ciceronianisque comparare licet. Cornificius novem, Cicero octo modos narrationem brevem reddendi enumerat, in Epitoma autem bini vel terni eorum in unum praeceptum comprehensi sunt, ut numerus quattuor praeceptorum efficeretur, id quod commentario nostro ad §§ 65—68 cognosces. porro in Epitoma quattuor praecepta de obscuritate e rebus facienda dantur §§ 81—84, quattuor genera verborum perspicuitati nocentium colliguntur § 85, quattuor modi omnia veris assimilandi §§ 90—93, quattuor modi iucunditatis § 99, quattuor magnificentiae efficiendae exponuntur § 100. alibi quadripartitionem ab epitomatore perturbatam esse statim demonstrabitur. duobus tantum locis haec ratio disponendi non adhibita est et praecepta utrobique adlata certis de causis Neocli abiudicanda sunt. § 88 enim, si eidem auctori vindicanda esset atque praecepta, quae antecedunt, suo loco minime quadrare¹, quia haud obscuritatem e verbis faciendam spectaret, et enuntiatum E 18 4 τὰ δὲ παρὰ τὰξιν τινος, quippe quod eandem sententiam haberet quam superius E 17 2, prorsus supervacaneum esse iudicares. at dubitari nequit, quin § 88 Harpocratonis sit, cum Harpocratonis verba E 20 13 et ea E 27 5, quae eidem rhetori supra adscripsimus, ad illam § respiciant. hoc igitur loco a Cornuto Harpocratonis verba praeceptis Neoclis adnexa sunt, supra cum his Alexandri verba coniuncta esse videntur. §§ 72—78 multae figurae enumerantur, quarum alias brevilocus vitare alias usurpare iubetur. cum has figuras omnes in Alexandri de figuris libro tractatas esse constat, tum unam ex eis, quae τὸ ἐπεξευγμένον nominatur, Alexandro peculiarem fuisse credendum est, quia nemo nisi Aquila Romanus, qui illus librum epitomavit, de ea egit (cf. commentarium ad § 76). itaque Alexandrum has figuras ut brevitati aut noxias aut utiles in

¹ Kayserus *Münch. Gel. Anz.* 1855 p. 11 haec § post verbum *χρεῖαν* E 17 5 collocari proposuit.

sua arte enumerasse Cornutumque inde §§ 72—78 descripsisse probabile est.

Cornuti de narrationis virtutibus praeceptis inter auctores suos distributis facile explicari potest, quae cognatio Cornuti Arti cum Theonis Progymnasmatis sit. in quibus multa eorum Cornuti praeceptorum, quae Neocli attribuimus, redeunt et nonnulla eisdem atque in Epitoma verbis expressa. Theonem¹ autem non Neocle ipso usum esse eo comprobatur, quod ille praeter Anaximenis praecepta ipsi cum Cornificio Cicerone Neocle communia (cf. adn. XLVI₁) duo alia Anaximenis praecepta exhibet (Sp II 80₁₃; 83₁₉ = I 219₁₆, 240₃; 240₁). eundem rhetorem haec et illa ab Anaximene repetisse veri simillimum est. accedit, quod Theo uno credibilitatis praecepto magis quam Neocles cum Cicerone Cornificioque consentit². Neocles igitur et Theo et auctor artis Latinae a Cornificio et Cicerone adhibitae ex eodem rhetore Graeco pendere sumendi sunt.

Iam quae Cornuti de narrationis virtutibus praecepta in Epitoma deesse quae ibidem breviata et confusa esse cognoverimus, adnotandum est.

Primo loco §§ 65—68 quattuor praecepta de brevitate e rebus facienda dantur, quorum sub finem quaedam omissa esse cognoscitur. Geometra enim, qui W II 230₉ inter praecepta Theonis unum a Cornuto repetitum, ut breviloquens *ταυτολογία* vitet (= E 15₂), inserit, Theonis praecepto quod antecedit (= Sp II 83₂₀), haec verba adnectit W II 230₆ *ὡς τὸ ἐπανήλαθεν ἐξ ἀγροῦ* *δηλονότι* (l. *δηλοῖ ὅτι*) *καὶ ἐξήλαθε πρότερον· τοιοῦτον καὶ τὸ κατέβην χθὲς εἰς τὸν Πειραιᾶ* *δηλοῦντος γὰρ ἦν* (l. *δηλοῦντος τοῦ κατέβην*) *ὅτι καὶ ἐν τῇ πόλει ἦν*. prius horum exemplorum simillimum est ei, quo Cornificius sextum brevitatis praeceptum instruxit I § 14 et si exitus rerum ita ponemus, ut ante

¹ Hoppichlerus *De Theone* Diss. Virceb. 1884 Theonem ante Hermogenem Progymnasmata scripsisse demonstravit neque vero ei contigit, ut Theonem Quintiliano superiorem fuisse probaret. nobis quidem Theoni Alexandrum Numenium ante oculos versatum fuisse persuasum est. Sp II 106₁₈ Alexandri definitionem topi E § 169 servatam adfert et Sp II 109₁sq. de *διατυπώσει* verba facit Alexandri explicatione *διατυπώσεως* usus, quam E § 233 exhibet. Theo igitur, Progymnasmatum auctor, cui cognomen Aelio fuisse Suidas tradit, Hadriani aetate vel paulo inferius floruisse videtur.

² Cf. E § 90 et Theonem Sp II 84₂₃ *στοχάζεσθαι προσήκει τοῦ πρέποντος τῷ τε προσώπῳ καὶ τοῖς ἄλλοις στοιχείοις τῆς διηγήσεως*, et Cic. de Inv. I § 29 *si personarum dignitates servabuntur*, et Corn. I § 16 *si . . . personarum dignitates . . . constabunt*.

quoque quae facta sint sciri possint tametsi nos reticuerimus, quod genus: si dicam 'me ex provincia redisse' profectum quoque in provinciam intellegatur. itaque illud exemplum non a Geometra inventum sed a Neocle ei praecepto, quod sexto Cornificiano respondet E 15₃ και τὰ τοιαῦτα λέγοις, ὧν ῥηθέντων φανερά ἐστι τὰ σιωπώμενα, adpositum esse pro certo habemus. an idem altero quoque exemplo a Geometra adlato (= Platonis Rep. I init.) usus sit, incertum est¹.

Plurimum Geometra ad proximam partem Cornuti Artis, quae de brevitate ex elocutione efficienda erat, restituendam confert. Geometram praeter tria praecepta, quae E §§ 69—71 exhibent, aliud eiusdem generis servare W II 230₂₅, 231₅, quod cum illis in Cornuti Arte coniunctum fuerit, supra p. XXIV demonstravimus. Geometrae igitur subsidio hoc loco numerus praeceptorum Neocli gratissimus expletur. tria praecepta in Epitomen recepta hic integriora sunt quam apud Geometram, sed dubitamus, an ea verba Geometrae e Cornuti Arte sumpta ab epitomatore autem excisa sint, quae W II 231₂₀ exemplis epithetorum adduntur ἤρκει γὰρ ἐπὶ τούτων και τὸ κύριον μόνον. ἃ (τὰ ἐπίθετα) ποιητικῆς μὲν ἴδια ὡς ἐναργῆ και ἡδέα και εὐμεγέθη, τοῖς ῥήτορσι δὲ ἀλλότρια. nam haec verba similia sunt eis, quae synonymorum exemplo adscripta sunt E 15₆.

Inter figuras brevilocutioni evitandas apud Geometram duae sunt, quarum Epitome mentionem non facit:

W II 231₁, 232₁ ἐπιμονὴ δὲ ὡς τὸ «τί ἐροῦμεν και τί φήσομεν»; και πάλιν «αἰτίας και σκώμματα και λοιδορίας».

W II 231₃, 232₂₃ τὰ δ' ἐκ παραλλήλου περιτὰ μὲν, σπουδῆς δὲ ὅτι μάλιστα ἐμφαντικά εἰσι. τὸ γούν (B 8) «βάσκ' ἴθι» πλεονάσαν τῇ λέξει τὸ πρᾶγμα κατέσπευσε· τὴν γὰρ σπουδὴν τῷ ἐπιτάττοντι παρεδήλωσε.

in Alexandri de figuris libro et ἐπιμονὴ Sp III 17₂₈ et συνωνυμία Sp III 30₁₄ tractatur, quae ἐκ παραλλήλου nominari poterat (cf. Herodianum Sp III 102₃). in Alexandri igitur arte, qua Cornutus usus est, hanc utramque figuram, quae summo iure bre-

¹ Monemus ne Geometra, ubi quaedam a Cornuti Arte repetiverit, eius verba genuina et integra servasse putetur. nam ubicumque Theonem auctorem sequeretur, eum verba Progymnasmatum modo reseculisse modo amplificasse semperque mutasse vidimus.

vitati noxia esse dicitur, ceteris insertam et Alexandri verba in Cornuti librum atque inde in Geometrae commentarium transscripta esse persuasum habemus.¹

Geometra praeter *ἀναδιπλώσεως* exemplum, quod corruptius E 15₁₂ quoque legitur, alterum exhibet:

W II 232₂₀ καὶ ὁ ποιητῆς (Y 371) « τοῦ δ' ἐγὼ ἀντίος εἶμι, καὶ εἰ πνρὶ χεῖρας ἔοικεν, εἰ πνρὶ χεῖρας ἔοικε, μένος δ' αἰθῶν σιδήρω ».

etiam hoc exemplum Geometra apud Cornutum legisse videtur. nam eidem versus ab Alexandro adferuntur Sp III 20₃² et eum in arte sua hos versus una cum illo loco Demosthenico (W II 232₁₈ = E 15₁₂) laudasse eo probabilius est, quod his exemplis duo genera iterationis ab Alexandro distincta (Sp III 20₅) illustrantur.³ in altero enim verba iterata cohaerent, in altero aliis verbis distinguuntur.

De usu tropicorum, ad quem Epitomes verba § 74 spectant, Geometra haec praecipit:

W II 232₈ τροπήν δὲ οὐχὶ πᾶσαν (ἐκβάλλομεν), ἀλλ' ἦτις ἐστὶν ἐπεξηγήσεως δεομένη ὡς τὸ (Dem. 3 § 31) « ἐκνευρισμένοι περιηρημένοι χρήματα, συμμάχους ». ἐπεξηγήσεως δεομένη, ἦτις σκληρά τε καὶ ἄσυνήθης, ὡς ἦγε συνήθης [καὶ] μεταφορικῆ μάλλον ἐπιτέμνει καὶ δι' ὀλίγων πολλὰ περιῖστησιν. ὁ γοῦν Δημοσθένης εἰπὼν (2 § 9) « μικρὰ πρόφασις καὶ τὸ μικρὸν πταῖσμα ἅπαντα ἀνεχάτισε », διὰ μιᾶς λέξεως καὶ πᾶσαν ἡμῖν τὴν παραβολὴν παρέστησε.

licet Geometra Cornuti Artis verba auxerit dilataveritque, eum priorem praecepti partem, quae Epitomae deest, novasse credible non est. nam praeceptum eo loco, quo apud Cornutum id positum fuisse Epitome docet, inter seriem figurarum brevitati noxiarum et seriem utilium, aptissimum erat, si alia tropica vitari alia adhiberi

¹ Utrum Alexander ipse in arte sua nomen ἐκ παραλλήλου usurpaverit, an Geometra hoc in locum *συνανωμίας* substituerit nescio. in eo quod Cornutus breviloquentes et synonymis uti vetuerit et figuram synonymiae vitare insecgit, offendendum non est, quoniam haec praecepta e diversis libris sumpsit. cf. Harpocratonis praeceptum E 18₄ et Neoclis E 17₂.

² Exemplum *περιφράσεως* E 15₁₄ = W II 232₅ ipsum quoque in Alexandri de figuris libro Sp III 32₈ reperitur.

³ In Alexandri de figuris libro (nihil nisi epitomen eius ferri Steusloffius demonstravit *Quibus de causis Alexandri Numenii etc.* Diss. Vratisl. 1861) *ἐπανάληψις* Sp III 19₃₀ et *ἀναδίπλωσις* Sp III 29₅ distinguuntur, sed verba utriusque loci ita confusa sunt, ut quid inter has figuras differat non intellegatur. in arte sua Alexander ut Phoebammo Sp III 46₁₅ quamlibet verborum iterationem nomine *ἀναδιπλώσεως* significasse videtur.

iubebat. itaque non dubitamus quin Alexandri de usu tropicorum praeceptum in Cornuti Arte fere tale fuerit, quale Geometra exhibet. epitomatores hoc in compendium redegisse eo confirmatur, quod in Epitoma non totus locus Demosthenicus a Geometra servatus sed unum eius vocabulum e. c. adfertur.

Praeceptum de usu τοῦ ἐπεξεργημένου datum plenius E § 76 traditur quam a Geometra, sed exemplum adfixum W II 233 13 integrius est.

Ultimum brevitatis praeceptum, quod Geometra a Cornuto repetivit, quamquam vehementer depravatam, tamen nobis magno fructui est.

W II 233 16 καὶ τὸ ἀσύνδετον δὲ τοιοῦτον, ὡς τὸ κατὰ κόμμα ὥσπερ καὶ Δημοσθένης· (1 § 9) <Μεθώνην, Πύδναν, τᾶλλα, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον λέγων διατρέβω>, ὅπου γε καὶ δυσὶ καὶ τρισὶν οὗτος εἶδεσι τῆς συντομίας ἐχρήσατο, τῷ τε ἀσυνδέτῳ καὶ τῷ κατ' ὄνομα καὶ τῷ τὰ πλείω παραλιπεῖν· διὸ καὶ ἐπεσημῆνατο <ἵνα μὴ καθ' ἕκαστον λέγων διατρέβω>.

in Geometrae verbis locus Demosthenicus asyndeton κατὰ κόμμα nominatus offendit. qui cum asyndeton κατ' ὄνομα esse dicendus sit¹, Geometrae verba ita fere supplenda censemus ὡς τὸ κατὰ κόμμα <παρὰ Δημοσθένει (18 § 139) <ἀλλ' ἐπειδὴ φανερώς ἤδη τὰ πλοῖα ἐσεσύλητο, Χερρόνησος ἐπορθεῖτο> καὶ τὰ ἐξῆς· ἔστι δὲ καὶ ἀσύνδετον κατ' ὄνομα> ὥσπερ καὶ Δημοσθένης (1 § 9). ut locum Dem. (18 § 139) inter tradita verba Geometrae intercidisse sumamus, eo adducimur, quod idem E 16 6 adfertur atque in Cornuti Arte et hunc et illum, qui Geometrae verbis apud Doxopatrum servatis continetur, laudatum esse persuasum habemus. nam in Alexandri de figuris libro Sp III 33 2, asyndeto duo loci Dem. (18 § 65 et § 69) exemplo sunt, quorum altero singula comata, altero singula verba demptis coniunctionibus conectuntur. Alexandrum igitur in arte sua ipsa quoque duos locos (18 § 139 et 1 § 9), qui illis respondent, adtulisse probabile est. idem autem locus (18 § 69), qui in Alexandri de figuris libro Sp III 33 4 ut asyndeti exemplum laudatur, ad illustrandam παράλειψιν adhibetur Sp III 23 14. inde colligimus Alexandrum in arte sua loco (1 § 9) eodem modo usum esse et similiter atque Geometram brevitatem

¹ Cf. quae Tiberius Sp III 77 27 de diversis asyndeti generibus dicit.

etiam figura παραλείψεως effici dixisse. neque enim hanc figuram, quae brevitati sane utilissima est, in enumeratione defuisse veri simile est. quid? quod παραλείψεως mentio fit in corruptis verbis E 16 7 *ποιήσεις δὲ συντομίαν καὶ οὔτε κατ' ἔμφασιν παραλείψεως λέγεις, ὡς ὁ Δημοσθένης* (19 § 192) *ἔπειδὴ γὰρ εἶπεν Ὀλυμπιον Φίλιππος*. quae verba Kayserus deleto vocabulo παραλείψεως sanari posse existimavit. at interpolatorem hoc vocabulum addidisse quis credat? in Cornuti Arte et de figura παραλείψεως et de tropo ἐμφάσεως verba facta et ea in Epitoma foede confusa esse multo credibilis est. genuinā autem verba restitui posse desperamus.

Venimus ad praecepta de obscuritate data. ut enim quomodo narratio dilucida fiat doceatur, topi obscuritatis, qui fugiendi sint, enumerantur. modo cum Neoclis quadripartitiones colligeremus, quattuor de obscuritate e rebus faciendā praecepta esse contendimus codicis P auctoritate nixi, in quo praepositis numeris *πρῶτον* E 16 20, *δεύτερον* 17 2, *τρίτον* 17 10, *τέταρτον* 17 11 quattuor praecepta distinguuntur, quorum primo ignobilitas materiae causa obscuritatis esse dicitur, secundo perturbatio rerum ordinis, tertio omissio aliquarum rerum, quarto digressio. duobus extremis praeceptis solis apud AJ W II 219 20, 21 numeri praefixi sunt neque autem eidem qui in P, sed paenultimo *τέταρτον*, ultimo *πέμπτον*. ergo enuntiatum E 17 6 *ποιεῖ δὲ ἀσάφειαν καὶ τὸ τῶν αὐτῶν πολλακίς μὲνῆσθαι* ab AJbus loco tertii praecepti habitum est. si lectio AJum genuina esset, in P corruptela agnoscenda esset, quae quomodo nata sit intellegi nequit. itaque Neoclem ne hic quidem plus quattuor praeceptis dedisse nobis persuasimus. Theo Sp II 80 24 praeceptum, ne tempora et ordo rerum perturbentur, a praecepto, ne eadem bis dicantur, separat neque dubitamus, quin auctor a Theone et Neocle adhibitus similiter praescripserit. Neoclem autem saepius bina praecepta auctoris sui in unum contraxisse Epitomes brevitas praeceptis cum Cornificianis comparatis cognovimus. eundem quadripartiendi studio ductum illa duo obscuritatis praecepta comprehendisse credibile est.¹ Neoclis igitur verba ita resti-

¹ Quadripartiendi causa Neocles etiam Anaximenis praeceptum a Theone Sp II 80 13 servatum (cf. p. XLIX) omisisse et allegoriam, quam Theo Sp II 81 6, ubi de perspicuitate *ἐκ τῶν πραγμάτων* efficienda agitur, commemorat, nter res elocutionis perspicuitati noxias enumerasse putandus est.

tuenda esse videntur *δεύτερον* (δέ), *ὅταν συγχέωμεν τὴν τάξιν τῶν γεγονότων, ὡς τὰ μὲν πρῶτα τελευταῖα εἶναι, τὰ δὲ τελευταῖα προτετάχθαι· οἰκονομίας δὲ τὸ τοιοῦτον πολλάκις ἐπέχει χρεῖαν, δυσπαρακολούθητον δὲ ὅμως καὶ ἀσαφῆ τὸν λόγον ποιεῖ· καὶ τῶν αὐτῶν πολλάκις μεμνησθαι· μακρὸν γὰρ κτέ.* quae verba ab epitomatore propterea mutata esse sumimus, quod infinitivum *μεμνησθαι* e particula *ὡς* pendere¹ non intellexisset.² verbis autem, quae epitomator in locum genuinorum substituit E 17 ε *ποιεῖ δὲ ἀσάφειαν καὶ τὸ τῶν αὐτῶν πολλάκις μεμνησθαι*, AJ facillime in errorem perducti sunt, ut quinque praecepta esse rati traditis numeris *τρίτον-τέταρτον* correctura opus esse censerent.

In Epitomes de obscuritate ex elocutione efficienda praeceptis §§ 85—87 praeter lacunam librariorum culpa ortam E 18 1 unus locus offendit, quem haud sine epitomatoris opera confusum et perturbatum esse iudicemus. post enumerationem enim quattuor generum vocabulorum obscuritatem efficientium legitur E 17 15 *καὶ (ὅταν τις χρῶτο) τῇ συνθέσει μὴ ἀπλῆ καὶ κατὰ φύσιν, ἀλλὰ δι' ὑπερβατῶν καὶ μήκους περιόδων καὶ ἀλληγορίας.* et participium *τεταραγμένη* vel simile desideratur, quo genetivi e praepositione *διὰ* pendentes cum nomine *συνθέσει* coniungantur, neque quod *σύνθεσις δι' ἀλληγορίας* adfici dicitur, potest tolerari. ad nodum expediendum adiuvamur Geometrae loco W II 226 ε *παραφυλακτέον καὶ τὸ μῆκος τῶν περιόδων καὶ τὰ αἰνίγματα καὶ τὸν γρίφον.* verba *αἰνίγματα* et *γρίφον* a Geometra pro verbo *ἀλληγορίας* posita esse e loco W II 222 27 adparet. inde quod Geometra non *παραφυλακτέον καὶ τὴν σύνθεσιν διὰ τοῦ μήκους τῶν περιόδων καὶ τῶν αἰνιγμάτων καὶ τῶν γρίφων τεταραγμένην* scripsit, colligimus in Cornuti Arte non easdem ineptias, quae in Epitoma inveniuntur, extitisse sed ibi et *τὸ μῆκος τῶν περιόδων* et *τὴν ἀλληγορίαν* in numerum rerum elocutionem obscurantium relata esse. duobus igitur Epitomes praeceptis §§ 86, 87 *ποιεῖ δὲ καὶ ὀνοματοποιῖα ἀσάφειαν, ὡς τὸ κτέ. ., καὶ ἡ (ὁμωνυμία κτέ. .)* duo similia antecessisse sumendum est ita fere restituenda *ποιεῖ δὲ καὶ τὸ μῆκος τῶν περιόδων ἀσάφειαν ὡς . . ., καὶ ἡ ἀλληγορία ὡς . . .* coniecturae eo fides adrogatur,

¹ In eo, quod inter infinitivos ex eadem particula *ὡς* pendentes verba *οἰκονομίας* — *ποιεῖ* inserta sunt, offendendum non est. cf. E 25 82sqq.

² Cf. interpolationem simili de causa factam E 46 1.

quod ea hic quoque numerus praeceptorum Neocli pergratus recuperatur. proximum de compositione obscuritatem efficiente praeceptum, quod cum ei verba *μήκους περιόδων καὶ ἀλληγορίας* adglutinarentur, ipsum mutilatum esse videtur, fortasse hoc modo supplendum est *καὶ (ὅταν τις χρῶτο) τῇ συνθέσει μὴ ἀπλῆ καὶ κατὰ φύσιν, ἀλλὰ δι' ὑπερβατῶν (καὶ μεταξυλογιῶν τεταραγμένη)*. *μεταξυλογίαι* enim a Theone Sp II 82¹⁹ una cum hyperbatis ut res elocutionis perspicuitati noxiae enumerantur¹ et eadem Neoclem in praecepto de quo agimus coniunxisse veri simillimum est, cum duobus membris prioris partis praecepti *ἀπλῆ καὶ κατὰ φύσιν* altera pars melius respondeat, si duae res compositionem perturbantes adferantur.

Nunc paucis de praeceptis credibilitatis disserendum est. Geometra quamquam totum praeceptum, quod Epitomae deest, non exhibet, tamen complures adnotatiunculas ab epitomatore omissas nobis suppeditat.

W II 235⁶ enim praecepto, ut particulae narrationis quae dicuntur exponantur (= E § 90), haec sententia additur: *τὸ γὰρ διὰ πάντων ἐπεξίεναι δόξαν ἡμῖν παρέχει τοῦ καὶ αὐτοῖς παρεῖναι τοῖς πράγμασι καὶ ἀληθῆ λέγειν παρίστησιν.*

W II 235¹⁰ praecepto, ut omnes particulae accurate enarrentur (= E § 92), verba adnectuntur: *οὐ γὰρ ἀρκεῖ τὸ οὕτως μόνον παρῆν εἰπεῖν ἀλλὰ καὶ τὸ τοιῶσδε ἢ τοιῶσδε.*

W II 236³ praeceptum, ut simplex elocutio adhibeatur (= E § 97), excipiunt verba: *δόξαν γὰρ τῆς ἀκριβείας καὶ φαντασίαν παρέχει τῆς ἀληθείας, ὡς ἀπερίσκεπτος καὶ τὴν ἀλήθειαν μιμουμένη.*

has tres sententias, cum haud sine iudicio scriptae sint, quo Geometra caret, et eius modi additamenta praeceptorum a Cornuti Arte haud aliena esse similibus sententiis Epitomes 18¹⁶, 15⁶ demonstratur, Cornuti Arti deberi veri simillimum est. ex eadem Geometra energiae exemplum W II 235²³, quod optime delectum est, in commentarium suum transscripsisse videtur:

οὕτω γοῦν καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους·

¹ τὸ ὑπερβατὸν et μεταξυλογίαν arcte cohaerere Alexandri de figuris libro confirmatur. Sp III 38³ figuram ὑπερβατοῦ figura παρεμβολῆ nominata sequitur, quae haud diversa est ab ea, quam Theo μεταξυλογίαν dixit. cf. W V 453²².

(§ 52) <ἀλλὰ πορεύεται διὰ τῆς ἀγορᾶς ὡς περ ἔχεις ἢ σκορπίος, τὸ κέντρον ἠρκώς, ἄττων δεῦρο κἀκεῖσε>.

Cornutum enim secundo loco, quo de energia ageret E § 111, ei exemplum adposuisse, priore loco E § 96 praetermississe consentaneum non est, sed epitomatores hic exemplum resecuisse probabilius est. eundem Cornuti de energia verba de sua sede removisse conicimus. ex eo enim, quod energia, quae a quibusdam in numero narrationis virtutum ducitur (cf. Quint. IV 2⁶³), necessitudinem quandam cum iucunditate et magnificentia habet, Cornutum praecepta de energia de iucunditate de magnificentia data, quae apud Quintilianum IV 2¹¹⁹ sqq. ipsum quoque coniuncta sunt, non separasse concludimus. ordo igitur credibilitatis praeceptorum in Cornuti Arte hic fuisse videtur. primum quattuor modi, quibus omnia veris assimilanda essent, exponebantur (E §§ 90—93), tum quattuor aliae res credibilitatem efficientes enumeratae sunt (E §§ 94, 95, 97, 98), denique energiae iucunditatis magnificentiae mentio facta est (E §§ 96, 99, 100). in Cornuti Arte praeceptis iucunditatis et magnificentiae quaedam verba praemissa esse, quibus hae multum ad credibilitatem conferre dicerentur, supra demonstravimus. utrum sola verba *συνεργεῖ δὲ πρὸς πειθῶ καὶ ἡ ἡθονή — συνεργεῖ δὲ πρὸς πειθῶ καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια*, quae initio praecepti de energia dati respondent, an longiora, qualia Quintilianus IV 3^{119, 126} exhibet, in Cornuti Arte extiterint incertum est.

Praecepta de narrationis virtutibus data in Epitoma finiuntur particula §§ 101—104, qua quid singuli rhetores de numero narrationis virtutum docuerint exponitur. et Nicolai locus Sp III 457²⁵ — 458⁵ = W II 583¹, ad quem conscribendum Cornuti Artis verba adhibita sunt, et verba Quintiliani IV 2^{32, 61, 63}, quem vel Neocle vel eius auctore usum esse cognovimus, cum hac Epitomes particula conferenda sunt. qua re epitomatores Neoclis verba in hunc Cornuti Artis locum transscripta foedissime confudisse satis elucet, at eorum restitutio temptari non potest.

Pariter desperandum est damna proximae Epitomes partis §§ 105—111, qua tropi narrationis tractantur, umquam suppleri posse. etenim quae in Cornuti Arte de tropis, qui *εὐφημία* et *ἐπὶ τὸ χεῖρον φράσις* nominabantur, dicta erant, et nonnulla exemplorum, quae apud Cornutum nulli troporum defuisse videntur, ab epitomatore omissa sunt.

Post enumerationem narrationis troporum in Epitomes § 112 differentia *διηγήσεως* et *καταστάσεως* explicatur, sed hanc § in Cornuti Arte troporum enumerationi continuatam fuisse credibile non est. nam antequam de usu *καταστάσεως* et *προβολῆς* ageretur, narratio praetermitti posse dicenda erat. itaque illi § in Cornuti Arte Neoclis de praetermissione narrationis verba antecessisse sumimus. quae verba Neocles de narrationis praetermissione fecerit, nunc demonstrabitur.

Ordo quattuor Epitomes partium quae §§ 113—135 distinguuntur (§§ 113—123; 124—131; 132, 133; 134, 135)¹, idem atque in Cornuti Arte, sed duarum primarum partium dispositio ab ea, quae apud Cornutum erat, diversa esse videtur. in Epitomes parte §§ 113—123 quaestio instituitur, utrum semper narratione opus sit necne, ac primum quidem Apollodoreorum praeceptum, ut semper enarretur, et rationes praecepti adferuntur. tum § 116 Alexander et Neocles non semper esse narrandum docuisse traduntur. pars §§ 117—120, qua quattuor causae narrationem praetermittendi continentur, ita cum proximo enuntiato conexas est, ut Alexandri et Neoclis esse ducenda sit. accedit quod E 22^{21, 24} verbum *φασί* extat, cuius subiectum idem atque verbi *φασί* E 22¹⁷, Alexandrum et Neoclem, esse existimes. denique §§ 121—123 Alexandri verba sequuntur, quibus Apollodoreorum rationes confutantur.

Dispositio Epitomes partis §§ 124—131, qua de loco narrationis quaeritur, priori prorsus par est. primum Apollodoreorum praeceptum commemoratur, ut narratio semper prooemium excipiat, cui ratio paucis verbis addita est. tum § 125 Alexander et Neocles Apollodoreis adversati narrationi non unum sed diversos locos assignasse dicuntur, et §§ 126—128 quinque loci enumerantur, quibus narratio poni possit, si non prooemio continuetur. haec enumeratio, in qua verbum *φασί* bis reperitur E 24^{2, 7}, ipsa quoque ita cum praecedentibus verbis coniuncta est, ut ad Alexandrum et Neoclem referenda sit. at Alexandrum duobus tantum locis aut ante argumentationem aut in argumentatione ipsa narrationem collocandam esse censuisse et eos, qui alios quoque locos ei concessissent, impugnasse e verbis §§ 129—131, quae Alexandri nomen prae se

¹ Quintam partem §§ 136—142, qua de elocutione narrationis agitur, ab epitomatore excerptis secundi de inventione tomi adnexam esse supra demonstravimus.

ferunt, patet. Finckhius igitur E 23₂₀ ante illam enumerationem quinque locorum, quam non ad Alexandrum referendam esse intellexit, verba <καὶ Νεοκλῆς μὲν> excidisse coniecit. si Finckhio assentimur, sequitur ut E 22₁₈ similia quaedam verba periisse putemus, cum enumeratio quattuor narrationem praetermittendi causarum §§ 117—120 ipsa quoque ab Alexandro aliena sit. quam Neocli attribuendam esse cum ex eo concludere licet, quod enumerationi quattuor prooemii praetermittendi causarum §§ 22—25, quam Neoclis esse certis argumentis evicimus, respondet, tum ex eo, quod verba E 22₁₈ ὃ τρόπῳ τινὰ τῆς διηγήσεως παρατιθέμεθα ὡς μὴ συμφέροντα ad unum e Neoclis de brevitate praeceptis E 14₁₈ καὶ ἐὰν . . . οἶα μὴ ὠφελεῖν τὸν ἀγῶνα οἷά τε ἐστὶ . . . ἀφέλης τῆς διηγήσεως respiciunt. quominus et haec particula (§§ 117—120) et illa (§§ 126—128) Neocli vindicetur, verbum φασί bis utrobique inventum non obstat. eadem ratione φασί hic dictum est atque E 21₁₇, 16₁₁, 14₈, ubi eo quidam auctores eorum rhetorum, quibus singulae partes debentur, significantur. E 22₁₈ igitur ante enumerationem quattuor narrationem praetermittendi causarum haec fere verba <καὶ Νεοκλῆς μὲν φησὶ πολλάκις τὴν διήγησιν δεῖν παρατεῖσθαι> (cf. E § 21) desiderarentur. at Epitomen bis similem iacturam accepisse multo minus probabile est quam epitomatores Cornuti Artis ordinem ita confudisse, ut verba, quae supplenda esse Finckhius et nos diximus, suis locis deesse viderentur.

Quae dispositio duarum partium in Cornuti Arte fuerit, collato primo de inventione tomo adparet. ubi enim de praetermissione prooemii agitur, primum Neoclis verba (§§ 21—25), tum verba Apollodoreorum (§§ 26—29), denique verba Alexandri §§ 30—35 adferuntur. Cornutum ipsum hunc ordinem adhibuisse certum est, cum dubitari non possit, quin Cornutus Apollodoreorum et Alexandri verba ex uno eodemque libro, ex Alexandri arte, descripserit. quae non verbis a Neoclis arte repetitis dirimi, sed haec seorsum ante aut post illa collocari consentaneum erat. inde colligimus Cornutum in secundo de inventione tomo haud alia ratione usum esse. partes ergo Cornuti Artis, quibus de praetermissione et de loco narrationis agebatur, hoc modo dispositae erant:

prioris partis primum locum Neoclis praeceptum, ut saepe narratio omitteretur, quod praecepto § 21 πολλάκις δεῖ παρατι-

τεῖσθαι προοίμιον respondebat, et enumeratio quattuor narrationem praetermittendi causarum (§§ 117—120) occupabant. quam illa de differentia *διηγέσεως* et *καταστάσεως* verba (§ 112) secuta esse sumimus, quippe quae pro appendice praecepti § 119 *φανερῶν ὄντων τῶν πραγμάτων περιττὸν τὸ διηγέσθαι* habenda sint. nam § 112 *κατάστασις* aut *προβολή*, si res apertae sint, adhiberi et vice narrationis fungi dicuntur¹. eo igitur, quod haec verba in Epitoma Apollodoreorum de narrationis usu praeceptum anteeunt, confirmatur Neoclis enumerationem quattuor narrationem praetermittendi causarum, quam illis verbis antecessisse certum est, ab epitomatore sua sede remotam et inter Alexandri verba insertam esse. prioris partis secundo loco Apollodoreorum praeceptum, ut semper narraretur, cum rationibus huius praecepti positum erat (§§ 113—115), tertio Alexandri contrarium praeceptum et refutationes illarum rationum (§ 116, §§ 121—123).

posterioris partis initio Neoclis praeceptum, ut narratio non semper post prooemium sed alibi alio loco collocaretur, et enumeratio quinque locorum (§§ 126—128) adlata erat. quam Apollodoreorum de loco narrationis verba (§ 124) sequebantur. Alexandri praeceptum, ut narratio non solum ante argumentationem sed etiam in argumentatione ipsa poneretur, et Alexandri repulsio eorum, qui vel post argumentationem et in epilogo narrari volebant (§§ 129—131), in extrema hac parte erat.

Uno loco duarum partium Cornuti Artis, quarum dispositionem epitomatorem perturbasse vidimus, eundem quaedam omittentem deprehendimus. desiderantur enim quae Alexander Apollodoreorum sententiae E 22 *ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων παρῆκε διήγησιν* responderit (cf. § 29 et § 33). plurane in his partibus et in duabus proximis (§§ 132, 133; 134, 135) excisa mutataque sint statui nequit.

Περὶ εὐρέσεως τρίτος τόμος.

Excerpta huius tomi a definitionibus *πίστεως*, quarum altera anonyma est (§ 143)², altera Alexandri nomen prae se fert (§ 144),

¹ Hac re efficitur, ut § 112 Neocli adscribamus.

² Supra ex eo, quod anonymas membri et periodi definitiones (E § 242) Cornuti esse constat, Cornutum Artis auctorem esse conclusimus. nunc contraria conclusio facienda est. cum Cornutum Artem composuisse credamus, ei anonymam *πίστεως* definitionem vindicamus. totam enim § 143 ab uno et

incipiunt. quibus a Cornuto Neoclis de propositione et de tropis *πίστεως* verba (§§ 160—168) continuata esse pro certo habemus. nam propositionis, quae a Neocle E 30¹⁵ *ἀποδείξεως ἀρχή* esse dicitur, sub initium tertii de inventione tomi mentionem fieri consentaneum erat. locus autem, quem illa verba in Epitoma tenent, minime eis convenit. cum enim ipsa eam *πίστιν*, quae tertia pars orationis est et E 27⁹ sqq. definitur, i. e. argumentationem, spectent, in Epitomes partibus, inter quas leguntur, *πίστεις* i. e. singulares probationes (cf. Quint. V 10⁸) tractantur. primum probationum natura (§§ 145—157), deinde inventio (§§ 169—185), tum solutio (§§ 186—191)¹, denique oeconomia (§§ 192—194) docetur. idem ordo partium, qui rei aptus et accomodatus est, in Cornuti Arte fuisse videtur. primum igitur quaeramus, Epitomene ea, quae Cornutus de natura probationum scripserat, integra servavit.

In Epitomes §§ 145, 146 Alexandri de differentia artificialium et inartificialium verba adferuntur et §§ 147—153 Neoclis verba, quibus quid sint artificiales probationes, quid sit pathetica probatio, quomodo pragmatica probatio fiat, quid inter *εἰκός*, *σημεῖον*, *τεκμήριον* differat fusius exponitur. Cornuti Artis de his rebus verba vix uberiora fuerunt, sed eandem de paradigmate et enthymemate multo plura exhibuisse quam Epitomen §§ 154—159 Cornuti Artis excerpta a vetustiore Hermogenis de Inv. librorum Scholiasta facta ostendunt. quorum in numero sunt:

W VII 752, V 395²¹ sqq. Neoclis de paradigmatis speciebus verba²;
W VII 762⁷,³ Alexandri enthymematis definitio, quam eo magis in Epitoma desideramus, quod Alexander paradigma et enthymema principalia genera artificialium probationum nominasse traditur;

---

eodem scriptam esse patet. neque autem verba E 27¹² *καλεῖται δὲ ἡ προτέρα ὑπ' ἐγώνων καὶ ἀπόδειξις* alii nisi auctori Artis adsignari possunt. quae eo consilio scripta sunt, ne lectores mirarentur, quod infra saepe, ut in Neoclis praeceptis §§ 160, 177, 198, nomen *ἀποδείξεως* pro nomine *πίστεως* usurpatur, et ut intellegent, cur Alexander *πίστεως* et *ἀποδείξεως* differentiam exposuisset (E 27¹⁵).

¹ Alexandri de argumentationis elocutione praeceptum (§§ 196, 197) notis de causis inter excerpta tertii de inventione tomi non numeramus.

² Easdem tres species paradigmatis, quas Neocles distinguit, Cicero de Inv. I § 49 enumerat.

³ Definitionem W VII 762^{8—10}, quam supra explicavimus in adn. XII 1, Alexandri esse verba W V 406¹⁷sqq. ostendunt, quae ad illam definitionem respiciunt. eandem verba, quae definitionem sequuntur W VII 762^{10—15}, scripsisse, verbis de differentia syllogismi et enthymematis factis W VII 763¹⁸, V 403^{14—22} adparet.

- W VII 763₆₋₁₀ definitio enthymematis, cuius auctor non nominatur, et Neoclis altera definitio (cf. adn. XII₁);
W VII 763₁₃, V 403₁₄₋₄₀₄₂ Alexandri et Neoclis de differentia syllogismi et enthymematis verba;
W VII 763₁₆₋₇₆₄₁ Harpocratonis (cf. adn. XII₂), Alexandri, Neoclis de differentia epichirematis et enthymematis verba;
W VII 764₁₋₇₆₅₂ Neoclis de syllogismo verba;
W VII 765₃₋₇₆₆₃ Neoclis et Alexandri de sententia verba;
W VII 766₃, V 406₁₇₋₄₁₀₅ Alexandri de differentia *ἀλεγκτικῶν* et *δεικτικῶν* enthymematum verba;
W VII 766₄₋₁₆ Neoclis enumeratio quattuor generum enthymematis.¹

Accedit, ut in Cornuti Arte de natura epichirematis et enthymematis, de qua in Epitoma omnino non agitur, haud pauca verba facta esse Hermogenis Scholiastae excerptis cognoscatur. supra enim demonstravimus illum has particulas a Cornuti Arte repetisse:

- W VII 752₅, V 395₁₂₋₁₅ quattuor epichirematis definitiones²;
W V 395₁₅₋₂₁ Neoclis de epichirematis generibus verba³;
W V 396₉₋₁₃ adn. 16 verba de epichirematis partibus facta;
W VII 769, V 410₁₁₋₄₁₁₁₃ Harpocratonis de epenthymemate verba
cf. W VII 763₁₀.

Largissima supplementa Epitomes nobis ab Hermogenis Scholiasta suppeditari vidisti, tamen Cornuti Artis partem, quae de probationum natura erat, restituere non conemur. nam tot tantasque Hermogenis Scholiorum partes prelo rursus tradere veremur, antequam collatis codicibus Par. 1983 et 2977 firmiora fundamenta recessionis iacta sunt. neque restitutionem recte confici posse censemus, nisi quidquid alii rhetores atque etiam philosophi de paradi-gmate, enthymemate, epichiremate, epenthymemate docuerunt, cum Cornuti Artis excerptis comparatur. cum autem neque tempus ad haec per-vestiganda neque chartula ad ea exponenda sufficiat et nobis pro-

¹ Hanc Neocli vindicamus, quia eidem epichirematis generum enumeratio W V 395₁₅ sqq. attribuenda est (cf. infra adn. 3) et quadripartitio pergrata est. an proxima de enthymematis virtutibus verba W VII 766₁₆, V 410₅₋₁₀ e Cornuti Arte fluxerint nescimus.

² Quarta definitio non nisi in commentario Pseudogeorgiano servatur. cf. supra p. XVII.

³ Haec Neoclis esse inde colligimus, quod eis respondent, quae Neocles de pragmatica probatione scripsit (E § 149).

positum sit, ut occasione data in universam doctrinam logicam rhetorum diligentius inquiramus, munus quod nunc detrectamus, in illud tempus differimus.

Excerpta proximae Cornuti Artis partis, qua inventio probationum tractabatur, E §§ 169—185 leguntur. primum locum Alexandri definitio *τόπου* obtinet (§ 169). deinde Neocle auctore quid singuli rhetores de propriis et communibus topis docuerint exponitur (§ 170). tum topi communes, quos Neocles principales duxit, enumerantur et eiusdem de horum toporum usu praecepta adferuntur (§§ 171—185). et Neoclis verbis eius definitionem topi a Cornuto praemissam esse conicimus, et Alexandri toporum enumerationem ab epitomatore omissam esse Cornuti Artis excerpto ab Hermogenis Scholiasta facto demonstratur. W VII 762₁₆, V 404₂ —406₁₇ enim eis de enthymemate verbis, quae Alexandri esse supra in adn. LX₃ comprobavimus, enumeratio unius et viginti toporum adnexa est. quam ex Aristotelis Rhet. II capite 23 pendere Spengelius iam vidit¹. Alexander autem haud semel Aristotelem auctorem secutus est². Alexandro ergo hanc enumerationem vindicandam esse censemus. accuratorem huius rei quaestionem et novam editionem verborum, quae Alexandro adscribimus, de causis supra adlatis differimus.

Cornuti Artis pars, quae de probationum solutione erat, non minus quam duae superiores ab epitomatore decurtata est. in Epitoma enim primum generatim de solutione probationum praecipitur (§ 186), tum paradigmatis solutio docetur (§ 187), denique quo modo singulae inartificiales probationes solvantur explicatur (§§ 188—191). in Cornuti Arte etiam de ceteris artificialibus probationibus, enthymemate epichiremate epenthymemate, solvendis praecepta data fuisse ex eo concludimus, quod Hermogenis Scholiasta praeceptum de epichirematis solutione inde excerptum W V 396₁₃ —397₃ exhibet.

¹ *Rh. Mus.* V 1847 p. 590; *Comment. in Arist. Rhet.* p. 289.

² W VII 762₁₁ ab Alexandro, cui verba W VII 762_{7—15} supra in adn. LX₃ attribuiamus, Aristotelis definitio enthymematis (Rhet. 1356 b 5) adfertur: καὶ ἀπλῶς (i. ἄλλως) τὸ ἐνθύμημα συλλογισμὸς ἑπιτορικός. W V 407₁₀ sqq. Aristotelis *τεκμηρίων* et *σημείων* distinctio exponitur. W VII 765₁₀ Alexander definitionem *γνώμης* secundum Aristotelis definitionem (Rhet. 1394 a 22) finxit. W V 406₁₇ Alexandri enthymematis in genera divisio eadem est, qua Aristoteles Rhet. 1396 b 23 utitur. cf. etiam commentarium ad §§ 33, 146, 155.

Extrema pars tertiū de inventionē tomi, qua de oeconomia probationum agebatur, fere integra e Cornuti Arte in Epitomes §§ 192—194 transscripta esse videtur.

Περὶ εὐρέσεως τέταρτος τόμος.

Inde quod in Epitoma ceteris huius tomi excerptis definitiones epilogi (§§ 198—200) praemittuntur, in Cornuti Arte ipsa quartum de inventionē tomi ab his definitionibus exorsum esse colligas, sed dubitamus, an Cornutus etymologiam nominis epilogi ante definitiones posuerit. quam E § 236 non genuinum locum tenere in propatulo est. iam Kaysero displicuit sententiam E 47₅ in etymologia adhibitam minimo spatio inferius repeti E 48₄, atque etiam magis offendit, quod etymologia inter partes inserta est, quibus non universus epilogus sed alterum eius membrum, scilicet adfectus, tractatur. in primo autem de inventionē tomo etymologia nominis prooemii definitiones antecedeat. Cornutum ergo etymologiam nominis epilogi ipsam quoque definitionibus praefixisse veri simile est. eundem non solum tres definitiones in Epitomen receptas enumerasse sed etiam quartam inter eas inseruisse Artis excerptum a Marcellino factum docet:

W IV 422²⁹ (*ἐπιλογός ἐστι ἐπάνοδος <τῶν> εἰρημένων.*

Epitomes partes, quae inde a § 201—§ 220 distinguuntur, eundem ordinem, quem in Cornuti Arte secuti sint, servare credimus, cum ratione et consilio dispositae esse cognoscantur.

§ 201 ad eas partes primi de inventionē tomi relegamur, quibus quaestiones, ubi prooemium adhibendum quoque loco ponendum esset, continebantur. eadem enim, quae de prooemio, de epilogo dici posse. qui hanc § legerit, in opinionem adducetur, ut quaestionem, ubi epilogus adhibendus quoque loco ponendus sit, in quarto de inventionē tomo omnino non esse tractatam putet. sed maiores partes ad hanc quaestionem spectant. itaque suspicamur Cornutum magis directis verbis ad ea relegasse, quae Alexander Apollodoreis adversatus de praetermissione et collocatione prooemii dixisse in primo de inventionē tomo tradebatur. neque enim Alexandri de praetermissione et collocatione epilogi verba in excerptis quarti de inventionē tomi reperiuntur.

§ 202 exemplum controversiae adfertur, in qua neque prooemio neque narratione neque epilogo, sed sola argumentatione

opus sit. hanc § Alexandri non esse eo comprobatur, quod in ea nomen ἀποδείξεως pro nomine πίστεως usurpatur.

§§ 203—206 postquam epilogus e duobus membris, recapitulatione et adfectibus, constare dictus est, causae alterius vel utriusque membri praetermittendi exponuntur. haec particula Neocli adsignanda est, quia causa adfectus praetermittendi (E 91 1) haud diversa est a Neoclis poemii praetermittendi causa § 22 et eadem oratio a Neocle E 6 4 laudata etiam E 41 6 citatur.

§§ 207—209 quid singuli rhetores ἔργον epilogi esse voluerint refertur. ubi definitio ἔργου epilogi ab epitomatore omissa est, quam Nicolaus praeter Platonis definitionem (Sp III 451 3 = W II 7 16) a Cornuti Arte repetivit et inde Doxopater exscripsit¹.

W II 124 31 ἔργον δὲ τοῦ ἐπιλόγου φασὶ καὶ τέλος τὸ ἐπὶ τῆς τελευτῆς παθαίνειν τοὺς ἀκροατὰς καὶ τὸ ἀνακεφαλαιοῦσθαι καὶ ὑπομιμνήσκειν αὐτοὺς τῶν ἐν τοῖς ἀγῶσι τὰ καιριώτατα.

haec definitio in Cornuti Arte verba ex Aristotelis Arte Theodectica exscripta (E § 208) secuta esse videtur. verba enim E 41 20 οὔτε δὲ τὰ εὐμνημόνευτα οὔτε τὰ ἀπαθῆ κινήτεον, quae non iam partem praecepti Aristotelici esse eo adparet, quod in hoc tria ἔργα ἐπιλόγου esse docetur, certe eo consilio secundum Neoclis verba (E §§ 204, 205) scripta sunt, ut post illam definitionem (Apollodoreorum?), quae easdem duas epilogi partes atque Neocles distinguit, non semper utraque opus esse inculcetur.

Epitomes partes huc usque perlustratae universum epilogum spectant, in inferioribus recapitulatio et adfectus separatim tractantur ac primum quidem recapitulatio. §§ 210—213 recapitulationis fine adlato in quaestionem vocatur, quibus locis recapitulatio adhibenda sit, quae res recapitulandae sint, ubi capitum cum suis probationibus mentio facienda sit. §§ 214—218 quattuor species recapitulationis enumerantur, quae Neoclis nomen prae se ferunt. eidem superiora de oeconomia praecepta vindicanda esse ex his indicibus colligimus. finis recapitulationis (§ 210) Neoclis fini narrationis (§ 46) simillimus est, nam ipse quoque e duobus membris constat, quorum inferius a verbis ἢ νῆ Δία incipit; in praeceptis ipsis nomina

¹ Cum in hanc definitionem verba ἐπὶ τῆς τελευτῆς recepta sint, Apollodoreis eam adscribamus, qui epilogum semper in extrema oratione poni iusserunt. cf. commentarium ad § 199.

πίστεως et *ἀποδείξεως* promiscue adhibentur (E 42^{12, 13}), id quod Neocles alibi quoque fecit (E 30^{15, 27}).

§ 219 praeceptum datur, ut orator breviter recapitulet neque aperte se recapitulare dicat. § 220 in quaestionibus coniecturalibus recapitulationem accusatoribus neque vero accusatis utilem esse docetur. etiam hoc utrumque praeceptum Neocli attribuendum est. verbum enim *φησί* E 42²¹ ab eodem subiecto atque verbum *φησί* E 42¹⁵ regi veri simillimum est, praesertim cum Neocles brevibus praeceptis suis tales sententias particula *γάρ* inchoatas, quales §§ 219, 220 inveniuntur, saepe adposuisse deprehendatur (cf. §§ 24, 25, 82, 128). accedit, quod pars utriusque praecepti cum verbis Quintiliani consentit (cf. commentarium). omnes autem loci Cornuti Artis, qui ita cum locis Quintiliani conspirant, ut hi et illi ex eodem auctore pendere putandi sint, a Neocle repetiti sunt.

§ 221 Epitome ab ordine Cornuti Artis discedit. nam hanc Alexandri de recapitulationis elocutione verba in tomo *περὶ λέξεως* inscripto exhibuisse certum est.

Sequuntur excerpta alterius partis, quae de adfectibus erat. in Cornuti Arte haec ita disposita esse videtur, ut primum, quid essent adfectus, tum quomodo moverentur exponeretur, denique eorum oeconomia tractaretur. in Epitoma enim primum Alexandri definitio adfectus adfertur (§ 222) et Neoclis definitio eiusdemque enumeratio adfectuum, qui in epilogum quadrent (§§ 223—228). tum de adfectuum excitatione agitur (§§ 229—234). collato Apsinis libro, in quo largissima copia praeceptorum de misericordia et adfectibus excitandis data est (Sp I 391—406), in Cornuti Arte quoque adfectuum excitationem pluribus tractatam esse probabile fit. exigua particula, quam Epitome exhibet, si tota ex uno libro in Cornuti Artem transcripta est, Alexandro adsignanda est. *διατυπώσεως* enim explicatio, quae § 233 extat, haud diversa est ab ea, quae in Alexandri de figuris libro erat¹, et definitio *διατυπώσεως* E 46⁴ eadem ratione superioribus verbis adnexa est, qua Alexander alibi usus est². quare dubitari non potest, quin § 233 Alexandri sit.

¹ Cf. excerptum huius libri Sp III 25¹³ *διατύπωσις . . . ἐστίν, ἔταν . . . μὴ τοὺς λόγους μόνον* (= E 45²⁰), *ἀλλὰ καὶ τὰ ἐναργήματα* (= E 46¹) . . . *διατυπώμεθα*. definitio *διατυπώσεως* ipsa, quae in Alexandri de figuris libro erat, ei quae in Cornuti Arte adferebatur, non prorsus par erat (cf. commentarium ad E 46⁴), sed partes utriusque congruebant.

² E 46³ *ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν διατύπωσιν* | W VII 407 *ἔπει δὲ πᾶν ἐνδύμμημα*,
Cornuti Epitome

§ 235 denique praecipitur, ut accusantes et accusati iudices diverse moveant. hoc igitur praeceptum, cuius auctor reperiri non potest, ad oeconomiam adfectuum attinet ut praeceptum de adfectuum collocatione datum (§ 239), quod Neocli adscripsimus¹, quia id eidem auctori deberi atque verba E 30¹⁹ patet. in Cornuti autem Arte praecepta Epitomes § 235 et § 239 arcte cohaesisse sumenda sunt, cum §§ 236—238 ab epitomatore inter ea inserta esse constet. etymologiam enim nominis epilogi (§ 236) sub initium quarti de inventione tomi collocatam fuisse, proxima de prooemii et epilogi differentia verba (§ 237) ex eis, quae de hac re in primo de inventione tomo dicta erant, excerpta, Alexandri de adfectuum elocutione praeceptum (§ 238) e Cornuti Artis quinto tomo ereptum esse supra demonstravimus.

Περὶ λέξεως τόμος.

Ex ordine huius tomi excerptorum, quae E §§ 240—253 continentur, dispositionem tomi hanc fuisse concludimus, ut primum Alexandri de elocutione quattuor partium verba una cum eius brevibus de actione singularum partium praeceptis, tum Harpocratonis verba, denique Dionysii verba adferrentur.

Quae Alexander de prooemii elocutione et actione praescipit, excerpto Epitomes (§ 240) et excerpto ab Hermogenis Scholiasta facto (W VII 52^{11—14}; VII 716, V 382⁸ sqq., VII 715⁷) inter se comparatis ita fere restituenda sunt:

τοῦ μὲν προοιμίου ἢ ἐρμηνεία τῆ μὲν ἐκλογῆ ἀπερίεργος ἔστω τε καὶ ἤμιστα σημειώδης. γίνεται δὲ τοιαύτη, ὅταν ἐκφύγη τις τοὺς ἐμφανεῖς τρόπους καὶ τὰς γλωσσηματικὰς λέξεις. ἢ δὲ σύνθεσις ἔστω ἐνίοτε μὲν συνεστραμμένη καὶ πικρά, ἐνίοτε δὲ διηγηματικῆ. τοῦ δὲ προοιμίου ἢ ὑπόκρισις μετρία ἔστω καὶ ἀτάραχος καὶ τοῖς ὑποκειμένοις οἰκεία.

Alexandri de narrationis elocutione et actione praeceptum integrius in Epitoma servatur (§§ 136, 137), sed ne hoc quidem prorsus intactum esse altero eiusdem excerpto (§ 241) confirmatur.

ἔφαμεν πάθῃ κινεῖν, ῥητέον, τίς ἐστιν | *ὡς ἔφαμεν, ἢ ἐκ μάχης ἢ ἐξ ἀκο-
ῆ διατύπωσις.* | *λουθίας γίνεται, ἀναγκαῖον περὶ ἀκο-
λουθίας καὶ μάχης εἰπεῖν.*

¹ Cum in hoc praecepto E 48⁵ eadem sententia reperitur, quae E 47⁸ legitur, nominis epilogi etymologiam Neoclis esse pro certo habemus, id quod propter etymologiae cum Neoclis definitione epilogi consensum conicere licebat.

quo post adiectivum *Θρασυτέραν* E 25³⁰ ab epitomatore verba *καὶ μάλλον κεκινδυνευμένην* ommissa esse cognoscitur.

Alexandri de argumentationis elocutione et actione praeceptum ex duobus eius excerptis, quae in Epitoma extant (§§ 196, 197; 242), hoc modo reficiendum esse videtur:

*τὴν δὲ τῶν πίστεων ἐρμηνείαν οὔτε ἀφελεῖ εἶναι δεῖ κα-
θάπερ ἐν τῇ διηγῆσει οὔτε ἀνηπλωμένην, ἀλλὰ καὶ συνεστραμ-
μένην καὶ οἶον εἰπεῖν κωνοειδῆ καὶ τὸ σύνολον ἀγωνιστικῆν
καὶ ἐναγώνιον τε καὶ πικρὰν· γίνεται δὲ τοιαύτη, ὅταν ἀνὴρ
τις αὐτὴν περιόδοις καὶ κῶλοις, ἀρμόζεσθαι δὲ δεῖ τῇ ὑπο-
κρίσει τὸν λέγοντα πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ λόγου.*

Quin hoc praeceptum in Cornuti Arte ipsa definitiones periodi et membri, quarum excerptum Epitome tenuit (§ 242), consecutae sint, non dubitamus. cum enim Alexander saepius aliquo termino tecnico usus eius definitionem vel longiorem explicationem addiderit (cf. adn. LXV²), eundem simili modo definitiones membri et periodi dedisse Cornutumque eis suas definitiones et alias adiunxisse facile credatur. Cornuti igitur Ars loco, de quo agitur, haec fere verba *ἐπεὶ δὲ τὴν τῶν πίστεων ἐρμηνείαν ἔφαμεν περιόδοις καὶ κῶλοις ἀννομένην εἶναι δεῖν, ῥητέον τί ἐστὶ κῶλον καὶ περίοδος*, tum Alexandri definitiones horum terminorum¹ et Cornuti definitiones una cum earum explicationibus², quas epitomator recepit, et fortasse periodi definitionem respondentem membri definitioni E 48¹⁹ servatae exhibuisse putanda est.

Quod ad Alexandri de epilogi elocutione et actione verba, incertum est, utrum specialia de recapitulationis et adfectuum elocutione praecepta ante generale de epilogi elocutione et actione praeceptum in Cornuti Arte posita fuerint an contrarius ordo fuerit. traduntur illa praecepta fere integra, ut videtur, in excerptis quarti de inventione tomi (§§ 221, 238), hoc ex excerpto Epitomes (§ 243) et excerpto Nicolai (Sp III 477⁸ sqq. = W II 614⁸) hunc in modum restituendum est:

*ἡ δὲ τῶν ἐπιλόγων φράσις ὅλως παθητικὴ ἔστω καὶ
τολμηροτέρα τοῖς σχήμασι καὶ ταῖς δεινώσεσι καὶ τοῖς σχετλια-
σμοῖς, ἡ δὲ ὑπόκρισις περιπαθεστέρα.*

¹ Cf. definitiones periodi et membri in Alexandri de figuris libro Sp III 27¹⁷ sqq., quarum prior corrigenda est secundum Tiberii verba Sp III 93⁷.

² Cf. W VII 890²⁰ sqq., 931²³ sqq. et quae de his locis supra p. XXX disseruimus.

Harpocratonis de elocutione praecepta, quorum partem Epitome §§ 138 — 142, partem §§ 244 — 252 exhibet, apud Cornutum coniuncta fuisse supra demonstravimus. quae epitomator in singulis mutaverit, statui nequit, cum nullus alius rhetor eadem excerpterit. Dionysii denique praecepta ab epitomatore non breviata esse persuasum habemus, nam omnes loci eorum, qui cum genuinis Dionysii verbis discrepant, librariorum incuria corrupti esse videntur.

DE CORNUTI AUCTORIBUS.

In quaestione de Cornuti Artis auctoribus instituenda scriptores antiquioris aetatis, quorum e libris unum duove praecepta rhetorica repetita sunt, ut Platonem, Aristotelem, Zenonem, Chrysippum, Dionysium Halicarnassensem¹, non curamus. in eos rhetores solos inquisituri sumus, quorum ex artibus Cornutus multas maiores partes descripsit, Harpocratonem, Alexandrum, Neoclem.

Harpocratonem eundem rhetorem esse contendimus, cuius scholiastae Hermogenis de statibus libri saepius mentionem faciunt. e compluribus locis Scholiorum (cf. adn. XXV 3) hunc Harpocratonem Hermogeni adversatum esse, sed eum ante Cornutum fuisse ex uno Syriani loco (W IV 298 22) conclusimus. Harpocratonem autem, cuius fragmenta Arte a nobis restituta continebantur, Neocle et Alexandro aetate inferiorem fuisse eo confirmatur, quod ille de epenthymemate verba fecit (W V 410 11 — 411 18, E § 250). cum enim nullus rhetor ante Hermogenem (Sp II 220) et Harpocratonem

---

¹ Num Cornutus hos scriptores omnes ipse adierit, valde dubitamus. quem Aristotelis et Theodori de narrationis virtutibus verba (E §§ 102, 103) e Neoclis arte sumpsisse certum est et eidem Zenonis fines paradigmatis et narrationis debere veri simile est. Neocles enim, qui (ut Cicero de Inv. I § 49 cf. adn. LX 2) comparabile tres habere species docuit, nomine paradigmatis et generaliter usus est in omni similium adpositione (E § 154) et specialiter in eis, quae rerum gestarum auctoritate nituntur (cf. Quint. V 11 e). ut autem, quid esset paradigma, si nomen specialiter usurparetur, exponeret, Zenonis finem adhibuit (W V 396 2 = E § 156) et secundum hunc suam *παράβολῆς* definitionem fluxit (W V 395 26). inde colligimus Zenonis finem narrationis (E § 48), qui Neoclis verbis continuatur, ipsum quoque e Neoclis libro in Cornuti Artem transscriptum esse. si igitur iure Neoclem Cornuto duos Zenonis fines suppeditasse sumimus, eorum auctorem Zenonem Citiensem esse, id quod Strillerus *De Stoicorum stud. rhet. Bresl. Phil. Abh.* I 2 p. 7 pro certo affirmare veritus est, multo probabilius fit. nam Neoclem saepe doctrinam Stoicorum secutum deprehendimus. cf. commentarium ad §§ 149, 173, 179, 224—228.

epenthymema commemoret¹, id Neocli et Alexandro, qui cetera genera probationum accurate explicaverunt, ignotum fuisse et inter horum et Hermogenis Harpocratonisque aetatem inventum esse probabile est. nescio an Harpocratio Alexandri libro ipso usus sit. Harpocratio tropicam elocutionem in prooemio evitare, ubi *δείνωσίς τις* sit, usurpari iubet (E 49₂, 50₁₇). Alexander praescribit, ut elocutio in prooemio *τούς ἐμφανεῖς τρόπους* fugiat, in adfectibus *πολλήν τὴν τροπικὴν κατασκευὴν* habeat (W VII 52₁₂ = V 382₁₁, E 47₁₄). Harpocratonis praeceptum, ut orator in argumentatione *οὐχ ἀπλή οὐδὲ διακεκομμένη τῇ φράσει* utatur (E 49₂₁) idem valet atque Alexandri praeceptum, ut argumentationum elocutio *περιόδους καὶ κόλοις ἀννομένη* sit (E 48₁₄). alia Harpocratonis praecepta in Epitoma tradita ut illud § 104, quod narrationis virtutes spectat, propinqua sunt uni ex Harpocratonis de statibus praeceptis ab Hermogenis scholiastis W IV 519₂₇, VII 432 sq. servato, quo de collocatione *τῆς κατὰ τὸ πρὸς τι ἀντεξετάσεως* et *τῆς πηλικότητος* agitur. utrobique enim eadem ratio adhibetur, ut causae distinguantur et pro diversitate earum diversa praescribantur. itaque Harpocratonem, quo auctor Artis a nobis restitutae usus est, et rhetorem, qui Hermogeni adversatus de statibus scripsit, unum eundemque esse persuasum habemus².

Restat ut Harpocratonis fragmenta in Epitomen recepta enumeremus: §§ 8, 88, 104, 138—142, 159, 244—252.

Qua aetate Alexander, Numenii filius, qui etiam Alexander Numenius nominari solet, floruerit constat. nam ad eum referenda sunt, quae Suidas s. v. Numenii dicit *Νουμήνιος, ῥήτωρ· περὶ τῶν τῆς λέξεως καὶ τῆς διανοίας σχημάτων, ὑποθέσεις τῶν Θουκυδίδου καὶ Δημοσθένους, χρειῶν συναγωγὴν, Ἀδριανῶ παραμυθητικὸν εἰς Ἀντίνοον*. ab hoc Numenio Suidas Alexandrum Numenium diversum esse existimavit, de quo s. v. Alexandri legitur *Ἀλέξανδρος ὁ Νουμηνίου, σοφιστής*, sed Suidam errasse eo ad-

¹ Anaximenem, cuius codd. Sp II 220₂₈ τὰ ἐπενθυμήματα loco simplicis ἐνθυμήματα exhibent, epenthymema non nosse Spengelius iam monuit in commentario Anaxim. p. 221.

² Sitne hic Harpocratio pro uno ex eis habendus, quos eodem nomine praeditos aliunde cognoscimus, nullo modo statui potest. Seguerius in secunda adnotatione Epitomes editioni adnexa Harpocratonem in libello edito laudatum Aelium Harpocratonem esse sumpsit, quippe cui a Suida *τέχνη ῥητορικὴ* adscriberetur. rationes, quibus Seguerius Aelium ab Harpocratone rhetore, qui Veri praeceptor fuisse traditur, non diversum esse probabat, facillimae sunt refutatae.

paret, quod librum *περὶ τῶν τῆς λέξεως καὶ τῆς διανοίας σχημάτων* a Suida Numenio adsignatum ab Alexandro, Numenii filio, compositum esse firmis argumentis vinci potest¹. Alexander Numenius igitur Hadriano consolationem de morte Antinoi misisse putandus est, qua re eius aetas definitur. eidem Alexandro in anonymis Prolegomenis Hermogenis de statibus libri W IV 35 *ἡ τέχνη ῥητορικὴ περὶ ἀφορμῶν ῥητορικῶν* attribuitur. nescio an Cornutus ex hac arte verba Alexandri, quae exhibebat, descripserit. iam quae horum Epitome servaverit, congerenda sunt: §§ 3, 26—35, 37—39, 49—51, 62, 72—78, 113—116, 121—125, 129—137, 144—146, 155, 169, 196, 197, 200, 221, 222, 229—234, 238, 240—243².

De Neocle rhetore nihil aliunde comperimus, neque ex ipsis eius verbis in Cornuti Artem receptis certum de aetate colligi potest. utrum Quintilianus Neoclem ipsum an eius auctorem ante oculos habuerit, in medio relinquendum esse fassi sumus. hoc unum asseverare conamur Neoclem Alexandro superiorem fuisse. Alexander enim E §§ 130, 131 eis, qui vel post argumentationem et post epilogum narrari posse docebant, et E § 144 eis adversatur, qui *πίστιν* et *ἀπόδειξιν* non discernebant. utrobique Alexandrum ad Neoclem spectasse nobis persuasum est, cum hunc §§ 126—128 scripsisse et nomina *πίστεως* et *ἀποδείξεως* promiscue usurpasse cognoverimus. operae pretium est et doctrinam Alexandri et Neoclis pluribus exponere, sed hac expositione fines horum Prolegomenorum transiremus. itaque hic acquiescendum est in enumeratione earum Epitomes partium, quas Neocli vindicandas censemus: §§ 5—7³, 21—25, 40—48⁴, 53—61⁵, 63—71, 79—87, 89—103, 105—112,

¹ Cf. Steusloffium Diss. I. p. 5—8.

² Fortasse coniciat quispiam praeter has §§ etiam Cornuti Artis de proemii et epilogi differentia verba Alexandro deberi, quippe quorum partes cum Alexandri praeceptis concordent (cf. adn. XLII 2, 3). ne huic assentiamur, monemur verbis E 5 13 *δυναμένης μέντοι πειεῖν εἰς πολιτικούς λόγους*. ubi sub notione *πολιτικῶν λόγων* solas orationes iudiciales et deliberativas intellegi patet (cf. adn. XXXVII 3). Alexandrum autem encomia quoque in numero civilium orationum habuisse eius fragmento Sp III 1 10 ostenditur.

³ § 7 Neoclis esse inde colligimus, quod commemoratio duorum generum causarum, de quibus cf. commentarium ad § 7, auctori huius § cum Quintiliano communis est.

⁴ Ad §§ 40—44 conscribendas Anaximenis artem adhibitam esse conspiciendum est (cf. commentarium ad §§ 40—45). neque autem ulla alia praecepta Artis nisi complura eorum, quae Neocles de narrationis virtutibus dedit, ab Anaximene pendere deprehendantur (cf. supra p. XLVI). itaque Neocli etiam illas §§ deberi probabile est. cf. etiam verba *ἢ Δία* E 10 20 et 11 12, 41 23.

⁵ §§ 53—61, quas cum commentarium composuimus, Neocli attribuere

117—120, 126—128, 147—154, 156—157, 160—168, 170—185, 192—194¹, 198, 203—206, 210—220, 223—228, 236, 239.

Haud multae partes Epitomes restant, quae certis de causis uni ex tribus Cornuti auctoribus attribui non possint, et valde dubium est, num haec omnes a Cornuto ipso scriptae sint. inde intellegitur Cornutum magis id spectasse, ut utilia antiquiorum praecepta in Artem suam colligeret quam ut suo Marte praecepta daret. quare nobis haec Ars pluris aestimatur et auctori magnam habemus gratiam, quod tot tantasque partes artium veteriorum servavit.

DE RATIONE EDITIONIS.

Hoc nobis proposuimus, ut et Cornuti Artis Epitomen, quae codice P continetur, quam emendatissimam ederemus et quomodo ab Arte discreparet editione nostra quam plurimum patefaceremus. qua de causa in Epitoma, ubicunque Artis partes ab epitomatore omissas esse constat (ut §§ 2, 5), huius modi lacunas insertis lineolis (— — —) significavimus. omnes Epitomes partes, quas ab epitomatore transpositas esse cognovimus (ut §§ 3, 36), a sinistro margine aliquantulum removimus.

Ad verba Epitomes emendanda excerpta Epitomes et excerpta Artis multum conferre comprobavimus. itaque Epitomes verbis subscripsimus, quae paragraphi eius cum quibusdam Epitomes excerptis (EP), quae cum quibusdam Artis excerptis (AR) comparandae essent. quos Epitomes locos in P librariorum culpa depravatos secundum utraque excerpta sanaverimus, in apparatu critico adnotavimus. in eundem lectiones Artis excerptorum a P discrepantes recepimus eis locis, quibus aut dubitari potest, utra lectio praeferenda sit (ut E 5₁₆, 47₁₀), aut genuina

cunctati sumus, inter fragmenta huius rhetoris numerandas esse duabus rationibus comprobatur. quae enim §§ 54, 55 de generibus narrationis docentur, haud raro ad verbum cum Cornificii et Ciceronis expositione consentiunt (cf. commentarium ad has §§). reliquas autem Cornuti Artis partes, quae eodem modo cum illis rhetoribus Romanis conspirant, Neoclis esse constat (cf. commentarium ad §§ 65—68 et adn. LX 2). praeterea in § 61 eadem ratio adhibetur, quae in § 112, ut primum sententia quorundam rhetorum, qui pronomine *τινες* significantur, exponatur, tum quid alii, qui sub verbo *πασι* latent, ad illam refutandam dixerint, adferatur. § 112 autem Neoclis esse supra p. LIX demonstravimus. neque igitur dubitamus, quin tota Epitomes pars (§§ 53—61) Neoclis sit. ergo Alexander etiam verbis § 62 Neoclem impugnavit.

¹ §§ 192—194 Neocli adsignavimus, quia eundem auctorem, qui similia de oeconomia recapitulationis et adfectuum praecepta (§§ 211—213, 239) dedit, illas quoque §§ scripsisse et Quintilianum primam earum legisse veri simillimum est (cf. commentarium ad § 192).

verba Artis in excerptis servata sed ab epitomatore ipso mutata esse patet (ut E 2⁸, 10). Scholiorum Theonis et veteris Interpretationis Aphthonii eas partes, in quas Epitomes praecepta brevitatis perspicuitatis credibilitatis fere cuncta transscripta sunt, codicis instar habuimus earumque varias lectiones commemoravimus exceptis eis, quas consilio genuinis Epitomes verbis substitutas esse demonstravimus. hac lectionum varietate perlustrata intellegitur, quae ratio in recensendis verbis codicis P adhibenda sit. adferantur e. g. verba *εἰσι* et *δύναται* E 14²⁰ in P tradita, pro quibus apud AJ *ἔστι* et *δύναται* legitur. inde colligimus, ubicunque in P cum plurali nominis generis neutrius pluralis verbi coniungitur, hunc corrigendum neque epitomatores ita peccasse putandum esse. contra duo Demosthenis loci E 16⁶, 18¹⁵, qui et in P et apud AJ inveniuntur, hic non minus decurtati corruptique sunt quam illic. itaque cum Epitomen verba ex antiquioribus scriptoribus inde a Thucydide usque ad Dionysium adlata nullo tempore emendatiora exhibuisse nobis persuasum sit, quam hodie in P extant, non emendare studuimus, quae etiam in ipsorum auctorum libris manuscriptis aetatem tulerunt, sed ea tantum, quae alibi non traduntur.

Quantum fructum e codice P denuo excusso perceperimus, non cognosces nisi editionem nostram cum Segueriana contuleris. neque enim, ubi quaedam verba a Seguerio praetermissa recepimus et falsas eius lectiones correximus, huius rei mentionem fecimus. omnibus autem locis, quibus Seguerius ut genuina Epitomes verba restituit ita verba in codice corrupta esse non dixit, errores codicis a Seguerio sublatis esse adnotavimus (ut E 14¹², 21⁴). nonnullis locis, quibus dubitari potest, an Seguerius lectiones codicis, quae nobis se recte habere videntur, consilio tacitus mutaverit, Seguerii lectiones quasi coniecturas adtulimus (ut E 9²⁷, 37⁶). nam coniecturarum, quae nobis innotuerunt, ulla omittere veriti sumus¹, cum id spectaremus, ut editione nostra necessaria supellex critica eis suppeditaretur, quos magno numero locorum nondum sanatorum emendatricem manum admoturos esse speramus maiore quam nos ingenio.

---

¹ Solas eas coniecturas, quas rectas esse codice P aut excerptis comprobatum est, et eas, quae ad verba ex antiquioribus auctoribus adlata spectant, omittendas censuimus. ex ceteris duas suis locis commemorare negleximus. Kayserus enim E 18⁴ *ἀλόγοις* in *ἄλλοτροίς*, 21² *τριηρέτη* in *πυαρέτη* (Vesp. 710) mutari iussit.

CORNUTI
ARTIS RHETORICAE EPITOME

INDEX NOTARUM

P = cod. Par. Gr. 1874
Seg = Seguerius
Sp = Spengelius
F = Finckhiius
K = Kayserus
Wil = Wilamowitzius

TS = Theonis Scholiasta
AJ = Aphonii Interpretes vetustiores
HS = Hermogenis de Inv. librorum Scholiasta vetustior
Prol. = Anonyma Hermogenis de Stat. libri Prolegomena W VII 1—34
EP = Epitomes excerptum
AR = Artis excerptum

Uncis [ ] inclusa sunt, quae delenda videntur

Uncis < > circumdata sunt, quae inserenda videntur

Asteriscis ** lacunae librorum incuria ortae significantur, quae quibus
verbis explendae sint incertus est.

Ubiunque ipsi unum ex tribus signis adhibendum consuevimus, de hac re
in adparatu critico verba non fecimus.

---

1. Ὁ πολιτικός [ἤτοι δικανικός] λόγος εἰς τέσσαρα μέρη διαιρεῖται τὰ προκείμενα· χρῆζομεν γὰρ ἐν αὐτῷ προοιμίῳ μὲν πρὸς τὸ προσεχέστερον ποιῆσαι τοὺς ἀκροατάς, διηγήσεως δὲ πρὸς τὸ διδάξαι τὸ πρᾶγμα, τῶν δὲ πίστεων πρὸς τὸ ἀνασκευάσαι ἢ κατασκευάσαι τὸ προκείμενον· τοὺς δὲ ἐπιλόγους ἐπάγομεν πρὸς τὸ ἐπιρῶσαι τὸν ἀκούοντα εἰς τὴν ὑπὲρ ἡμῶν ψῆφον. 2. — — — πρῶτον μὲν οὖν περὶ προοιμίῳ λεκτέον καὶ ἐξῆς περὶ τῶν λοιπῶν.

3. Ἔνιοι μὲν τῶν τεχνολογῶν ἐκ τῶν αὐτῶν ὀρμασθαι τὸ προοίμιον καὶ τὸν ἐπίλογόν φασιν, Ἀλέξανδρος δὲ οὐκ ἀληθές φησι τοῦτο· ἐνίοτε γὰρ ἑτέρας μὲν ὕλας ἔχει τὸ προοίμιον καὶ ἑτέρας ὁ ἐπίλογος.

4. Ἰστέον ὅτι κυρίως <μὲν> προοίμια ἔλεγον οἱ παλαιοὶ τὰ τῶν κισθηρῶν· οἷμας γὰρ ἐκάλουν οὗτοι τὰς ᾠδὰς. τὸ οὖν ἀνάκρουμα τὸ πρὸ τῆς ᾠδῆς τῆς κισθάρας προοίμιον ἐκάλουν· ἀπὸ τούτου <δὲ> καὶ ἐπὶ τὸν ῥητορικὸν μετενήνεκται λόγον τὸ ὄνομα.

5. Ὀρίζονται δὲ αὐτὸ οὕτως· — — — προοιμίον ἔστι λόγος κινήτικὸς ἢ θεραπευτικὸς τῶν τοῦ ἀκροατοῦ παθῶν.

§ 1 EP Prol. W VII 26 17—21; AR HS W VI 511 4—12 § 2 AR HS W VI 511 19—20 § 4 AR HS W VII 52 17—19, 697 6—8, VI 511 22—512 2

Titulus in P *ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ*, index capituli in P *ΠΕΡΙ ΠΡΟΟΙΜΙΩΝ*. 1 ἤτοι δικανικός om HS 4 κατασκευάσαι ἢ ἀνασκευάσαι P em HS et Prol. W VII 26 19 8 ἐφεξῆς HS 12 προοίμιον, ἑτέρας ὁ Sp 13 μὲν HS om P 16 δὲ HS om P || τῶν ῥητορικῶν — λόγων P em Sp

§ 3 Alexandri. Ἔνιοι i. e. Apollodorei, qui proemii et epilogi naturam haud diversam esse docent § 27 sq. Apollodoreorum sententiam Hermogenes sequitur Sp. II 149 7 οἱ ἐπίλογοι λαμβάνονται μὲν ἀφ' ὧν περ καὶ τὰ προοίμια. §§ 5—7 Neoclis.

παρασκευάσαι γὰρ ἀκροατὴν ἀδύνατον μὴ κινήσαντα ἢ θεραπεύσαντα τὰ ἐν αὐτῷ πάθη. 6. ἔστι δὲ πάθος πρόσκαιρος κατάστασις ψυχῆς, σφοδροτέραν ὀρμὴν ἢ ἀφορμὴν κινουῦσα, οἷον ἔλεος, ὀργή, φόβος, μῖσος, ἐπιθυμία. διαφέρει δὲ τοῦ ἡθους ὅτι τὸ μὲν δυσκίνητον, τὸ δὲ εὐκίνητον· ἡθος γὰρ ἔστι διάθεσις 5 ψυχῆς ἐνεσκιρωμένη καὶ δυσεξάλειπτος, οἷον τῶν πατέρων πρὸς τοὺς παῖδας.

7. Λαμβάνεται δὲ τὰ προοίμια ἐκ τεσσάρων τούτων· ἐκ τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τοῦ ἀντιδίκου, ἐκ τῶν δικαζόντων, ἐκ τῶν πραγμάτων. ἐκ τοῦ αὐτοῦ, ὡς <ὁ> Δημοσθένης ἐν τῷ κατὰ Κόνωνος 10 (54 § 1) «ὑβρεως». ἂν δ' ὑπὲρ ἑτέρον λέγῃς, καὶ τοῦτο ἐπισημαίνεσθαι δεῖ, ὥσπερ πεποίηκε Ἀυσίας (fr. 231) λέγων «ἐπιτήδειός μοι ἔστιν Ἀρχιππος οὕτοςί, ὃ ἄνδρες δικασταί». ἐκ <δὲ> τοῦ ἀντιδίκου, ὡς ἐν τῷ κατὰ Μειδίου (21 § 1) «τὴν μὲν ἀσέλγειαν». ἐκ τῶν ἐκείνῳ συναγορευόντων, ὡς <ὁ> Δημοσθένης (51 15 § 1) «εἰ μὲν οὕτως πλεῖστοι συνείποιεν, ὃ βουλή». ἐκ δὲ τῶν πραγμάτων, ὡς Ἀνκοῦργος ἐν τῷ κατ' Ἀυτόλοκου (fr. 15) «πολλῶν [δὲ] καὶ μεγάλων ἀγῶνων εἰσεληλυθότων οὐδέποτε περὶ μειζόνων ἦκατε δικάσοντες». ἐκ δὲ τῶν ἀκροατῶν ἢ τῶν δικαστῶν, ὡς <ἐν τῷ Πλαταικῷ> Ἰσοκράτης (14 § 1) «εἰδότες 20 ὑμᾶς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι».

§ 7 AR HS W VII 54 18—21, Nicol. Sp III 473 26; cf. Schol. Dem. 54 § 1

3 ἔλεον, ὀργήν, φόβον, μῖσος, ἐπιθυμίαν P correxi 6 ἐνεσκιρωμένη P 8, 10 ἐκ τῶν αὐτοῦ Sp, ἀφ' ἑαυτοῦ HS, Nicol., Schol. Dem. 18 δὲ om Schol. Dem., fort. δὴ Sauppis 19 περὶ τηλικούτου δικάσοντες ἦκατε Schol. Dem. 20 ἐν τῷ Πλαταικῷ HS et Schol. Dem. om P

§ 6 πρόσκαιρος κατάστασις ψυχῆς eadem definitio et § 223 et Doxor. W II 495 11 = 52 19. διαφέρει κατ' ἐξοχήν W V 561 13 ἡθος καὶ πάθος· διαφορὰ τούτων ὅτι τὸ μὲν ἡθος ἔμμονον εἶναι φασί, τὸ δὲ πάθος ἐπιγίνεσθαι καὶ ἐξίστασθαι ὡς ἐνεοῖς. Doxor. W II 171 17 τέσσαρα ταῦτα παράκειται ἀλλήλοις· πάθος, διάθεσις, <ἡθος> ὃ τινες καὶ ἔξιν λέγουσι, φύσις. τούτων τὸ μὲν πάθος ῥαδίως λυταὶ καὶ ταχὺ ἀποκαθίσταται, πρόσκαιρον ὃν ψυχῆς κατάστημα καὶ οὐ μόνιμον . . . ἡθος . . . χρονία τις ἂν εἴη ἔξις καὶ δυσκαταλυτός. ἐνεσκιρωμένη Stob. Ecl. II 182 νόσημα definit δόξαν ἐπιθυμίας ἐρρηκυῖαν εἰς ἔξιν καὶ ἐνεσκιρωμένην (sic codd. Wachsmuthiani FP). τῶν πατέρων κατ' ἐξοχήν HS W V 397 18 ἔστι δὲ ἠθικόν (l. ἠθικά sel. ζητήματα) μὲν, ἐν οἷς ἢ ἀσχέσις τις ἔστιν, ὡς πατὴρ πρὸς υἱόν ἢ ἀδελφῶν πρὸς ἀδελφούς, ἢ διάθεσις πρὸς ἀλλήλους, ὡς ἐρῶντος πρὸς ἐρώμενον. § 7 Cora. I § 8 et Cic. de Inv. I § 22 ab nostra, ab adversariorum, ab iudicum persona, a causa benevolentiam comparari docent, cum Neocles ut Aristot. Rhet. 1415a 25 ab eisdem prooemia fieri dicat. Quint. IV 1 6sq. ceterum cum Cora. et Cic., sed eo cum Neocle consentit, quod ipse quoque causarum mentionem facit, in quibus de actore alienae rei vel de patrono adversarii prooemium sit.

8. — — — τοπικά δὲ προοίμια Ἀρτοκρατίων φησὶ τὰ περιστατικά.

9. — — — σκοπὸς δὲ τοῦ προοιμίου τὸ τοιόνδε παρασκευάσαι τὸν ἀκροατὴν, τέλος δὲ τὸ προσοχὴν καὶ εὐμάθειαν 5 καὶ εὐνοιαν ἀπεργάσασθαι.

10. — — — εἰδότες γὰρ οἱ ἀκούοντες περὶ ὧν οἱ λόγοι εὐμαθέστεροι γενήσονται. εὐμάθειαν δὲ ποιεῖ προέκθεσις, ἀνανέωσις, μερισμός. 11. προέκθεσις μὲν ἔστιν, ὅταν ἂ μέλλει τις λέγειν ὡς ἐν κεφαλαίῳ προεκθῆται, ὡς [Αἰσχίνης] «ἐπι- 10 δεῖξω δὲ καὶ τὸν ἄνδρα ἀνάξιον δωρεᾶς καὶ τὸ ψήφισμα παράνομον». 12. ἀνανέωσις δὲ (ἔστιν), ὅταν ἀναλαμβάνοντες τὰ προειρημένα εἶδη περὶ ὧν λέγειν μέλλομεν διορίσωμεν, ὡς Αἰσχίνης ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου (§ 116) «περὶ μὲν οὖν τοὺς πολίτας καὶ τοὺς οἰκείους οἶος γεγένηται, καὶ τὴν πατρῴαν οὐσίαν ὡς 15 αἰσχροῦς ἀνάλωκε, καὶ τὴν ὕβριν εἰς τὸ αὐτοῦ σῶμα ὑμεῖς ἔστε καὶ ἰκανῶς ὑμᾶς ἀνέμνησεν ὁ παρ' ἐμὲ λόγος· δύο δὲ μοι τὰς κατηγορίας λείπεται» καὶ ἔξῃς. 13. μερισμὸς δὲ ἔστιν εἰς μέρη περιγραφὴ τῶν ὅλων πράξεων, ὡς πεποιήκεν ὁ Δημοσθένης 429 (19 § 4) «βούλομαι δὲ ὑμᾶς ἀναμνήσαι, τίνων προσήκει λόγον 20 παρὰ πρεσβευτοῦ λαβεῖν· πρῶτον μὲν ὧν ἀπήγγειλε, δευτέρον δὲ ὧν ἔπραξε» καὶ ἔξῃς. Ἰστέον δὲ ὡς μερισμὸς καὶ προέκθεσις καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου παραληφθήσεται, ἀνανέωσις δὲ οὐκ ἐστὶ τῶν γὰρ μὴ προειρημένων οὐκ ἔστιν ἀνανέωσις.

§ 9 AR Nicol. Sp III 450 20—22

4 προσέχειν P em Nicol. 8 μέλλη P em Sp 9 προεκθῆσεται P em Seg
|| Αἰσχίνης del Wil

§ 9 σκοπὸς . . τέλος Sext. Emp. adv. Math. II 61 Ἀρίστων ὁ Κριτολάου γνώριμος σκοπὸν μὲν ἐκκείσθαι φησιν αὐτῇ (τῇ ῥητορικῇ) τὴν πειθῶν, τέλος δὲ τὸ τυχεῖν τῆς πειθοῦς. §§ 10—13 a rhetore (Cornuto?) qui Neoclis de προθέσει §§ 161—168 ante oculos habuit, neque vero a Neocle ipso scriptae esse videntur. § 10 εἰδότες γὰρ κτὲ simillima sunt verbis Neoclis § 162, unde colligas verba § 10 εἰδότες κτὲ post verbum προεκθῆται § 11 ponenda esse, sed epitomatore enuntiatum ante verbum εἰδότες excidisse probabilius est, quo eadem fere continebantur quae Dion. exhibet de Lys. V 501 s ed R. εἰς γε τὸ εὐμαθεῖς τοὺς ἀκροατὰς ποιῆσαι κελεύουσι (οἱ τεχνογράφοι) συστρέφοντας εἰπεῖν τὸ πρᾶγμα. II Prol. de Inv. W VII 66 γ γίνεται εὐμάθεια, ὅταν σαφῶς παριστῶμεν τὸ πρᾶγμα περὶ οὗ μέλλομεν ποιῆσθαι τὸν λόγον. cf. Quint. IV 1 34, Cic. de Inv. I § 23, Corn. I § 7. § 11 locum adlatum ἐπιδείξω κτὲ haud diversum esse ab altero eorum, qui §§ 167 sq. ut προθέσειως exempla laudantur, Wil cognovit. Demosthenis igitur aut Lyeurgi nomen post particulam ὡς § 11 intercidisce, tum aliquem, qui verba ἐπιδείξω κτὲ e Ctesiphontea sumpta putaret, nomen Aeschinis inseruisse veri simile est § 13 locus Dem. 19 § 4 πρόθεσις esse a Neocle dicitur § 166.

14. Προσοχήν δὲ ἀπεργάσῃ ἔκ τε τῶν προειρημένων καὶ πρὸς τούτοις εἰ ἀξιόπιστος φαίνοιο, καὶ εἰδὼς περὶ ὧν λέγεις καὶ ἑτέρα τινα ἐπιστάμενος φαίνοιο, ἢ πολλῶν ἔμπειρος εἶναι πραγμάτων προσποιοῖτο ἢ αὐτὸς πειραθεῖς ἢ καὶ παρ' ἄλλων πειραθέντων μαθὼν, καὶ [συμβουλευσας] ὥσπερ ὁ παρ' Ὀμήρω 5 (A 260) Νέστωρ εἰσάγει ἑαυτὸν τοῖς περὶ Καινέα καὶ Ἐξάδιον P fol. συμβουλευσάντα καὶ ὅτι πειθήνιοι ἦσαν αὐτῷ, οὕτως καὶ 120 v πρότερον δῆλος εἶης καὶ αὐτὸς (συμβουλευσας καὶ) ὡς | πεισθέντες μὲν κατάρθωσαν, μὴ πεισθέντες δὲ ἀπώλοντο. 15. καὶ τὸ ἐπιτιμᾶν δὲ τοῖς ἄλλοις δοκεῖ προσοχήν καὶ φόβον· κινεῖν, καὶ εἰ νόμιμα λέγειν προσποιοῖτο, καὶ εἰ ἢ αὐτὸς ἔνδοξος φαίνοιο ἢ τοῖς τῶν ἐνδόξων προσχρώμενος καλοῖς, περὶ μεγάλων δὲ ἢ καλῶν ἢ συμφερόντων λόγοις παρεληλυθῆναι, καὶ εἰ προὔπισχοιτο ὅτι καινὰ καὶ ὅτι διὰ βραχέων καὶ σαφῶς καὶ περὶ ἀναγκαίων ἔρεῖς. 15

16. Εὐνοίαν δὲ ἀπεργάσῃ ἢ φύσει οἰκειούμενος ἢ συνηθεία ἢ φιλίᾳ πατρῴα, ἢ εἰ κοινῇ συμφέρειν λόγοις, ἢ τῶν αὐτῶν *** ἔφριεσθαι. 17. εὐνοίαν δὲ ποιεῖ καὶ τὸ χρηστὸν εἶναι· χρηστὸν δὲ εἶναι δείκνυσι τὸ τοὺς ἐπιεικεῖς ἐπαινεῖν, καὶ τὸ τοὺς θρασυτέρους προάγειν, καὶ τὸ μηδένα φθονεῖν, καὶ τὸ μὴ 20

5 συμβουλευσας del Anonymus Litter. Centralbl. 1854 p. 12 et F, συμβου-
λεῦσαι (scil. προσποιοῖο) K 7 συμβουλεύσας P em F 7 αὐτῷ (λέγει)
καὶ οὕτως προτεῖναι vel καθυπερτερῶν δηλώσεως K 8 δηλώσεις καὶ αὐτὸς ὡς
P δηλώσεις καὶ αὐτὸς (συμβουλεύσαι καὶ) Anonymus l. l., δῆλος εἶης. . (συμβου-
λεύσας καὶ) ὡς ego 13 ἐληλυθῆναι P em K 14 προσυπισχοῖο P em Wil
|| σαφῶν P em K 16 ἐργάσῃ P correxi 20 <μὴ> προάγειν K, num
φέγειν? Sp || μηδένα Seg: μὴ δεῖν P, μηδενί Sp

§ 14 εἰδὼς κτὲ Anaxim. Sp I 201 13 δεῖ δ' ἔμπειρον ἀποφαίνειν ἑαυτὸν
περὶ ὧν ἂν λέγῃ. § 15 μεγάλων κτὲ II Prol. de Inv. W VII 66 a προσοχὴ
δὲ γίνεται, ὅταν περὶ μεγάλων πραγμάτων ἢ ἀναγκαίων ἢ κατεπειγόντων
βουλώμεθα ποιῆσθαι τὸν λόγον. Lucianus de hist. scrib. cp. 53, Quint. IV
I 33, Cic. de Inv. I § 23, Corn. I § 7 *attentos habebimus, si pollicebimur
nos de rebus magnis, novis . . verba facturos*. Anaxim. Sp I 214 24 ἀρ'
οὐκ οὐτούτοις (προσέχουσι), ὅταν ἢ ὑπὲρ μεγάλων . . βουλευώμεθα; ἢ
φάσκουσιν οἱ λέγοντες ὡς δίκαια καὶ καλὰ καὶ συμφέροντα . . ἐπιδείξουσιν
ἡμῖν; § 16 τῶν αὐτῶν quid sibi velint, intellegi nequit nisi quaedam verba
intercidisse sumitur. nescio an haec verba supplenda sint (ὧν καὶ τοὺς ἀκού-
στας αὐτοὺς) cf. Anaxim. Sp. I 229 10 δεῖ δὲ αὐτοὺς ἔκ τούτων ἐπαινεῖν, ὧν
μάλιστα μέτεστι τοῖς ἀκούουσι, λέγω δὲ φιλόπολι κτὲ. § 17 δείκνυσι
κτὲ accusativi ἐπιεικεῖς, θρασυτέρους, μηδένα pro subiectis inflaitivorum
habendi et locus ita interpretandus est: orator probus existimatur, si boni
eum laudare, scil. quod causam susceperit, audaciores eum ad hanc rem incitare
neque quisquam ei invidere videtur. hanc sententiam in Cornuti Arte pluribus
verbis expressam et ab epitomatore contractam esse putamus.

διαρρήθην λέγειν τά τε αὐτοῦ ἀγαθὰ καὶ τὰ [περὶ] τοῦ ἀντιδίκου κακά, καὶ τὸ τοῦ μὲν κατηγοροῦ τὰ πολλὰ εἶναι, αὐτὸ δὲ τὸ πρᾶγμα λαλεῖν, καὶ <τὸ> μὴ μόνον αὐτὸν ἀλλὰ καὶ ἑτέρους ἄχθεσθαι λέγειν, καὶ εἰ φιλανθρωπότερον δὲ ἀπαγγέλλοις τὰ 5 πικρότερα τῶν νοημάτων. 18. ποιεῖ δὲ εὐνοϊαν καὶ τὸ δοκεῖν ἐπεικῆ τὸν λέγοντα εἶναι· ἐπεικῆς δὲ δόξεις, εἰ μὴ θρασέως ἐπὶ 430 τὰς δίκας ὀρμῶν φαίνοιο, ἀλλὰ πολὺν χρόνον κατεσχήμενος καὶ διαλλαγῆναι πρὸς τὸν ἀντίδικον ἐθελήσας, εἰς μετριωτέραν αὐτὸν πολλακίς δίκην προκαλεσάμενος καὶ τοῖς ὑπ' ἐκείνου προκαλου- 10 μένοις δοκῶν ἐπιμένειν καὶ μετρίως ὀρίζων τὰς τιμωρίας [ἦτοι τοῦ ἀντιδίκου], καὶ τῇ ἐκβολῇ τοῦ λόγου μὴ πικρᾷ χρώμενος, καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια.

19. Διαφέρει δὲ τοῦ ἐπιλόγου τὸ προοίμιον ὅτι ἐν μὲν τῷ προοιμίῳ τὸ σχῆμα καὶ τὴν ἐρμηνείαν μέτριον εἶναι δεῖ καὶ 15 τιθασσὸν ὡς ἂν εἴποι τις, ἐν δ' ἐπιλόγοις τὸ σχῆμα συγκεκινη- μένον καὶ πολλὰς μὲν ἐμβοήσεις ἔχον, πολλοὺς δὲ σχετλιασ- μούς, τὴν τε ἐρμηνείαν συγκεκινῆν ἐκ τροπικῆς μᾶλλον καὶ σημειώδους λέξεως, δυναμένης μέντοι πεσεῖν εἰς πολιτικούς λόγους. 20. ἔτι δὲ καὶ τούτῳ διαφέρει, ὅτι πολλὰ τῶν ἐν τοῖς 20 προοιμίοις <λεχθέντων> οὐκέτ' ἐν ἐπιλόγοις λεκτέον. οὐ μόνον δὲ τῶν προοιμίων εἰσὶ τινες ὕλαι αἷς οὐ χρώμεθα ἐν τοῖς ἐπι- λόγοις, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιλόγων, ὧν οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς προοι- μίοις χρεια· ἐλκοποιήσομεν <γάρ> τὸ προοίμιον, εἰ τῶν κεφα- λαιῶν τῶν ἀναγκαίων ἐν τούτῳ τὰς ὑπολήψεις ληψόμεθα, ἐν 25 δὲ τῷ ἐπιλόγῳ ἀνάγκη πᾶσα ἐν τι λαμβάνειν αὐτῶν εἰς ἐπίρ- ρωσιν ἢ παραίτησιν.

§§ 19, 20 AR Marcell. W IV 428 4—29

1 περὶ del Sp 2 καὶ — εἶναι del K 3 καὶ μὴ — λέγειν del K, eadem verba potius inter κακά et καὶ 2 ponenda censuit Sp || αὐτὸν Seg || ἕτερον P em Wil 4 ἀπαγγέλλοις P correxi, ἀπαγγέλλαις? Sp 9 προκαλεσάμενος P em K || προσκαλουμένοις P em K 10 δοκεῖν P em Sp || ἐπιμένειν K || ὀρίζειν P em Sp 10 ἦτοι τοῦ ἀντιδίκου del F 11 ἐκβολῇ τοῦ ἐλέου K 15 συγκεκινημένως P συγκεκινημένας Seg, em Sp 16 ἐμβοήσεις Marcell. 20 λεχθέντων Marcell. om. P || ἐν <τοῖς> ἐπιλ. praefert Sp 22 ποιήσομεν τὸ P em Marcell. 24 ἐν τούτοις P correxi 25 αὐτὸν P em Marcell.

§ 18 Dion. de Lys. V 500 14 καὶ (κελεύουσι λέγειν) ὅτι προκαλούμενοι τοὺς ἀντίδικους εἰς διαλλαγὰς, καὶ φίλοις τὰ πρᾶγματα ἐπιτρέποντες καὶ τὰ δυνατὰ ἐλαττοῦσθαι ὑπομένοντες, οὐδενὸς ἠδυνήθησαν τυχὴν τῶν μετρίων. ταῦτα μὲν δὴ παραγγέλλουσι ποιεῖν οἱ τεχνογράφοι, ἵνα τὸ ἦθος τοῦ λέγοντος ἐπεικέστερον εἶναι δόξη. ἐκβολῇ τοῦ λόγου cf. Longinum Sp I 308 31 ἢ γάρ ἐκβολῇ τοῦ λόγου. § 19 de differentia prooemii et epilogi Hermog. quoque loquitur Sp II 149 et eius scholiastae W IV 414 sqq. VII 344 sqq.

21. Ἰστέον ὅτι πολλάκις δεῖ παραιτεῖσθαι τὰ προοίμια· οὐ γὰρ ἀεὶ προοιμιαστέον. 22. ὅταν γὰρ μὴ πάθος ἔχη τὰ πράγματα, οὐ προοιμιαστέον. πολλά δέ ἐστι τοιαῦτα, οἷον ὅταν ἢ περὶ κυνιδίου ἢ ἀργυρίου δίκη ἢ· ἐνταῦθα γὰρ περιττὸν τὸ προοίμιον, εἶγε τοῦτο μὲν ἐστὶ παθῶν προθεραπεία, μὴδὲν δ' 5 ἐν τούτοις πάθος. 23. δεύτερον, ὅταν πάθος μὲν ἔχη, ὁ δὲ ἀκροατὴς μὴ προσίηται τὸν ἔξω τῶν πραγμάτων λόγον ἤτοι σπεύδων ἢ ὀργιζόμενος. 24. τρίτον, ὅταν οἰκείοι ὦσιν οἱ ἀκούοντες· περιττὸν γὰρ τὸ πειραῶσθαι εὐνοῦς ἡμῖν ποιεῖν τοὺς ἀκούοντας οἰκείους ὄντας. 25. τέταρτον, ὅταν ὀλίγον λαμβάνωμεν 10 ὕδωρ, πρὸς ὃ δεῖ λέγειν τὸν λόγον· ἐνταῦθα γὰρ ἡ τῶν ἀναγκαιῶν διήγησις ὠφελιμωτέρα.

26. Τινὲς δὲ ἔφασαν ὥσπερ οἱ Ἀπολλοδώρειοι ἀεὶ δεῖν 431 χρῆσθαι προοιμίοις, λέγοντες οὕτως· τὸν μὲν λόγον ἐκ μερῶν συγκεῖσθαι, τὸν δὲ μὴ ἐκ πάντων συγκείμενον οὔτε ὀλόκληρον 15 εἶναι οὔτε ὑγιή. μάλιστα μὲν οὖν φασὶν οὐδὲν τῶν τοῦ λόγου μερῶν παραλείπτειν, ἔξαιρέτως δὲ <τὸ> προοίμιον· δόξει γὰρ ἀκέραιος τις ὁ λόγος εἶναι ὅλως διὰ τὸ ὥσπερ κεφαλὴν τοῦ παντὸς λόγου τὸ προοίμιον εἶναι. 27. εἰ δὲ τοῦτο, φασίν,

§§ 24, 25 AR HS W VII 52 8—11

3 εἶσι P correxi 4 ἀργυριδίου? Sp 5 θεραπεία? Sp comprobat F || μὴδὲν δ' Wil: μὴ ἦ δὲ P, μὴ εἶη δὲ? Sp, ἦ del Sauppis 7 προσίηται P em Sp 10 λαμβάνωμεν P em Seg 11 τῶν ὠφελιμωτέρων διήγησις ἀναγκαιότερα P em HS 13 δεῖ P em Seg 17 τὸ add Wil 18 ὅλος P em Wil || ὥσπερ Kumanudes et F: ὑπὲρ P, ὅπερ Sp

§§ 21—25 Neoclis. cf. quae Quint. IV 1 72 de praetermissione proemii dicit. § 22 περὶ κυνιδίου ad Lysiae orationem deperditam 81 spectat cf. § 206. § 26 δόξει γὰρ ἀκέραιος κτῆ nescio an hunc locum Nicol. ante oculos habuerit Sp III 472 28 = W II 610 7 εἰ δέ, ὅτι δευτερολογία ἐστὶ (ὁ κοινὸς τόπος), διὰ τοῦτο παραιτοῦνται τὰ προοίμια, ὁμῶς δὲ καὶ οὕτως χρῆ τινὰς εἶναι προοιμιακὰς ἐννοίας, ὡς ἂν μὴ ἀκέραιος καὶ οὕτω φαίνοιτο ὁ λόγος· δέδεικται γὰρ ὅτι κεφαλῆς τάξιν ἐπέχει τὰ προοίμια. proemium cum capite comparat HS W VII 697 17 = V 366 24, Pseudogeorgius W VI 511 15. § 27 τοῦ παθητικοῦ Cic. de Part § 4 duae (partes orationis) valent ad rem docendam, narratio et confirmatio, ad impellendos animos duae, principium et peroratio. Apsines Sp I 384 19 εἰς δύο εἶδη ὁ πᾶς λόγος διαιρεῖται . . . τὸ τε πραγματικὸν καὶ τὸ παθητικόν· ὑποτάσσεται δὲ τῷ πραγματικῷ μὲν ἢ τε διήγησις καὶ ἡ ἀπόδειξις, τῷ δὲ παθητικῷ τὸ προοίμιον καὶ ὁ ἐπίλογος. Sopater W V 139 11 δύο γὰρ μέρη ἐστὶ τοῦ λόγου, παθητικὸν καὶ ἀποδεικτικόν, καὶ τὸ μὲν παθητικὸν ἐστὶ τὰ τε προοίμια καὶ οἱ ἐπίλογοι . . . τὸ δὲ ἀποδεικτικὸν οἱ ἀγῶνες καὶ οἱ ἐπίλογοι καὶ τὰ προοίμια. post ἀγῶνες καὶ magna hiat lacuna ita fere explenda (αἱ διήγησις· ἐν τούτοις γὰρ περὶ [ζητήματος] τῶν πραγμάτων ποιούμεθα τοὺς λόγους = W VII 25 4. Καὶ ὅλως ἐν τούτοις διαφέρουσιν) οἱ ἐπίλογοι καὶ τὰ προοίμια = lemma ex Hermog. Sp II 149 14.

παραιτησόμεθα και τὸν ἐπίλογον ἐξ ἀνάγκης διὰ τὸ τοῦ παθη-
τικού μέρη εἶναι ἀμφότερα· [ἔτι δὲ και τοιοῦτο τι λέγουσιν]
πότερον γὰρ παραλείψομεν τὸ προοίμιον ἢ τοὺς ἐπιλόγους; εἰ
μὲν οὖν τοὺς ἐπιλόγους, ἀτελής ἔσται (καὶ) μάτην εἰρημένος
5 ὁ λόγος τοῖς μεταξὺ εἰρημένοις εἰς λήθην τῶν καιριωτέρων τῶν
ἀκροατῶν ἐμπεπτωκότων, εἰ δὲ μὴ παραλείψομεν τούτους, οὐδὲ
τὸ προοίμιον. 28. πρὸς δὲ τούτοις ἀκκεινό φασιν· ἔργον μὲν
εἶναι προοιμίου και τέλος τὸ τὸν ἀκροατὴν εὖνον *** παρα-
σκευάσαι πρὸς τὰ λεχθσόμενα, τούτου δὲ παραλειφθέντος
10 μηδὲν τῶν προειρημένων γενήσεσθαι. 29. ἐφ' ἅπασιν ἐκεῖνο
λέγουσιν, ὅτι πολλοὶ τῶν ἀρχαίων λόγους συνέγραψαν, ὧν οὐδεὶς
ἔστιν ἀπροοιμίαστος.

30. Οὗτοι μὲν οὖν οὕτως, Ἀλέξανδρος δὲ ὁ τοῦ Νουμνηίου
πρὸς ἕκαστον τῶν εἰρημένων ἀπαντῶν πρῶτον μὲν ἐκεῖνο μέμ-
15 φεται, ὡς οὐκ ἀρθῶς τῆς ἱστορικῆς κατωπτεύεσσι τὴν φύσιν P fol.
στοχαστικῆς | (τέχνης) οὐσης· αὐτοὺς γὰρ λελήθασσι, φησίν, ὡς 121 r
περὶ ἐπιστήμης διαλεγόμενοι. 31. διαφέρει δὲ ἡ ἐπιστήμη τῆς

---

2 ἔτι — λέγουσιν del Wil 8 εὖνον del K 10 προειρημένων F 12
ἀπροοιμίασματος P em Seg 14 ἀπαντῶν P em Sp 16 στοχαστικῆς —
γὰρ Wil: στοχαστικῆς οὐσης γὰρ αὐτοὺς P, οὐσης Seg uncis inclusit, qua de
causa Sp hoc participium a Segnero additum esse ratus scribi iussit στοχαστικῆς
γὰρ αὐτῆς (οὐσης και τέχνης) 17 ἐπιστημῶν P em Sp

§ 28 post εὖνον quaedam intercidisse certum est, nam auditores non
erga dicenda sed erga certos quosdam homines benevoli reddendi sunt et
complures res prooemio comparandas enumeratas esse verbum προειρημένων
testimonio est. neque tamen Apollodori εὖνον (καὶ εὐμαθῆ και προσεχῆ)
scripsisse putandi sunt, quippe qui has tres esse iudicis praeparandi partes
negaverint (Quint. IV 1 50). at eosdem postulasse, ut prooemio et benevolentia
et auditoris ad dicenda praeparatio efficeretur, verbis § 28 servatis cognoscitur.
quod cum in definitione a Nicolao tradita W II 123 27 ἔργον δὲ αὐτοῦ (προοι-
μίου) τὸ τε προσεχτικὸς τοὺς ἀκροατὰς παρασκευάζειν πρὸς τὰ ῥηθσόμενα
και τὸ εὖνοιαν ἢ μῖσος ἐναπεργάζεσθαι eadem duae res postulantur, hanc
definitionem Apollodori adsignandam et secundum eam lacunam § 28 ita fere
explendam censemus εὖνον (ἢ δύσνον ποιεῖν και προσεχτικὸν) παρασκευάσαι.
§ 30 στοχαστικῆς τέχνης Wil relegat ad Erasistratum apud Galenum XIV
685 αὶ δὲ (τέχνη) ἐφίενται μὲν τοῦ ἑαυτῶν τέλους, ὡς σκοποῦ, οὐκ αἰεὶ δὲ αὐτοῦ
τυγχάνουσι, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, διὸ και στοχαστικὰ λέγονται. τούτων
ἂν εἴη και ἱατρική, ὡς ἱστορικὴ κτέ, et ad Lucium Tarrhaeum in Schol. Diou.
Thrac. Bekk. An. 653 17 στοχαστικὴ δὲ ἔστιν ἡ κατὰ στοχασμὸν ὠρισμένη
γινόμενη, ὡσπερ ἡ ἱστορικὴ. § 31 διαφέρει κτέ Sopater W V 3 29 ἐπι-
στήμη μὲν οὖν ἔστιν ἀδιάπτωτος τῶν ὄντων προσφορὰ· τί ἔστι τοῦτο; τὸ
αἰεὶ τὰ αὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν γινώσκειν και μῆτε καιροῖς μῆτε προσώποις
μεταβαλλομένη ἔχει τὴν εἰδησιν . . . διενήνοχε δὲ ἡ τέχνη τῆς ἐπιστήμης
τῷ μὴ ἀδιαπτῶι κερρῆσθαι τῷ σκοπῷ ἀλλὰ μεθαρμόζεσθαι πρὸς πρόσωπα
και καιροὺς.

τέχνης, καθὸ ἡ μὲν ἀδιαπτῶτων ἐστὶ θεωρημάτων καὶ μίαν
 ἐχόντων τὴν φύσιν, τέχνη δὲ [ἀπὸ] κινουμένων καὶ ἄλλοτε ἄλλην
 ἀναλαμβάνοντων φύσιν. τέχνης οὖν οὔσης τῆς ῥητορικῆς καὶ τῶν
 θεωρημάτων αὐτῆς πρὸς τοὺς καιροὺς ἀρμοζομένων ἀμαρτά-
 νουσι ἐπιστημονικῶς διδόντες τὰ θεωρήματα καὶ λέγοντες αἰὲ 5
 δεῖν προοιμιάζεσθαι. 32. ἀλλὰ τοῦτο φάμεν, ὡς ἐπειδὴ ἄλλοτε 432
 ἄλλοις περιπίπτουσι πράγμασιν, ἡ δὲ τέχνη ἡμῶν πρὸς τὸ
 χρήσιμον τῶν παρόντων ἀρμόζεται, ἂν μὲν συμφέρῃ, προοι-
 μιαστέον, εἰ δὲ μὴ, παραλειπτέον τοῦτο· οὐ γὰρ εὐκαιρῶς
 παραλειφθέντα βλάπτει. 33. ἀλλὰ μᾶλλον ἀκολουθῶς ῥητέον 10
 καὶ πρῶτον πρὸς τὸ ὅτι οἱ ἀρχατοὶ συνέταξαν λόγους, ὧν οὐδεὶς
 ἀπροοιμιάστος· ἐκεῖνο γὰρ φάμεν ὅτι οἱ ἀρχατοὶ ἀγωνιζόμενοι
 (μὲν) πολλάκις οὐκ εἶπον προοίμια, συντάσσοντες δὲ μετὰ
 προοιμίων ἐβουλήθησαν συντάξαι. μάρτυς τοῦ λόγου Θουκυ-
 δίδης ἐν ἧ φησι δημηγοριῶν (III 30) Ἐλκίδα καὶ Λακεδαιμόνιοι, 15
 ἐμοὶ δοκεῖ πλεῖν ἡμᾶς ἐπὶ Μιτυλήνην· καὶ Μένανδρος ἐν τοῖς
 Ἐπιτρέπουσι τὴν δίκην ἄνευ προοιμίων πεποίηκεν. οὐδὲν δὲ
 διαφέρει ἢ ἐνταῦθα οὕτως αὐτὰ κεῖσθαι ἢ ἐν δικαστηρίοις λέ-
 γεσθαι. πρὸς δὲ τούτοις ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή οὔτε προοι-
 μιάζεσθαι εἶα οὔτε ἐπιλογίζεσθαι. 34. πρὸς δὲ τὸ ὅτι πάρα- 20
 σκευαστικόν ἐστὶ ἀκροατῶν τὸ προοίμιον, ἐκεῖνό φησιν, ὅτι ὅτε
 μὲν παρασκευάσαι δεῖ, τότε παρασκευάσομεν, ἐὰν δὲ ὥσι παρε-
 σκευασμένοι, περιττὸν προοιμιάζεσθαι. τοῦτο δὲ καὶ Μένανδρον

2 ἀπὸ P, ἐκ Seg, del F 7 ἡμῶν e verbis γίνεται θεωρημάτων corruptum
 esse coniecit K 8 ἀρμοζομένων P em Sp 11 συνέγραψαν Seg 13 μὲν
 add Saupprius 18 διαφέρειν P em Sp 22 τότε παρασκευάσοιμι P em K

§ 32 ἀρμόζεται supra θεωρήματα ἀρμόζεσθαι dicta sunt, sed ipsam
 τέχνην ἀρμόζεσθαι dici posse Sopatri l. ad § 31 l. comprobatur. Wil parti-
 cipium ἀρμοζομένων, quod traditur, non mutandum sed post τέχνην haec fere
 verba (τοῦ συμφέροντος στοχάζεται) inserenda censet. § 33 Ἐπιτρέπουσι
 Quint. X 170 iudicia quae Epitrepontes, Epiclesos, Loctroae habent, aut medi-
 tationes in Psophodeae, Nomothetae, Hypobolimaee omnibus oratoris numeris
 sunt absolutae. ἡ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλή Arist. Rhet. 1354a 22 οἱ δὲ . .
 κωλύουσιν ἔξω τοῦ πράγματος λέγειν, καθάπερ καὶ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ. Π
 Prol. de Inv. W VII 64 10 ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῷ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ οὐ χρῆσις
 ἦν προοιμίου· κήρυξ γὰρ ἐκήρυτε προσφωνῶν καὶ παρεγγυώμενος τῷ
 εἰσιόντι· «μὴ προοιμιάζου μηδὲ ἐπὶ λέγε». § 34 loco crucibus incluso
 Alexander aliam fabulam Menandri commemorasse videtur. quae orationem
 deliberativam mariti cum uxore colloquentis habebat. nam § 33 et orationem
 deliberativam (Thuc. III 30) et iudicialem (litem Epitreponton) laudat. fortasse
 igitur § 34 scribendum est εὐνοίαν προὑπάρχειν τοῦ ἀνδρὸς ὁμοίως (καὶ
 τῆς γυναίκος. ὁμοίως) δὲ καὶ τῷ ἀνδρὶ προοίμιον οὐκ ἔθηκε τῷ πρὸς
 τὴν γυναῖκα ἰδίᾳ διαλεγομένῳ. καὶ ὁλίγον τι ἐ cf. Neoclis praeceptum § 25.

εἰδέναι· ἐν γὰρ τῇ Ἐπικλήρῳ δικαζομένων τοῦ τ' ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ παιδίου δικάζοντος οὐκ ἔθηνεν οὐδετέρῳ προοίμιον διὰ τὸ τὴν εὐνοίαν προὔπαρχειν † τοῦ ἀνδρὸς ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τὴν γυναῖκα ἰδίᾳ διαλεγόμεθα †. καὶ ὀλίγον 5 ἔχωμεν ὕδωρ, παραλείψομεν τὸ προοίμιον. ἐνίοτε δὲ καὶ πρὸς λίαν ἀντιπαρεταγαμένους τὴν παρασκευὴν ποιούμενοι μᾶλλον <ἄν> ἐρεθίζοιμεν αὐτοὺς καὶ λυποῖμεν. 35. πρὸς δὲ τὸ πῶς <ἄν> ἡμῖν ἢ διήγησις παραδεχθεῖη μὴ προπαρεσκευασμένου τοῦ ἀκροατοῦ τῷ προοιμίῳ πρὸς τὴν ἀκοήν, ἐκεῖνο ἐροῦμεν ὅτι, 10 ὅταν μὲν οἴωμεθα μὴ παραδεχθήσεσθαι ἡμῶν τὴν διήγησιν, τότε προοιμιασόμεθα, ὅταν δὲ εὐπαράδεκτος ᾖ, τότε οὐκ ἀναγκαῖον προοιμιάζεσθαι.

438 36. Δεῖ δὲ προοιμιαζόμενον ἀπὸ μὲν τοῦ πράγματος ποιεῖν νόημα, μὴ μέντοι ἢ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα διεξιέναι ἢ τὰς 15 εἰς τὸ πρᾶγμα κατασκευαῖς ἀναλίσκειν· τὸ μὲν γὰρ διηγηματικόν, τὸ δὲ κεφαλαϊῶδες καὶ ἐπιχειρηματικόν. δεῖ τοίνυν συνεστραμμένον εἶναι τὸ προοίμιον καὶ σπερματικῶς ἔχειν τὰ πράγματα καὶ ἀπηλλάχθαι πάσης ἀγωνιστικῆς ἐπιχειρήσεως.

20 — — — —

37. Τινὲς δὲ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἔφρασαν δύνασθαι εἶναι καὶ πολλὰ προοίμια καὶ ἐν, τῶν μὲν ὑπολήψεων τῶν αὐτῶν οὐσῶν, ταῖς δὲ κατασκευαῖς θεραπευομένων. ἐπεὶ οὖν, φασί, διάφοροί εἰσιν αἱ κατασκευαῖ, ἔσται πολλὰ προοίμια.

25 38. ταῦτό δὲ τοῦτο πῆ μὲν ὀρθῶς ἔχει, φησί, πῆ δὲ φανύλως· τὸ μὲν γὰρ <περὶ> τῶν ὑπολήψεων, ὅτι αἱ αὐταὶ οὔσαι ταῖς κατασκευαῖς θεραπεύονται, καλῶς φησιν. εἴπερ δ' αἱ αὐταὶ εἰσιν ὑπολήψεις, μᾶλλον ἐν ἄν γένοιτο προοίμιον, ἢ ἐπειδήπερ

§ 36 AR HS W VII 52 2-8

3 verba διὰ — ἀνδρὸς post διαλεγόμεθα posuit K || τοῦ ἀνδρὸς aut delendum aut in τοῦ παιδὸς corrigendum F censuit || ἀνδρὸς, ὁμοίως . . . γυναῖκα <τὴν> ἰδίᾳ διαλεγόμεθα Seg 5 πρὸς <τοὺς ἀκροατὰς vel κριτὰς>? Sp 6 ἀντιπαρεταγαμένην P em Seg 7 <ἄν> ἐρεθίζοιμεν . . λυποῖμεν Wil: ἐρεθίζοιμεν . . λυποῦμεν P, ἐρεθίζοιμεν . . λυπήσομεν K 8 παραδειχθεῖη P correcti, παραδεχθήσεται Seg || προπαρεσκευασμένου P em Seg 23 κατασκευαῖς <διαφόροις> K 24 φησί P em Seg 26 περὶ add Sauppium || οὔσαι <διαφόροις> K 27 φασίν. ἐπεὶ Seg

§ 36 σπερματικῶς cf. Ernestium Lex. tech. Gr. s. v. § 37 Τινὲς i. e. Theodori cf. § 134 et Schanzium in Herma XXV 1890 p. 48.

αἱ κατασκευαὶ διάφοροί εἰσι, πολλά· τὸ γὰρ ὀλοσχερέστερον ἐν τοῖς ἐπι μέρους ἐστὶ κυριώτερον καὶ δυνατώτερον. 39. μᾶλλον οὖν λέγομεν, φησὶν, ὅτι ἐν ἐστὶ προοίμιον, ἐπεὶ αἱ αὐταὶ ὑπολήψεις εἰσὶν· οὐ γὰρ ἐπειδὴ πολλαὶ τῶν ὑπολήψεων θεραπεῖται, πολλά ζητητέον προοίμια, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπειδὴ ὑπολήψεις εἰσὶν 5 αἱ αὐταί, ἐν εἶναι προοίμιον νομιστέον.

Ταῦτα περὶ προοιμίων.

40. Περὶ δὲ τῆς διηγήσεως τσαυτὰ εἰπεῖν ἔχομεν, πρῶτον ἐκεῖνο εἰπόντες, ὅτι ἐπειδὴ πολλάκις δυσχερῆς ἡμῖν ὁ λόγος γίνεται διὰ τὸ πρὸς οἰκείους (τὴν δίκην) ἔχειν, χρῆ τὴν αἰτίαν 10 τούτων εἰς τοὺς ἀντιδίκους μεταίγειν, τὰ πλήθῃ ἐπιδεικνύοντας τῶν ἀδικημάτων ὧν μέλλομεν πάσχειν μὴ ὑποστάντες τὴν δίκην, ἢ ὅτι καὶ οἱ νόμοι τοῦτο ποιεῖν συγκεχωρήκασιν· οὕτως γὰρ ἡγοῦντό τινες ἀδίκους ἔσεσθαι περὶ τοὺς οἰκείους. 41. ἐὰν δὲ 14 δοκῆς ἄπιστα λέγειν, καὶ αὐτὸ τοῦτο ἐπισημαίνου καὶ ἐπαγγέλλου δεῖξαι, ὅτι ἀληθῆ λέγεις, ὡς ὁ Δημοσθένης (23 § 6) P fol. οὐκ ἀγνοῶ μὲν οὖν ὅτι τὸν Χαρίδημον. 42. ἐὰν δὲ τῷ λέγειν | 121v ὑπὲρ ἐτέρου διαβληθῆς, λέγε ἢ ὅτι φίλος, ἢ ὅτι ἐπιεικῆς, ἢ ὅτι ἰδιώτης, ἢ ὅτι ἐλεεινός, ἢ ὅτι σοὶ κάκεινῳ κοινός ὁ ἄγων, ἢ ὅτι συμφέρει τῇ πόλει, ἢ καὶ νῆ Δία τὰ πλείονα τούτων 20 ἅμα. 43. χρήσιμον δὲ καὶ τὸ † νέον εἰς παιδευσιν ἀναφέρειν

3 λέγομεν K 7 post προοιμίων secundus capituli index ΠΕΡΙ ΔΙΗΓΗΣΕΩΝ in P extat 10 ἔχειν P λέγειν Sp, εἶναι Wil 14 τινες δίκας ἔσ. περὶ P em Wil, τινες δίκας ἔσ. πρὸς Seg 22 χρήσιμον δὲ διὰ τὸ νέον εἶναι εἰς παιδευσιν ἀναφέρειν ἢ γένεσιν Seg, ἅμα. ἐὰν δὲ διὰ τὸ νέον εἶναι (scil. διαβληθῆς), εἰς παιδευσιν ἀναφέρει ἢ γένεσιν K

§§ 40—48 Neoclis. § 40 πρὸς οἰκείους κτὲ Anax. Sp I 230 s αἱ δὲ (διαβολαὶ) περὶ τὸ πρᾶγμα συμβαίνουσαι, ἐὰν τις πραγματεύηται πρὸς οἰκείους φίλους ἢ ξένους ἢ ἰδίους· 230 za τὰς δὲ περὶ τὸ πρᾶγμα οὕτως ἀπωσόμεθα, τὴν αἰτίαν εἰς τὸν ἐναντίον τρέποντες. Dion. de Lys. V 500 s ἅπαντες . . παραγγέλλουσιν οἱ συνταξάμενοι τὰς τέχνας, ὅταν ἢ πρὸς οἰκείους ὁ ἄγων, σκοπεῖν, ὅπως μὴ πονηροὶ . . οἱ κατηγοροὶ μανθῶσιν. κελουσί τε πρῶτον μὲν τὴν αἰτίαν εἰς τοὺς ἀντιδίκους περιστάσαι καὶ τοῦ ἐγκλήματος καὶ τοῦ ἁγῶνος. ἢ ὅτι κτὲ hoc modo interpretanda sunt: leges nos incitant ad accusandum; praevidebant enim non de fore qui tam iniusti essent quam necessarii mei sunt. § 41 Anax. Sp I 218 s εἰ δὲ ἀπίθανος (ὁ λόγος ἐστίν), ὑπισχεῖσθαι δεῖ, ὡς ἀληθῆ ἐπιδείξεις ἐπὶ τοῦ λόγου. cf. 219 za ὅσα δ' ἂν ἴαν ἄπιστα συμβαίη, δεῖ παραλείπειν. ἐὰν δὲ ἀναγκαῖον ἢ λέγειν, εἰδοῦτα δεῖ φαίνεσθαι . . καὶ προῖόντος τοῦ λόγου ἐπιδείξειν ἀληθῆ ὑπισχεῖσθαι. § 42 Anax. Sp I 230 za ἐὰν δὲ ὑπὲρ ἄλλου λέγῃς, ῥητέον ὡς διὰ φίλιαν συνηγορεῖς, ἢ δι' ἔχθραν τοῦ ἀντιδίκου, ἢ διὰ τὸ τοῖς πράγμασι παραγενέσθαι, ἢ διὰ τὸ τῷ κοινῷ συμφέρον, ἢ διὰ τὸ ἔρημον εἶναι καὶ ἀδικεῖσθαι ᾧ συνηγορεῖς. §§ 43, 44 cf. de criminationibus, quae oratore propter aetatem contingunt, Anax. Sp I 216 za, 217 4, 229 za, 230 19. § 43 Anax. Sp I 217 9

εἶναι ἢ γένεσιν †, καὶ ὅτι οὐδὲν κωλύει καὶ τοὺς νέους εἰδέναι τι τῶν χρησίμων, ὡς ὁ παρ' Ἴσοκράτει Ἀρχίδαμος (6 § 3). 44. εἴαν δὲ παλαιός, λέγε ὅτι **. 45. ** οὐ δεῖ τοῦτον μέμφεσθαι, ἀλλ' εἰ πεποιήκε τοῦτο δεικτέον, ἢ, εἰ 5 [μῆ] ἐστὶν ἀληθῆ, ἀλλ' οὐ τὸ καθόλου λέγε· πρὸς μὲν γὰρ τὰ διαβεβλημένα πάνυ πειρῶ προσάγειν ἀπολογίαν ἢν ἂν δύναιο, εἰ δὲ μῆ, πάρες τὸν περὶ τούτων λόγον· ἐγχωρεῖ γὰρ καὶ τὸν κατήγορον ἔλαττον ἢ πρὸς πίστιν εἰρηκέναι. τὰ δὲ σαθρότερα ἀνατρέπειν πειρῶ.

10 46. Ἔστι δὲ ἡ διήγησις κατὰ (μὲν) Νεοκλέα ἢ δικανικῆ ἔκθεσις πραγμάτων εἰς τινα προκειμένην ζήτησιν ἀνηκόντων, ἢ νῆ Δία περιστάσεως ἔκθεσις εἰς τινα ζήτησιν ἀνηκούσης.

47. — — — οὔτε δὲ τῶν ἐνεστώτων φησὶ διήγησιν εἶναι οὔτε τῶν μελλόντων, ἀλλὰ τῶν μὲν ἐνεστώτων ἐνδειξις, ὡς 15 <παιεῖ ὁ παρ' Εὐριπίδῃ> τῇ Ἀντιγόῃ δεικνὺς τοὺς ἥρωας (Phoen. 101), τῶν δὲ μελλόντων πρόρρησις. 48. Ζήνων δὲ οὕτως φησὶν· διήγησις ἐστὶ τῶν ἐν τῇ ὑποθέσει πραγμάτων ἔκθεσις εἰς τὸ ὑπὲρ τοῦ λέγοντος προσώπου (μέρος) ῥέπουσα.

49. Θεόδωρος δὲ οὕτως ὀρίζεται· διήγησις ἐστὶ πραγματος 20 αὐτοτελοῦς κατὰ ψιλὴν ἀπόδοσιν ἔκθεσις περὶ τῶν ἤδη γεγο-

§ 47 EP AJ W II 198 4—9 § 48 AR Nicol. Sp III 450 22—24

4 τούτων Seg, τοῦτο Sp 5 μῆ del Wil: μὲν Sp, καὶ F || οὐ τὸ Wil: οὔτε P 6 προσάγειν P em Wil 7 τούτου P em Wil 10 ἢ δικανικῆ F 10 et 12 εἰς τινα P εἰς τήν? Sp 14 ἐνδειξιν? Sp || ὡς ἐν τῇ Ἀντιγόῃ P em AJ 16 προρρησις P em Seg, πρόρρησιν? Sp 18 προσώπου (μέρος) ῥέπουσα scripsi: πρόσωπον ῥέουσα P, μέρος ῥέπουσα Nicol., προσοῖσον ῥέουσα Seg, πρόσφορον ῥέπουσα Sauppis, εἰς τὸ [ὑπὲρ] τοῦ λέγοντος πρόσωπον ῥέπουσα Thielius diss. Gryphisw. p. 29

ῥήτεον δὲ καὶ ὡς εἰ μῆπω καθ' ἡλικίαν τὸ φρονεῖν, ἀλλὰ κατὰ φύσιν καὶ ἐπιμέλειαν. § 44 λέγε ὅτι talia ibi excidisse putamus qualia senex criminationi senectutis respondere iubetur ab Anax. Sp I 217 13 γέροντι δὲ προφασιστέον λέγοντι ἐκ τε τῆς ἰσημίας τῶν συμβουλευόντων καὶ ἐκ τῆς εὐπορίας αὐτοῦ. πρὸς δὲ τούτοις καὶ ἐκ τοῦ μεγέθους καὶ ἐκ τοῦ καινότητος τῶν κινδύνων καὶ ἐκ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. § 45 τοῦτον clientem oratoris significare credimus. cui si ab adversariis pristina facinora opprobrautur, patrono criminationes refellendae sunt. initium § 45 igitur ita fere restituendum videtur (εἴαν δὲ ἐκ τοῦ παροισχυμένου χρόνου διαβολὴ τις ἢ περὶ τὸν ἄνθρωπον ὑπὲρ οὗ λέγεις, λέγε ὅτι) οὐ δεῖ κτέ. cf. quae Anax. Sp I 215 27, 229 23 de criminationibus oratoris ipsius dicit. quae ἐκ τοῦ παροισχυμένου χρόνου γίνονται. § 47 cf. Anax. Sp I 218 18 Μετὰ δὲ τοῦτο (προοίμιον τῶν δημηγοριῶν) ἀναγκαῖον ἡμᾶς ἐστὶν ἢ τὰς προγεγενημένας πράξεις ἀπαγγέλλειν ἢ ἀναμνησθεῖν, ἢ τὰς νῦν οὐσας μερίζοντας δηλοῦν, ἢ τὰς μελλούσας γενήσεσθαι προλέγειν. Arist. Rhet. 1417b 12 ἐν δὲ δημηγορίᾳ ἥμισυ διήγησις ἐστὶν, ὅτι περὶ τῶν μελλόντων οὐδεὶς διηγείται.

νότων. τοῦτον τὸν ὄρον Ἀλέξανδρος ἀκριβῆ μὲν εἶναι φησιν, οὐ μὴν πολιτικὸν οὐδὲ δητορικόν· δεῖ γὰρ σαφέστερον τὰ τοιαῦτα ὑπογράφειν. 50. Ἀπολλόδωρος δὲ οὕτως· διήγησις ἐστὶ περιστάσεως ἐκθεσις. μέμφεται δὲ Ἀλέξανδρος τοῦτον· ἢ γὰρ 4 περιστασις ἄθροισμα προσώπων καὶ πράξεων καὶ παθῶν καὶ 435 αἰτιῶν καὶ ἀφορμῶν καὶ χρόνων ἐστίν, αἱ δὲ διηγήσεις πολλὰς ἐνός τούτων εἰσίν, οὐ πάντων. 51. ὅθεν Ἀλέξανδρος ὀρίζεται αὐτὴν οὕτως· διήγησις ἐστὶν ἐκθεσις καὶ παραδόσις τῷ ἀκροατῇ τοῦ πράγματος οὐ κοινούμεθα αὐτῷ.

52. Αἰτιῆς δὲ τῆς διηγήσεως οὔσης τῆς μὲν γενικῆς τῆς 10 δὲ εἰδικῆς, τὴν μὲν γενικὴν οὕτως ὀρίζονται· διήγησις ἐστὶν ἀπαγγελία πραγμάτων (γεγονότων ἢ ὄντων ἢ μελλόντων· τὴν δὲ εἰδικὴν οὕτως ὀρίζονται· διήγησις ἐστὶν ἀπαγγελία πραγμάτων) γεγεννημένων ἢ ὄντων ἐπὶ κριτοῦ ἢ κριτῶν, ὑπὲρ ὧν δεῖ φέρειν τὰς ἀποδείξεις. τῆς δὲ εἰδικῆς ἀποδόσεις αἱ προλαβοῦσαι. 15

53. Ἔστι δὲ τῶν διηγήσεων εἶδη ταῦτα· αἱ μὲν γὰρ αὐτῶν εἰσὶν ἀληθεῖς, αἱ δὲ πεπλασμέναι, καὶ αἱ μὲν ἐπὶ κριτῶν λεγόμεναι, αἱ δὲ καθ' ἑαυτὰς. 54. καὶ τῶν καθ' ἑαυτὰς αἱ μὲν εἰσὶ βιωτικά, αἱ δὲ ἱστορικά, αἱ δὲ μυθικά, αἱ δὲ περιπε-

§ 52 AR HS W VII 729 28—32

2 πομπικόν P em F, ita fere scribi voluit K κατὰ τοῦτον τὸν ὄρον Ἀλέξανδρος ἀκριβῆ μὲν εἶναι φησιν (scil. τὴν διήγησιν) οὐ μὴν πομπικὴν οὐδὲ δητορικὴν. || δεῖν F 12 lacunam in P esse F intellexit, sed nihil nisi HSae verba W VII 729 29—30 (γεγονότων ἢ ὄντων ἢ μελλόντων, ἢ δὲ εἰδικὴ ἀπαγγελία πραγμάτων) recepit 17 εἰσι P em Seg 19 αἱ δὲ ἱστορικά, αἱ δὲ μυθικά deleri aut post πεπλασμέναι poni iussit K

§ 50 Quint. IV 2 31 narratio est, . . ut Apollodorus finit, oratio docens auditorem, quid in controversia sit. περιστασις Quint. III 5 17 negotium sic finit (Apollodorus): negotium est congregatio personarum, locorum, temporum, causarum, modorum, casuum, factorum, instrumentorum, sermonum, scriptorum et non scriptorum . . nunc intellegamus . negotium περίστασις.

§ 54, 55 Corp. I § 12 Narrationum tria genera sunt: unum est, cum exponimus rem gestam et unum quidque trahimus ad utilitatem nostram vincendi causa, quod pertinet ad eas causas, de quibus iudicium futurum est; alterum genus est narrationis, quod intercurrit non numquam fidei (πίστεως) aut criminationis (διαβολῆς) aut transitionis aut alicuius apparitionis causa. tertium genus est id, quod a causa civili remotum est (αἱ καθ' ἑαυτὰς) . . eius narrationis duo genera sunt:

Cic. de Inv. I § 27 . . narrationum genera tria sunt: unum genus est, in quo ipsa causa (τὸ ἀμφισβητούμενον αὐτὸ) et omnis ratio controversiae continetur. alterum, in quo digressio aliqua extra causam aut criminationis aut similitudinis aut delectationis, non alienae ab eo negotio, quo de agitur, aut amplificationis (αὐξήσεως) causa interponitur. tertium genus est remotum a civilibus causis . . eius partes sunt duae quarum altera in negotiis, altera in personis maxime versatur.

τικαί. 55. τῶν δὲ ἐπὶ κριτῶν αἱ μὲν κατὰ τὸ ἀμφισβητούμενον αὐτὸ συνίστανται † αἱ δὲ πρὸς ἰδίας διηγήσεις τῆς ὑποθέσεως λέγονται †, αἱ δὲ παρεμπίπτουσι πίστεως ἐνεκεν ἢ ἀυξήσεως ἢ διαβολῆς ἢ ἄλλου τινὸς τοιούτου, ἄστινας καὶ παραδιηγήσεις 5 τινὲς καλοῦσιν. 56. ἔτι τῶν ἐπὶ κριτῶν διηγήσεων ἃς μὲν ἡμεῖς προηγουμένως εἰσάγομεν, ἃς δὲ τῶν ἀντιδίκων εἰσαγόντων ἑτέρως ἐπαγομένας αὐτοὶ ἀντιδιηγούμεθα, παρ' ὃ καὶ ἀντιδιηγήσεις προσαγορεύονται. ἀντιδιηγούμεθα δὲ ἢ τὸ καθάλου τῆ τῶν ἀντιδίκων διηγήσει ἀνθιστάμενοι ἢ κατὰ μέρος 10 ἕκαστον. 57. ὅταν μὲν οὖν ἐμπέσῃ ἢ τῶν πραγμάτων διήγησις *** τότε ἐμπεσεῖται παραδιήγησις ἐπιχειρημάτων μὲν ἔχουσα τόπον, πιθανὸν δὲ τι συμφερομένη. εἶδη δὲ τῶν παραδιηγήσεων τρία, προδιήγησις, παραδιήγησις, ἐπιδιήγησις. 58. καὶ προδιήγησις μὲν ἔστιν, ὅταν πρὸ αὐτοῦ τοῦ πράγματος εἴπωθεν 15 ἕτερόν τι διηγησώμεθα, ὥσπερ ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους (§ 6) «ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προσέκρουσα ἀνθρώπων πονηρῶν». 59. παραδιήγησις δὲ, ὅταν παρ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἕτερα διηγησώμεθα, ὡς ἐν τῷ κατὰ Μειδίου (§ 161) «ἐγένοντο ἐπιδόσεις εἰς Εὐβοίαν καὶ τὰ ἐξῆς. 60. ἐπιδιήγησις δὲ, [ὅταν μετὰ τὰς

---

2 συνίστανται καὶ ἰδίας τῆς ὑποθέσεως R, αἱ δὲ [πρὸς] εἰδικῶς διηγήσεις [τῆς ὑποθέσεως] λέγονται Wil 6 εἰσαγόντων P correxi 10 ἐμπέσῃ P ἐνδεῆς ἢ <τούτου> R, ἔλλιπής ἢ Wil 17 περὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα P em Sp 19 ὅταν — διηγησώμεθα del Wil, post ὅταν magnam esse lacunam F coniecit hoc fere modo replendam <μετ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἕτερα διηγησώμεθα. exemplum. προδιήγησις μὲν ἔστιν, ὅταν ἐν τοῖς προομιλοῖς (αὐτὸ καὶ πρὸ τοῦ προομιλοῦ) διηγησώμεθα. παραδιήγησις δὲ, ὅταν ἐν αὐτῇ τῇ διηγήσει παρὰ τὴν ἰδίως καλουμένην διήγησιν ἕτερα τινα διηγησώμεθα. ἐπιδιήγησις δὲ, ὅταν>

---

unum quod in negotiis, alterum quod in personis positum est. id, quod in negotiorum expositione positum est, tris habet partis: fabulam, historiam, argumentum. cf. Quint. II 42

ea, quae in negotiorum expositione posita est, tris habet partis: fabulam, historiam, argumentum.

fabulae μυθικᾶς, historiae ἱστορικᾶς respondere adparet, sed etiam argumento περιπετικᾶς et generi, quod in personis positum esse dicitur, βιωτικᾶς respondere Thielius comprobavit in commentatione *Zum griechischen Roman* inscripta, quae inest in libro *Aus der Anomia* p. 124. § 56 ἃς δὲ κατὰ Fortunatianus *Rhet. lat. min.* 112 *o antidiagnosis, cum adversariū adferimus narrationem converso genere.* § 57 lacuna a nobis indicata ita fere explenda est <ἢ παραδιήγησις οὐκ ἀναγκαῖα. ὅταν δὲ μὴ ἐμπέσῃ ἢ τῶν πραγμάτων διήγησις>. de hoc verbi ἐμπίπτειν usu cf. Sopatrum W IV 655 27 *εἰ μὲν οὖν ἐμπίπτει διήγησις . . . ἐὰν δὲ μὴ ἐμπίπτῃ διήγησις.* § 60 genuinam ἐπιδιηγήσεως definitionem et exemplum intercidisse, tum verba ὅταν — διηγησώμεθα inserta esse Wil nobis persuasit. nam ἐπιδιήγησιν illis verbis definitam esse credi non posse, quare Finckhii supplementa repudianda esse.

πίστεις ἢ τὸν ἐπίλογον διηγησώμεθα]. 61. ἰστέον δὲ τοῦτο, ὡς τὴν παρεκβάσιν τινες ταῦτόν εἶναι ὑπέλαβον τῇ παραδιηγῆσει, διαφέρει δέ· ἢ μὲν γὰρ παραδιήγησις, ὡς φασιν, ἐφάπτεται τινων παρὰ τὸ πρᾶγμα, ἢ δὲ παρεκβάσις ἐκδρομὴ ἐστὶ λόγων καθ' ὁμοίωσιν ἢ μίμησιν τῶν γεγονότων. 5

62. Περὶ δὲ τῆς παρεκβάσεως Ἀλέξανδρος ἀντιλέγει· γελοῖον γὰρ ἐστὶ, φησί, τὸ λεγόμενον· εἰ μὲν γὰρ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματός ἐστὶ τὸ λεγόμενον, πῶς ἐστὶ παρεκβάσις; εἰ δ' ἔξωθεν, πῶς ἐροῦμεν τὰ ἔξωθεν τῆς ὑποθέσεως; — —

63. Ἐπειδὴ δὲ τῆς διηγήσεως τρεῖς ἀρετάς φαμεν, τὴν τε 10
 συντομίαν καὶ τὴν σαφήνειαν καὶ τὴν πιθανότητα, καιρὸς ἂν
 P fol. εἶη λέγειν περὶ ἐκάστης. καὶ ἄγε περὶ συντομίας λέγωμεν,
 122r πόθεν ἐστὶ σύντομος (ἢ διήγησις). 64. τῆς συντομίας | τοίνυν ἢ μὲν ἐν τοῖς πράγμασιν, ἢ δὲ ἐν ταῖς λέξεσιν. ἐκ μὲν οὖν τῶν πραγμάτων σύντομον ποιήσεις τὴν διήγησιν, 65. ἐὰν 15
 μῆτε πόρωθεν ἄρχῃ, καθάπερ ἐν τοῖς προλόγοις πεποίηκεν Εὐριπίδης, μῆτε μακρὰ λέγῃς, ὡς οἱ μετὰ τὸ πρᾶγμα καὶ ἄλλα διηγούμενοι· 66. καὶ ἐὰν τὰ λυποῦντα τοὺς ἀκροατάς, καὶ τὰ ἀπίθανα καὶ ἀπρεπῆ τῷ λέγοντι, καὶ οἶα μὴ ὠφελεῖν τὸν ἀγῶνα οἶα τε ἐστὶ καὶ ἐν ἑτέροις δύναται ῥηθῆναι, 20
 ἀφέλης τῆς διηγήσεως· 67. καὶ ἐὰν μῆτε παρεκβάσει χρῶ

§§ 64—71, 73, 75, 77 EP AJ W II 228 14—229 8

10 τρεῖς Wil: τὰς P 12 λέγομεν P corr Seg 13 ἢ διήγ. add K 16
 προλόγοις K: πολλοῖς P AJ 18 συντομίαν ποιήσεις καὶ ἐὰν τὰ λυποῦντα
 AJ τὰ δὲ λυποῦντα P 20 ἐστὶ AJ εἰσι P || δύναται — καὶ ἐὰν AJ ῥηθῆναι
 δύναται, ἐὰν ἀφέλης ταῦτα τῆς διηγήσεως, σύντομον ἐκ τούτων ποιήσεις
 τὸν λόγον. εἰ τε ἐὰν P

§§ 63—71 Neoclis. § 64 Anax. Sp I 219 22 συντόμως (δηλώσωμεν) . .
 ἀπὸ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ὀνομάτων. Theo Sp II 83 14 ἔσται . . σύντομος ἢ
 διήγησις ἐκ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς λέξεως. § 65 Theo l. l. ἐκ μὲν οὖν τῶν
 πραγμάτων, ὅταν . . μῆτε πόρωθεν ἀρχώμεθα μῆτε εἰς τὰ παρελκοντα τὸν
 λόγον καταναλισκώμεν ὡς οἱ <τὰ> μετὰ τὰ πρᾶγματα εἰωθότες διηγείσθαι.
 Cora. I § 14 *rem breviter narrare poterimus, si inde incipimus narrare, unde
 necesse erit, et si non ab ultimo initio repetere volumus, . . . et si non ad ex-
 tremum sed usque eo, quo opus erit, persequemur.* Cic. de Inv. I § 28 *brevis erit
 si unde necesse est, inde initium sumetur et non ab ultimo repetetur* (cf. Quint. IV
 2 40), . . . *et si non longius, quam quoad opus est, in narrando procedatur.*
 § 66 καὶ οἶα κτῆ Cora. l. l. *et omnino non modo id, quod obest, sed etiam
 id, quod neque obest neque adiuvat, satius est praeterire.* Cic. l. l. *et si non
 modo id quod obest, verum etiam id quod nec obest nec adiuvat, praeteribitur.*
 § 67 παρεκβάσει Cora. l. l. *et si transitionibus nullis utemur.* Cic. l. l.
et si nullam in rem aliam transibitur. ἐπεισοδίοις Theo l. l. μῆθ' ἑτέροις
 (l. ἑτέροις τοῦτοῖς cf. Geom. W II 229 18) ἐπεμβάλλωμεν. μῆθ' ὄλως κτῆ
 Cora. l. l. *et si non deerrabimus ab eo, quod coeperimus exprohere.*

- μήτε επεισοδίοις μήθ' ὅλως ἀπὸ τοῦ πράγματος πλανῶ·
 68. ἔτι δὲ καὶ τὴν ταυτολογίαν εἰ παραιτοῦ, καὶ μακρὰ
 δι' ὀλίγων ἐρμηνεύεις, καὶ τὰ τοιαῦτα λέγοις, ὧν ἠθρότων
 φανερά ἐστι τὰ σιωπώμενα — — —. 69. ἐν δὲ ταῖς
 5 λέξεσι γίνεται συντομία — — — ἐὰν μὴ συνωνυμίαις χρῶσθαι,
 οἷον (μ 92) «πυκνοὶ καὶ θαμέες»· τούτων γὰρ ἕκαστον καθ'
 437 ἑαυτὸ πρὸς δὴλωσιν ἀρκεῖ. 70. καὶ ἐὰν τῶν συνωνύμων τὰς
 βραχυ(τέρας καὶ ὀλιγο)συλλάβους ἐκλέγῃς, ὃ ἐπὶ πλήθους
 παραχωρούμενον χρήσιμον, οἷον ἀντὶ μαχαίρας ξίφος λέγων.
 10 71. καὶ ἐὰν μὴ τοῖς κυρίοις προστιθῆς τὰ ἐπίθετα, ὡς ὁ ποι-
 ητῆς οἷον (Ψ 281) «ὄγγρον ἔλαιον». 72. καὶ ἐὰν τὰς ἀναδιπλώ-
 σεις παραιτοῦ, οἷον (Dem. 18 § 143) «πόλεμον εἰς τὴν Ἀττικὴν,
 εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰσάγεις πόλεμον». 73. καὶ ἐὰν τὰς περιφράσεις
 φύγῃς, οἷον (E 638) «βίη Ἡρακληίη». 74. καὶ ἐὰν τοῖς τροπι-
 15 κῶς ἐνίοτε κυρίως χρῶσθαι, ὥσπερ ὁ Δημοσθένης (2 § 9) τῶ «ἀνε-
 χαίτισεν»· διὰ μᾶς γὰρ λέξεως ὅλον ἐπλήρωσε νόημα. 75. καὶ ἡ
 λεγομένη δὲ ἔλλειψις συντομίαν ἐργάζεται, οἷον «σὺ τοῦτον φιλεῖς
 καὶ οὗτος σέ»· λείπει γὰρ τὸ φιλεῖ. 76. ἐργάζεται δὲ συν-
 § 68 AR Geom. W II 230 5—10 §§ 69—78 AR Geom. W II 230 22—233 22

2 ἔτι δὲ καὶ AJ ἔτι τε P 3 ἐρμηνεύεις AJ ἐρμηνεύεις P || λέγεις P
 em Sp 5 γίνεται AJ ἔσται P 6 θαμέες· τούτων AJ θαμέες ἢ ξίφος καὶ
 μάχαιρα· τούτων P 7 ἀρκεῖ. καὶ P ἀρκεῖ. ἀρκεῖ δὲ καὶ AJ || συνωνύμων
 AJ P συνωνυμιῶν F 8 βραχυλογίας AJ βραχυσυλλάβους P correxi || ὃ —
 χρήσιμον post verbum θαμέες posuit K 11 οἷον P om AJ 14 Ἡρακληίη
 P Ἡρακλεῖη AJ 15 ἐνίοτε Wil: ἐνίοις P, ἐν τοῖς κυρίοις F, εὐκαίρως vel ἐν
 τῷ καιρῷ K || 15 τὸ P em Seg 18 ἐπεργάζεται Seg, ἀπεργάζεται Sp

§ 68 ταυτολογίαν Corn. l. l. *etiam ne id, quod semel diximus, deinceps dicamus.* Cic. l. l. *et si semel unum quidque dicitur.* Quint. IV 2 43 ταυτολογίας . . *in narratione vitandas quidam scriptores artium tradiderunt.* μακρὰ καὶ Corn. l. l. *et si summam, non particulatim narrabimus.* Cic. l. l. *et si, cuius rei satis erit summam dixisse, partes eius non dicentur.* cf. Quint. IV 2 40 sq. καὶ τὰ τοιαῦτα καὶ Corn. l. l. *et si exitus rerum ita ponemus, ut ante quoque quae facta sint, sciri possint.* Cic. l. l. *et si ita dicitur, ut non nunquam ex eo, quod dictum est, id, quod non est dictum, intellegatur.* § 69 Theo Sp II 84 5 ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν λέξιν παρατηρητέον καὶ τὸ μήτε συνωνύμοις χρῆσθαι. § 70 Theo Sp II 84 13 χρηστέον . . τοῖς βραχυτέροις μᾶλλον ἢ τοῖς μακροτέροις, ὅταν τὸ αὐτὸ σημαίνωσιν. §§ 72—78 Alexandri. § 72 cf. ἀναδιπλώσιν in epitoma Alexandri de figuris libri Sp III 19 30, 29 5. § 73 cf. περιφράσιν Sp III 32 5. § 75 cf. ἔλλειψιν Sp III 33 6. § 76 cf. τὸ ἐπεξευγμένον apud Aquilam Romanum, Alexandri excerptorem, in *Rhet. Lat. min. ed. Halm* p. 36 14, et apud Martianum Capellam, Aquilae compilatorem, ib. p. 482 27. apud illum ἐπιξεύγμενον, quod Halmius falso in ὑπεξευγμένον mutavit, apud hunc ἀντιξεύγμενον traditur. utrobique ἐπεξευγμένον scribendum esse, quod iam Grotius in Martiani libro restituit, Cornuti Epitomae loco comprobatur.

τομίαν καὶ τὸ ἐπεξευγμένον, ὅταν δύο ἢ καὶ τρισὶν ὀνόμασιν ἢ καὶ πράγμασι μίαν ἐπάγης λέξιν συμπληρωτικὴν, οἷον Ἐρῶδίου μὲν συμμάχους ὄντας, Βυζαντίους δὲ συγγενεῖς, Τενεδίους τε πεπονημένους ἰσοπαλίαν, πλείους δὲ ἄλλους συμμάχους εὐεργέτησαν». 77. ποιεῖ δὲ καὶ τὸ ἀσύνδετον δόξαν συντομίας, οἷον (Dem. 18 § 139) ἄλλ' ἐπειδὴ τὰ πλοῖα σεσύληται, Χερρόνησος ἐπορθεῖτο καὶ τὰ ἐξῆς. 78. ποιήσεις δὲ συντομίαν καὶ οὔτε † κατ' ἔμφασιν παραλείψεως λέγεις, ὡς ὁ Δημοσθένης (19 § 192) ἐπειδὴ γὰρ εἶλεν Ὀλυμπον Φίλιππος· διὰ γὰρ τοῦ εἶλεν πολλὰ ἐδήλωσεν. 10

79. Σαφήνειαν δὲ [οὔ] φασὶ δεῖν παραφυλάττεσθαι, κἂν ἐναντία τισὶ τῶν εἰς τὴν συντομίαν θεωρημάτων λέγειν δόξωμεν· ἢ μὲν γὰρ τέχνη κατ' ἕκαστον τελείως ἐκπληροῦν τὸν τόπον ἀναγκάζει, ὁ δὲ τεχνίτης πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῷ χρήσεται. 80. ἐπειδὴ δὲ περὶ σαφηθείας πρόκειται λέγειν, ῥητέον περὶ 15 ἀσαφείας· δυνησόμεθα γὰρ τοὺς ἐκείνης φυγόντες τόπους σαφῆ ποιῆσαι τὸν λόγον. ἀσαφεια τοίνυν, ὡς μὲν καθόλου, διχῶς γίνεται· ἢ γὰρ ἐν λέξεσιν ἔστι τὸ ἀμφισβητούμενον ἀσαφές, ἢ ἐν πράγμασιν· ὡς δὲ κατὰ μέρος πολλαχῶς. τὸ μὲν οὖν ἐκ πραγμάτων ἀσαφές οὕτως γίνεται· 81. πρῶτον μὲν, ὅταν τὰ 20

§§ 80—86, 88 EP AJ W II 219 4—220 3

2 ignoti oratoris verba in P foedissime corrupta integriora exhibet Geometra W II 233 13 Ἐβυζαντίους μὲν συγγενεῖς ὄντας, Ἐρῶδιους δὲ εὐεργετικῶτας, Τενεδίους δὲ ἰσοπολιτεῖαν πεπονημένους, Ἐλείους δὲ συμμάχους ὄντας εὐεργέτησα· 5 δόξαν συντομίας P συντομίαν AJ 8 καὶ εἰ Seg, καὶ ὅτε Sp, καὶ ὅταν κατ' ἔμφασιν [παραλείψεως] λέγεις K 11 οὔ φασὶ . . , ἐὰν P ἐὰν (μὴ) Seg, εὐ φασὶ Sp, οὔ φασιν (ἀεὶ) F, σαφήνειαν et συντομίαν locos mutare iussit K, [οὔ] . . , ἐὰν (καὶ) Sauppius, [οὔ] . . , κἂν Wil 13 ἕκαστα P corr Seg 16 τρόπους K 17 διχῶς P διττῶς AJ 18 ἀμφισβητούμενον del K || ἀσαφές AJ σαφές P 20 ὅταν AJ ὅτι P

§ 77 cf. ἀσύνδετον Sp III 32 30. § 78 cf. ἔμφασιν inter tropos Tryphonis Sp III 199 14. §§ 79—87 Neoclis. § 79 φασὶ scl. Theodori. cf. simile praecceptum Nicolai Sp III 458 7 = W II 583 15 δεῖ . . τὸν κρῖνειν μέλλοντα καλῶς, ὅταν σαφηθείας καὶ συντομίας φροντίζειν ἀναγκάζεται, εἰ μὲν ἀμφοτέρω συμβαίνει, χρῆσθαι ἀμφοτέροις, εἰ δὲ ἐν μόνον, τῷ κατεπέλογον, τὸ δὲ ἔστι μᾶλλον τῆς σαφηθείας γίνεσθαι †. οὐ γὰρ τοσοῦτον ἐκ τοῦ μήκους, ὅσον ἐκ τῆς ἀσαφείας ὁ λόγος βλαβήσεται. ἢ μὲν γὰρ τέχνη κτῆ cf. quae Alexander Apollodoreis adversatus de arte dixerit §§ 31, 32. § 80 Anax. Sp I 219 10 σαφῶς . . δηλώσομεν ἀπὸ τῶν ὀνομάτων ἢ ἀπὸ τῶν πραγμάτων. Theo Sp II 80 3 σαφῆς δὲ ἢ διηγήσις γίνεται διχόθεν, ἐξ αὐτῶν τῶν ἀπαγγελλομένων πραγμάτων καὶ ἐκ τῆς λέξεως τῆς ἀπαγγελίας. § 81 Theo l. l. ἐκ μὲν οὖν τῶν πραγμάτων, ὅταν λεγόμενα τὰ πράγματα μὴ τὴν κοινήν ἐκφρεύη διάνοιαν, οἷα τὰ ἐν τῇ διαλεκτικῇ καὶ τὰ ἐν γεωμετρῷ.

- 438 πράγματα τὰ λεγόμενα τὴν κοινὴν ἐκφύγη γνώσιν, οἷα τὰ ἐν τῇ
 διαλεκτικῇ καὶ τὰ ἐν γεωμετρίᾳ. 82. δεύτερον (δὲ), ὅταν συγ-
 χέωμεν τὴν τάξιν τῶν γεγονότων, ὡς τὰ μὲν πρῶτα τελευταῖα
 εἶναι, τὰ δὲ τελευταῖα προτετάχθαι· οἰκονομίας δὲ τὰ τοιαῦτα
 5 πολλάκις ἐπέχει χρεῖαν, δυσπαρακολούθητον δὲ ὁμως καὶ ἀσαφῆ
 τὸν λόγον ποιεῖ. ποιεῖ δὲ ἀσάφειαν καὶ τὸ τῶν αὐτῶν πολ-
 λάκις μεμνησθαι· μακρὸν γὰρ τοῦτο καὶ ὀχληρὸν ἔστιν, εἰ μὴ
 ἄρα ταῖς ἐργασίαις αὐτὸ μεταχειρισόμεθα καὶ νῦν μὲν ὡς ἐπι-
 δεικνύοντες λέγομεν, αὐθις δὲ ὡς ἀνακεφαλαιούμενοι, ἐτέρωθι
 10 δὲ ὡς ἀναμνησκοντες· τὸ γὰρ ὀχληρὸν οὕτως ἐκφεύξῃ. 83. τρίτον,
 ὅταν παραλείψωμὲν τινα τῶν πραγμάτων. 84. τέταρτον, ὅταν
 ἐπεισαγάγωμεν ἔξωθεν μακρὰ καὶ ἀπηρητημένα τοῦ πράγματος.
 85. Τὸ δὲ ἐκ τῶν λέξεων ἀσαφὲς οὕτως· ὅταν ξένοις καὶ
 τροπικοῖς καὶ ἀμφιβόλοις καὶ γλωσσηματικοῖς ὀνόμασι τις
 15 χρεῖτο καὶ τῇ συνθέσει μὴ ἀπλῆ καὶ κατὰ φύσιν, ἀλλὰ δι' ὑπερ-
 βατῶν — — — καὶ μήκους περιόδων καὶ ἀλληγορίας. 86. ποιεῖ
 δὲ καὶ ὀνοματοποιεῖ ἀσάφειαν, ὡς τὸ <σίζην ὀφθαλμὸς> παρ'

§ 82 EP TS W I 261 4—10 §§ 84, 85 AR Geom. W II 221 18, 226 8

1 τὰ λεγόμενα P τὰ deest AJ || ἐκφύγη P ἐκφεύγει AJ || οἷα P οἷον AJ
 2 καὶ τὰ ἐν γεωμ. P καὶ ἐν τῇ γεωμ. AJ 3 γεγονότων P λεγομένων AJ 6
 ἀσάφειαν AJ ἀσαφῆ τὸν λόγον P 7 ἔστιν TS deest AJ P 8 μεταχειρισόμεθα
 TS AJ διαχειρισόμεθα P || ἐπιδεικνύοντες TS γινώσκοντες AJ γινώσκοντες P
 9 ἀνακεφαλαιούμενοι TS κεφ. AJ συγκεφ. P 10 γὰρ P δὲ AJ 11 ὅταν παρα-
 λείψωμὲν τινα P ὅτε παραλείψωμὲν τι AJ, παραλείψωμεν K 12 ἐπεισα-
 γάγωμεν AJ ἐπεισάγωμεν P

§ 82 Anax. I. I. ἀπὸ μὲν οὖν τῶν πραγμάτων, ἐὰν μὴ ὑπερβατῶς αὐτὰ
 δηλώμεν, ἀλλὰ τὰ πρῶτα πραγθέντα . . πρῶτα λέγωμεν, τὰ δὲ λοιπὰ ἐφεξῆς
 ταῖσι. Corn. I § 15 *dilucide narrabitur, si, ut quicquid primum gestum*
erit, ita primum exponemus, et rerum ac temporum ordinem conservabitur.
 Cic. de Inv. I § 29 *aperta narratio poterit esse, si, ut quidque primum gestum*
erit, ita primum exponetur, et rerum ac temporum ordo servabitur. Theo I. I.
 φυλακτέον δὲ καὶ τὸ μὴ συγχεῖν τοὺς χρόνους καὶ τὴν τάξιν τῶν πραγμάτων,
 εἴτε τε καὶ τὸ δις τὰ αὐτὰ λέγειν. § 83 Corn. I. I. *considerandum . . ne quid*
quod ad rem pertineat, praetereatur. Cic. I. I. *considerandum . . ne quid quod*
ad rem pertineat, praetereatur. Theo I. I. ἀσαφὲς δὲ γίνεται διήγησις παρά
 τὴν ἔλλειψιν ὧν ἐχρῆν ἀναγκαίως μνήμην ποιήσασθαι. § 84 Corn. I. I. *ne*
quam in aliam rem transeat. Cic. I. I. *ne quam in aliam rem transeat.*
 Theo I. I. παραιτητέον δὲ καὶ τὸ παρεκβάσεις ἐπιβάλλεσθαι μεταξύ διηγήσεως
 μακράς. § 85 Anax. Sp I 219 17 ἀπὸ δὲ τῶν ὀνομάτων, ἐὰν οἱ μάλιστα τοῖς
 οἰκείοις τῶν πραγμάτων ὀνόμασι τὰς πράξεις προσαγορεύωμεν, καὶ ἐὰν τοῖς
 κοινοῖς, καὶ μὴ ὑπερβατῶς αὐτὰ τιθῶμεν, ἀλλ' αἰετὰ ἐχόμενα ἐξῆς τάττωμεν.
 § 85—87 Theo Sp II 81 8 κατὰ δὲ τὴν λέξιν φυλακτέον τῷ σαφηνίζοντι τὸ
 ποιητικὰ ὀνόματα λέγειν καὶ πεποιημένα καὶ τροπικὰ καὶ ἀρχαῖα καὶ ξένα
 καὶ ὀνόνημα. 82 18 παρατηρητέον δὲ καὶ τὸ μὴ ὑπερβατοῖς χηθῆσαι.

Ὀμήρω (ι 394), 87. καὶ ἡ ἴσχυρὸς ἢ ἰσχυρὸς (ὁμωνυμία, εἰ λείπει ἡ) διόρθωσις, οἶον Ἀλέξανδρος ὁ Πάρις, Ἀλέξανδρος ὁ Φιλίππου.

88. Ποιήσεις δὲ ἀσάφειαν καὶ ἐὰν τὰς ἀκολουθίας διαλύσης ἀλόγοις διηγήμασι, καὶ τὰ μὲν ὑπερβαίνης, τὰ δὲ παρατάξιν τιθῆς. οὕτως δὲ αὐτὰ τις ποιήσει τὸν δικαστὴν ἀπατῆ- 5
σαι βουλόμενος τῇ ἀκολουθίᾳ.

89. Πιθανὴ δὲ διήγησις γίνεται, εἰ πάντα ὅσα λέγει τις, ἐξομοιοῦν πειρῶτο τοῖς ἀληθείᾳ. τοῦτο δέ, φησί, γένοιτ' ἂν.
P fol. 90. ἐὰν μὴ ψιλὰ τὰ πράγματα τιθῶμεν, ἀλλὰ καὶ τὰ μόρια
122v αὐτῶν προσλαμβάνωμεν, ἐξ ὧν ἡ διήγησις πληροῦται. | μόρια 10
δὲ διηγήσεώς ἐστι πρόσωπον, πρᾶγμα, τόπος, τρόπος, χρό-
νος, αἰτία. 91. πρὸς τούτοις, εἰ ἀλλήλοις ὁμολογεῖ τὰ λεγόμενα καὶ μὴ διαφωνεῖ ἢ μάχεται. 92. ἔπειτα ἐὰν μὴ ψιλὰ τιθῶμεν τὰ μόρια, ἀλλ' ἀκριβῶς ἕκαστον διηγώμεθα, ὥσπερ ἐν 14
τῷ κατὰ Μειδίον (§ 71) ἰσχυρὸς ἦν, μέγας. 93. ἐφ' ἅπασιν 439
δὲ τούτοις τὴν αἰτίαν προσθετέον· ἐπακτικώτατον γὰρ αὕτη πρὸς πειθῶ. 94. ποιεῖ δὲ πιθανότητα καὶ τὸ τοῦ λέγοντος ἦθος καὶ πάθος· καὶ τὸ μὲν ἦθος, φησὶν, εἰ ἀπλαστον φαί-

§§ 89—95, 97, 98 EP AJ W II 234 3—29 §§ 89, 95, 97, 98 EP TS W I 261 25—262 5 §§ 89—98 AR Geom. W II 235 2—236 5

1 ἡ διάρθωσις P ἡ ἀδιάρθωσις Seg 2 ὁ Φίλιππος P em Seg 3 διαλύσης ἀλόγοις AJ διακωλύσης εὐλόγοις P, διαλύσης ἐν τοῖς K 5 δὲ P καὶ AJ || αὐτός F 6 ἀνακολουθία Seg 7 λέγει τις TS P λέγεται AJ 8 πειρῶτο TS P πειρᾶται AJ || φησί P deest TS AJ || ἂν TS deest P AJ 9 τιθῶμεν TS P διδῶμεν AJ 10 αὐτῶν TS αὐτὰ P AJ 11 ἐστι TS deest P AJ || τρόπος AJ om P 12 λεγόμενα P γενόμενα AJ 13 § 92 ante § 91 poni iussit Sp 14 ἕκαστον AJ ἕκαστα P 15 ἦν P deest AJ 16 τὴν AJ deest P || ἐπακτικώτατον P ἐπακτικώτερον AJ || αὕτη πρὸς πειθῶ P πρὸς πειθῶ αὕτη AJ 18 καὶ τὸ P τὸ AJ || φησὶν P deest AJ

§ 97 διόρθωσις inter Herodiani figuras est Sp III 95 17. § 88 Harpocrationis. §§ 89—104 Neoclis, ad quem referendum est verbum φησί §§ 89, 94. § 90 Quint. IV 2 55 omnia denique, quae probatione tractaturi sumus, personam, causam, locum, tempus, instrumentum, occasionem, narrationem delibabimus. μόρια τῆς διηγήσεως cf. Theonem Sp II 78 18 στοιχεία δὲ τῆς διηγήσεως εἰσιν (1. ἐστίν) ἕξ, . . ἕξ ὧν συμπληροῦται ἡ τελεία διήγησις. § 91 Theo Sp II 84 20 πράγματα δὲ (παραληπτέον) ὅσα εἰκότα ἐστὶ καὶ ἀλλήλοις ἀκόλουθα. hoc praecipuum illud Quint. IV 2 60 ne contraria aut sibi repugnantia in narratione dicamus, si cui praecipendum est, is reliqua frustra docetur, etiam si quidam scriptores artium hoc quoque tamquam occultum et a se prudenter erutum tradunt. § 93 Anax. Sp I 219 26 οὐκ ἀπίστως δὲ (θλώσομεν), ἂν περὶ τὰς ἀπιθάνους πράξεις αἰτίας φέρωμεν. Corn. I § 16 veri similis narratio erit si . . consiliorum rationes constabunt; ne refelli possit . . causam nullam . . fuisse. Cic. de Inv. I § 29 probabilis erit narratio . . si causas factorum exstabit = de Part. § 32. Quint. IV 2 53 si causas ac rationes factis praerosuerimus. Theo l. i. δεῖ δὲ καὶ τὰς αἰτίας βραχέως προστιθέναι τῇ διήγησει.

νοίτο, τὸ δὲ πάθος οὐ μόνον πείθει, ἀλλὰ καὶ ἐξίστησι. 95. ποιεῖ δὲ πιθανότητα καὶ τὸ περὶ ἑαυτοῦ μὲν κακὸν τι εἰπεῖν μικρόν, περὶ δὲ τοῦ ἀντιδίκου ἀγαθὸν ὁμολογούμενον, ὡς Αἰσχίνης (3 § 171) «τούτω πατήρ μὲν ἦν ἐλεύθερος ἀνὴρ Δημοσθένης· 5 οὐ γὰρ δεῖ ψεύδεσθαι». 96. συνεργεῖ δὲ πρὸς πειθῶ καὶ ἡ ἐνάργεια. ἔστι δὲ ἐνάργεια λόγος ὑπ' ὅσων ἄγων τὸ δηλούμενον — — —. 97. ποιεῖ δὲ πειθῶ καὶ λέξεις ἀνεπιτήδευτος καὶ τὸ αὐτοσχέδιον ἐμφαινουσα. — — —. 98. ποιήσεις δὲ πιθανότητα καὶ ἐὰν μὴ πάντα βεβαιῶν λέγῃς, ἀλλὰ προστιθῆς 10 τὸ οἶμαι καὶ τάχα καὶ ἴσως καὶ τὰ τοιαῦτα. 99. — — — ἡδεῖαν δὲ ποιήσεις τὴν διήγησιν, ἐὰν τοῖς οικείοις αὐτὴν ἤθῃσι (καὶ πάθεσι) διαποικίλῃς καὶ γνώμας ἀναμίξῃς. ποιεῖ δὲ ἡδονὴν ἐνίοτε καὶ ἀρχαιολογία παραληφθεῖσα εὐκαιρως, ὡς παρ' Ὑπερίδῃ (Del. cf. fr. 71) ὁ τῆς Αἰητοῦς μῦθος. ποιεῖ δὲ 15 ἡδονὴν καὶ ἀστεῖσμός. 100. μεγαλοπρεπῆ δὲ ποιήσεις τὴν διήγησιν ὑψηλῇ φράσει καὶ διηρημένη καὶ τοῖς νοήμασι σεμνοῦς κεχρημένος καὶ τὰ ταπεινὰ φεύγων παραδείγματα καὶ τὰς αἰσχρὰς τῶν λέξεων.

101. Καὶ διηγήσεως μὲν ἀρεταὶ αὐταὶ τε καὶ τσσαῦται· εἰσὶ δὲ οἱ πρὸς ταύταις ταῖς τρισὶ καὶ μεγαλοπρέπειαν καὶ αὐξῆσιν

§ 99 EP Prol. W VII 26 25-27

2 τὸ TS AJ deest P || ἑαυτοῦ TS αὐτοῦ AJ αὐτοῦ P || κακὸν τι εἰπεῖν μικρόν TS P εἰπεῖν μικρόν κακὸν AJ 4 ἀνὴρ Δημοσθένης P deest AJ 8 ποιήσεις TS P ποιεῖ AJ 10 καὶ τάχα καὶ ἴσως TS P καὶ τὸ ἴσως καὶ τάχα AJ 12 καὶ πάθεσι Prol. om P || διαποικίλῃς P em Wil || γνώμας P em Prol. || δὲ Saupprius: τε P 16 ὑψηλῇ K: ψιλῇ P || διηρημένη P em K 19 διηγήσεων P correxi 20 οἱ P corr Saupprius

§ 96 Quint. IV 2 123 *multum confert adiecta veris credibilis rerum imago, quae velut in rem praesentem perducere audientes videtur.* eandem *ἐναργείας* definitionem atque § 96 exhibet § 111 et Trypho de Tropis Sp III 199 21, ubi an τὸ νοούμενον in τὸ δηλούμενον mutandum sit dubito. definitio autem est simillima ei Dionysii de Lys. 465 b (*ἐνάργεια*) *ἔστι δύναμις τις ὑπὸ τὰς αἰσθήσεις ἄγουσα τὰ λεγόμενα.* § 97 cf. quae Quint. IV 2 57 sqq. de callidissima simplicitatis imagine Miloniana dicit. § 98 *οἶμαι κτέ* cf. quae Arist. Rhet. 1389 b 18 de senibus dicit: *καὶ οἴονται, ἴσασιν δ' οὐδέν, καὶ ἀμφοδούοντες προστιθέασιν αἰεὶ τὸ ἴσως καὶ τάχα.* § 99 Quint. IV 2 119 *credit (iudex) facilius, quae audienti iucunda sunt, et voluptate ad fidem ducitur.* γνώμας ἀναμίξῃς Quint. IV 2 121 *ne sententia quidem velut fatigatum intentione stomachum iudicis reficere disuasurim.* μῦθον suavitatem efficere Hermog. Sp II 357 b docet. cf. Artem Pseudodionys. 228 12. § 100 *διηρημένη* Demetrius de El. § 45 sq. *φράσιν διηρημένην*, de qua cf. ib. § 12, τὸ *μεγαλοπρεπές* non efficere docet. § 101 *εἰσὶ δὲ οἱ* tribus virtutibus, brevitati, perspicuitati, credibilitati, quas Isocratei postulasse traduntur a Quint. IV 2 31, magnificentiam et iucunditatem Theodectes adiecisse fertur a Quint. IV 2 61, 63. qui *αὐξῆσιν* et *προσῆγειαν* virtutes narrationis esse voluerint, nescimus.

καὶ ἡδονὴν καὶ προσήγειαν ἦτοι ἐπιείκειαν ἀρετὰς ἔφρασαν διηγήσεως. περὶ μὲν οὖν ἡδονῆς καὶ μεγαλοπρεπειᾶς ἔφθημεν εἰπόντες, αὖξῃσιν δὲ καὶ ἐπιείκειαν τί ἐστὶ πολλοῦ ἀνηκόαμεν. 102. περὶ μέντοι συντομίας Ἀριστοτέλης ἐφίστησιν· εἰ γὰρ ἐστὶ, φησὶν, ἡ συντομία συμμετρία τῆς μήτε παραλείπουσας 5 τι τῶν ἀναγκαίων μήτε πλεονάζουσας, ἀρετὴ γενήσεται. εἰ δ' ἐστὶν ὥσπερ ἐνδειὰ τῆς ὑπερβαίνουσας τι τῶν χρησίμων, ἐν ταῖς κακίαις μᾶλλον ταχθήσεται. 103. ὁ δὲ Γαδαρεὺς Θεόδωρος 440 τὴν πιθανότητα μόνην ἀρετὴν νομίζει τῆς διηγήσεως, τὰς δὲ προειρημένους ἀρετὰς ἰδίας μὲν μὴ εἶναι μόνης τῆς διηγήσεως, 10 κοινὰς δὲ ἅπαντος τοῦ λόγου. 104. Ἀρποκρατίων δὲ οὕτως γράφει· καὶ διηγήματος ἀρεταὶ ἐν μὲν τοῖς εὐπρεπεστέροις σαφήνεια, ἐν δὲ τοῖς σαθροῖς ἀσάφεια προβεβλημένη. πόθεν δὲ ἡ ἀσάφεια καὶ πῶς γίνεται, ἦδη δεδήλωται.

105. Τρόποι δὲ διηγήσεως ἐπτά· αὖξῃσις, μείωσις, εὐφημία, παράλειψις, ἐπανάμνησις, ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἢ χεῖρον φράσις, ἐνάργεια. περὶ ὧν λεκτέον πῶς ἕκαστον μεταχειριστέον· 106. αὖξῃσις μὲν οὖν γίνεται, (ὅταν δεινοποιῶν τι λέγῃς), ὡς (ὁ) Ἀημοσθένης ἐπὶ τῆς Ὀλυμπίας γυναικὸς πεποίηκε (19 § 196).

§§ 102, 103 AR Nicol. Sp III 457 25—458 5 § 104 AR Geom. W II 226 s sqq. § 105 EP Prol. W VII 26 23—24

1 προσήγειαν ἦτοι del K 5 παραλείπουσας P correxi; συμμετρία τις μήτε παραλείπουσά — πλεονάζουσα — ἐνδειὰ τις ὑπερβαίνουσα F 7 τῆς (μη) ὑπερβαίνουσας Seg

§ 102 Quint. IV 2 32 *Aristoteles ab Isocrate parte in una dissentit, praeceptum brevitatē invidens, tamquam necesse sit longam esse aut brevem expositionem nec liceat ire per medium.* Neocles et Quint. verba Arist. Rhet. 1416 b 30 respiciunt, οὖν δὲ γελοῖως τὴν διηγήσιν φασὶ δεῖν εἶναι ταχέαν. καίτοι ὥσπερ ὁ τῷ μάττοντι ἐρομένῳ πότερον σκληρὰν ἢ μαλακὴν μάξην, τί δ'; ἔφη, εὐ ἀδύνατον; καὶ ἐνταῦθα ὁμοίως· δεῖ γὰρ μὴ μακρῶς διηγείσθαι ὥσπερ οὐδὲ προοιμιάζεσθαι μακρῶς . . . οὐδὲ [γὰρ del Sp] ἐνταῦθα ἐστὶ τὸ εὐ ἢ τὸ ταχὺ ἢ τὸ συντόμως, ἀλλὰ τὸ μετρίως. cf. TS W I 261 20 = W VI 36 20 ἄμεινον δὲ ἀντὶ τῆς σύντομίας τὴν συμμετρίαν εἰπεῖν. συμμετρία τῆς scl. διηγήσεως. § 103 Quint. l. l. *Theodorei quoque solam relinquunt ultimam partem, quia nec breviter utique nec dilucide semper sit utile exponere.* cf. et quae Quint. IV 2 61 et 63 de magnificentia et iucunditate dicit. § 104 Simile praeceptum apud TS W I 260 25 = W VI 36 28 οὐκ ἀεὶ φροντιοῦμεν τῆς σαφηνείας, ἀλλὰ σαφῶς μὲν ἐροῦμεν ὑπὲρ ἡμῶν, ἀσαφῶς δὲ τὰ καθ' ἡμῶν. Quint. IV 2 64 et hoc praeceptum illud: *quam (perspicuitatem) quidam etiam contrariam interi putaverunt, quia in quibusdam causis obscuranda veritas esset, quod est ridiculum. nam qui obscurare vult, narrat falsa pro veris, et in iis, quae narrat, debet laborare, ut videantur quam evidentissima.* unde adparet Harpocrationem hic praeceptum repetisse, quod rhetor Quintiliano vetustior dederat. δεδήλωται in § 88. §§ 105—112 Neoclis.

107. μείωσις δὲ, ὅταν σμικρύνων τι λέγῃς, ὡς Ἀριστοφάνης, οἶον <τριήριον, βοιδάριον (Av. 585), κνιδίδιον (Ach. 542)> — — —.
108. παράλειψις δὲ ἐστὶ τῶν βλαπτόντων ἡμᾶς ἀμνηστία. ὀλιγάκις μὲν οὖν τελέως κατασιωπήσομεν, ἐὰν δὲ μὴ συγχωρώμεθα
5 παρὰ τοῦ ἀντιδίκου, θέντες αὐτὰ παρὰ τὰξιν ἐπιθολώσαντες ἐροῦμεν. — — 109. ἐπανάμνησις δὲ — — ὡς ὁ Δημοσθένης (19 § 10) <οὕτως γὰρ ἐστὶν ὁ πρῶτος αἰσθόμενος>. 110. ἐπὶ τὸ κρεῖττον δὲ φράσις, ὅταν μικρὰ μεγάλως διηγώμεθα — — —.
111. περὶ δὲ ἐναργείας ἤδη προειρηκαμεν ὅτι ἐστὶ λόγος ὑπ'
10 ὄψιν ἄγων τὸ δηλούμενον, ὥσπερ <ὁ> Δημοσθένης (21 § 72) <ὅταν ἐπὶ κόρρης ὅταν κονδύλοις> καὶ τὰ ἐξῆς.
112. Διαφέρει δὲ διήγησις καταστάσεως, ὅτι ἐν μὲν τῇ καταστάσει περὶ ὧν ἴσασιν οἱ δικασταί, καθιστάμεθα, ἐν δὲ τῇ διήγησει ἃ ἀγνοοῦσι διηγούμεθα. τοιγαροῦν καὶ τὰ ἐν τῷ
15 κατὰ Μειδίου (§ 13—18) οὐ διήγησιν τινὲς φασὶν εἶναι, ἀλλὰ κατάστασιν, οἶον τὸ <ἐπειδὴ γὰρ οὐ καθεστηκόςτος χορηγοῦ>. οὐκ ἐστὶ δέ, φασίν, οὐδέτερον, ἀλλὰ προβολὴ τοῦ ἀδικήματος διηγηματικῶς εἰσηγμένη, ἱκανῶς τοῦτο τοῦ δῆτορος καὶ αὐτοῦ παραδειξάντος, ἐν οἷς φησὶ (§ 19) <τὰ μὲν εἰς ἐμὲ καὶ τοὺς φυλῆτας
20 ἤσελγημένα ἐφ' ἑαυτὸν προυλαβόμεν, ταῦτά ἐστιν>.

1 σμικρύνων P em Seg 2 τριήριτη sic P τριηρίδιον Schneidewinus J en. Litt. Zeit. 1843 p. 222, τριήριον Dindorfus in Thesuro s. v. collato Hesychio s. v. || κνιδίδιον P κνιδάριον K, κνιδίδιον Wil 4 κατασιωπήσομεν P corr Seg 6 ἀνάμνησις P em Sp 10 τὰ δηλούμενα P correxi 13 παρὰ P corr Seg 17 φασίν <ἄλλοι> Seg, fort. φησὶν scl. Alexander Sp

Post § 107 εὐφημίας definitio et exemplum ab epitomatore omissum est. εὐφημία ab Aristide Sp II 505 10 inter quattuor τρόπους ἐπαίνον numeratur. § 111 προειρήκαμεν in § 96. cf. Tiberium Sp III 78 1 κατὰ κόμμα δὲ (ἀσύνδετον) ὅταν ἐπὶ κόρρης, ὅταν κονδύλοις, ταῦτα κινεῖ, ταῦτα ἐξίστησι. ταῦτα δεινωσιν ἔχει καὶ ἐνέργειαν. eadem hic est corruptela atque in § 111, nam codd. Dem. ὅταν κονδύλοις ἔταν ἐπὶ κόρρης exhibent. § 112 quid inter διήγησιν et κατάστασιν intersit, aliter exponit HS W VII 721 11 = IV 302 adn. cf. Apsinem Sp I 353 28. τινὲς qui sint ignotum est. eorum sententiam sequuntur Schol. Dem. ed. Dind. p. 542 s. eorum, ad quos verbum φασίν respicit, rationes exponuntur et refutantur in Schol. de Stat. W VII 408 13 τινὲς . . . φήθησαν τὸν κατὰ Μειδίου λόγον οὐκ ἔχειν διήγησιν, ἀλλὰ μετὰ τὰ προοίμια τετάχθαι τὴν προβολήν, ὥστε ἀρχεσθαι αὐτὴν ἐκ τοῦ <ἐπειδὴ οὐ>. πρῶτον μὲν γὰρ, φασίν, εἰ δοίημεν ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ διήγησιν, περιττὰ δεικνυμεν τὸν δῆτορα λέγοντα· τί γὰρ ἔδει πρὸς εἰδότης λέγειν τὸ πραχθὲν . . . ἔπειτα, φασίν, αὐτὸς ὁ δῆτορ τοῦτο τὸ μέρος προβολὴν ὠνόμασε. harum duarum rationum, quae ab Hermogenis Scholiasta refelluntur, secunda in § 112 ipsa reperitur, prior e praecepto in § 119 dato derivata esse videtur. quod Neocles Theodoreis debere putandum est. inde colligimus sub verbo φασίν § 112 quoque Theodoreos latere.

113. Ζητούμεν δὲ εἰ ἀεὶ διηγητέον. οἱ μὲν Ἀπολλοδώρειοι 441 φασιν ἀεὶ δεῖν διηγείσθαι, τὰ αὐτὰ λέγοντες ἃ καὶ ἐν τοῖς προοιμίοις, ὅτι τε ἑλλειπῆς εἶη ἂν ὁ λόγος, καὶ ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων παρῆκε διήγησιν, καὶ ὅτι τοῦ πραγματικοῦ μέρους ἐστὶν ἡ διήγησις, ἀνάγκη τέ ἐστι διηγείσθαι, ἵνα μάθῃ ὁ ἀκροατῆς 5 τὸ πρᾶγμα. 114. πρὸς δὲ τούτοις καὶ τινα τοιοῦτον ἐρωτᾶσι λόγον· εἰ μὲν οὐκ οἶδεν ὁ δικαστῆς τὸ πρᾶγμα, πᾶσα ἀνάγκη P^{fol.} διηγείσθαι ἵνα μάθῃ, εἰ δὲ οἶδεν, οὐδ' οὕτως παραλείπτεον, | 123 r ἵνα μὴ δόξαν ἐτέραν καταλίπη τοῖς δικασταῖς περὶ τοῦ πράγματος. 115. χωρὶς δὲ τούτων τίς, φησί, παραλείψει τὴν διή- 10 γησιν; (πότερον ὁ κατηγορὸς ἢ ὁ ἀπολογούμενος;) εἰ μὲν γὰρ ὁ κατηγορῶν, γελοῖον, ἀνάγκης οὐσῆς δηλῶσαι τὸ πρᾶγμα· εἰ δὲ ὁ ἀπολογούμενος, συγχωρήσει ἀληθῆ τὴν διήγησιν εἶναι τὴν ὑπὸ τοῦ κατηγοροῦ ζήτησαν. καὶ λέγων μὲν θεραπεύσει δι' οἰκονομίας τὰ βλάπτοντα, παραλείπων δὲ πᾶσαν ἀληθῆ (εἶναι) 15 συγχωρήσει.

116. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ τοῦ Νουμηνίου καὶ Νεοκλῆς φασὶ μὴ ἀεὶ δεῖν διηγείσθαι· 117. πρῶτον μὲν γὰρ ὧ τρόπῳ τινὰ τῆς διηγῆσεως παραιτούμεθα ὡς μὴ συμφέροντα, καὶ πᾶσαν, ἂν μὴ συμφέρῃ. 118. δεύτερον δὲ μηδὲ ἐν ταῖς τῶν νόμων εἰς- 20 φοραῖς ἡμᾶς διηγείσθαι· τὸ γὰρ ἐπεξιέναι, φασί, τὰς αἰτίας τῆς κατηγορίας ἢ τῆς θέσεως οὐ τοῦ πράγματός ἐστι διήγησις ἀλλὰ τῶν ἐκτός. 119. τρίτον ὅτι φανερῶν ὄντων τῶν πραγμάτων περιττὸν τὸ διηγείσθαι, ὅπερ μάλιστα φασὶν ἐν ταῖς δευτερολογίαις εὐρίσκεισθαι. 120. καὶ ὅταν δὲ ἄδοξα τὰ πράγ- 25 ματα (ἦ), ἢ διήγησις οὐκ ἀναγκαῖα, ὡς ἐν τοῖς τοιοῦτοις

§§ 119, 120 AR HS W VII 729³¹—730²

3 ἑλλειπῆς P em Schanzius *Hermes* 1890 p. 41 || εἶη ἂν Wil: εἶναι P, ἔσται Seg 4 μέρος Seg 7 μὴ οἶδεν Seg 15 εἶναι add Sauppius 17 Νουμηνίου P corr Seg ut saepius 22 θέσεως F: δέσεως P 26 ἦ HS om P

§ 113 τοῦ πραγματικοῦ cf. § 27. § 116 cf. Senecam *Controv.* II 1 38 Tu (Bruttredi) *Apollodorum habuisti* (praeceptorem), *cui semper narrari placet, ego* (Syriacus) *Theodorum, cui non semper.* Quint. IV 2 3 *plerique semper narrandum putaverunt; quod falsum esse pluribus coarguitur.* §§ 116—120 Neoclis. §§ 118, 119 φασὶ Theodori. § 118 θέσεως F nos relegat ad Hermog. Prog. Sp II 18 19 καὶ ἐν πραγματικῇ νόμων θέσεις καὶ κατηγορίας ἐπιπίπτουσαι ποιούσι ζήτησιν. Hermogenes etiam in *legum latioe et accusatione expositionem aitiās* i. e. περιστάσεως pro narratione habet cf. de Inv. II cp. 3 περὶ νόμων εἰσφορᾶς.

ζητήμασιν· ἐπίτροπος ὀρφανῶν βιασάμενος κρίνεται μὲν κακῆς ἐπιτροπῆς, ἀξιοὶ δὲ δοῦναι τιμωρίας ἐπὶ τῇ βίᾳ. 121. καθόλου δὲ φησὶν Ἀλέξανδρος τὴν διήγησιν δυοῖν ἕνεκεν λέγεσθαι, συνέσεώς τε καὶ δηλώσεως, ταῦτα δὲ εἰ μὲν εἶη παρὰ 5 τοῖς δικασταῖς, περιττὸν τὸ διηγέσθαι, εἰ δὲ μὴ εἶη, διηγησόμεθα. εἰ δὲ τὸ ἕτερον μὲν εἶη, θάτερον δὲ μὴ, διὰ μὲν θάτερον διηγησόμεθα. τὸ δ' ἕτερον ἂν ἐλλείπη, ἐκ τῶν πίστεων κατασκευάσομεν. πρὸς μὲν οὖν τὸ ἀεὶ (δεῖν) διηγέσθαι ἢ λύσις εὐδηλος. 122. πολλάκις δὲ καὶ πρὸς τυράννους ἢ βασι- 10 λεῖς λέγομεν, οἳ οὐκ ἂν ἀνάσχοιντο ἡμῶν ἀνήνυτα παρ' αὐτοῖς διηγουμένων, ἀλλ' εὐθὺς ἀπολογήσασθαι περὶ τοῦ πράγματος ἀναγκάζουσι. 123. πρὸς δὲ τὸ [ὄτι] πότερον ὁ κατηγορὸς παραλείψει ἢ ὁ ἀπολογούμενος, ζητέον ὅτι πρὸς τὴν χρεῖαν ἐκάτερος.

15 124. Τάξιν δὲ τῇ διηγῆσει οἱ μὲν Ἀπολλοδώρειοι μίαν, τὴν ἐκ τῶν προοιμιῶν, ἀποδιδόασιν, ἀκολουθίαν εἶναι λέγοντες μετὰ τὸ παρασκευασθῆναι πρὸς ἀκρόασιν τὸν δικαστὴν ἐπάγειν τὴν διήγησιν.

125. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ τοῦ Νουμηνίου καὶ Νεοκλῆς οὐ 20 μίαν ἀποδεδώκασιν αὐτῇ τάξιν, ἀλλὰ ἄλλοτε ἄλλην. 126. ἐνίοτε καὶ πρὸς γε τοῦ προοιμίου, ὅπότεν ὁ δικαστὴς προηγεθισμένος ἢ καὶ σπεύδῃ πρὸς τὸ μαθεῖν τὸ πρᾶγμα. 127. ἔστι δὲ

§§ 127, 128 AR HS W VII 730 2-6

2 δοῦναι τὰς μωρίας K 5 διηγησόμεθα P corr Sp 7 διηγησόμεθα P imo <οὐ> διηγησόμεθα Sp 10 ἀνόνητα P em Wil 11 διηγουμένων Schanzius l. l. p. 42: διηγέσθαι P 12 ὅτι del Sauppis 17 ἐπάγειν <δεῖν> F 20 γε F: τε P || προηγεθ. P corr Seg

§ 121 τὸ ἕτερον σύνησι esse, θάτερον δὴλωσιν K recte vidit. § 122 apud regem prooemio non utendum esse docetur in II Prol. de Inv. W VII 64 17, quibus alterum de prooemio praetermittendo praecceptum cum Alexandro commune est cf. § 33. § 123 quando actori quando reo narrandum non sit, pluribus exponit Quint. IV 2 6-8. § 124 Quint. IV 2 24 quaeritur, an sit utique narratio prooemio subicienda: quod qui opinantur, non possunt videri nulla ratione ducti. nam cum prooemium idcirco comparatum sit, ut iudex ad rem accipiendam conciliatior, docilior, intentior, et probatio nisi causa prius cognita non possit adhiberi, protinus iudex notitia rerum instruendus videtur, sed hoc quoque interim mulat condicio causarum etc. §§ 126-128 Neoclis. § 127, 128 φασιν Theodorei. § 127 ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου Sp in commentario ad Anax. p. 220 in eo offendens, quod Timarchea narrationem post probationes praebere dicitur, eius dispositionem his explicat: exordium sequuntur leges § 4-36, tum Timarchi vita exponitur, ita ut confirmatio (primum ὅτι ἡταιρήκε § 40-93, deinde ὅτι κατεβήδοκε καὶ τὰ πατρία καὶ τὰ κοινὰ § 94-115) et confutatio § 116-184 inveniatur et admonitio ad virtutem exercendam usque ad conclusionem addatur. Timarchea dispositio eadem est atque Isaici contra

ὅτε (ἐν ταῖς πίστεσι) καὶ μετὰ τὰς πίστεις, ὥσπερ *Αἰσχίνην* τὲ φασιν ἐν τῷ κατὰ *Τιμάρχου* πεποιημέναι καὶ *Δημοσθένην* ἐν τῷ κατὰ *Μειδίου* (§ 77—126). τοῦτο δ' ἀρμόζειν, ἥνικα (ἄν) ἰσχυρότερον οἱ ἀντίδικοι προδιαβεβληκότες ὡσι τὰς διηγήσεις· προμαλαχθέντα γὰρ τὸν δικαστὴν ταῖς πίστεσι 5 ῥαδίως παραδέχονται τὴν διήγησιν. 128. παρὰ μὲν οὖν *Δημητρίῳ* τῷ *Φαληρεῖ* φασιν ἐν ἐπιλόγῳ καὶ μετ' ἐπίλογον κεῖσθαι διήγησιν· ἀρμόζειν γὰρ τὸ τοιοῦτον, ὅταν σφόδρα ὑπὸ τῶν κατηγορῶν καταληφθῶσιν οἱ δικασταί. 129. ὁ δὲ *Ἀλέξανδρος* πρὸ μὲν τῶν πίστεων φησι δεῖν τάττειν τὴν 10 διήγησιν ἢ ἐν αὐταῖς ταῖς πίστεσι, † μερίσαντα τοὺς λογισμούς, καὶ τοὺς μὲν προσήκοντας προτάττειν, τοὺς δὲ ἐν μέσῳ τιθέναι, διατάττοντας τὴν τῶν λειπομένων διήγησιν †. 130. μετὰ δὲ τὰς πίστεις οὐκέτι φησὶ δεῖν διηγεῖσθαι· δυοῖν γὰρ ἔνεκα, ὡς ἐν τοῖς ἀνωτέρῳ προειρηκάμεν, δηλώσεώς τε καὶ συνέσεως, 15 τὰς διηγήσεις λέγομεν. ταῦτα δὲ ἀμφοτέρω εἰ μὲν διὰ τῶν 443 πίστεων γέγονε, περιττὴ λοιπὸν ἡ διήγησις, εἰ δὲ μὴ δι' ἐκεί-

4 ἄν add Sauppis || προβεβληκότες P correxi 8 σφοδρότερα Seg, σφοδρότερον F 11 malim μερίσαντας Sp 12 προήκοντας προτάττειν, τοὺς δὲ ἰδίᾳ τάττοντας, ἐν μέσῳ τιθέναι τὴν .. διήγησιν K

Aristogitonem et Archippum orationis, de qua Dion. agit de Isaeo cp. 15. utrobique enim parte Probationum praemissa ceterae partes narrationis partibus subiunguntur. qua de causa in Timarchea narratio non post probationes sed in ipsis probationibus posita esse dicenda erat neque dubitari potest, quin (ἐν ταῖς πίστεσι) supplendum sit, id quod verba § 128 ἐν ἐπιλόγῳ καὶ μετ' ἐπίλογον et Alexandri verba § 129 ἐν αὐταῖς ταῖς πίστεσι suadent. § 129 Anax. Sp I 231 s duplici modo narrationem disponi posse docet τὰς ἀπαγγελίας συνάψομεν τῷ προομιῳ καὶ ἢ παρὰ τὰ μέρη πιστὰς καὶ δικαίας ἀποφανοῦμεν, ἢ αὐτὰς ἐφ' ἑαυτῶν σωματοειδῆς ποιησομεθα. perversum est quod Anax. cp. 31 tres modos narrationis disponendae esse dicit, nam primus et tertius modus re vera diversi non sunt. Dionysius autem tres diversos modos exponit eosque ab Isaeo adhibitos esse demonstrat de Isaeo cp. 14 sq. τὰς διηγήσεις τότε μὲν . . . ἐν τῇ προσηκούσῃ τίθεισι χώρα (i. e. post proemia) . . . τότε δὲ μερίσας αὐτὰς εἰς τὰ κεφάλαια καὶ παρ' ἑαστον αὐτῶν τὰς πίστεις παρατιθεῖς . . . τότε δὲ προκατασκευάζεται τινα πρὸ τῶν διηγήσεων πρᾶγματα. eosdem tres modos Alexander enumerasse videtur. verba enim τάττειν τ. δ. ἐν αὐταῖς ταῖς πίστεσι dici non possunt, si narratio non tota probationibus includitur sed pars narrationis eis praemittitur. his igitur verbis eundem modum narrationis disponendae, qui tertio loco a Dion. tractatur (cf. quae de Timarchea ad § 127 adnotavimus), verbis μερίσαντα καὶ ἐπὶ secundum apud Dionys. modum significari putandum est. quae verba ita fere restituenda sunt (ἢ) μερίσαντα τοὺς λογισμούς (scil. narrationis i. e. idem quod Dion. κεφάλαια nominat) καὶ τοὺς μὲν προσήκοντας προτάττειν, τοὺς δὲ (λειπομένους) ἐν μέσῳ (scil. probationum) τιθέναι, διατάττοντα τὴν τῶν λειπομένων διήγησιν (κατὰ τὰς ἐκάστων αἰτίας cf. § 133). § 130 προειρηκάμεν in § 121.

- νων, οὐδ' οὕτως καλὸν διηγεῖσθαι· τοῦ τε γὰρ ἰσχυροτέρου καὶ δραστικωτέρου μὴ πείσαντος, οὐδὲν ἀνύσει ἢ διήγησις. 131. τοῦ δὲ μὴ δεῖν μετὰ τὰς πίστεις διηγεῖσθαι ἀποδεδειγμένου ἀκόλουθον τὸ μηδὲ μετὰ τὸν ἐπίλογον αὐτὰς τάττεσθαι.
- 5 132. Ἐξήτησαν δὲ τινες καὶ τοῦτο, εἰ ἐν σῶμα τὴν διήγησιν ποιητέον ἢ μεριστέον αὐτὴν εἰς πολλά. ἔνιοι μὲν οὖν φασὶ μὴ δεῖν μερίζεσθαι τὴν διήγησιν, ἀλλ' ὁμοῦ πᾶσαν αὐτὴν τιθέναι· μηδὲ γὰρ τῶν ἄλλων μηδὲν μερίζεσθαι. 133. Ἀλέξανδρος δὲ τὰ τε ἄλλα φησὶ δεῖν μερίζεσθαι, ἂν ἢ χρεῖα, καὶ τὴν διή-
- 10 γησιν, ὅταν πολλὰ ἢ τὰ ἐγκλήματα· τὰς μὲν γὰρ ἐπὶ μιᾷ συνισταμένας αἰτίαι σωματικὰς ποιεῖν ἀναγκαῖον ἐνοποιούντας, τὰς δὲ ἐπὶ πολλαῖς διεσπαρμένας. πολλάκις δὲ φησὶ καὶ δι' αὐτὸ τὸ μῆκος, εἰς μακρὰ, μεριστέον αὐτάς, ἵνα μὴ ὡς ἐν ἱστορίᾳ ἀφηγώμεθα.
- 15 134. Πάλιν ἐξήτησαν, εἰ ἐφ' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος μία ἄρα ἢ διήγησις ἢ πολλαί. καὶ Θεόδωρος μὲν πολλάς φησὶ γίνεσθαι, καὶ ἐν ταῖς παραγραφαῖς δύο φησὶν εἶναι, τὴν τε τῆς αἰτίας καὶ τὴν τῆς παραγραφῆς αὐτῆς. 135. Ἀλέξαν-
- 20 μιᾷ ὑπόθεσι | διηγῆσεις. ἀλλ' εἰ μὲν καθ' ἑκάστην αἰτίαν P fol. 123 v ἰδία ὑπόθεσις γίνεται, ἰδία καὶ διήγησις ἔσται, εἰ δὲ ἐκ πολλῶν αἰτιῶν μία συνέστηκεν ὑπόθεσις, οὐχ ὅτι αἱ αἰτίαι (πολλαί), πολλαὶ καὶ αἱ διηγῆσεις ἔσονται, ἀλλ' ὅτι μία ὑπόθεσις συνέστηκε, μία ἔσται καὶ ἡ διήγησις· οὐδὲ γὰρ ἐν ταῖς παραγρα-
- 25 φαῖς δεῖ δύο εἶναι (νομίξειν) διηγῆσεις, ἀλλὰ μίαν μιᾶς οὐσης τῆς ὑπόθεσεως ἐξ ἀμφοτέρων τῶν αἰτιῶν· οὐ γὰρ αἱ πίστεις, φησὶν, εἰσὶ πολλαί, ἀλλὰ τὰ μὲν κεφάλαια πολλά, ὥσπερ καὶ τῆς διηγῆσεως, εἰς ἐν δὲ ἅπαντα, εἰς πίστιν, ἀνάγεται.
- 444 136. Τὴν δὲ τῆς διηγῆσεὸς φησὶν ἐρμηνείαν Ἀλέξανδρος
- 30 ὁ τοῦ Νουμμηίου θρασυτέραν δεῖν εἶναι τῆς ἐν τῷ προοιμίῳ καὶ πού τι καὶ παραβολώτερον ἔχουσαν καὶ πρὸς πάθος νεύουσαν, οὕτως δὲ ὡς μῆτε τὸ μέτρον ὑπερβαίνειν· δεῖ γὰρ

1 τε del F 2 τοῦ τε P om F 7 ἴμο τίθεσθαι Sp 10 μιᾶς P corr Seg 11 αἰτίας P corr F 15 ζητήματος F: διηγήματος P, πράγματος K 19 δὲ add Sp 22 πολλαί add Seg 28 εἰς ἐν P ἐνὸς K || ἅπαντα Wil: αὐτὰ P

συγκεινῆσθαι τοῖς πράγμασι τὴν μνήμην· μήτε ἐνδεέστερον τοῦ δέοντος· ἄρτι γὰρ εἰς πάθος τὸν ἀκροατὴν ἐκκαλούμεθα. 137. ὁμοιον δὲ τῷ τῶν λόγων σχήματι καὶ τὸ τῆς φωνῆς σχῆμα παραφυλάττειν καὶ τοιοῦτῳ μέτρῳ, ὡς μήτε ἄγαν ἐνθουσιῶδες λαβεῖν· ἐπιλόγοις γὰρ οἴκετον· μήτε [τὸ] λίαν 5 νηφάλιον· ἀλλότριον γὰρ τοῦ πάθους· ὡς μὲν οὖν καθόλου εἶπευ, τοιαύτη ἢ τῆς διηγήσεως ἐρμηνεῖα τε καὶ ὑπόκρισις. 138. ὡς δὲ κατὰ ** μέτρον διηγηματικὸν † λέγειν, ἀρμόσει τῷ μὲν ἀπλῷ καὶ μηδεμίαν ιδιότητα ἔχοντι εὐμαθεῖς καὶ ἀπλημμελεῖς τὰς μεταβολὰς ἔχουσα πρὸς τὸν καιρὸν τῶν 10 πραγμάτων· ἐὰν γὰρ τι τοῦ διηγήματος μέρος δεινωσιν ἀναγκαίαν ἔχη, συνεπαρῶναι <δει> καὶ τὴν λέξιν καὶ διατεθῆναι, ἐὰν <μὲν> πάθος ἔχη, παθητικῶς, ἐὰν δὲ ἦθος, ἡθικῶς. 139. ἐὰν μέντοι <τὸ> διήγημα ἡθικὸν ἦ καὶ βαρὺ, συναφῆς ἢ λέξις ** διακειμένη βελτίων ἔσται· τὸ γὰρ μὴ συνημμένον 15 καὶ ἀπλοῦν [καὶ] ἀμβλύ καὶ ἄτονον. 140. ἐὰν δὲ τὸ διήγημα ἢ κατασκευαστικόν, τὴν λέξιν δεῖ πολυσχημάτιστον εἶναι παρενθήκαις, παραζητήσεσιν, ἀναδρομαῖς. παράδειγμα τούτου τοῦ διηγήματος παρὰ Δημοσθένει (18 § 18) <τοῦ γὰρ Φωκικοῦ συστάντος πολέμου>· εὐθύς γὰρ ὄλον ἐξ ἀρχῆς διέ- 20 κοψε καὶ παρενέβαλεν αἰτίας, αἷς ἐξέβαλεν εἰς ἐκτροπὴν τὸν λόγον. 141. τοῦ δὲ παθητικοῦ διηγήματος τὴν λέξιν ἀσυναφῆ καὶ διακεκομμένην εἶναι δεῖ καὶ κελυμένην τοῖς κώλοις· φορτικὸς γὰρ ὁ τρόπος καὶ βαρὺς, ὅτι μὴ κατὰ πρόθεσιν <καὶ> ἀκολουθῶς, ἀλλ' ἕκαστα βιαίως καὶ ἐξ ἀνάγκης 25 λέγειν <δοκεῖ>, ὡς ἐπὶ τούτου τοῦ ζητήματος· ἐν μακρᾷ πολιορκίᾳ ἐβουλεύσαντό τινες τὴν ἄχρηστον ἡλικίαν διῶξαι· 445 ἀξιοῦσιν οἱ πατέρες ὑπ' ἐκείνων ἀναιρεῖσθαι. 142. τὸ δὲ

1 μνήμην P γνώμην K, γνώμην aut ἐρμηνεῖαν F 2 enuntiatum ἄρτι γὰρ — ἐκκαλούμεθα, cum superiore δεῖ γὰρ — μνήμην locum mutare iussit F 4 παραφυλάττειν P em K 5 τὸ del Wil 8 διηγηματικοῦ Seg, κατὰ μέρος <περὶ τοῦ> διηγηματικοῦ K, κατὰ μέρος <λέγειν>, διηγήματι ἀρμόσει Wil 12 δεῖ add F 14 τὸ add Wil: μέντοι <ὄλον> K || ἦ Seg: ἦ P 15 διακειμένη P τῆς κεχυμένης Seg, διακεκομμένης Sp || βελτίων P em Seg 16 καὶ del Wil || δὲ τὸ Wil: δὲ μὴ P, δὲ καὶ F 21 αἷς ἐξήγαγεν Wil 24 φορτικὸς P ἐπι — vel καταφορικὸς K || ὅτι μὴ .. λέγει F, ὥστε μὴ .. λέγειν K, τὸ μὴ .. λέγειν Wil || πρόθεσιν ἀκολουθῶς P em Wil 28 διῶξαι P σφραῖσι Sp 29 ὑπὲρ ἐκείνων Seg || ἀνηρῆσθαι P em Wil

§§ 138—142 Harpocratonis. § 139 post λέξις coniunctio καὶ et adverbium, quod cum participio διακειμένη coniunctum adiectivo ἀπλοῦν oppositum erat, deesse videntur.

ἀπλοῦν καὶ σαφές, ὃ καὶ μάλιστα ἐστὶ διηγηματικόν, ἐν πολλοῖς ἐστὶ παραδειγμασιν. ὅπου δ' ἀνατετραραγμένην σε δεῖ, φησί, ποιεῖν τὴν διήγησιν καὶ ἀσαφῆ, μὴ τῇ λέξει τὴν ἀσάφειαν ἐργάζου, ἀλλὰ τὴν μὲν λέξιν, ὡς ἐνὶ μάλιστα ἀπλήν, 5 ἵνα καὶ εὐμαθείας δόξαν ἐνθῆς τῷ ἀκροατῇ, τὴν δὲ τῶν πραγμάτων τάξιν κίνει.

Τοσαῦτα καὶ περὶ διηγῆσεων. ἐφεξῆς τοίνυν περὶ πίστεων ἡμῖν εἰρήσεται.

143. Πίστις τοίνυν ἐστὶ λόγος κατασκευαστικός τοῦ προ-
10 κειμένου ζητήματος. λέγεται δὲ ὁμωνύμως πίστις καὶ ἡ τῶν ἀκουόντων συγκατάθεσις, ἣτις τέλος τυγχάνει οὐσα τῆς προτέρας πίστεως. καλεῖται δὲ ἡ προτέρα ὑπ' ἐνίων καὶ ἀποδείξις.

144. Ἀλέξανδρος δὲ οὕτως τὴν πίστιν ὠρίσατο· πίστις ἐστὶ λόγος (κατασκευαστικός τὸν ἀκροατῆν) ἄγων εἰς συγκατάθεσιν. 15 διαφέρει δὲ πίστις ἀποδείξεως, ὅτι ἡ μὲν ἀπόδειξις ἀληθῆ ἔχει τὰ λήμματα καὶ τὴν συναγωγὴν ὑγιῆ, ἡ δὲ πίστις οὔτε αἰεὶ ἀληθῆς οὔτε πιθανῆ καὶ φαίνεται μὲν συνάγειν, οὐ συνάγει δέ, καὶ ἡ μὲν τοῖς φιλοσόφοις ἀρμόζουσα μᾶλλον, ἡ δὲ τοῖς ῥήτορσιν.

20 — — — — —

145. Τῶν δὲ πίστεων αἱ μὲν ἄτεχνοί εἰσιν αἱ δὲ ἐντεχνοί· ἄτεχνοί μὲν ἄς ἐξ ἐτοίμου ποριζόμεθα, ἐντεχνοί δὲ ἄς ἐκ τῆς τέχνης λαμβάνομεν. ἄτεχνοί δὲ εἰσιν οἷον μαρτυρίαι, (νόμοι,) ψηφίσματα, συμβόλαια, χρησμοὶ (καὶ) τὰ τοιαῦτα, ὅσα ἐγγραφα. 25 ἄτεχνοί δὲ λέγονται, ἐπειδὴ οὐδὲν ἐκ τῆς ἐπινοίας ἐστὶ τοῦ λέγοντος, ἀλλ' αἶ κἂν ιδιότης εὐροι. ἔργον δὲ τοῦ ῥήτορος ἐν ταῖς ἀτέχνοις πίστεσι τὰ μὲν βοηθοῦντα ἀδῆσαι καὶ βεβαιῶσαι, τὰ δὲ καθ' ἡμῶν ἐπισμικρῦναι καὶ ὡς οὐκ ἀξιόπιστα δια- 446 βαλεῖν. τὸ δὲ ὅλον τούτων τῶν πίστεων ἡ μὲν εὐρεσις ἄτεχνος,

§ 143 EP Prol. W VII 26 21—22 § 144 EP Prol. W VII 26 29—30 § 145 EP Prol. W VII 26 30—27 5

1 ἀσαφὲς P em Seg 2 ἂν τετραμμένως P correxi, ἀνατετραραγμένην Seg 8 post εἰρήσεται tertius index capitis in P extat ΠΕΡΙ ΠΙΣΤΕΩΝ 14 κατασκευαστικός τὸν ἀκροατῆν Prol. om P 23 νόμοι Prol. om P 24 συμβουλαὶ χρήσιμοι P em Seg || καὶ Prol. om P 26 ἀλλ' αἶ καὶ P em Seg, ἀλλὰ κἂν Sp 28 διαλαβεῖν P em Prol.

§§ 144—146 Alexandri. § 145 ἀτέχνους et ἐντέχνους πίστεις primus Arist. distinxit. qui eum secuti sint, enumerantur a Sp in commentario Rhet. 1355 bss. ἄτεχνοί δὲ λέγονται Apsin. Sp I 360 12 ἄτεχνοί δὲ αἱ τοιαῦτα καλοῦνται, διότι οὐκ ἐξ ἐπινοίας εὐρίσκει ὁ ῥήτωρ.

ξανδρος δὲ οὕτως· παράδειγμά ἐστι λόγος ἀπὸ τῶν κατὰ μέρος ἤτοι ἐπὶ τὸ κατὰ μέρος ἐπάγων ἢ ἐπὶ τὸ καθόλου, ἢ ἀπὸ τοῦ ὁμοίου ἐπὶ τὸ ὅμοιον, ὡς ἔχει τὰ προειρημένα. 156. ὡς δὲ Ζήνων, παράδειγμά ἐστι γενομένου πράγματος ἀπομνημόνευσις εἰς ὁμοίωσιν τοῦ νῦν ζητουμένου. — — — 5

157. Ἐνθύμημα δὲ ἐστίν, ὡς μὲν Νεοκλῆς, λόγος προειρημένων τινῶν περὶ τοῦ ζητουμένου, ἢ καὶ περὶ τοῦ καθηγουμένου αὐτοῦ, καὶ τινα συνήχησιν ἐχόντων τῶν ἀκροατῶν, τὸ ἐνδέον κεφαλαιωδῶς καὶ συνειλημμένως προστιθείς. 158. ὡς δὲ ἔνιοι, ἐνθύμημά ἐστι τοῦ προηγουμένου ἐπιχειρήματος συμ- 10 πέρασμα, προσαγόμενον τῷ ζητήματι ἐν μιᾷ περιόδῳ. 159. ὡς δὲ Ἀποκρατίων, ἐνθύμημά ἐστι λόγος πρὸς ἀπόδειξιν λαμβανόμενος τῶν ὑποκειμένων.

160. Τῆς δὲ ἀποδείξεως ἀρχὴ μὲν ἐστίν, ὡς φησι Νεοκλῆς, 15 πρόθεσις, τρόποι δὲ αὔξεσις καὶ μείωσις. ἐκ τῶν αὐτῶν δὲ τόπων ληφθήσεται ἢ τε αὔξεσις καὶ ἢ μείωσις. μάλιστα δὲ τὰ πάθη ταῖς αὔξεσιν συναγωνίζεται καὶ ταῖς μειώσεσιν. ἔσται δὲ ταῦτα οὐκ ἐν ἐνὶ μέρει τοῦ λόγου, ἀλλὰ δι' ὅλου παρασπαρθήσεται. καὶ περὶ μὲν τῶν τρόπων ταῦτα. 161. περὶ 20 δὲ τῆς προθέσεως ἤδη λέγωμεν· πρόθεσις ἐστίν ἐκθεσις τοῦ ζητουμένου ὡςπερὶ σκοπὸς καὶ ἐπαγγελία τῆς μελλούσης κατασκευῆς. 162. λαμβάνεται δὲ [γὰρ] ἢ πρόθεσις πρῶτον μὲν ἕνεκεν τοῦ προσεχεστέρου ποιῆσαι τοὺς ἀκροατάς· εἰδότες γὰρ 24 τὴν πρόθεσιν, ἐφ' ἣν ποιεῖται (τις) τοὺς λόγους, προσεκτικώ- 448 τεροι γίνονται. 163. δεύτερον δὲ (ἕνεκεν) τοῦ τὴν μετάβασιν τὴν ἐπὶ τὰς πίστεις ἐκ τοῦ διηγήματος πᾶσι φανεράν γενέ- § 156 AR HS W V 399 2-4 §§ 157-159 AR HS W VII 762 18-763 6

6 μὲν om HS 7 καὶ om HS 8 τινα δὲ HS 9 προτιθείς P em HS 10 προαγόμενον τὸ ζητήματι P em HS 21 λέγωμεν P em Seg 22 παρασκευῆς P correxi 23 γὰρ del Sp 26 ἕνεκεν add K

μέρος, ὅμοιον πρὸς ὅμοιον. cf. Sp commentarium l. l.; distinctio epagoges et paradigmatis, quam Arist. fecit, clare exponitur in Prol. Statuum W VII 37 14 τὸ μὲν παράδειγμα ἐκ τῶν μερικῶν τὰ μερικὰ πιστοῦται, ἢ δὲ ἐπαγωγή ἐκ τῶν μερικῶν τὰ καθόλου. Alexander subtilem Arist. distinctionem additis verbis ἢ ἐπὶ τὸ καθόλου perturbavit. § 156 Neoclis. §§ 160-168 Neoclis. §§ 161-168 ad conscribendas §§ 10-13 adhibitae. cf. de propositione Hermog. de Meth. cp. 12 et commentarium Gregorii Cor. W VII 1218; Quint. IV 4. § 161 ἐπαγγελία . . κατασκευῆς cf. Greg. Cor. W VII 1220 2 προέκθεσιν μὲν ἐκάλουν (οἱ παλαιοὶ) τὴν τῶν κεφαλαίων ἐπαγγελίαν δὴλωσιν, καθὸ πρὸ τῆς κατασκευῆς ἐκτίθεται.

- σθαι. 164. τρίτον αὐξήσεως ἔνεκεν· τοῦτο γὰρ ἐποίησε καὶ Διοσχίνης ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου (§ 37) προαναγνοὺς τοὺς περὶ σωφροσύνης νόμους. 165. λαμβάνεται δὲ καὶ μειώσεως ἔνεκεν, ὡς ὁ Δημάδης (fr. 2) ἤρπασαν οἱ Διόσκουροι τὰς Λευκιππίδας, Ἀλέξανδρος τὴν Ἑλένην, καὶ διὰ τοῦτο τοῖς Ἑλλησι πόλεμος ἐγένετο. καὶ νῦν τοῦ πορνοβοσκοῦ θυγάτηρ ἤρπασται. 5
166. τότε δέ, φησί, προοιμίον τάξιν ἔχει τὸν ἀκροατὴν ἐπιστρέφουσα καὶ τίθεται [πρόθεσις] πρὸ τῶν διηγήσεων, οἷον (Dem. 19 § 4) «τῶν χρητῶν λόγον παρὰ πρεσβεντοῦ λαβεῖν; 10
πρῶτον μὲν ὧν ἀπήγγειλεν» καὶ ἐξῆς. 167. λαμβάνεται δὲ ἡ πρόθεσις καὶ ἐν ἀρχῇ, ὡς ὁ Λυκούργος (fr. 91) «καὶ παράνομον τὸ ψήφισμα ἐπιδείξω καὶ ἀσύμφορον καὶ ἀνάξιον τὸν ἄνδρα δωρεᾶς». 168. ἀρμόζει δὲ τότε ἡ τῶν κεφαλαίων ἐκθεσις, ὅταν 15
ἐπὶ τὸ βέλτιον ὧσι περὶ τίνος προαπενηνεγμένοι †, ὡς ὁ Δημοσθένης περὶ τοῦ Χαριδῆμου λέγων (23 § 6) «ἐγὼ δὲ ἐὰν

8 τίθεται πρόθεσις καὶ P corr Wil 14 fort. <λόγοι> προαπ. vel <χρῆσις> προαπενηνεγμέναι 15 ἐγὼ — δωρεᾶς, Sauppis Or. Att. II 272 haec verba ipsa quoque Lycurgi esse sumpsit. quae cum apud Demosthenem non invenirentur, per errorem post indicem ὡς ὁ Δημ. . . λέγων verba Lycurgi repetita, Demosthenica (scil. Aristocrateae § 18) omissa coniecit

§ 166 προοιμίον τάξιν κτέ: haec verba eis, quae post ἐπιστρέφουσα leguntur, explicari neque his alterum propositionis locum significari probabile est. Wil ergo πρόθεσις glossema esse coniecit et καὶ transpositum esse, cum illud irrepisset. eisdem duos locos, quibus propositionem collocari Neocles §§ 160—166 docet, Hermog. ei concedit de Inv. Sp II 203 4 τειρηθήκαμεν τὴν προκατασκευὴν ταύτην οὐ μῆ ἄ χωρᾶ συνιζευγμένην ἀλλὰ διπλῆ· ποτὲ μὲν γὰρ μετὰ τὰ προοίμια τίττει (scil. Dem.) τὴν προκατασκευὴν, ὡς ἐν τῷ τῆς παραπρεσβείας λόγῳ (19 § 4), ποτὲ δὲ μετὰ τὴν διήγησιν, ὡς ἐν τῷ κατὰ Ἀριστοκράτους λόγῳ (23 § 18). § 167 ἐν ἀρχῇ scil. totius orationis cf. § 13 Neocles ergo a propositione, quae quasi prooemium esset et inter proprium prooemium et narrationem interponeretur (§ 166), eam propositionem distinxit, quae initio totius orationis poneretur (§ 167) sive proprium prooemium eam sequeretur sive oratio hoc careret. cf. Dion. de Lys. 490 is ἔστι μεθόριον αὐτῶν (Lysiae) ἑκατέρας τῶν ἰδεῶν (prooemii et narrationis) ὡς τὰ πολλὰ ἡ πρόθεσις. ἤδη δὲ ποτε καὶ ἀπὸ μόνης ταύτης ἤρξατο, καὶ ἀπροοιμιαστὸς ποτε (I. ἤρξατο ἀπροοιμιαστὸς. καὶ ποτε) εἰσέβαλε τὴν διήγησιν ἀρχὴν λαβών. § 168 Neocles non novum modum propositionis collocandae exponit, sed ubi e re sit propositionem prooemii locum tenentem adhiberi, docet (cf. §§ 127sq. de narrationis collocatione), et id prodesse dicit, si auditorum opinio de aliquo secundior sit, ut de Charidemo. ἐγὼ δὲ ἐὰν Neoclem Aristocrateae locum, qui incipit a verbis § 6 «ἐγὼ δὲ ἂν» neque vero locum § 18, quem Hermog. de Inv. Sp II 202 e propositionem post narrationem positam esse vult, pro propositione habuisse comprobatur Neocles verbis ὡς ὁ Δημ. περὶ τοῦ Χαριδῆμου λέγων, quae non ante verba Dem. § 18, sed optime quadrent ante ea § 6 «ἐγὼ δὲ ἂν . . πεπραγμένα ἐκείνω . . δυναθῶ εἰπεῖν, οἴομαι δεῖξαι οὐ μόνον οὐκ εὐεργέτην κτέ». cum Sauppio igitur in Epitomes § 168 Lycurgi verba superioris § repetita esse credimus neque vero ἐγὼ δὲ ἐὰν Lycurgo attribuimus. μὴ autem ante καὶ eo natum esse conicimus, quod librarius dittographiam coniunctionis καὶ falso acceperit.

[μὴ καὶ παράνομον τὸ ψήφισμα δείξω καὶ ἀσύμφορον καὶ ἀνάξιον τὸν ἄνδρα δωρεᾶς]. |

P fol.
124 v

Καὶ περὶ μὲν προθέσεως ταῦτα, περὶ δὲ τῶν τῆς πίστεως τόπων ῥητέον, καὶ πρῶτον τί ἐστὶ τόπος.

169. Τόπος μὲν οὖν ἐστίν, ὡς Ἀλέξανδρός φησιν, ἀφορμὴ 5 ἐπιχειρήματος [ἢ ἀφορμὴ πίστεως εἶ], ὅθεν ἂν τις ὀρμώμενος ἐπιχειρήματα εὔροι. — — — — — 170. τῶν δὲ τόπων ἔνιοι μὲν, ὡς ὁ Νεοκλῆς φησὶ, κοινούς τινας κατὰ πασῶν τῶν στάσεων εἰρήκασιν, οἱ δὲ ἰδίους ἐκάστης στάσεως, Ἀριστοτέλης δὲ καὶ κοινούς καὶ ἰδίους· τοὺς μὲν πλείστους εὔαδεν †, περὶ δὲ 10 τῶν ἰδίων διαλέγεται συμφωνῶν καὶ αὐτὸς Εὐδῆμῳ † τῷ ἀκαδημαϊκῷ. 171. εἰσὶ δὲ οἱ κοινὸι τόποι οἷδε· ὄρος, διαίρεσις, παράθεσις, συστοιχία, περιοχὴ, ὅμοιον, παρεπόμενον, μάχη, δύναμις, κρίσις. οὗτοι μὲν οὖν, φησὶν, οἱ γενικώτατοι τόποι. 449 ἄρκτέον δὲ ἤδη περὶ ἐκάστου λέγειν· 172. ὁ ὄρος τριχῆ τέμνεται, εἷς τε ὀλόκληρον τὸν ὄρον (καὶ) εἷς τὰ ἐν τῷ ὄρῳ καὶ τὰ παρακείμενα τῷ ὄρῳ. τὰ μὲν οὖν ἐν αὐτῷ τῷ ὄρῳ ταῦτά ἐστι· γένος, (εἶδος), ἴδιον, διαφορά. τὰ δὲ παρακείμενα αὐτῷ· ἐτυμολογία, παρώνυμον, ἐπίθετον, ὑποκοριστικόν· καὶ ἐκ τούτων γὰρ ἐπιχειρήματα λαμβάνεται. 173. ἡ δὲ διαίρεσις τριχῆ 20 καὶ αὐτὴ τέμνεται, εἷς τε τὴν καταρτίθουσαν καὶ εἷς τὸν μερισ-

§ 171 EP Prol. W VII 27 7—10

6 εἰ del Seg, ἡ — εἰ nos exstinximus 7 ἐπιχειρήματα (ἢ πίστιν) K 8 κοινῶς τινα . . . εἰρήκασιν οἱ δὲ ἰδίως P κοινούς τινας . . . εἰρήκασιν οἱ δὲ ἰδίους Sp, τὸν δὲ τόπον . . . κοινὸν εἶναι πασῶν . . . εἰρήκασιν οἱ δὲ ἰδιον K 10 εὔαδεν P εὐ διεἴλε Seg, εὔρεν Sp, εὔρηκε Volckmannus Rhetorik² p. 206 11 ἰδίων P κοινῶν Volckm. l. l. 12 οἱ κοινοὶ scripsi: οὗτοι οἱ P 16 καὶ add Wil 17 εἰσι P correxi 18 εἶδος add Volckm. l. l. p. 207 20 γὰρ P τὰ K

§ 169 Theo Sp II 106 14 τόπος δὲ εἴρηται, ὅτι ἀπ' αὐτοῦ ὀρμώμενοι οἷον ἐκ τόπου ῥαδίως ἐπιχειροῦμεν κατὰ τῶν ὁμολογούντων ἀδικεῖν, διόπερ τινὲς καὶ ἀφορμὴν ἐπιχειρημάτων αὐτὸν ὠρίσαντο. Theonem Alexandro ipso usum esse sumpsimus. ergo verba § 169 ἢ ἀφορμὴ πίστεως, quae Theo non exhibeat, interpolationem esse nobis persuasimus. §§ 170—185 Neoclis. § 170 Eudemus, Academicus, qui ante Aristotelem eadem atque hic de specialibus topis docuisse a Neocle dicitur, prorsus ignotus est. § 171 recte Volckmannus inde ab hac § non speciales, sed generales topus tractari vidit neque vero ea, quae Aristoteles Eudemusque de generalibus topis docuerant, his §§ tradantur. itaque Volckmanni coniectura reiicienda et lectio P οὗτοι οἱ in οἱ κοινοὶ mutanda nobis videtur. § 172 τὰ ἐν τῷ ὄρῳ Quint. V 10 55 *fnitioni subiecta maxime videntur genus, species, differens, proprium.* § 173 diversas διαίρεσεις species enumerant Sext. Empt. Pyrrh. hyp. II 213, Diog. Laert. VII 61, Schol. Dion. Thracis in Bekk. Anecd. p. 679 cf. Doxop. W II 166 11 et Schol. de Stat. W VII 110 17, Cic. Top. § 17, Quint. V 10 63.

μόν και εἰς τὴν εἰδικὴν διαίρεσιν. ἔστι δὲ καταριθμησις μὲν, ὅταν ὄνομα μόνον (κοινόν) ὑπάρχη, πράγμα δὲ διάφορον. μερισμός δὲ, ὅταν κοινόν ἢ και ὄνομα και πράγμα, μόνον δὲ τὴν ἕξιν διάφορον ἔχη. περὶ δὲ τῆς εἰδικῆς διαιρέσεως ὡς σα-
 5 φούς παραλείπομεν. 174. ἡ δὲ παράθεσις και αὐτὴ τριχῆ λαμβάνεται· ἢ κατὰ τὸ μᾶλλον, ἢ κατὰ τὸ ἥττον, ἢ κατὰ τὸ ἴσον. 175. ἡ δὲ συστοιχία πραγμάτων κοινωνίαν και ὀνομάτων δηλοῖ· συστοιχεῖν γὰρ ἀλλήλοις λέγομεν ὡς τὴν φρόνησιν και τὸν φρόνιμον. 176. ἡ δὲ περιοχὴ διπλῆ· ἃ μὲν γὰρ ὡς μέρη [γι-
 10 νεται] περιέχεται, ἃ δὲ ὡς κατὰ δύναμιν. 177. ὁ δὲ ἐκ τῶν ὁμοίων τόπος και αὐτὸς διπλοῦς· τὸ μὲν γὰρ κατὰ τὴν ποιότητα ὁμοίον ἔστι, τὸ δὲ κατὰ τὴν ἀναλογίαν, ὅπερ εἰς τὰς ἀποδείξεις μᾶλλον ἀρμόττει. 178. τὸ δὲ παρεπόμενον ἔχει τρόπους τρεῖς, τὰ πρὸ τοῦ πράγματος, τὰ ἐν τῷ πράγματι, τὰ
 15 μετὰ τὸ πράγμα. 179. τὴν δὲ μάχην ἐν τοῖς περὶ εὐρέσεως

1 ἰδικὴν P em Seg, idem infra 2 κοινόν add F, ὄνομα (ἐν) K 3
 κοινωνῆ P κοινόν ἢ F, ὅταν μόνον ἢ και ἐν τὸ πράγμα, τὴν δὲ K 4
 λέξιν P correxi

καταριθμησις κτέ Sext. Emp. l. l. γίνεσθαι τοίνυν τὴν διαίρεσίν φασί (Stoici) τετραχῶς· ἢ γὰρ ὄνομα εἰς σημαίνοντα διαίρεσθαι. W VII 110 21 ἀπὸ ὁμοιότητος φωνῆς εἰς διάφορα σημαίνοντα (διαίρεσις), ὡς φέρε ἐπιεῖν Ἄλας ὁ Οὐλέως και Ἄλας ὁ Τελαμώνιος, και (l. ἢ) κύων χερσαῖος και κύων θαλάσσιος. μερισμός κτέ Diog. L. l. l. μερισμός δὲ ἔστι γένους εἰς τόπους κατάταξις, ὡς ὁ Κρίνης, οἶον «τῶν ἀγαθῶν τὰ μὲν ἔστι περὶ ψυχῆν, τὰ δὲ περὶ σώμα». cf. de hac definitione Prantlium *Gesch. der Logik* I 423. sub notione τῆς εἰδικῆς διαιρέσεως Neocles generis in formas divisionem intellegit, quam Diog. L. ipse quoque κατ' ἐξοχὴν διαίρεσιν nominat. totius in partes divisionem, quam omnes auctores laudati Diog. L. excepto tractant, Neocles propterea inter species divisionis non enumeravit, quod eam pro specie περιοχῆς habuit. § 174 παράθεσις aliis rhetoribus σύγκρισις audit, quam Theo Sp II 108 3, Nicol. Sp III 474 31, Doxop. W II 387 1 ἀπὸ τοῦ μείζονος, ἀπὸ τοῦ ἴσου, ἀπὸ τοῦ ἐλάττονος γίνεσθαι dicunt, Ciceroni Top. § 68 comparatio cf. Quint. V 10 86. § 175 συστοιχία Arist. Top. II 9 p. 114 36 συστοιχία δὲ λέγεται τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν συστοιχίαν ἀπαντα, οἶον δικαιοσύνη, δίκαιος, δίκαιος, δικαίως. Cic. Top. § 12 coniugata dicuntur, quae sunt ex verbis generis eiusdem; eiusdem autem generis verba sunt, quae orta ab uno varie commutantur ut sapiens, sapienter, sapientia. haec verborum coniugatio συζυγία dicitur. § 176 prioris περιοχῆς exemplum exhibet Theo Sp II 125 2, alterius idem p. 107 31. § 178 Cic. Top. § 51 admonet autem hic locus (scil. ab adiunctis), ut quaeratur, quid ante rem, quid cum re, quid post rem evenerit. Theo in θέσει expositione praecipit Sp II 122 20 εἶτα ἐκ τῶν πρὸ τοῦ πράγματος ἐπιχειρήσομεν, και ἐκ τῶν παρ' αὐτὸ τὸ πράγμα, και τρίτον ἐκ τῶν μετὰ τὸ πράγμα et exemplum huius rei adfert p. 125 9. § 179 τὴ δὲ κτέ quid intersit inter τὸ ἐναντίον, et τὸ ἀντικείμενον, in Schol. de Id. W VII 1024 s ita exponitur ἐν μὲν τῷ ἀντικείμενῳ ἔνεστι (l. ἐν ἔστι) πράγμα γεγονός ἢ μὴ γεγονός, οἶον ἠρίστευσεν, οὐκ ἠρίστευσεν· ἐν δὲ τῷ ἐναντίῳ δύο, (οἶον) λειοπέναι τὴν τάξιν και ἠρίστευκέναι.

σχολεῖται. ἐν οἷς περὶ ἐπιχειρημάτων ἐλέγομεν, ἐδιδάξαμεν.
 ἕτερον δὲ καὶ νῦν τὰ παρακείμενα αὐτῆ· παρακίεται τοῖνυν
 τῆ μαχῆ καὶ τὰ ἐναντία καὶ τὰ ἀντικείμενα. τί δὲ τούτων ἐκά-
 τερον διαφέρει. ἕτερον ἀντικείμενα μὲν οὖν ἔστιν, ὧν τὸ ἕτερον
 τὰ ἕτερα ἀποφατικὸν ἔστιν. ἐναντία δὲ ὅσα περὶ τὸν αὐτὸν 5
 τὸν στερρητικὰ πλεῖστον ἀλλήλων ἀπέχει· τῶν δὲ ἐναντίων
 τὰ μὲν ἄντι στερητικὰ, τὰ δὲ οὐ στερητικὰ. στερητικὰ μὲν, οἷον
 τῆ ἀτεχνία. οὐ στερητικὰ δέ, οἷον ἀγαθὸν κακόν. 180. ἡ δὲ 450
 δύναμις ὁμοῦ διαφορὰς ἔχει ἀκολουθῶς τῆ τοῦ συμφέροντος
 διαφέρει· λαμβάνεται γὰρ τὸ συμφέρον ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ, 10
 τοῦ κακοῦ, καὶ καθ' ἑκάτερον τετραχῶς· ἐκ μὲν τοῦ ἀγαθοῦ
 κτήσις, αἰζησις, τήρησις, ὄνησις, ἐκ δὲ τοῦ κακοῦ ἔκκλισις,

2 τῶν καὶ P em Sp 5 ἕτερον scripsi: λόγου P || τῶν αὐτῶν τόπων P
 em Sp 12 κτήσις Sp: κτίσις P || τήρησις scripsi: κλάσις P

ἀντικείμενα μὲν κτὲ Sext. Emp. adv. math. VIII 89 φασὶ (Stoici) γὰρ
 ἀντικείμενά ἔστιν, ὧν τὸ ἕτερον τοῦ ἕτερου ἀποφάσει πλεονάζει. Diog. L.
 VII 73 τῶν ἀξιωμάτων... ἀντικείμενα ἀλλήλοις ἔστιν, ὧν τὸ ἕτερον τοῦ
 ἕτερου ἔστιν ἀποφατικόν, οἷον τὸ «ἡμέρα ἐστὶ» καὶ τὸ «οὐχ ἡμέρα ἐστὶ». cf.
 Praetium Gesch. der Logik I p. 449. Cic. de Inv. I § 42 *disparatum autem est*
id, quod ab aliqua re praepositione negationis separatur, hoc modo: sapere et non
sapere. ἐναντία κτὲ Arist. Cat. p. 16a 17 τὰ γὰρ πλεῖστον ἀλλήλων διεστηκότα
 τῶν ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἐναντία ὄρονται. Cic. de Inv. I § 42 *contrarium est,*
quod positum in genere diverso ab eodem (l. genere eodem ab diverso), cui
contrarium dicitur, plurimum distat, ut frigus calori. Cic. Top. § 47 *contra-*
rium (hoc nomine l. l. omnia ea significantur, quae inter se opposita sunt)
autem genera plura: unum eorum, quae in eodem genere contraria sunt, appellantur
adversa (= οὐ στερητικὰ quae Neocles dicit). sunt enim alia contraria, quae
privantia licet appellemus Latine, Graeci appellant στερητικὰ; praepositione
enim <in> privatur verbum ea vi, quam haberet, si <in> praepositum non fuisset,
dignitas, indignitas. § 180 Quint. V 10 33 *ducuntur igitur argumenta ex causis*
factorum vel futurorum: quarum materiam, quam quidam ὕλην alii δύναμιν
nominaverunt, in duo genera sed quaternas utriusque dividunt species. nam
ferè versatur ratio faciendi circa bonorum adeptionem, incrementum, conser-
vationem, usum, aut malorum evitacionem, liberationem, imminutionem, toleran-
tiam. plurimi rhetorum, qui divisionem τοῦ συμφέροντος tractant: Anax.
 Sp I 175 24, Aristid. Sp II 503 28 (= Syriani Schol. de Stat. W IV 701, ubi verba
 Aristid. Sp II 503 22—504 31 exscripta sunt. verbis igitur W IV 702 9 lacuna
 Sp II 504 19 expletur), Hermog. de Stat. Sp II 164 30, Syriani W IV 739 13,
 Sopater W IV 743 4, quattuor topoi τοῦ συμφέροντος enumerant, bonorum
 adeptionem, conservationem, malorum evitacionem, liberationem, quas Quint.
 nominat. Anonym. Schol. de Stat. W VII 602 20 etiam incrementi et imminutionis
 mentionem facit. cf. de imminutione et Geom. W II 329 22. κτήσις Anax.
 τῶν μὴ προσόντων (ἀγαθῶν) κτήσις. τήρησις Aristid. τήρησις ὧν ἔχομεν
 ἀγαθῶν. ἔκκλισις dicitur ab Anax. τῶν προσδοκωμένων γενήσεσθαι βλα-
 βερῶν διακώλυσις, ab Aristid. κώλυσις (corruptum in κατάλυσις W VII 701 13)
 τῶν ἐπιτερομένων κακῶν.

ἀπόλυσις, μείωσις, ὑπόστασις. 181. κρίσις δὲ ληφθήσεται ἀπὸ θεῶν, ἀπὸ ἡρώων, ἀπὸ συγγραφέων, ἀπὸ φιλοσόφων, ἀπὸ ποιητῶν.

182. Οἱ μὲν γενικώτατοι τόποι οὗτοι· οὐδὲ γὰρ οἶόν τε 5 νῦν περὶ ἀπάντων λέγειν, ἀλλ' ἀπλῶς εἰς ἔννοιαν ἄγομεν τοῦ πράγματος, ἐπεὶ καὶ ὅταν λέγωμεν δεῖν σκοπεῖν αἰτίαν, ὕλην, ἀγωγήν, οὐκ ὡς ἐκ τούτων μόνων ἐλεγχομένων τῶν ἀδικούντων φαμέν· πολλοὶ γὰρ καὶ ἀπὸ χρώματος καὶ σχήματος ἠλέγχθησαν· ἀλλὰ δι' αὐτῶν ὥσπερ εἰς ἔννοιαν τῶν ὄλων ἄγομεν.

183. Δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι πάντα τὰ προειρημένα κατὰ δύο 10 τρόπους ἔσται χρήσιμα ἐπὶ ζητημάτων, οἷον προκεῖσθω ζήτημα· εἰ ἢ ἡδονὴ ἀγαθόν (ἢ οὐκ ἀγαθόν). ἐὰν (μὲν) γὰρ θελήσωμεν τοῦτο ἀποδείξαι, ἐκ τοῦ ὅρου τῆς ἡδονῆς ἐπιχειρήσομεν, οἷον ὅτι ἡ ἡδονὴ ἀποκατάστασις ἐστίν ἐκ τῶν παρὰ 15 φύσιν εἰς φύσιν ἐκάστου τῆν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐξ ἀποκαταστάσεως ἀτελεῖ, [ἢ δὲ τοιαύτη ἡδονὴ ἀτελεῖς], τὸ δ' ἀτελεῖς οὐκ ἀγαθόν·

1 ἀπόλυσις, μείωσις scripsi Quint. duce: μείωσις ἀπόκλισις P 8 πολλοὶ Sp; πολιτικοὶ P || σχήματος scripsi: ὀήματος P || ἠλέγχθησαν P corr Seg 9 ἄγομενοι P em Sp 12 ἐὰν γὰρ (μὴ) Seg 15 αὐτοῦ P em Seg 16 ἢ — ἀτελεῖς del Wil

ἀπόλυσις dicitur ab Anax. τῶν ὑπαρχόντων κακῶν ἀποβολή, ab Aristide ἀποφυγὴ τῶν περισσώτων κακῶν. § 181 Theo de loco communi praecipit Sp II 108 29 εἶτα ἐκ τῆς κρίσεως (ἐπιχειρεῖν δεῖ) ἦτοι νομοθετῶν ἢ ποιητῶν ἢ σοφῶν ἀνδρῶν γνώμας λέγοντες, οἷον κτέ. § 183 προκεῖσθω ζήτημα κτέ Arist. Top. II 1 ἔστι δὲ τῶν προβλημάτων τὰ μὲν καθόλου τὰ δ' ἐπὶ μέρους. καθόλου μὲν οὖν οἷον ὅτι πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθόν καὶ ὅτι οὐδεμία ἡδονὴ ἀγαθόν, ἐπὶ μέρους δὲ οἷον ὅτι ἔστι τις ἡδονὴ ἀγαθόν καὶ ὅτι ἔστι τις ἡδονὴ οὐκ ἀγαθόν. quaestio a Neocle tractata τῷ καθόλου προβλήματι Aristotelis respondet, nam ἡ ἡδονὴ idem valet quod πᾶσα ἡδονὴ. τοῦτο ἀποδείξαι κτέ eandem argumentationem Arist. Eth. Nic. VII 11 exponit et cp. 12 refellit. Aristotelem hac disputatione Platonice rationem refutare Zellius in commentario Eth. Nic. p. 302, 309 demonstrat. Plato enim dicit Phileb. 53C αἰὲ γένεσις ἐστίν (ἡδονή) et ib. 42C τῆς φύσεως ἐκάστων διαφθερομένης μὲν . . . λύπαί τε καὶ ἀληθόνες . . . ἐμβαίνει γινόμενα . . . εἰς δὲ γε τὴν αὐτῶν φύσιν ὅταν καθιστῆται, ταυτην αὐτὴν κατάστασιν ἡδονὴν ἀπεδέξασθε παρ' ἡμῶν αὐτῶν. Platonis ergo placita subsunt argumentationi, quam Arist. l. l. p. 1152b 12 his verbis explicat οὐκ ἀγαθόν (ἡδονήν), ὅτι πᾶσα ἡδονὴ γένεσις ἐστίν εἰς φύσιν αἰσθητή, οὐδεμία δὲ γένεσις συγγενής τοῖς τέλεσιν, οἷον οὐδεμία οἰκοδομησις οἰκία. quo huic argumentationi illam a Neocle traditam non diversam esse luce clarius adpareat, adponatur Andronici, quae nominatur, paraphrasis Arist. verborum ed. Oxon. p. 350 οἱ μὲν οὖν λέγοντες μηδεμίαν ἡδονὴν ἀγαθόν εἶναι οὕτως ἐπεχειροῦν· πᾶσα ἡδονὴ γένεσις ἐστίν εἰς φύσιν αἰσθητή . . . εἰ τοίνυν ἡ ἡδονὴ γένεσις, ἢ δὲ γένεσις ἀτελεῖς, τὸ δὲ ἀτελεῖς οὐκ ἐστίν ἀγαθόν, ἢ ἡδονὴ ἄρα οὐκ ἐστίν ἀγαθόν. ἢ ἡδονὴ ἀποκατάστασις κτέ hanc definitionem e Platonica supra adscripta derivatam esse liquet. eadem Arist. utitur Rhet. 1369b 33 ὑποκεῖσθω δὴ ἡμῖν εἶναι τὴν ἡδονὴν κίνησιν τινα τῆς ψυχῆς καὶ κατάστασιν ἀθρόαν καὶ αἰσθητὴν εἰς τὴν ὑπαρχούσαν φύσιν.

σχολικοῖς, ἐν οἷς περὶ ἐπιχειρημάτων ἐλέγομεν, ἐδιδάξαμεν. ῥητέον δὲ καὶ νῦν τὰ παρακείμενα αὐτῇ. παράκειται τοίνυν τῇ μάχῃ καὶ τὰ ἐναντία καὶ τὰ ἀντικείμενα. τί δὲ τούτων ἐκάτερον διαφέρει, ῥητέον· ἀντικείμενα μὲν οὖν ἔστιν, ὧν τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου ἀποφατικόν ἐστιν. ἐναντία δὲ ὅσα περὶ τὸν αὐτὸν 5 τόπον στρεφόμενα πλεῖστον ἀλλήλων ἀπέχει· τῶν δὲ ἐναντιῶν τὰ μὲν ἔστι στερητικά, τὰ δὲ οὐ στερητικά. στερητικά μὲν, οἷον τέχνη ἀτεχνία, οὐ στερητικά δέ, οἷον ἀγαθὸν κακόν. 180. ἡ δὲ 450 δύναμις ὀκτῶ διαφορὰς ἔχει ἀκολουθῶς τῇ τοῦ συμφέροντος διαιρέσει· λαμβάνεται γὰρ τὸ συμφέρον ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ, 10 τοῦ κακοῦ, καὶ καθ' ἑκάτερον τετραχῶς· ἐκ μὲν τοῦ ἀγαθοῦ κτήσεις, αὔξεις, τήρησις, ὄνησις, ἐκ δὲ τοῦ κακοῦ ἐκκλισις,

2 νῦν καὶ P em Sp 5 ἑτέρου scripsi: λόγου P || τῶν αὐτῶν τόπων P em Sp 12 κτήσις Sp: κτίσις P || τήρησις scripsi: κτίσις P

ἀντικείμενα μὲν κτ' Sext. Emp. adv. math. VIII 89 φασὶ (Stoici) γὰρ· ἀντικείμενά ἐστιν, ὧν τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου ἀποφάσει πλεονάζει. Diog. L. VII 73 τῶν ἀξιωματίων... ἀντικείμενα ἀλλήλοις ἔστιν, ὧν τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου ἔστιν ἀποφατικόν, οἷον τὸ «ἡμέρα ἐστὶ» καὶ τὸ «οὐχ ἡμέρα ἐστὶ». cf. Prantlium *Gesch. der Logik* I p. 449. Cic. de Inv. I § 42 *disparatum autem est id, quod ab aliqua re praepositione negationis separatur, hoc modo: sapere et non sapere. ἐναντία κτ' Arist. Cat. p. 16 a 17 τὰ γὰρ πλεῖστον ἀλλήλων διεστηκότα τῶν ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἐναντία ὀρίζονται. Cic. de Inv. I § 42 *contrarium est, quod positum in genere diverso ab eodem (l. genere eodem ab diverso), cui contrarium dicitur, plurimum distat, ut frigus calori. Cic. Top. § 47 contrarium (hoc nomine l. l. omnia ea significantur, quae inter se opposita sunt) autem genera plura: unum eorum, quae in eodem genere plurimum differunt, ut sapientia, stultitia... haec quae ex eodem genere contraria sunt, appellantur adversa (= οὐ στερητικά quae Neocles dicit). sunt enim alia contraria, quae privantia licet appellemus Latine, Graeci appellant στερητικά; praepositione enim <in> privatur verbum ea vi, quam haberet, si <in> praepositum non fuisset, dignitas, indignitas. § 180 Quint. V 10 33 *ducuntur igitur argumenta ex causis factorum vel futurorum: quarum materiam, quam quidam ὕλην αἰεὶ δύναμιν nominaverunt, in duo genera sed quaternas utriusque dividunt species. nam fere versatur ratio faciendi circa bonorum adeptionem, incrementum, conservationem, usum, aut malorum evitacionem, liberationem, imminutionem, tolerantiam. plurimi rhetorum, qui divisionem τοῦ συμφέροντος tractant: Anax. Sp I 175 24, Aristid. Sp II 503 28 (= Syriani Schol. de Stat. W IV 701, ubi verba Aristid. Sp II 503 22—504 31 exscripta sunt. verbis igitur W IV 702 9 lacuna Sp II 504 19 expletur), Hermog. de Stat. Sp II 164 30, Syrianus W IV 738 13, Sopater W IV 743 4, quattuor topoi τοῦ συμφέροντος enumerant, bonorum adeptionem, conservationem, malorum evitacionem, liberationem, quas Quint. nominat. Anonym. Schol. de Stat. W VII 602 20 etiam incrementi et imminutionis mentionem facit. cf. de imminutione et Geom. W II 329 22. κτήσις Anax. τῶν μὴ προσόντων (ἀγαθῶν) κτήσις. τήρησις Aristid. τήρησις ὧν ἔχομεν ἀγαθῶν. ἐκκλισις dicitur ab Anax. τῶν προσδοκωμένων γενήσεσθαι βλαβερῶν διακώλυσις, ab Aristid. κώλυσις (corruptum in κατάλυσις W VII 701 18) τῶν ἐπιφερομένων κακῶν.***

ἀπόλυσις, μείωσις, ὑπόστασις. 181. κρίσις δὲ ληφθήσεται ἀπὸ θεῶν, ἀπὸ ἡρώων, ἀπὸ συγγραφέων, ἀπὸ φιλοσόφων, ἀπὸ ποιητῶν.

182. Οἱ μὲν γενικώτατοι τόποι οὗτοι· οὐδὲ γὰρ οἷόν τε 5 νῦν περὶ πάντων λέγειν, ἀλλ' ἀπλῶς εἰς ἔννοιαν ἄγομεν τοῦ πράγματος, ἐπεὶ καὶ ὅταν λέγωμεν δεῖν σκοπεῖν αἰτίαν, ὕλην, ἀγωγήν, οὐκ ὡς ἐκ τούτων μόνων ἐλεγχομένων τῶν ἀδικούντων φαμέν· πολλοὶ γὰρ καὶ ἀπὸ χρώματος καὶ σχήματος ἠλέγχθησαν· ἀλλὰ δι' αὐτῶν ὥσπερ εἰς ἔννοιαν τῶν ὄλων ἄγομεν.

10 183. Δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι πάντα τὰ προειρημένα κατὰ δύο τρόπους ἔσται χρήσιμα ἐπὶ ζητημάτων, οἷον προκεῖσθω ζήτημα· εἰ ἢ ἡδονὴ ἀγαθόν (ἢ οὐκ ἀγαθόν). ἐὰν (μὲν) γὰρ 15 θελήσωμεν τοῦτο ἀποδείξαι, ἐκ τοῦ ὅρου τῆς ἡδονῆς ἐπιχειρήσομεν, οἷον ὅτι ἡ ἡδονὴ ἀποκατάστασις ἐστίν ἐκ τῶν παρὰ φύσιν εἰς φύσιν ἐκάστου τῆν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐξ ἀποκαταστάσεως ἀτελεῖ, [ἢ δὲ τοιαύτη ἡδονὴ ἀτελεῖς], τὸ δ' ἀτελεὲς οὐκ ἀγαθόν·

1 ἀπόλυσις, μείωσις scripsi Quint. duce: μείωσις ἀπόκλισις P 8 πολλοὶ Sp: πολιτικοὶ P || σχήματος scripsi: ῥήματος P || ἠλέγχθησαν P corr Seg 9 ἄγομενοι P em Sp 12 ἐὰν γὰρ (μῆ) Seg 15 αὐτοῦ P em Seg 16 ἢ — ἀτελεῖς del Wil

ἀπόλυσις dicitur ab Anax. τῶν ὑπαρχόντων κακῶν ἀποβολή, ab Aristide ἀποφυγὴ τῶν περιστάτων κακῶν. § 181 Theo de loco communi praecipit Sp II 108 29 εἶτα ἐκ τῆς κρίσεως (ἐπιχειρεῖν δεῖ) ἤτοι νομοθετῶν ἢ ποιητῶν ἢ σοφῶν ἀνδρῶν γνώμας λέγοντες, οἷον κτέ. § 183 προκεῖσθω ζήτημα κτέ Arist. Top. II 1 ἔστι δὲ τῶν προβλημάτων τὰ μὲν καθόλου τὰ δ' ἐπὶ μέρους. καθόλου μὲν οὖν οἷον ὅτι πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθόν καὶ ὅτι οὐδεμία ἡδονὴ ἀγαθόν, ἐπὶ μέρους δὲ οἷον ὅτι ἔστι τις ἡδονὴ ἀγαθόν καὶ ὅτι ἔστι τις ἡδονὴ οὐκ ἀγαθόν. quaestio a Neocle tractata τῷ καθόλου προβλημάτι Aristotelis respondet, nam ἡ ἡδονὴ idem valet quod πᾶσα ἡδονή. τοῦτο ἀποδείξαι κτέ eandem argumentationem Arist. Eth. Nic. VII 11 exponit et cp. 12 refellit. Aristotelem hac disputatione Platoniam rationem refutat Zellius in commentario Eth. Nic. p. 302, 309 demonstrat. Plato enim dicit Phileb. 53C αἰὲ γένεσις ἐστίν (ἡδονή) et ib. 42C τῆς φύσεως ἐκάστων διαφθερομένης μὲν . . . λύπαί τε καὶ ἀλγηδόνες . . . ἐμβαίνει γιγνόμενα . . . εἰς δὲ γε τὴν αὐτῶν φύσιν ὅταν καθίστηται, ταυτην αὐτὴν κατάστασιν ἡδονὴν ἀπεδέξασθε παρ' ἡμῶν αὐτῶν. Platonis ergo placita subsunt argumentationi, quam Arist. l. I. p. 1152b 12 his verbis explicat οὐκ ἀγαθόν (ἡδονήν), ὅτι πᾶσα ἡδονὴ γένεσις ἐστίν εἰς φύσιν αἰσθητή, οὐδεμία δὲ γένεσις συγγενὴς τοῖς τέλει, οἷον οὐδεμία οἰκοδόμησις οἰκίᾳ. quo huic argumentationi illam a Neocle traditam non diversam esse luce clarius adpareat, adponatur Andronicī, quae nominatur, paraphrasis Arist. verborum ed. Oxon. p. 350 οἱ μὲν οὖν λέγοντες μηδεμίαν ἡδονὴν ἀγαθόν εἶναι οὕτως ἐπεχείρουν· πᾶσα ἡδονὴ γένεσις ἐστίν εἰς φύσιν αἰσθητή . . . εἰ τοίνυν ἡ ἡδονὴ γένεσις, ἢ δὲ γένεσις ἀτελεῖς, τὸ δὲ ἀτελεὲς οὐκ ἐστίν ἀγαθόν, ἢ ἡδονὴ ἄρα οὐκ ἐστίν ἀγαθόν. ἢ ἡδονὴ ἀποκατάστασις κτέ hanc definitionem e Platonica supra adscripta derivatam esse liquet. eadem Arist. utitur Rhet. 1369b 33 ὑποκεῖσθω δὴ ἡμῖν εἶναι τὴν ἡδονὴν κίνησιν τινα τῆς ψυχῆς καὶ κατάστασιν ἀδρόαν καὶ αἰσθητὴν εἰς τὴν ὑπαρχουσαν φύσιν.

οὐκ ἄρα <ῆ> ἡδονὴ ἀγαθόν. εἰ δὲ ἀγαθόν αὐτὴν ἀποδειξαι
 θελήσομεν, πάλιν ἐκ τοῦ ὀρίσμου τοῦ ἀγαθοῦ ἐπιχειρήσομεν,
 οἶον ὅτι ἀγαθόν ἐστὶν οὐ πάντα ἐφίεται, τῆς δὲ ἡδονῆς πάντα
 ἐφίεται· ὥστε ἀγαθόν. 184. τοῦτο δέ, φησί, συμβαίνει ἐὰν χωρὶς
 προσώπου παραλήψεως τὸ ζητούμενον ῆ, ἐὰν δὲ μετὰ προσώπου 5
 παραλήψεως, οὐ. ἔστι δὲ καὶ ἀπ' αὐτῆς ταύτης λαβεῖν ἐπι-
 χείρημα οὕτως, εἰ ἡδονὴ βασιλεῖ ἀγαθόν· τοῦτο γὰρ ὀρίσάμε-
 νοι κατὰ τοῦτον τὸν ὄρον ἐπιχειρήσομεν. 185. γνωστόν δὲ
 ἐπὶ τῶν τόπων τούτων κάκεννο ὅτι οἱ μὲν αὐτῶν εἰσὶν ἀνα-
 σκευαστικοὶ μόνον, οἷός ἐστιν ὁ ἀπὸ <τοῦ> μᾶλλον καὶ ἀπὸ γέ- 10
 ρους, <οἱ δὲ κατασκευαστικοὶ μόνον, οἷός ἐστιν ὁ ἀπὸ τοῦ
 ῆττον> καὶ τοῦ εἶδους, οἱ δὲ καὶ ἀνασκευαστικοὶ καὶ κατα- 451
 σκευαστικοί, <οἷός ἐστιν ὁ> ἀπὸ τοῦ ὄρου.

P fol. 186. Τὰς δὲ λύσεις τῶν πίστεων, ἀπλῶς μὲν εἶπειν, ἀπὸ
 125r τῶν αὐτῶν τόπων ληπτέον, ἀφ' ὧνπερ | καὶ τὰς κατασκευὰς 15
 αὐτῶν λαμβάνομεν, καθ' ἕκαστον δὲ οὕτως· 187. τὰς μὲν παρα-
 δειγματικὰς πίστεις <λύσομεν> οὕτως· ἢ γὰρ ψευδῆ τὰ λήμ-
 ματα ἐροῦμεν, ἢ ἀνόμοιον δεῖξομεν τὸ παραλαμβανόμενον, καὶ
 ἀνόμοιον οὐκ ἄλλοθεν, ἀλλὰ κατ' αὐτὸ μάλιστα τὸ δοκοῦν συν-
 ἔχειν τὴν ὁμοίωσιν, ἢ καὶ τοῦτο δόντες τὴν ἐπιφορὰν οὐ 20
 συγχωρήσομεν· οὐ γὰρ εἰ ἐπὶ τινῶν, καὶ ἐπὶ πάντων ἢ ἐπὶ
 γε τούτου περὶ οὗ ἢ σκέψις, ὥσπερ καὶ <ὁ> Δημοσθένης (22 § 7)

10 οἷόν Sp || τοῦ add Sp 13 <of> ἀπὸ Seg 16 καὶ ἕκαστον P em Sp
 17 οὕτως ἢ γὰρ P in λύοντες ἢ mutavit K 18 <ῆ> καὶ Sp

ὅτι ἀγαθόν κτέ eadem conclusio propositione maiore ommissa apud Arist.
 Rhet. 1362b 5 καὶ τὴν ἡδονὴν ἀγαθόν εἶναι· πάντα γὰρ ἐφίεται τὰ ζῶα
 αὐτῆς τῇ φήσει. cf. Eth. Nic. X 2 Εὐδοξος μὲν οὖν τὴν ἡδονὴν τὰγαθόν
 ᾗστο εἶναι διὰ τὸ πάνθ' ὀρεῖν ἐφιέμενα αὐτῆς. § 184 τοῦτο i. e. τὸ βασιλεῖ
 ἀγαθόν. § 185 ἀπὸ γένους Quint. V 10 56 genus ad probandam speciem
 minimum valet, plurimum ad refellendam. τοῦ εἶδους Quint. V 10 57 contra
 species firmam probationem habet generis, infirmam refutationem. § 187
 ψευδῆ τὰ λήμματα ἐροῦμεν Arist. Rhet. 1403a 5 πρὸς δὲ τὰ παρα-
 δειγματικῶν ἢ αὐτῆ λύσις καὶ τὰ εἰκότα· ἐὰν τε γὰρ ἔχωμεν <ἐν> τι οὐχ
 οὕτω, λέλνται, οὐ οὐκ ἀναγκαῖον, εἰ καὶ πλείω ἢ πλεονάκις ἄλλως. Apsin.
 Sp I 375 15 πᾶν παράδειγμα λύεται κατ' ἀνατροπὴν (cf. 365 16 sqq.), ὡς ἐν τῷ
 κατ' Ἀνδροτιάνους (22 § 6) φήσει κτέ. εἶτα κατ' ἀνατροπὴν ἢ λύσις <ἐγὼ δ'
 οἶμαι κτέ>. ἀνόμοιον δεῖξομεν τὸ παραλαμβανόμενον Arist. I. I.
 ἐὰν τε καὶ τὰ πλείω καὶ τὰ πλεονάκις οὕτω, μαχητέον ἢ ὅτι τὸ παρὸν οὐχ
 ὅμοιον ἢ οὐχ ὁμοίως ἢ διαφορὰν γέ τινα ἔχει. Apsin. Sp I 375 20 γίνεται δὲ
 παραδείγματις λύσις καὶ ἐκ διαφορᾶς, ὅ ἐστι τῆς μεθόδου (cf. 369 14), ὡς
 ἐν τῷ κατὰ Μειδίου (21 § 38). τὴν ἐπιφορὰν οὐ συγχωρήσομεν Apsin.
 Sp I 376 15 γίνεται δὲ ἐκ περιτροπῆς (cf. 366 3) λύσις παραδείγματις, οἶον
 (Dem. 22 § 7) <οὐ γὰρ εἰ κτέ>.

‘σύ δ’ ἡμῖν μὴ λέγε ὡς γέγονε τοῦτο πολλάκις· οὐ γὰρ εἶ τι
 πῶποτε μὴ κατὰ τοὺς νόμους ἐπράχθη’ καὶ ἐξῆς. — — — — —
 188. τῶν δὲ ἀτέχνων πίστεων τοὺς μὲν νόμους ἢ ἀμφιβολία
 χρώμενοι καὶ οὐ τοῦτο εἶναι λέγοντες τὸ σημαινόμενον, ἀλλ’
 5 ἕτερον, ἢ τῆς μὲν λέξεως ἀφιστάμενοι, τὴν δὲ διάνοιαν ἐξετά-
 ζοντες τοῦ νομοθέτου, (ἢ) ἐκ τῶν ῥηθέντων ἀλλ’ ὅτι † τὸ προ-
 κείμενον συλλογιζόμενοι, ἢ ἕτερον καὶ αὐτοὶ νόμον ἀντεισά-
 γοντες, τὰ δὲ ψηφίσματα καὶ τοὺς χρησμούς καὶ τὰ συμβό-
 λαια ὁμοίως ὡσπερ καὶ τοὺς νόμους λύσομεν. 189. τὰς δὲ
 10 μαρτυρίας αἰτιασόμεθα ἤτοι φίλους εἶναι λέγοντες τοῖς ἀντιδί-
 κοῖς τοὺς μάρτυρας, ἢ ἡμῖν ἐχθρούς, ἢ δῶρα εἰληφότας, ἢ
 παρακεκλημένους, ἢ ἔργον τὸ καταψευδομαρτυρεῖν ποιουμένους.
 ἀντιτάξομεν δὲ τοῖς μάρτυσι καὶ τὰ εἰκότα, λέγοντες ὅτι ταῦτα
 μὲν οὐδέποτε ψεύδεται, ἄνθρωποι δὲ πολλοὶ ψευδομάρτυρες
 15 ἐάλωκασιν. 190. πρὸς δὲ τὰς βασάνους ὡσπερ καὶ πρὸς τὰς
 μαρτυρίας ἀπαντήσομεν. προσεξετάσομεν δὲ καὶ γένος τῶν
 βασανιζομένων καὶ τύχην καὶ ἡλικίαν. πρὸς δὲ τούτοις ὅτι
 452 πολλοὶ τῶν βασανιζομένων διὰ τὰς βασάνους τινῶν ψευδῆ
 κατεῖπον. καὶ εἰ μὲν μεγάλοι εἶεν αἱ βάσανοι, διὰ τὸ μέγεθος
 20 αὐτοὺς καταναγκασθῆναι ψεύσασθαι ῥητέον, εἰ δὲ σμικρὰί,
 διὰ τὴν σμικρότητα καταπεφρονηκέναι. 191. τοὺς δὲ ὄρκους

6 ἀλλ’ ὅτι P ἄλλο τι Seg, ἄλλο τι (ἢ) Sp 7 συλλογιζόμεθα P correxi
 16 προεξετάσομεν P em Sp

§ 188 cf. interpretationem huius § in Prolegomenis. τὴν δὲ διάνοιαν
 ἐξετάζοντες Apsin. Sp I 368 5 γίνεται δὲ λύσις καὶ [ἐν] διανοίας ἐξετάσει,
 ὅταν ἢ νομοθέτου διάνοιαν ἐξετάζωμεν, οἷον κτέ. ἐκ τῶν ῥηθέντων . .
 συλλογιζόμενοι Apsin. Sp I 369 21 γίνεται δὲ καὶ ἐκ τοῦ ὁμοίου ἢ συλλο-
 γιστικῶς λύσις, ὡς ἐπ’ ἐκείνου· ὁ νόμος κωλύει τὸν ἐξ ἑταίρας μὴ λέγειν. ἢ
 ἴσον τούτου κωλύει τὸν ἐκ πόρονου γεγονότα· ὁμοίως γὰρ καὶ οὗτος ἐκ
 γένους ἐπονείδιστος καὶ ἀσελγεία ἐντέθραπται. (sic verba, ut videtur, cod.
 P 1874 exhibet, sed Bakii apparatus hoc loco nimis deturbatus est, quam ut
 certum inde colligatur. antequam autem genuina lectio codicis nota est, loco
 certe corrupto medellam adhibere non temptemus.) ἕτερον . . νόμον ἀντεισ-
 ἀγοντες Apsin. Sp I 367 18 νόμῳ νόμος καὶ μάρτυς ἀντιπαρίσταται
 μάρτυρι, καὶ ψηφίσμα ψηφίσματι. § 189 Apsin. Sp I 368 13 καὶ μαρτυριῶν
 λύσις ἢ κατ’ ἀντιπαράστασιν, ὡς ἐδείχθη, μαρτυριῶν ἄλλων ἢ εἰκότων (ἢ εἰκ.
 non cum Sp delendum, sed supra verba omissa esse censemus, quibus testimo-
 niorum solutio κατ’ ἀντιπαράστασιν εἰκότων tractata erat), ἢ ἐκ διανοίας
 ἐξετάσας· καταμαρτυρεῖ σου ὁ δεῖνα, τὴν διάνοιαν † πρὸς χάριν ἢ δι’ ἐχθράν.
 cf. Quint. V 7 38, Corn. II § 11, Arist. Rhet. 1376 a 29, Anax. Sp I 202 9. § 190
 ὅτι πολλοὶ κτέ Cic. de Part. § 50 saepe etiam quaestionibus resistendum
 est, quod et dolorem fugientes multi in tormentis omentiti persaepe sint. cf.
 Arist. Rhet. 1377 a 1, Anax. Sp I 203 7. § 191 καὶ πάντες κτέ Anax. Sp I
 203 28 ὅταν . . βουλώμεθα ταπεινοῦν αὐτόν (ὄρκον), δεικτέον ὡς τῶν αὐτῶν

ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἀφ' ὧν περ καὶ τὰς μαρτυρίας λύσομεν, ὅτι καὶ πρότερόν τινες ἐπιώρκησαν καὶ πάντες οἱ τὰ ἄδικα τολμῶντες οὕτως ἔχουσιν, ὡς ἂν, εἰ (χρεῖη), καὶ ἐπιορκῆσαι.

192. Τοῦτο δὲ δεῖ εἰδέναι ὅτι ὅταν πλείω ἰσχυρὰ ἔχωμεν, ὀλίγα δὲ ἀσθενῆ, μεταξὺ τῶν ἰσχυρῶν τὰ ἀσθενῆ προσήκει τι- 5 θέναι. ὅταν δὲ ἰσχυρὸν ἔν ἔχωμεν, πλατὺ δὲ ἦ, διελόντες αὐτὸ μέσον τὸ ἀσθενὲς θήσομεν, ὥσπερ καὶ (ὁ) Δημοσθένης πεποιήκε μέσον τάξας τὸ παράνομον (18 § 110). εἰ δὲ τοῦτο μὴ ἐνείη, τὸ ἀσθενὲς προτάξαντες οὕτως ἐπάξομεν τὸ ἰσχυρὸν. 193. ἔστι δὲ ὅτε καὶ ἀθρόα πλείω κεφάλαια θήσομεν, ὅταν 10 αὐτῶν αἱ κατασκευαὶ ἀπὸ τῶν αὐτῶν ὡσι τόπων. τοῦ δὲ ἀντιδίκου (τὰ κεφάλαια) τότε μάλιστα θετέον ἀθρόα, ὅταν ἐμφασίς ἢ μάχης· εὐδηλοτέρα γὰρ οὕτως ἂν ἢ ἐναντιώσις γένοιτο· συγχυθήσεται δὲ ἐνίστε τὰ κεφάλαια, ὅταν τι σαθρὸν ἐν αὐτοῖς

3 ὡς ἂν, εἰ (χρεῖη), καὶ ἐπιορκῆσαι scripsi: ὡς ἂν εἰ καὶ ἐπιορκῆσαντες P, ὡς ἂν εἰκῆ Seg, ὡσανεὶ κἂν F, ὡς ἂν [εἰ] καὶ Saupprius 5 μεταξὺ τῶν ἰσχυρῶν scripsi: μετὰ τὰ ἰσχυρὰ P, μέσα [τὰ ἰσχυρὰ] Saupprius 8 εἰ δὲ τοῦτο μὴ ἐνείη Wil: εἰ δὲ τούτων μηδὲν ἦ P, ἔαν δὲ . . ἦ Seg 9 ἀσθενέστερον τάξαντες P ἀσθενὲς πρότερον τάξ. Seg, ἀσθενὲς προτάξ. F 11 τοὺς δὲ ἀντιδίκους τότε μάλιστα τέλειον P τοὺς δὲ ἀντ. τὰ τε μάλιστα τυπητέον Seg, τοῦ δὲ ἀντιδίκου τότε μάλιστα θετέον Sp 13 εὐδηλοτέρα? P εὐδηλοτέρα Seg, εὐδηλοτέρα F || γένηται P corr F, γένοιτ' ἂν Seg 14 συγχυθήσονται P correxi

ἔστιν ἀνθρώπων τὰ πονηρὰ πράττειν καὶ μὴ φροντίζειν ἐπιορκούντας· ὅστις γὰρ κακοργῶν οἶται λανθάνειν τοὺς θεούς, οὗτος οὐδὲ ἐπιορκῶν τιμωρίας οἶται τεύξεσθαι. §§ 192—194 Neoclis. § 192 μεταξὺ τῶν ἰσχυρῶν pro tradita lectione μετὰ τὰ ἰσχυρὰ recepimus, quia praecipuum, ut levia post firma ponantur, si illa pauca haec plura sint, genuinum esse nobis persuadere non possumus. cum enim Neocles, si unum firmum sit et id magnum, hoc dividi, quo leve in medio collocetur, atque, si hoc fieri non possit, leve firmo anteire iubeat, eundem ut alios rhetores semper firmiora ultimum locum tenere voluisse multo probabilius est. cf. Quint. V 12 14 *quaesitum etiam potentissima argumenta primo pone ponenda sint loco . . an summo . . an partita primo summoque . . quae prout ratio causae cuiusque postulabit, ordinabuntur, uno, ut ego censeo, excepto, ne a potentissimis ad levissima decessat oratio.* Schol. Dem. ed. Dind. p. 545 8 (cf. p. 640 27, 642 9) τετραχῆ δὲ διείλε τὰ ἐγκλήματα (Midianae) καὶ πρῶτον μὲν τὰ σαθρότερα προέταξεν, εἶτα τὰ ἰσχυρότερα, καὶ τρίτον τὰ σαθρὰ πάλιν, καὶ τέταρτον τὰ ἰσχυρὰ· δεῖ γὰρ, εἰ μὲν πλείω εἴη τὰ ἰσχυρὰ καὶ ἔν σαθρὸν, μέσον τιθέναι τὸ σαθρὸν, εἰ δὲ ἴσα εἴεν τὰ τε ἰσχυρὰ καὶ τὰ σαθρὰ, ἀρχεσθαι μὲν ἀπὸ τῶν σαθροτέρων, τελευταῖαν δὲ εἰς τὰ ἰσχυρότερα. Apsin. Sp I 371 20 χρεῖ δὲ τὰς ἀσθενέστερας λύσεις προτέρας τιθέναι, τὰς δὲ ἰσχυροτέρας δευτέρας· εἰ γὰρ αἱ ἰσχυρότεραι πρότεραι τεθεῖεν, οὐκ ἐν χώρῳ ἔξουσιν αἱ ἀσθενέστεραι. ὥσπερ καὶ (ὁ) Δημοσθένης Prol. de Stat. W VII 17 2 οἰκονομία δὲ ἢ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν κεφαλαίων ἐναλλαγῆ, ὡς Δημοσθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου, ἐπειδὴ κατὰ τὸ νόμιμον ἡσθένει (καὶ) ἔρωτο τῷ δικαίῳ, προὔταξε μὲν τὸ δίκαιον, εἰς δύο διελών, εἶτα τὸ νόμιμον, καὶ μετ' αὐτὸ πάλιν τὸ δίκαιον· καὶ τῆ τοῦ δικαίου ἐκατέρωθεν βοηθία τὸ ἀσθενὲς τοῦ νομίμου κατέκρυψε. cf. Marcell. W IV 714 24, Syriacum W IV 725 2.

ἤ. 194. <τῶν δὲ> κεφαλαίων τὰ μὲν ἀπλᾶ, <ᾶ> καθ' ἑαυτὰ ἢ κατασκευάσομεν ἢ ἀνασκευάσομεν, τὰ δὲ διπλᾶ, ὡς ἐπὶ τῶν ἀντεγκλημάτων καὶ τῶν ἀμφισβητήσεων, ἐν οἷς παρεκτενοῦμεν τὸν λόγον τὰ μὲν ἡμέτερα αὖξοντες, τὰ δὲ τῶν ἀντιδίκων
5 μειοῦντες. διὸ καὶ τὸν Πλάτωνά τινες μέμφονται, ὅτι διπλοῦν ζήτημα, τὸ περὶ τοῦ ἔρωτος, μεταχειριζόμενος (in Phaedro) τὸ ἕτερον ἀνεξέργαστον ἀπολέλοιπεν.

196. Τὴν δὲ τῶν πίστεων ἐρμηνείαν οὔτε ἀφελῆ εἶναι δεῖ καθάπερ ἐν τῇ διηγῆσει, οὔτε ἀνηπλωμένην [καὶ σπερματικῶς ἔχουσαν τὰ πράγματα], ἀλλὰ καὶ συνεστραμμένην
10 καὶ οἷον εἰπεῖν κωνοειδῆ, καὶ τὸ σύνολον ἀγωνιστικῆν.

197. ἀρμόζεσθαι δὲ δεῖ <καὶ> τῇ ὑποκρίσει τὸν λέγοντα πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ λόγου.

Τοσαῦτα καὶ περὶ πίστεων. <ἐφεξῆς τοίνυν περὶ ἐπιλόγων
15 ἡμῶν εἰρήσεται.>

453 198. Ἐπίλογός ἐστιν, ὡς μὲν Νεοκλῆς, λόγος ἐπὶ προειρημέναις ἀποδείξεσιν ἐπιλεγόμενος, πραγμάτων ἀθροισμὸν καὶ

§ 198 AR Nicol. Sp III 450 32 §§ 198, 200 AR Marcell. W IV 422 27—30

---

1 ἤ. <τῶν δὲ> κεφαλαίων τὰ Wil: ἢ κεφάλαιον. τὰ P 3 παρεκτείνουσι μὲν P παρεκτείνουμεν vel παρεκτενοῦμεν Sp 4 τοῖς μὲν ἡμέτεροις P πῆ μὲν ἡμέτερα Seg, τὰ μὲν ἡμέτερα Sp 6 χαριζόμενος P χωριζόμενος Seg, μεταχειριζόμενος K 14 post πίστεων quartus index capituli in P extat ΠΕΡΙ ΕΠΙΛΟΓΩΝ 16 προειρημέναις ταῖς ἀποδείξεσιν ἐπαγόμενος Nicol.

---

§ 194 τὸ ἕτερον Platonis vituperatores ad id spectasse putamus, quod Socrates in altera oratione p. 243 E argumentationes Lysiae et suae prioris orationis non refutavit. quamquam si quis hanc priorem orationem ipsam vituperatam esse existimet, de qua Phaedrus dicit p. 241 D καίτοι ὅμην γε μεσοῦν αὐτόν, καὶ εἶρειν τὰ ἴσα περὶ τοῦ μὴ ἐρώτος, ὡς δεῖ ἐκείνω χαρίζεσθαι μᾶλλον, λέγονθ' ὅσα αὐ ἔχει ἀγαθὰ, εἰ non refragemur. §§ 196, 197 Alexandri. § 196 [καὶ . . . πράγματα] § 36 prooemium σπερματικῶς ἔχειν τὰ πράγματα uebatur. elocutio res quasi inspersas habere dici non poterat. tamen et § 196 et § 240 stultissimus homo λέξιν σπερματικῶς τὰ πράγματα ἔχουσαν invenit. utrobique Alexandri praecepta ab his additamentis purganda sunt. ceterum §§ 36, 240 collatis suspicio nobis incidit interpolatorem § 196 participio ἀνηπλωμένην prooemii elocutionem significari putavisse. at ἀνηπλωμένην i. e. dilatatam pariter atque ἀφελῆ narrationis elocutionis epitheton esse liquet. cf. Apsin. Sp I 348 20 τὸ κεφάλαιον τὸ πρῶτον καταστατικῶς εἰσάγεται τοιούστιν ἀνηπλωμένως καὶ ἀφηγηματικῶς. ib. 353 14 ὁ μὲν Λυσίας κατὰ ὄρθωσιν ἀνηπλωμένως τὰς διηγῆσεις. . . εἰσάγει. συνεστραμμένην Pseudodion. Rhet. 267 1 ἀπαγγελία . . . ἐν μὲν τοῖς ἀγωνιστικοῖς συνεστραμμένη. κωνοειδῆ elocutionem-nusquam dictam inveni, nisi forte hoc vocabulum restituendum est in Sopatri Diaer. W VIII 9 22 καὶ πολλοῖς ἄλλοις δυνήση νοήμασιν τὴν τῶν ἐλέγχων ἐκτελεῖν ἀπατήσιν, καὶ ἐνθυμήμασι, καὶ ἐπιχειρήμασι, τὰ μὲν φράζων κωλοειδῶς (i. κωνοειδῶς), τὰ δὲ ἐφαπλῶν (cf. ἀνηπλωμένην), ὡς ἐπιχειρήματα (hoc delendum), τὰ δὲ γνωμικῶς λέγων.

ἡθῶν καὶ παθῶν περιέχων. 199. ὡς δὲ τινες, μέρος λόγου ὕστατον ἐπόμενον (ταῖς) ἀποδείξεσιν. — — — 200. ὡς δὲ Ἀλέξανδρος, λόγος ἐπιρρωννῶς τὰ εἰρημένα.

201. Περὶ δὲ τοῦ πότε αὐτῷ χρηστέον καὶ ποίαν αὐτῷ δοτέον τάξιν, ἐν τοῖς περὶ προοιμίων εἴρηται· τὰ γὰρ αὐτὰ 5 καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιλόγων εἰπεῖν ἔνεστιν.

202. Ἴνα δὲ μὴ θαναμάσῃ τις εἰ συμβαίνει τὸ προοίμιον καὶ τὴν διήγησιν καὶ τὸν ἐπίλογον παραλείπεσθαι καὶ ἐν ἀποδείξεσι μόναις εἶναι τὸ ζήτημα, παραθησόμενά τι τοιοῦτον· φέρε γὰρ ἐν σταδίῳ δρομεῖς διαμφισβητεῖν, τὸν μὲν εἰς τοὺς 10 ὕσπληγας ἑπρότερον εἰσπεσόντα, τὸν δὲ τὸ βραβεῖον κεκομισμένον· ἐνταῦθα γὰρ οὔτε τοῦ προοιμίου χρεία οὔτε τῆς διηγῆσεως οὔτε ἐπιλόγου, ἀλλὰ μόνως ἀποδείξεως.

203. Αἰαιρεῖται δὲ ὁ ἐπίλογος εἰς εἶδη δύο, εἰς τε τὸ πρακτικὸν καὶ τὸ παθητικόν. καὶ τοῦ μὲν πρακτικοῦ ἔστιν ἡ 15 ἀνακεφαλαίωσις, τοῦ δὲ παθητικοῦ τὸ τὰ πάθη κατασκευάζειν P fol. καὶ ῥωννύειν τὸν λόγον. 204. ὅταν μὲν οὖν πολλὰ ἦ τὰ εἰρημένα, 125v ὥστε μὴ μεμνησθαι τοὺς ἀκούοντας, | τῇ ἀναμνήσει χρῆσόμεθα, ὅταν δὲ ὀλίγα, παραλείψομεν τὴν ἀνάμνησιν. 205. καὶ τὸ παθητικὸν δὲ μέρος ὡσαύτως· ὅταν μὲν γὰρ περὶ τὸ πρᾶγμα 20

§ 202 AR Marcell. W IV 425 25—27 § 204 Marcell. W IV 426 17—19 § 205 AR Marcell. W IV 427 8—10

2 ταῖς add Wil 3 ἐπιρρωννύων Marcell. 10 δύο ἀμφισβητεῖν Seg || τοὺς συμπληγας P τὰς ὕσπληγας Seg, τοὺς ὕσπληγας Sp 17 ἢ Seg: εἴη P

§ 199 τινες i. e. Apollodorei, quos epilogum semper extremum locum tenere voluisse certum est cf. § 27. qua de causa ταῖς ἀποδείξεσιν scribendum est i. e. totis eis probationibus, quae paenultimam orationis partem efficiunt. contra Neocles in definitione § 198 articulum ante ἀποδείξεσιν omisit, quia epilogum etiam in medio i. e. post singulas probationes poni posse censuit. μέρος λόγου ὕστατον respondet prooemii definitio Apsin. Sp I 331 4 εἴρηται μὲν τινα καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν περὶ προοιμίου. . . ὅτι ἀρχὴ τοῦ σύμπατος λόγου. II Prol. de Inv. W VII 68 6 προοιμίον ἔστιν ἀρχή (τοῦ) σύμπατος λόγου. § 201 ἐν τοῖς περὶ προοιμίων relegamur ad §§ 26sq. et ad ea περὶ τάξεως προοιμίου verba, quae Epitomator omisit. cf. Prolegomena. § 202 εἰς τοὺς ὕσπληγας κτέ de diaulo cogitandum esse Sauppis adnotat. §§ 203—206 Neoclis. § 203 Quint. VI 1 1 duplex ratio est (perorationis), posita aut in rebus aut in adfectibus. cf. W IV 412 22, 415 19, 417 12, VII 331 10 = V 285 8; Longini Exc. ed. Bak. p. 171 1; Apsin. Sp I 384 18. § 204 Theo Sp II 78 4 ἀνακεφαλαίουσθαι δὲ χρῆ, ὅταν πολλὰ καὶ ἰσχυρὰ ὦσιν ἀνασκευαῖα καὶ κατασκευαῖα, ἐπεὶ ὅταν ὀλίγα καὶ ἀσθενεῖς, οὐ παραληπτέον τὴν ἀνακεφαλαίωσιν. Quint. VI 1 8 nemo dubitaverit multas esse causas, in quibus nullo loco sit necessaria (ἀνακεφαλαίωσις), si breves et simplices fuerint. § 205 ὅταν δὲ κτέ cf. § 22.

πάθος ἤ, τότε κινήσομεν, ὅταν δὲ μὴ ἤ, παρήσομεν· ὥσπερ γὰρ τὰ ὀλίγα καὶ εὐμνημόνευτα εἰ πάλιν ἀναμνήσομεν, γελοῖον ποιήσομεν, οὕτως καὶ τὰ μὴ ἔχοντα πάθος ἂν παθαίνειν πειρασώμεθα, ἀπορήσαντες τοῦ τοιούτου γελοιοὶ ἐσόμεθα. 206. ὅτι 5 δὲ καὶ ἡ ἀνακεφαλαίωσις καὶ τὰ πάθη πολλάκις ἐκλείπει, παράδειγμά ἐστιν ὁ Ἀυσίου λόγος ὁ περὶ τοῦ κυνιδίου γεγραμμένος (fr. 153). οὔτε γὰρ ἀνακεφαλαίωσιν ἔχει διὰ τὸ ὀλίγον 454 εἶναι καὶ εὐμνημόνευτον οὔτε πάθος διὰ τὸ μικρὸν εἶναι τὸ πρᾶγμα.

10 207. Ἔργον δὲ ἐπιλόγου Πλάτων μὲν ἐν Φαίδρῳ φησὶν (p. 267D) «ἐν κεφαλαίῳ καταλέγοντα ὑπομνήσαι ἐπιτελετικὸν τοὺς ἀκούοντας τῶν εἰρημένων». ἔχεται δὲ τῆς αὐτῆς δόξης καὶ Χρυσίππος· καὶ γὰρ αὐτὸς μονομερῆ φησι τὸν ἐπίλογον. 208. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν ταῖς Θεοδεκτικαῖς τέχναις φησὶν, (fr. 134 15 ed. Ros. 1886) ὅτι «ὁ ἐπίλογος τὸ μὲν κεφάλαιον ἔχει προτρέψασθαι τοὺς ἀκούοντας, προτρέψομεν δὲ [τριχῶς] εἰς τὰ πάθη ἀνάγοντες τὰ ἐκάστου προτρεπτικά. ἐν μὲν οὖν ἔργον ἐπιλόγου τὸ τὰ πάθη διεγείρει, δεῦτερον (δὲ) τὸ ἐπαινεῖν ἢ ψέγειν· 20 τὰ εἰρημένα». 209. — — — οὔτε δὲ τὰ εὐμνημόνευτα οὔτε τὰ ἀπαθῆ κινητέον.

210. Ἔστι δὲ ἀνακεφαλαίωσις ἔκθεσις σύντομος προειρημένων κεφαλαίων ἢ ἐπιχειρημάτων, ἢ νῆ Δία προειρημένων διεξοδικῶν λόγων ἐπιδρομὴ ἀθρόα τῆς τῶν ἀκουόντων ὑπομνήσσεως ἐνεκεν. 211. τὴν δὲ ἀνακεφαλαίωσιν οὐκ ἐν τοῖς τελευ-

§ 207 AR Nicol. Sp III 451 3—4 §§ 207, 208 AR Marcell. W IV 423 3—6

1 ἢ alterum Seg: εἴη P, del Sp 13 μνημονομερῆ Seg 17 ἔξ P, quod ἐκάστου hoc loco esse putamus, ἐκάστῳ Seg 20 εὐμνημόνευτα <ἐκθετέον> K 24 διεξοδικῶν λόγων ἐπιδρομῆ ἀθρόα P em Seg

§ 206 ὁ Ἀυσίου κτὲ eandem orationem ne prooemium quidem habuisse § 22 demonstratur. § 207 dubitamus, an Quint. ad Platonis et Chrysippi placita § 207 exposita spectaverit, cum scripserit VI 1 7 id unum epilogi genus (ἀνακεφαλαίωσις) visum est . . philosophis fere omnibus, qui de arte oratoria scriptum aliquid reliquerunt. § 209 οὔτε κτὲ falso Valentinus Rose Arti Theodect. vindicavit, nam haec e Neoclis verbis §§ 204, 205 sumpta esse liquet, cf. Prolegomena. §§ 210—220 Neoclis. § 211 Quint. VI 1 8 constitit inter omnes, etiam in aliis partibus actionis, si multiplex causa sit et pluribus argumentis defensa, utiliter ἀνακεφαλαίωσιν fieri solere. Anax. Sp I 207 16 παλλιλογία δὲ ἐστὶ [μὲν] σύντομος ἀνάμνησις, δεῖ δ' αὐτῇ χρῆσθαι καὶ περὶ τῶν μερῶν καὶ περὶ τῶν ὅλων λόγων τὰς τελετάς. cf. Longin. Sp I 301 19; Apsin. Sp I 384 30 = W IV 426 20, VII 1225 5; Schol. Dem. p. 768 6.

ταίοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς μέσοις ποιούμεθα· ὅταν γὰρ
πολλὰ ἢ καὶ δυσμνημόνευτα, τότε καὶ πολλάκις αὐτὰ ἀναμνη-
σομεν, οὐ πάντα πολλάκις λέγοντες ἀλλὰ τὰ μὲν ἤδη προειρη-
μένα ἀναμνησκοντες, τὰ δὲ μετὰ ταῦτα πάλιν ἀνακεφαλαιού-
μενοι. 212. ἀλλ' οὐδὲ τῶν εἰρημένων πάντα ἀνακεφαλαιωσό- 5
μεθα, ἀλλ' ὅσα μὲν ἰσχυρῶς ἔσμεν λευκότες, ταῦτα ἀνακεφαλαιώ-
σασθαι προσήκει, τὰ δὲ σαθρὰ παραλιπεῖν. οὐ μὴν οὐδὲ τὰ
ἀναγκαῖα τῶν ἀντιδίκων κεφάλαια πάντοτε ἀναμνήσομεν, ἀλλ'
ἐκεῖνα ἃ τὴν ἀνάμνησιν ἀναγκαῖαν ἔχει καὶ ἡμῖν χρήσιμον.
213. τὴν δὲ τῶν κεφαλαίων ἀνάμνησιν ποτὲ μὲν μετὰ τῶν 10
πίστεων ποιησόμεθα ποτὲ δὲ ψιλήν. ὅταν μὲν οὖν ἢ ἰσχυραὶ
ᾧσιν αἱ πίστεις, ἢ ἔξιτηλοι τοῖς ἀκούουσι, τότε ἀναμνήσομεν
μετὰ τῶν ἀποδείξεων, ὅταν δὲ ἢ ἀσθενεῖς ᾧσιν ἢ τοῖς ἀκούουσιν
εὐμνημόνευτοι, ψιλῶς τῶν κεφαλαίων ἀναμνήσομεν. 214. εἶδη 455
δὲ τῆς ἀνακεφαλαιώσεως Νεοκλῆς μὲν τέτταρα εἶναι φησι· 15
καθ' ὑπόθεσιν, κατὰ στάσιν, κατ' ἐπιχείρησιν, κατὰ τόπον.
215. κατὰ μὲν οὖν ὑπόθεσιν ἀνακεφαλαίωσις γίνεται, ὅταν αὐτὰ
τὰ τὴν ὑπόθεσιν πεπονηκότα ψιλῶς ἐκτιθώμεθα, οἷον (ἔστω)
ἀσεβείας κρινομένη ἢ Φρύνη· καὶ γὰρ ἐκώμασεν ἐν Ἀνκείῳ,
(καὶ) καινὸν εἰσήγαγε θεόν, καὶ θιάσους ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν 20
συνήγαγεν. (ἢ ἀνακεφαλαίωσις·) «ἐπέδειξα τοῖνυν ὑμῖν ἀσεβῆ
Φρύνην, κωμάσασαν ἀναιδῶς, καινοῦ θεοῦ εἰσηγήτριαν, θιάσους
ἀνδρῶν ἐκθέσμονος καὶ γυναικῶν συναγαγοῦσαν». ψιλὰ γὰρ νῦν
τὰ πράγματα διηγεῖται. 216. κατὰ στάσιν δὲ ἀνακεφαλαίωσις γί-

§ 212 AR Marcell. IV 426 31—427 2 § 214 EP Prol. W VII 27 10—12

11 οὖν μὴ P μὴ del K, ἢ F 14 ψιλῶν P em Sp 18 ἐκτιθέμεθα P em
Seg || ἔστω add F 20 καὶ add F || καὶ ante θιάσους del K 23 συναγα-
γοῦσαν P em Seg

§ 212 Sopater W IV 415 21 ληψόμεθα (τὴν ἀνακεφαλαίωσιν) οὐχ ὡς
ἔτιχεν οὐδὲ πάντων ὁμοῦ τῶν ἐν τοῖς ἀγῶσιν, ἀλλὰ τῶν ἐπικαιρῶν καὶ ἐξ
ᾧν ἰσχυρίζομεν. . . ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἀγῶσιν ἀνάγκη πολλάκις καὶ οἷς οὐ λίαν
ἰσχυρίζομεθα εἰς τὸν λόγον παραλαμβάνειν. . . ἐν δὲ τοῖς ἐπιλόγοις, ἐπειδὴ
τῶν πραγμάτων ἔστιν ἀνακεφαλαίωσις, οὐ δεῖ τῶν ἀσθενεστέρων μεμνησθαι.
§ 215 cf. quae Sauppis Or. Att. II 302 et 320 de hac § disserit. § 216 ἔστω
Φειδίαις καὶ ἔ hanc expositionem causae haud integram esse cum particula μὲν
tum recapitulatione ipsa demonstratur. itaque ita fere scribendum censemus χρυ-
σίον (καταγνωσθεῖς ὑπ' Ἡλείων, ὡς δὲ ἱερόσυλος) βασανιζόμενος καὶ τεθνηκώς
cf. alterum Schol. ad Aristoph. Pac. 605 ἔργολαβήσας παρὰ τῶν Ἡλείων τὸ
ἄγαλμα τοῦ Διὸς τοῦ Ὀλυμπίου καὶ καταγνωσθεῖς ὑπ' αὐτῶν ὡς νομισσόμενος
ἀνθρώπῳ. cf. de re Rudolfum Schöll *Sitzungsber. d. bay. Ak.* 1888 p. 21 sqq.,
Wilamowitzium Ind. Gotting. hib. 1889 p. 15. Phidiae causam a rhetoribus
saepius agitatam esse Senecae Contr. VIII 2 testimonio sunt. recapitulatio § 216
adlata e declamatione sumpta est, qua Elei propter necem Phidiae accusati sunt.

νεται, ὅταν τὰς στάσεις ψιλῶς ἐκτιθώμεθα, οἷον ἔστω Φειδίας
 ὡς μὲν νοσφισάμενος ἐκ τοῦ Ὀλυμπίου χρυσίον *** βασανίζο-
 μενος καὶ τεθνηκώς. ἢ ἀνακεφαλαίωσις· ἐπέδειξα τοίνυν μῆτε
 ὑφηρεμένον Φειδίαν χρυσίον ὅπερ στοχαστικόν. «ἔτι τε, εἰ καὶ
 5 ὑφέιλετο, κλέπτῃς, οὐχ ἱερόσυλος (ἄν) ἦν» ὅπερ ἔστιν ὀριστι-
 κόν. «ἔτι δὲ, εἰ καὶ ἱερόσυλος ἦν, κρίνειν ἐχρῆν πρότερον, οὐ
 βασανίζειν εὐθύς, ἔτι τε, εἰ ἔδει κρίνεσθαι, παρὰ Ἀθηναίοις
 ἔδει» ὅπερ ἔστι μετὰληψις. 217. κατ' ἐπιχείρησιν δὲ ἀνακεφα-
 λαίωσις γίνεται, ὅταν τις τὰ ἰσχυρότατα ἐπιχειρήματα ἐκτιθῆ-
 10 ται, οἷον ἔστω [δ] φιλόσοφος πείσας τὸν τύραννον καταθέσθαι
 τὴν τυραννίδα καὶ αἰτῶν τὸ γέρας. ἢ ἀνακεφαλαίωσις· ἐπέ-
 δεῖξα ὑμῖν καὶ ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ τυραννοκτόνου τὸν κτεί-
 νοντα μόνον δωρεᾶς ἄξιον καὶ ἐκ τοῦ τὰς τοιαύτας δωρεᾶς τοῖς
 κινδυνεύουσιν *** ἀποδιδόναι». 218. κατὰ δὲ τόπον ἀνακεφα-
 15 λαίωσις γίνεται, ὅταν (τις) τὰ ἐν τινὶ τόπῳ ἐμπεριεχόμενα
 συντόμως ἐκτιθῆται, ὡς ἐν ταῖς συμβουλαῖς ἢ ἀνακεφαλαίωσις·
 «ἐπέδειξα ὑμῖν καὶ δίκαιον καὶ συμφέρον καὶ πρέπον καὶ
 δυνατὸν καὶ ῥᾶδιον».

219. Αἰεὶ δὲ ἀναμιμνήσκειν συντόμως (καὶ) οὐκ ἐκ τοῦ
 456 φανεροῦ τὴν ἀνάμνησιν εἰσάγοντας, οἷον «βούλομαι δ' ὑμῖν
 21 ἄνωθεν περὶ ὧν εἶπον διελθεῖν» καὶ γὰρ μειρακιῶδες, φησί,
 τὸ τοιοῦτο, καὶ ἅμα δόξει περιττὸν γίνεσθαι. 220. κατὰ δὲ τὰ P fol.
 στοχαστικά ζητήματα τοῖς μὲν κατηγοροῖς χρήσιμον το ἀνακε- 126 r

1 τὰς στάσεις scripsi: τὰς περιστάσεις P, τὰ περὶ στάσεως Seg, τὰ τῆς
 στάσεως K || ἐκτιθώμεθα P em Seg 2 ὡς νοσφισιμένος F || (Λιδίς)
 Ὀλυμπίου Seg 3 οὐτε K 4 ἀφηρεμένον P em Sp || ὅτι τε P correxi 7
 εὐθύς (ὅπερ ἔστιν ἀντίληψις) K 8 κατ' ἐπιχείρησις P em Seg 10 ὁ del
 Wil 14 ἀποδίδοσθαι K 16 ἐκτίθεται P em Seg || ἢ ἀνακεφαλαίωσις Sp:
 ἢ ἀνακεφαλαίωσεν P, ἢ κεφαλαίωσεν Seg 22 περιττὴ P em Saupprius 23
 . . . . τοι . . . γ . . . κ . . . ρ . . . primae manus vestigia, τήματα τοῖς τε καλῶς m.
 sec. P, τοῖς τε κατηγορικῶς λεγομένοις Seg

ὅπερ ἔστι μετὰληψις utraque species μεταλήψεως, quarum altera
 ἐνστασις, altera ἀντιπαράστασις nominatur (cf. Hermog. Sp II 146, Schol. W IV
 378 sqq., VII 296 sqq.), hic adhibita est. quod enim Elei non iure Phidiam
 iniudicatum torsisse dicuntur, μετὰληψις κατ' ἀντιπαράστασιν est; quod
 Eleis omnino non licuisse de Phidia iudicare dicitur, μετὰληψις κατ' ἐνστασιν.
 § 217 ἔστω κτ εἰς thema huius declamationis rhetoribus usitatissimas Hermog.
 fere eisdem verbis exponit Sp II 153 18 τύραννον ἔπεισε φιλόσοφος ἀποθέσθαι
 τὴν τυραννίδα καὶ αἰτεῖ τὸ γέρας ante ἀποδιδόναι haec fere (ἀποδίδοσθαι
 μόνους μὴ δεῖν τῷ ἀκινδύνως πείσαντι) intercidisse putamus. § 219 συν-
 τόμως Quint. VI 1 a in hac (recapitulatione) quae repetemus quam brevissime
 dicenda sunt. § 220 καὶ εἰ αὐτὰ κτ εἰ Quint. VI 1 1 rerum repetitio . . etiam
 si (causa) per singula minus moverat, turba valet.

φαιαλώσασθαι· καθ' ἑαυτὰ μὲν γὰρ ἕκαστα τῶν κεφαλαίων ἀσθενῆ, τεθέντα δὲ ὁμοῦ τὰ πάντα ἰσχυρὰν ποιήσει τὴν ἀπόδειξιν· τοῖς δὲ ἀπολογουμένοις οὐ πάνυ.

221. Περὶ τῆς κατὰ τὴν ἀνακεφαλαίωσιν ἐρμηνείας Ἀλέξανδρος ὡδὶ γράφει· λέξις δὲ ἀνακεφαλαίωτικὴ ἀκριβὴς ἔστω, 5 καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲν κυρία, μεμίχθω δέ, ἂν δέη, καὶ τροπικῆ· σχήματα δὲ ἔστω ποικίλα· καὶ γὰρ εἰρωνευόμενοι λέξομεν καὶ πρὸς τοὺς ἀντιδίκους ἀποστρέφοντες τὸν λόγον καὶ πρὸς τοὺς δικαστάς, καὶ ἀπλῶς πάντα τὰ σχήματα ἐπιδέχεται τοῦτο τὸ μέρος τοῦ λόγου. 10

Καὶ περὶ μὲν τοῦ πραγματικοῦ τῶσαῦτα, περὶ δὲ τοῦ παθητικοῦ ἤδη ῥητέον, καὶ πρῶτόν γε τί ἐστὶ πάθος.

222. Ὡς μὲν οὖν Ἀλέξανδρός φησι, πάθος ἐστὶν ὁρμὴ ἀπεστραμμένη τὸν αἰροῦντα λόγον. 223. ὡς δὲ Νεοκλῆς, πρόσκαιρος κατάστασις ψυχῆς σφοδροτέραν ὁρμὴν ἢ ἀφορμὴν κινούσα. 224. πάθη δὲ ἐστὶ τὰ πρῶτα τέσσαρα· λύπη, φόβος, ἐπιθυμία, ἡδονή. καὶ λύπη μὲν ἐστὶ συστολὴ ὡς ἐπὶ κακῶ παρόντι, φόβος δὲ φυγὴ ὡς (ἀπ') ἐπιφερομένου κακοῦ, ἐπιθυμία δὲ ἄλογος ὄρεξις, ἡδονὴ δὲ ἄλογος ἐπαρσις. 225. λύπης μὲν οὖν ὡς πρὸς τὸ παρὸν εἶδη ἔλεος καὶ φθόνος. καὶ ἔλεος 20

§ 224 EP Prol. W VII 27 12—14

13 Ὁ μὲν Sp 14 ἀντεστραμμένη P ἀνατετραμμένη Seg

§ 222 Alexandri definitio a nonnullis definitionibus Stoicis, quae feruntur, haud aliena est. cf. e. g. Stob. Ecl. II p. 166 πάθος δ' εἶναι φασιν ὁρμὴν πλεονάζουσαν καὶ ἀπειθῆ τῷ αἰροῦντι λόγῳ. de participio ἀπεστραμμένη cf. Prolegomena. τὸν αἰροῦντα λόγον *rationem evincentem* significare adnotat Seg et ad Wyttenbachii Animadv. in Plut. de sera num. vind. p. 7 relegat. §§ 223—228 Neoclis. § 223 Neoclis definitio πάθους, de qua cf. § 6, unica est et singularis, sed in definitionibus singulorum adfectuum prorsus Stoicorum sequitur. qui quattuor adfectus § 224 enumeratos generales esse docuerunt et innumerabiles speciales eis subiecerunt. Neocles autem binos speciales adfectus memorat, qui rhetoribus adhibendi sint. Stoicorum definitiones praecipue exhibent Cic. Tusc. IV § 11—21, Diog. L. VII 110—114, Stob. Ecl. II p. 166—180, Andronici, qui fertur, περὶ παθῶν liber. § 224 φόβος δὲ φυγὴ κτὲ verbum φυγὴ in nulla φόβου definitione invenitur nisi in altera Andronici φόβος. . . ἢ φυγὴ ἀπὸ προσδοκωμένου δεινοῦ, quare praepositionem ἀπὸ Neoclis definitioni inseruimus. § 225 φθόνος δὲ κτὲ Cic. Tusc. IV § 17 *invidentiam esse dicunt aegritudinem susceptam propter alterius res secundas, quae nihil noceant invidenti.* ultimis Ciceronis verbis quae . . . *invidenti* Neoclis verba χωρὶς . . . διαφορᾶς respondere videntur. cf. contrariam definitionem apud Cic. § 20 *malivolentia . . . voluptas ex malo alterius sine emolumento suo.* χωρὶς igitur, quod Seg mutavit, genuinum esse credimus, proxima autem verba medela egero.

μὲν ἐστὶ λύπη ὡς ἐπ' ἀναξίως δυστυχοῦντι, φθόνος δὲ ἐστὶν ἐπὶ τῇ τοῦ πέλας εὐπραγία χωρὶς † τῆς ἐπὶ τὰ οἰκεῖα διαφορᾶς †. 226. φόβον δὲ εἶδη αἰσχύνῃ καὶ ἀγωνία, ὧν αἰσχύνῃ μὲν φόβος (ἀδοξίας), ἀγωνία δὲ φόβος διαπτώσεως (ἢ φόβος) 5 ἤττης. 227. τῆς δὲ ἐπιθυμίας εἶδη ὄργῃ καὶ θυμὸς, ὧν θυμὸς (μὲν) ἐστὶν ὄρμη βίαιος πρὸς κακοποιῖαν, ὄργῃ δὲ ἐστὶν ἐπιθυμία τιμωρίας. 228. τῆς δὲ ἡδονῆς εἶδη ἐπιχαιρεκακία (καὶ) ἀπόλαυσις, ὧν ἡ μὲν ἐπιχαιρεκακία ἡδονὴ ἐπὶ τῇ τοῦ πέλας 457 κακοπραγία, ἀπόλαυσις δὲ ἡδονὴ ὡς ἂν ἐμπιπλάμενου μετὰ 10 θανμασμοῦ. τὰ μὲν οὖν πάθη ταῦτα εἰς τὸν ἐπίλογον ἀρμόζει. 229. Ἔργον δὲ ἐπιλόγου ἢ προϋπάρχοντα πάθη αὐξῆσαι ἢ ἐμποῖῃσαι μὴ ὄντα. 230. μεγάλην δὲ ἔχει ῥοπὴν ἐν τοῖς ἐπιλόγοις ἢ αὐξήσις, περὶ ἧς λεκτέον· αὐξήσις ἐστὶ λόγος μείζον ποιῶν φαίνεσθαι τὸ πρᾶγμα [μείωσις δὲ λόγος μείον ποιῶν 15 φαίνεσθαι τὸ πρᾶγμα]. 231. λαμβάνεται δὲ τὰ πάθη ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἀφ' ὧνπερ καὶ τὰ ἐπιχειρήματα· καὶ γὰρ ὄργῃν τις κινεῖν ἀπὸ τῶν αὐτῶν δύναται τούτων καὶ (ἄλλο ὅτιοῦν) πάθος. 232. χρήσιμοι δὲ ἐν τοῖς ἐπιλόγοις καὶ αἱ ἀντιξετάσεις 20 δὲ πρὸς (τούτοις) πάθος καὶ ἡ διατύπωσις, ὅταν τις διατυπώσῃ τὸν τετελετηκότα λέγοντα, οἷον εἰ τύχοι «φεῖσαι, πάτερ».

§ 229 EP Prol. W VII 27 15 sq.

2 χάριν Seg 3 αἰσχύνῃ μὲν φόβος ἤττης, ἀγωνία δὲ φόβος διαπτώσεως P, locum e verbis Diog. et Andron. corrigendum esse vidit F, 6 ὄρμη F: ὄργῃ P 7 καὶ add Seg 17 δύναται, ἀφ' ὧν καὶ πείθει; Seg, δύναται τούτων καὶ πειθῶ Sp, ἄλλο ὅτιοῦν inserui, τούτων in τόπων mutat Wil 20 πρὸς del Sp

§ 226 αἰσχύνῃ a Diog., Stob., Andron. φόβος ἀδοξίας, ἀγωνία a Stob. et Andron. φόβος διαπτώσεως ἢ φόβος ἤττης esse dicitur. itaque Neoclem ipsum quoque verba, quae edidimus, scripsisse nobis persuasum est. § 227 θυμὸς, ut Stoici definiunt, est ὄργῃ ἐναρχομένη, inter definitiones autem, quae sub Platonis nomine feruntur, haec est p. 415 E θυμὸς ὄρμη βίαιος ἄνευ λογισμοῦ. qua F usus lectionem codicis P emendavit. § 228 ἀπόλαυσις inter species voluptatis ab aliis non numeratur. §§ 229—234 Alexandri. § 230 cf. Neoclis definitionem αὐξήσεως § 106 et quae idem § 160 de αὐξήσει dicit. § 232 ἀντιξετάσεις χτέ Apsin. Sp I 405 10 πάθος ποιοῦσιν αἱ ἀντιξετάσεις μάλιστα πρὸς τὰ πρότερα (de quibus cf. 348 10, 354 2a), et 405 15 πάθος ποιοῦσι καὶ αἱ παραθέσεις πρὸς ἕτερον. cf. ἀντιξέτασιν Midiae et Alcibiadis in Mid. § 143 sqq. et quae Schol. p. 622 s de hac disserit. § 233 Theo in topi expositione, in qua etiam Alexandri definitionem topi § 169 reperimus, sub finem Sp II 108 82 ἐφ' ἅπασιν δὲ τὴν διατύπωσιν ποιησομεθα, ὅταν ἐνεργούμενον τὸ ἀδίκημα ἀπαγγέλωμεν καὶ τὸ πάθος τοῦ ἡδικημένου, οἷον κατὰ ἀνθρώφρονος· διαγράφωμεν γὰρ οἷος μὲν ἦν ὁ ἐργαζόμενος τὸν φρόνον... οἷος δὲ κάκεινος (ὁ φονεούμενος) φωνᾶς ἠφίει, τοῦτο μὲν τοῦ φρονέως δεόμενος κτέ.

[κινεῖ πάθος] καὶ ὅταν περὶ τοῦ σχήματος διαλέγηται, οἶον εἰ τύχοι, «ὅπως μὲν ἐπὶ γῆς ἔκειντο, ὅπως δὲ οὗτος παρειστήκει μετὰ τοῦ Ξίφους». ἐπεὶ δὲ καὶ τὴν διατύπωσιν ἔφραμεν πάθη κινεῖν, ῥητέον, τίς ἐστὶν ἡ διατύπωσις. διατύπωσις ἐστὶν ἐναργῆς καὶ ἐξεργασμένη φράσις τῶν ψιλῶς καὶ ἀπλῶς ἐν 5 τῇ διηγήσει λεγομένων, ὑπ' ὅσιν ἄγουσα τὸ πρᾶγμα. 234. κινεῖ δὲ ἔλεον καὶ τὸ τοῖς μηκέτ' οὔσι διαλέγεσθαι, ὡς Εὐριπίδης πεποιήκει λέγειν τὴν Ἐκάβην (v. 585) καὶ ὁ Σοφοκλῆς τὴν Ἥλέκτραν (v. 1126). ὅλως τε ἀφορμὰς ἕξεις εἰς τὸν παθητικὸν τύπον τὰ τῶν τραγωδοποιῶν δράματα. 10

235. Προνοητέον δὲ ἐν τοῖς ἐπιλόγοις, ὅπως ἐὰν (μὲν) κατηγορῶμεν, δύνουν τὸν ἀκροατὴν ποιήσωμεν τῷ φεύγοντι, ἐὰν δὲ ἀπολογώμεθα, εὖνον ἐαυτοῖς τὸν ἀκροατὴν καταλείψωμεν.

236. Γνωστέον δὲ ὡς οὐ κατὰ τὸ παντὶ λόγῳ ἐπιλέγεσθαι,

§ 235 AR Marcell. W IV 424 27—30

1 παρὰ τοῦ Sp 6 τοῦ πράγματος P em Sp 11 μὲν Marcell. om P 14 οὐ κατὰ τοῦ P correxi, οὐκ ἀπὸ τοῦ Seg

τίς ἐστὶν ἡ διατύπωσις generalis διατυπώσεως definitio, quam Alexander in libro de fig. dederat, refingenda est e definitionibus Sp III 25 19, 163 30, 180 5 (cf. Steussloffium Diss. Vratisl. 1861 p. 7). neque vero § 233 generalis διατύπωσις definitur, sed ea, quae pars epilogi esse solet. hanc διατύπωσιν Hermog. Sp II 231 10 διασκευὴν nominat. HS Hermogenis l. l. interpretans definitionem διασκευῆς, cui definitio διατυπώσεως § 233 subesse videtur, exhibet W VII 791 2 (cf. 717 19) ἡ διασκευή οὐκ ἐστὶ διήγησις, ἀλλὰ τῶν ἐν τῇ διηγήσει ψιλῶς εἰρημένων σεσωματοποιημένων (idem participium apud Alexandrum Sp III 2 18) φράσις ἀρμόττουσα καὶ ἐπιλόγοις. dubitamus, an Nicol. ipse quoque, qui ὑποτύπωσιν eodem loco quo Theo διατύπωσιν adhiberi iubet, Alexandri definitionem § 233 ante oculos habuerit Sp III 476 12 ἐστὶ δὲ ὑποτύπωσις (= διατύπωσις cf. Quint. IX 2 40) κεφάλαιον εἰς ὅσιν ἄγον τὸ γεγενημένον καὶ δι' ἐκφράσεως θεατὰς τῶν ἀτόπων ἐργαζόμενον ἡμᾶς. φράσις idem hoc loco vult, quod ἐκφρασις, quo vocabulo Nicol. l. l. utitur. cf. Rufum Sp I 466 10 διήγησις . . ἐστὶν . . ἀπλῆ τῶν γεγενημένων φράσις. § 234 cf. Ottonem Jahn ad Electrae v. 1126. vir illustrissimus hac § Hecubae vv. 684 sqq., quibus mater corpus Polydori adfatur, laudari existimavit, sed Alexandrum de oratione ad Polyxenam adhibita, cum eius mors nuntiata est, i. e. de vv. 585 sqq. cogitasse probabilius est. § 235 auctoris huius § proprium est, quod solis accusatoribus suadet, ut iudicem a reo alienent, solis defendentibus, ut iudicem sibi benevolum reddant. ceteri rhetores idem docent quod Quint. VI 1 11 est igitur utrisque commune, conciliare sibi, avertere ab adversario iudicem. cf. Avax. Sp I 236 19, Arist. Rhet. 1419 b10, Prol. de Stat. W VII 25 7. § 236 Neoclis. τινες qui sint, nescimus. eos sequitur Syrianus W IV 414 17 = VII 344 27 οἱ δὲ ἐπιλόγοι τῷ τε λόγῳ παντὶ ἐπάγονται, ὡς καὶ τὸ ὄνομα δηλοῖ. unde quid illi docuerint, patet. nomen ἐπιλόγου per hypostasim, quam dicimus, vocabulorum ἐπι et λόγος formatum esse et propterea τὸ τῷ λόγῳ παντὶ ἐπιλεγόμενον, id quod toti orationi additur, significare. sub tota ergo oratione ceteras partes, prooemium, narrationem, argumentationem intellexisse videntur. Neocles nomen ἐπιλόγου eodem

ὡς τινες ᾤθησαν, ἐπίλογος κέκληται, ἀλλὰ παρὰ τὸ μηκέτι
εἶναι μέρος λόγου ἄλλο τὸ μετὰ τὴν διήγησιν καὶ τὰς πίστεις,
458 <τὴν ἀνακεφαλαίωσιν> καὶ τὰ πάθη· ὅτι γὰρ οὐ διὰ τοῦτο
5 κέκληται ἐπίλογος, διὰ τὸ παντὶ λόγῳ ἐπιλέγεσθαι, ἱκανῶς
ἔδήλωσαν οἱ ἀρχαῖοι. Δημοσθένης καὶ ἀνακεφαλαίωσατο ἐν
μέσῳ καὶ τὰς δεινωτικὰς ὕλας παρέσπειρεν ἐκάστῳ κεφαλαίῳ,
ἅπερ ἔστι τοῦ ἐπιλόγου. 237. διαφέρει δὲ ὁ ἐπίλογος τοῦ
προοιμίου καὶ κατὰ τὴν λέξιν καὶ κατὰ τὴν διάνοιαν· κατὰ
10 μὲν τὴν λέξιν, ὅτι ἐν ἐκείνῳ μὲν μετρίαν εἶναι δεῖ καὶ ἡπίαν,
ἐν τούτῳ δὲ συγκεκινημένην καὶ πολλὰς ἐμβοήσεις ἔχουσαν
καὶ σχετλιασμούς· κατὰ δὲ τὴν διάνοιαν, ὅτι ἐκεῖ μὲν πάθος
ἐμποιῆσαι δεῖ, ἐνταῦθα δὲ προὔπον ἀυξῆσαι καὶ ἐπιρρῶσαι.
238. ἣ δὲ ἐρμηνεία καὶ πᾶν πῶς ἀρμόζοι (ἄν), εἰ θρασεῖα
εἶη καὶ τετολμημένη, καὶ ἣ τε λέξις πολλὴν ἔχουσα τὴν τρο-
15 πικὴν παρασκευὴν, ἣ τε σύνθεσις † κεκνωμένη καὶ παρα-
κινουσα τὴν ψυχὴν. καὶ τὸ σχῆμα δὲ σχετλιασμούς ἐχέτω
καὶ εὐχὰς καὶ τὰ τοιαῦτα.

239. Γνωστέον δὲ ὅτι τὰ πάθη καὶ ἐν τοῖς κεφαλαίοις

§ 237 EP Prol. W VII 27 16—18; AR Marcell. W IV 428 4—30

2 τὸ del Seg et Sp 3 καὶ τὰ πάθη del Sp, ἣ τὰ πάθη Seg 6 παρέ-
πειρεν P em Seg 7 ὅπερ Sp 10 ἐκβοήσεις Marcell. 12 προὔπον F: πρό-
σωπον P, προσόν Sp 13 ἄν add Wil, ἀρμόζει Seg 15 κεκνωμένη Seg |
παρακινουσα P em Seg

modo atque nomen λόγου e verbo λέγειν, e verbo ἐπιλέγειν derivatum esse et
id, quod post quamlibet expositionem ut post expositionem singularum proba-
tionum dicatur, hoc nomine significari existimat cf. § 198. utraque ratione,
qua nomen ἐπιλόγου explicatum esse contendimus, nomen ἐπιρρήματος quoque
explicari potest. ἐπιρρημα enim est et γὸ ἐπὶ τῷ ῥήματι ἐπιλεγόμενον, ad-
verbium, et id quod post quamlibet expositionem ut post parabasin comoediae
dicitur. iam Neoclis verba παρὰ τὸ κτέ facilia sunt intellectu. epilogus,
inquit, ab eo nomen traxit, quod id quod post narrationem et argumentationem
dicitur, scil. <recapitulatio> et adfectus, non iam pars orationis sunt, sed epi-
legomena, quae et hoc loco et aliis adhiberi possunt. § 237 cf. §§ 19, 20.
§ 238 Alexandri. Apsin. Sp I 405 5 τὴν δὲ λέξιν (τοῦ πάθους) δεῖ εἶναι
ἀπλαστον καὶ ἀκαλλώπιστον . . τὴν δὲ σύνθεσιν μάλλον ἄνετον, τὰ δὲ
σχῆματα γοργότερα καὶ ἀκμαιότερα· ἣ τε σύνθεσις κτέ Apsin. l. l. com-
positionem ἄνετον et infra p. 406 13 κομματικὰ τὰ πλεῖω esse vult. alii
λελυμένην φράσιν epilogo aptam esse docent cf. Marcell. W IV 421 e =
428 16, Hermog. Sp II 148 16, Syrianum W IV 414 20 = VII 344 30. participium
κεκνωμένη igitur vel simile loco corrupti illius κεκνωμένη expectamus.
§ 239 Neoclis. cf. eius de recapitulatione collocanda praecceptum § 211.
Quint. VI 1 61 adfectus, etiam si quibusdam videntur in prooemio atque in
epilogo sedem habere, . . tamen alias quoque partes recipiunt. ἐν τῷ παρα-
προσβείας cf. Schol. p. 369 14, 400 23, 417 16 et Apsin. Sp I 385 8 = W IV
426 23, VII 1225 9.

P 101. μέσοις παραληφθήσεται, μάλιστα ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν ὑποθέσεων.
 126v συμπεριστελλεται γὰρ τὸ ἀσθενὲς τοῦ πράγματος τῇ τῆς παθη-
 τικῆς ἰδέας ὑπερβολῇ, καὶ ὁ κριτὴς μεθυσκόμενος τοῖς πάθειν
 οὐκέτι τὸ ἀκριβὲς διορθῶ τοῦ πράγματος, ὅπερ καὶ Δημοσθένης
 πεποίηκεν ἐν τῷ παραπροσβείας· καὶ γὰρ ἀνεκεφαλαιούτο ἐν 5
 μέσοις καὶ τὰς ἀῤῥητικὰς ὕλας ἐκάστη παρέσπειρε τῶν κεφα-
 λαίων.

240. Ὡς μὲν οὖν συντόμως εἶπειν, ἡ φράσις ἔστω τῶν
 μερῶν τοῦ λόγου τοιαύτη· τοῦ μὲν προοιμίου ἀπερίεργός τε
 καὶ ἤμιστα σημειώδης — — — [καὶ σπερματικῶς ἔχουσα τινὰ 10
 τῶν πραγμάτων]. 241. τῆς δὲ διηγῆσεως θρασυτέρα μὲν [καὶ]
 πρὸς τὰ προοίμια καὶ μᾶλλον κεινδυνευμένη, τηροῦσα μέντοι
 τὸ μέτρον τοῦ λόγου. — — — 242. τῶν δὲ πίστεων ἐναγωνίος
 τε καὶ πικρὰ καὶ περιόδοις καὶ κώλοις ἀννομένη. — — —
 κῶλον μὲν οὖν ἔστι διανοίας μέρος ἀπαρτίζον πρὸς ἕτερον κῶ- 15
 λον παρακείμενον, οἷον (Dem. 21 § 57) «εἶτα τὸν μὲν χορευτὴν
 οὐδ' ὁ προσκαλέσας ἀξήμιος ἔσται» τοῦτο γὰρ ἐν ἔστι κῶλον,
 εἶτα τὸ ἐξῆς «τὸν δὲ χορηγὸν οὐδ' ὁ συγκάμιας παρὰ πάντα
 τὸν νόμον». ἢ ὡς ἔνιοι, κῶλον ἔστι νοήματός τινος περιγραφῆ.
 περίοδος δὲ ἔστι λόγος διάνοιαν ἀπαρτίζων αὐτοτελῆ ἐκ κῶλων 20
 συγκειμένη. 243. — — — ἢ δὲ τῶν ἐπιλόγων φράσις παθη-
 τικὴ ἔστω καὶ τολμηροτέρα, τοῖς σχήμασι καὶ ταῖς δεινώσεσι 459
 καὶ τοῖς σχετλιασμοῖς περιπαθεστέρα.

Ὡς μὲν οὖν συντόμως χαρακτηρῆσαι τὴν λέξιν τῶν τοῦ λό-
 γου μερῶν, ἱκανῶς εἴρηται, ὡς δὲ διὰ μακροτέρων, ὠδί. Θῆσω 25
 δὲ ταῦτα ἐκ τῆς Ἀρποκρατίωνος τέχνης.

§ 240 AR HS W VII 52 11—14, 715 7—9, 716 7 = V 382 7—16 § 243
 AR Nicol. Sp III 477 5—8

6 παρέπειρε P em Seg 10 συσημειώδης em HS 11 πραγμάτων. τῆς δὲ
 διηγῆσεως K: πραγμάτων τῆς διηγῆσεως. ἢ δὲ διήγησις P || καὶ del F 21
 συγκείμενος F 22 ἔστι P em Seg || σχήμασι Wil: νοήμασι P

§§ 240—243 Alexandri. § 240 ἀπερίεργος cf. Dion. verba in § 253
 transscripta. σημειώδης talis elocutio epilogo apta esse dicitur § 19. [καὶ
 . . . πραγμάτων] cf. quae ad § 196 adnotavimus. § 241 cf. § 136 § 242
 cf. § 196. κῶλον κτῆ de Cornuti definitionibus κώλου et περιόδου hic ad-
 latis cf. Prolegomena. § 243 σχήμασι Wilamowitzio auctore scripsimus, sed
 dubitamus, an idem qui §§ 196, 240 interpolavit, verba τοῖς νοήμασι addiderit.
 Alexandrum ipsum de sententiis elocutionis locutum esse credi non potest, neque
 apud Nicolaum hoc ineptum legitur, καὶ ταῖς δεινώσεσι κτῆ Apsia. Sp I
 406 s πάθος ποιούσιν καὶ αἱ δεινώσεις· «θέαμα δεινόν». πάθος ποιούσιν
 καὶ οἱ σχετλιασμοί, ψεῦ καὶ οἴμοι. δεινώσιν et σχετλιασμόν Arist. quoque
 coniungit Rhet. 1395a 7.

244. Τῆς δὲ λέξεως προοιμίῃ μὲν ἀρμόσει τὸ πολιτικὸν καὶ μηδαμῇ τροπικὸν ἀλλ' ἐγγυτάτω τοῦ κατὰ φύσιν· προκατά-
στασις γὰρ ἔστι τὸ προοίμιον τοῦ λόγου, αἱ δὲ τροπαὶ ταῖς
καταφοραῖς μᾶλλον ἀρμόσουσιν. οὐ μὴν, φησὶν, ἐπειδὴ τὸ
5 παρατετραμμένον καὶ παράθερον παραιτούμεθα, ἄτονον καὶ
νωθρὸν εἶναι δεῖ τὸν λόγον, ἀλλ' ὡς ἐν μάλιστα κινήτικόν
τοῦ ἀκροατοῦ. 245. δεῖ δέ, φησί, μήτε περιόδοις μακράς
χρησθαι· προαποκάμνει γὰρ ὁ ἀκροατὴς καὶ προεκλύεται· ἀλλὰ
συστέλλειν, καὶ μὴ περιορῶσαι. γίνεται δέ, φησί, τοῦτο διὰ
10 τῆς κυριότητος. 246. εὐρυθυμώτατα δέ, φησί, τῶν νοημάτων
τὰ ταῖς περιγεγραμμέναις προθέσεσι περιγεγραμμένας ἐπιφορὰς
ἀποδιδόντα, οὐ μὴν ἀλλ' ἐνίοτε ἐναχώνιον ἔσται τὸ τοιοῦτον,
ἐνίοτε δέ, φησὶν, οὐ τοῦ περὶ τὴν ἀπόδοσιν εὐρύθμου, ἀλλὰ
τοῦ περὶ τὴν διάνοιαν χρησίμου προνοητέον, ὡς περὶ καὶ Δη-
15 μουσθένης ἐν τῷ περὶ τοῦ στεφάνου· τὴν γὰρ δευτέραν ἐπιφορὰν
ἀπεριγράφως ἐξέτεινε διὰ τὸ πλειόνων κατασκευῶν δεῖσθαι.

Περὶ (μὲν) οὖν προοιμίων τσαῦτα, περὶ δὲ τῆς διηγήσεως
εἴρηται ἐν τῷ περὶ εὐρέσεως δευτέρῳ τόμῳ.

247. Ταῖς δὲ κεφαλαιώδεσι κατασκευαῖς διάφορος ὁ τῆς
20 λέξεως χαρακτήρ· ὡς γὰρ καθόλου, φησὶν, εἰπεῖν, πάντα μετὰ
βάρους προακτέον καὶ οὐχ ἀπλή οὐδὲ διακεκομμένη τῇ φράσει.
248. ὡς μέντοι κατὰ τὴν ἰδίαν προαγωγήν, καλὸν τὰς μὲν τῶν
ἐπιχειρημάτων θέσεις ἀπλᾶς καὶ σαφεῖς εἶναι, προάγεσθαι δὲ
αὐτὰ λαγαρώτερον, πυκνῶς μὲν, διεξοδικῶς δέ, πλὴν ἐὰν ἄρα
25 μὴ κατασκευὰς ἐτέρας ἔχη· ὅταν γὰρ τὸ ἐπιχείρημα δέχται
ἔξωθεν κατασκευῆς οὐκ ἐνθυμηματικῶς ἀλλὰ σὺν καταστάσει
παραβεβλημένης, ποικιλώτεροι καὶ οἱ σχηματισμοὶ γίνονται τοῦ
460 λόγου ταῖς προειρημέναις παρενθέσεσι καὶ ἐπαναγωγαῖς. ἐὰν
δὲ αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ προάγωμεν, μέλλει τὸ ἐπιχείρημα τὴν προ-

5 παρατετραμμένον Seg 9 περιστέλλειν P correxi 15 ἐπιφορὰν P
em F 17 μὲν add Wil 23 προάγεσθαι P em Sp 24 αὐτὰς P correxi
26 ἐνθυμημάτων P em Wil || σὺν καταστάσει F: συγκαταστάσει P 27 οἱ
συσχηματισμοὶ P em F 28 παρεθέσει P em F 29 μένει P em Seg

§ 246 Περὶ (μὲν) οὖν κτὲ Harpocratonis de narrationis elocutione
praecepta continentur §§ 138—142. § 247 Dion. de vi Dem. 1098¹⁵ καὶ παρ'
αὐτὰ τὰ γένη τῶν ἐπιχειρημάτων, τὰ συμπληρωτικὰ μέρη διαφόρους ἔχοντα
τὰς φάσεις ὁρῶν, διαλλατιούσαις (sic codd. Ambros. Palat. Paris. Gr. 1742,
quorum lectionem Usenerus benigne mecum communicavit) κατασκευαῖς τὰς
ἀρμονίας ἐπειράτο κοσμεῖν, ἄλλως μὲν τὰς γνωμολογίας συντιθεῖς, ἄλλως
δὲ τὰ ἐνθυμήματα, διαφόρως δὲ τὰ παραδείγματα. § 248 ταῖς προειρη-
μέναις § 140.

αγωγήν ἀπλῶς πολιτικὴν λαμβάνειν. 249. τὸ δὲ ἐνθύμημα
πολλάκις μὲν καὶ ἀπλῆ λέξει προάγεται, ἢ δ' οὖν οἰκεία λέξεις
αὐτοῦ κατὰ τὰς παρισώσεις καὶ τὰς ἀντιστροφάς ἐστι· ταῦτα
γὰρ τὰ δύο σχήματα τοῖς ἀντιθετικοῖς ἀρμόζει. ἐνθυμηματι-
κώτατον δὲ τῶν περὶ τὴν διάνοιαν ἐστὶ σχημάτων τὸ ἀντιθε- 5
τικόν, συνακτικόν καὶ βιαστικόν (ὄν) τοῦ προκειμένου. 250. τὸ
δὲ ἐπενθύμημα ποτὲ μὲν ὁμοίως ἄν, φησίν, ἔξενεχθεῖη τῷ ἐν-
θυμήματι στρογγύλως καὶ πυκνῶς, ποτὲ δὲ εἴωθεν ἐκλύεσθαι.
ἀρμοδιώτερον μέντοι ἐστὶ καὶ αὐτό, φησίν, ἐπισυναχθῆναι μὴ
μακρὰν τὴν ἐπὶ τῷ ἐνθυμήματι κατασκευὴν ἐκτείνον. 251. παρά- 10
δειγμα δὲ τούτων φέρειν οὐκ ἀναγκαῖόν φησι· τὸν γὰρ χαρα-
κτῆρα τῆς λέξεως, οὐ τὸν τρόπον τῆς μεταχειρίσεως λέξειν
ἐπηγγειλάμεθα.

252. Τοὺς δὲ ἐπιλόγους, φησίν, (ἐν) ἀπλοῖς μὲν ἀπλοῦς
εἶναι δεῖ, ἐν δὲ τοῖς ἀμφισβητησίμοις λείαν μὲν καὶ ἀφελῆ τὴν 15
λέξιν διὰ τὰς κατασκευάς· ὁ γὰρ τοιοῦτος, φησίν, ἐπίλογος
εὐμάθειαν ἐπαγγέλλεται. ὅπου δὲ δεινωσίς τις ἦ, τροπικῆ
λέξει χραιστέον· τραγικωτέραν δὲ, φησί, τὴν λέξιν καὶ σφοδρο-
τέραν ἐπιτιθέντες †. ὅπου δὲ πανηγυρίς, τοὺς δεσμούς, φησί,
τῶν κώλων οὐ τραχεῖς ἀλλὰ λείους ἀποδώσομεν, καὶ τὴν λέξιν 20
P fol. ὡσαύτως οὐ τραχεῖαν ἀλλ' ἱστορικὴν προθήσομεν, τὸ μὲν | ... ον
127r οὐ ποιητικ . . ἔχουσαν, ἐγγύς δὲ τοῦ γλαφυροῦ καὶ ἡδέος.

253. Λιονύσιος δὲ ὁ Ἀλικαρνασσεύς, ὃν κανόνα (ἄν) τις
εἶποι δικαίως τῆς περὶ ἠητορικὴν μελέτης, ἐν τῷ Λυσίου χα-
ρακτῆρι ἐπαινῶν τὸν Λυσίαν ἐπιδείκνυσιν ἅμα καὶ πόσαν δεῖ 25
(τὴν) ἐρμηναίαν (εἶναι) ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ λόγου, καὶ φησιν
οὕτως (cp. 9 p. 470· Reiske) <διαφορὰς τε αὐτῶν λαμβάνει κατὰ
ιδέας τῶν πραγμάτων ἢ λέξεις· ἀρχομένῳ μὲν γὰρ ἐστὶ καθε-
στηκυῖα καὶ ἡθικῆ, διηγουμένῳ δὲ πιθανῆ καὶ περιεργος, ἐπι-
δεικνύντι δὲ στρογγύλη καὶ πυκνῆ, αὔξονται δὲ καὶ παθαινομένη 30
*** διαλελυμένη καὶ σύντομος.>

Τοσαῦτα περὶ τῶν τοῦ λόγου μερῶν.

3 αὕτη em Seg 4 ἐνθυμηματικώτερον P em Wil 6 ὄν add Wil 12
λέξιν Seg: λέξιν P 14 ἐν add Wil || ἀπλοῖς Seg: ἀπλῶς P 15 ἀμφισβη-
τήμασι P em Wil 18 τροπικωτέραν Seg 19 ἐπιτιθέντες F || δὲ del Sp ||
θεσμούς P em Sp 22 fol. 127r . . . ον ου ποιητικ ἔχουσ ἐγγύς κτέ P κώλων
οὐ ποιητικοῦ ἄχους ἐγγύς κτέ lectionem P esse Seg putavit et ἄχους in εὔχους
vel ὑφους corrigi voluit 23 ἄν add Seg 26 τὴν add Wil || εἶναι add Seg

INDEX AUCTORUM

<i>Δισχίνης</i> c. Timarch. § 37	31 2	<i>c. Mid.</i> § 57	48 16
(§§ 40—115)	24 1	§ 71	18 15
§ 116	3 13	§ 72	21 10
<i>c. Ctesiph.</i> § 171	19 3	(§§ 77—126)	24 2
<i>fr. spurium</i>	3 9	§ 161	13 18
<i>Ἀλέξανδρος ὁ τοῦ Νουμμηίου</i>	1 10,	<i>c. Androt.</i> § 7	36 22
7 13, 12 1, 4, 7, 14 6, 22 17, 23 3,		<i>c. Aristocr.</i> § 6	10 16, 31 15
19, 24 10, 25 8, 18, 29, 28 2,	28 2,	<i>c. Timocr.</i> § 6	13 15
29 19, 32 5, 40 3, 44 4, 13		<i>de cor. trier.</i> § 1	2 15
<i>Anonymi oratoris fr.</i>	16 2	<i>c. Con.</i> § 1	2 10
<i>Ἀπολλόδωρος</i>	12 3	<i>Διονύσιος ὁ Ἀλικαρνασσεύς</i> <i>de</i>	
<i>Ἀπολλοδώρειοι</i>	6 13, 22 1, 23 15	<i>Lys. ep. IX</i>	50 23
<i>Ἀριστοτέλης</i>	32 9	<i>Εὐδήμος ὁ ἀκαδημαϊκός</i>	32 11
(<i>Rhet.</i> 1416 b 30)	20 4	<i>Εὐριπίδης in prologis</i>	14 17
<i>Art. Theodect. fr. (134 Ros.)</i>	41 14	(<i>Hec.</i> 585)	46 7
<i>Ἀριστοφάνης fr. incertum, Av. 585,</i>		(<i>Phoen.</i> 101)	11 15
<i>Ach.</i> 542.	21 1	<i>Ζήνων</i>	11 16, 30 4
<i>Ἀρποκρατίων</i>	3 1, 20 11, 30 12, 48 26	<i>Θεόδωρος ὁ Γαδαρεύς</i>	11 19, 20 8, 25 16
<i>Σημάδης fr. 2</i>	31 4	<i>Θουκυδίδης III</i>	30 8 14
<i>Δημήτριος ὁ Φαληρεύς</i>	24 6	<i>Ἰσοκράτης (Archid. § 3)</i>	11 2
<i>Δημοσθένης</i>	47 5	<i>Plataic. § 1</i>	2 20
<i>Ol. II § 9</i>	15 15	<i>Λυκοῦργος c. Autol. fr. 15</i>	2 17
(<i>de cor. init.</i>)	49 14	<i>fr. 91</i>	31 11
§ 18	26 19	<i>Λυσίας (de cane fr. 153)</i>	41 6
(§ 110)	38 7	<i>c. Tisid. fr. 231</i>	2 12
§ 139	16 6	<i>Μένανδρος (Epicleros)</i>	8 23
§ 143	15 12	(<i>Epitrepontes</i>)	8 16
§ 294	28 7	<i>Νεοκλῆς</i>	11 10, 22 17, 23 19, 28 3, 11,
(<i>de falsa leg.</i>)	48 4	29 15, 30 3, 15, 32 8, 39 16,	
§ 4	3 13, 31 9	42 15, 44 14	
§ 10	21 6	<i>Ὅμηρος (A 260 sqq.)</i>	4 5
§ 192	16 9	<i>E 638</i>	15 14
§ 196	20 19	ψ 281	15 11
<i>c. Mid.</i> § 1	2 14	ι 394	17 17
(§§ 13—18)	21 15	μ 92	15 6
§ 19	21 19		

Πλάτων (Phaedr.)	39 6	Ἵπερίδης (Deliac. fr. 71)	19 14
Phaedr. p. 267D	41 10	Χρύσιππος	41 18
Σοφοκλῆς (El. 1126)	46 8		

INDEX RHETORICUS

ἀλληγορία	17 16	ἐπίθετον	15 10
ἀμφιβολία	37 8	ἐπίλογος	1 5, 10, 5 13, 7 1, 14 1, 24 7, 25 sqq., 48 21, 50 14
ἀναδίπλωσις	15 11	ἐπιστήμη	7 sq.
ἀνακεφαλαίωσις	40 sqq. 47 3	ἐπιχείρημα	13 11, 32 6, 34 1, 36 6, 41 23, 43 8, 45 16, 49 23
ἀνανέωσις	3 11	ἐρμηνεία	5 14, 25 sq., 39 8, 44 4, 47 13
ἀντεξέτασις	45 18	εὐλογον	28 13
ἀντιδιήγησις	13 8	εὐμάθεια	3 4, 27 8, 50 17
ἀντικείμενον	34 3	εὐνοία	3 5, 4 16, 9 3
ἀπόδειξις	12 15, 27, 30, 33 12, 39 17, 40 2, 44 2	εὐφημία	20 15
ἀσάφεια	16 sqq., 20 13, 27 3	ἡδονή	19 10, 20 1, 44 17
ἀστεῖσμός	19 15	ἡθικός	26 13, 50 29
ἀσύνδετον	16 6	ἦθος	2 4, 18 18, 19 11, 40 1
ἄτεχνος πίστις	27 sq., 37 3	καταρίθμησις	33 1
αὔξησις	13 3, 19 sq., 30 16, 31 1, 34 12, 45 13	κατασκευή	9 sq., 30 15, 38 11, 49 sq.
γνώμη	19 12	κατάστασις	21 12
δείνωσις	26 11, 48 22, 50 17	κεφάλαιον	31 13, 38 sq., 41 11, 44 1, 47 6, 48 6
διαίρεσις	32 20	κρίσις	35 1
διατυπωσις	45 sq.	κῶλον	26 24, 48 14
διηγηματικός	9 15, 21 18, 26 8, 27 1	κωνοειδής	39 11
διήγησις	1 3, 6 12, 9 8, 10 sqq., 31 8, 39 9, 40, 46 6, 47 2, 48 11, 49 17	λέξις	5 18, 15 5, 17 13, 19 7, 26 sq., 44 5, 47 sqq.
διηρμένη φράσις	19 16	λογισμός	24 11
διόρθωσις	18 1	λύσις τῶν πῖστεων	36 sq.
δύναμις]	34 8	μαρτυρία	27 23, 37 10, 38 1
εἰκός	28 sq., 37 13	μάχη	33 16, 38 13
ἐλλειψις	15 17	μεγαλοπρέπεια	19 20, 20 2
ἐμβόησις	5 16, 47 10	μείωσις	21 1, 30 17, 31 3, 35 1, 45 14
ἐναντίον	34 3	μερισμός	3 8, 33 3
ἐνάργεια	19 6, 21 9	μετάληψις	43 8
ἐνδειξις	11 14	νόμος	10 13, 27 23, 37 3
ἐνθύμημα	28 2, 30 6, 50 1	νόμων εισφορά	22 20
ἐντεχνος πίστις	27 sq.	ὁμοιον	33 10
ἐπανάμνησις	21 6	ὁμωνημα	18 1
ἐπεξεργασμένον	16 1	ὀνοματοποιία	17 17
ἐπεισόδιον	15 1	ὄρος	32 15, 35 13, 36 8, 18
ἐπενθύμημα	50 7	ὀριστικός	43 5
ἐπιδήγησις	13 19		
ἐπιείκεια	20 1		

<i>παθητικός</i>	7 10, 26 18, 28 8, 40 15, 44 11, 46 9, 48 2	<i>πρόθεσις</i>	26 24, 30 sq., 49 11
<i>πάθος</i>	1 sq., 6 2, 18 18, 19 12, 25 31, 26 2, 28 5, 30 18, 40 sq., 44 sq.	<i>προοίμιον</i>	1 sqq., 22 2, 23 16, 25 30, 31 7, 40 5, 48 9, 49 1
<i>παράδειγμα</i>	19 17, 28 2, 29 sq.	<i>πρόρρησις</i>	11 16
<i>παράδιήγησις</i>	13 4	<i>προσηγεια</i>	20 1
<i>παράφθεσις</i>	33 5	<i>προσοχή</i>	3 4, 4 1
<i>παράλειψις</i>	16 8, 21 8	<i>σαφήνεια</i>	14 11, 16 sqq., 20 12
<i>παρεπόμενον</i>	33 13	<i>σημείον</i>	28 sq.
<i>παρέκβασις</i>	14 2	<i>στάσις</i>	42 16
<i>παρίσωσις</i>	50 8	<i>στοχαστικός</i>	43 4, 23
<i>περίοδος</i>	17 16, 48 14, 49 7	<i>σύνθεσις</i>	17 15, 47 16
<i>περιοχή</i>	33 9	<i>συντομία</i>	14 sqq., 16 12, 20 4
<i>περίστασις</i>	11 12, 12 4	<i>συνωνυμία</i>	15 5
<i>περίφρασις</i>	15 13	<i>συνώνυμος</i>	15 7
<i>πιθανόν</i>	28 16	<i>συστοιχία</i>	33 7
<i>πιθανότης</i>	14 11, 18 sq., 20 9	<i>σχελιασμός</i>	5 16, 47 11, 48 23
<i>πίστις</i>	1 4, 11 8, 13 3, 14 1, 23 7, 24 1, 27 sqq., 42 11, 47 2, 48 13	<i>σχήματα</i> (cf. <i>singula</i>)	44 7, 48 22, 50 4
<i>πολιτικός</i>	1 1, 5 18, 12 2, 49 1, 50 1	<i>ταυτολογία</i>	15 2
<i>πραγματικός</i>	22 4, 44 11	<i>τεκμήριον</i>	28 sq.
<i>πρακτικός</i>	40 16	<i>τέχνη</i>	7 sq., 16 13
<i>προβολή</i>	21 17	<i>τόπος</i>	13 12, 16 16, 32 sqq., 43 14
<i>προδιήγησις</i>	13 18	<i>ὑπέρβατον</i>	17 16
<i>προέκθεσις</i>	3 7	<i>ὑπόθεσις</i>	9 sq., 11 17, 13 2, 14 9, 25 20, 42 16, 48 1
		<i>φράσις</i>	19 16, 46 5, 48 8

INDEX RERUM

Alexander Numenius; aetas LXIX sq.	Ciceronis cum Neocle consensus
Aristotelem secutus LXII 2	XLVI sqq., LXVIII 1, LXXI 2
fragmenta XII, XX, XXXIV sqq., XLIII, XLVIII, L sqq., LVII sqq., LX sqq., LXV sqq., LXX	Commentarii in Hermog. de Inv. (W VII 697—860) XI sq., XIV sqq. (W VI 507—543) XI sq., XVI sqq.
<i>ἀναδιπλωσις</i> LI	cod. Par. Gr. 2922 XI 8, XV 1
Anaximenis praecepta apud posterior- res rhetores reperta XLVI; XLIX; XLIV, LXXI 1	cod. Vat. 105 XI 1, XVI 1, XVII 2, XVIII 1
Ancylas XXIX	Cornificii cum Neocle consensus XLVI sqq.
Aphthonii Interpretes veteriores VII sqq.	L. Annaei Cornuti fr. rhetorica XXVIII
Apollodororum fragmenta XII, XXXIX, XL 1, 2, XLIII, LXIV 1, 1, 7, 25, 40	Cornutus, rhetor; aetas XVII sq., XXX fragmenta XXIX sq.
Apsines XXVI sqq.	Artis, cuius Epitomen edimus, auctor XXX sqq.
<i>ἀσαφείας</i> praecepta LIII sqq.	Demosthenis Schol. ad or. 54 § 1 XIV 3
<i>ἀσύνδετον</i> LII	<i>διηγήσεως ἀρεταί</i> VI sqq., XX, XXII sqq., XLVI sqq.
Basilicus XXVII, XXIX	

<i>διηγήσεως</i> definitiones	XV, XXI, XLIV sq.	Nicolaus, Progymnasmatum auctor	XIX sqq., XXV
<i>διηγήσεως</i> <i>ἔργου</i> definitio	XLV	Quintilianii cum Neocle consensus	XLVI sqq., LXV, LXX 3, LXXI 3
differentia proemii et epilogi	XVIII sq. XXXVI, XLI sq.	<i>παράδειγμα</i>	XIV, LX, LXII
Doxopater; Homiliarum in Aphthonium	VII sqq.	<i>παράλειψις</i>	LII sq.
ep. II	VII sqq.	<i>ἐκ παραλλήλου</i>	L
Commentarius in Hermog. de Inv.	XI, XV 1	<i>περίοδου</i> definitiones	XXVII, XXVIII 3, XXX, LXVII
elocutionis praecepta	XIII, XV, XX, XXXIV sqq., LXVI sqq.	<i>περιστατικά προοίμια</i>	XL
<i>ἐνθύμημα</i>	XII, LX sq.	<i>πιθανότητος</i> praecepta	LV sqq.
<i>ἐπενθύμημα</i>	XIV, LXI sq.	Planudae commentarius in Hermog. de Inv.	XI 2
<i>ἐπιλόγου</i> definitiones	XIX, LXIII	<i>πολιτικὸς λόγος</i>	XXXVII, LXX 2
<i>ἐπιλόγου</i> <i>ἔργου</i> definitio	LXIV	<i>προκατάληψις</i>	XLIV
<i>ἐπιμονή</i>	L	Prolegomena in Hermog. de Stat. (W VII 1—34)	V sq.
<i>ἐπιχείρημα</i>	V 3, XIV, XVII, LXI sq.	de Inv. (W VII 52—54)	XI sqq.
etymologia nominis <i>προοίμιου</i>	XIII, XVI sq., XXXVIII	(W VII 55—74)	XI, XVII 1
Euagoras	XXIX	<i>προοίμιου</i> definitiones	XIII, XXXIX
Geometra	VIII, XXI sqq., XLIX sqq.	<i>προοίμιου</i> <i>ἔργου</i> definitio	XL
Georgius Diaereta	XI 1	<i>προοίμιου</i> <i>τάξις</i>	XII, XVI, XLIII, LXIII
Georgius Gemistus Pletho	XXIV sq. LXI	Rufus	XXV
<i>γνώμη</i>	LXI	Sopater, Hermogenis scholiasta	XVIII 4
Harpocratio; aetas	XXV, XXIX sq., LXVIII sq.	status legales	XXXI sq.
fragmenta	XII 2, XIV, XXXIV sqq., XLVIII, LX sq., LXIX	statuum ordo	XXIX
<i>κόμματος</i> definitiones	XXVII, XXVIII 3	<i>συλλογισμὸς</i>	LXI
<i>κώλου</i> definitiones	XXVII, XXVIII 3, XXX, LXVII	<i>συντομίας</i> praecepta	XLIX sqq.
Lachares	XXVII sqq.	Syrrianus, Hermogenis scholiasta	XVIII i
Lollianus	XXVII, XXIX	Theo; aetas	XLIX 1
Longinus	XXVI	eodem atque Neocles auctore usus	XLIX
Marcellianus, Hermogenis scholiasta	XVIII sq.	expilatus ab Aphthonii Interpretibus	IX
<i>μεταξυλογία</i>	LV	expilatus a Geometra	XXII sq.
Metrophanes	XXIX	Theonis Scholiasta	VI sq., X
Minuciaus	XIX, XXIX	Theodoreorum doctrinae vestigia	9, 16, 21, 22
Neocles; aetas	LXX sq.	<i>τόποι</i> ab Alexandro enumerati	LXII
Stoicos secutus	LXVIII 1	<i>τροπικά</i>	LI
fragmenta	XII, XX, XXXIX, XLIII sq. XLVII sqq., LVII sqq., LX sqq.	Zeno Citiensis	LXVIII 1
	LXIV, LXVI, LXXI	Zeno rhetor	XXIX

INDEX LOCORUM

Alexander de fig. Sp III 27 17	LXVII 1	W V 139 15	6
Anaximenes Sp I 220 28	LXIX 1	397 16	2
Apsines Sp I 368 14, 369 21	37	VI 511 6, 8, 22, 512 3	XVI 1
Aquila Rom. (Rhet. Lat. ed.		VII 17 5	38
Halm 36 14)	15	22 5, 7, 11	V 4
Aristides Art. rhet. Sp II 504 19	34	26 21	V 6
Cicero de Inv. I § 42	34	26 23, 24, 27, 27 2, 3, 6, 8, 9, 12	VI 1
Dionysius Hal. de Lys. p. 490 18 ¹	31	27 1, 17	VI
Martianus Capella (Rhet. Lat.		52 ²⁰ = 702 5 = VI 519 21	XIII 4
ed. Halm 482 27)	15	53 1, 2	XIII 3
Theo Prog. Sp II 83 20	14	54 3	XIV 1
83 22	IX	68 6	40
Trypho de trop. Sp III 199 22	19	110 28	33
W II 171 18	2	701 13	34
230 7, 8	XLIX	762 9 sq.	XII 1 cf. LXV 2
230 20, 231 7	XXIV	762 10	LXII 2
232 9	LI	891 1, 2, 6, 931 4, 9, 18	XXVIII 3
233 16	LII	930 1, 6, 8	XXVII 1
IV 298 28, 29, 843 27	XXIX 1	1024 6, 8, 10	33
422 30	LXIII	VIII 9 24, 25	39
423 5, 426 18	XIX 1		

¹ Dionysii l. tractato pro adiectivo ἀπροομιταστος adverbium ἀπροομιάστως legendum est, quod omnes codd. exhibent cf. *Denys d'Hal. Jugement sur Lysias — par Desrousseaux et Egger* Par. 1890.

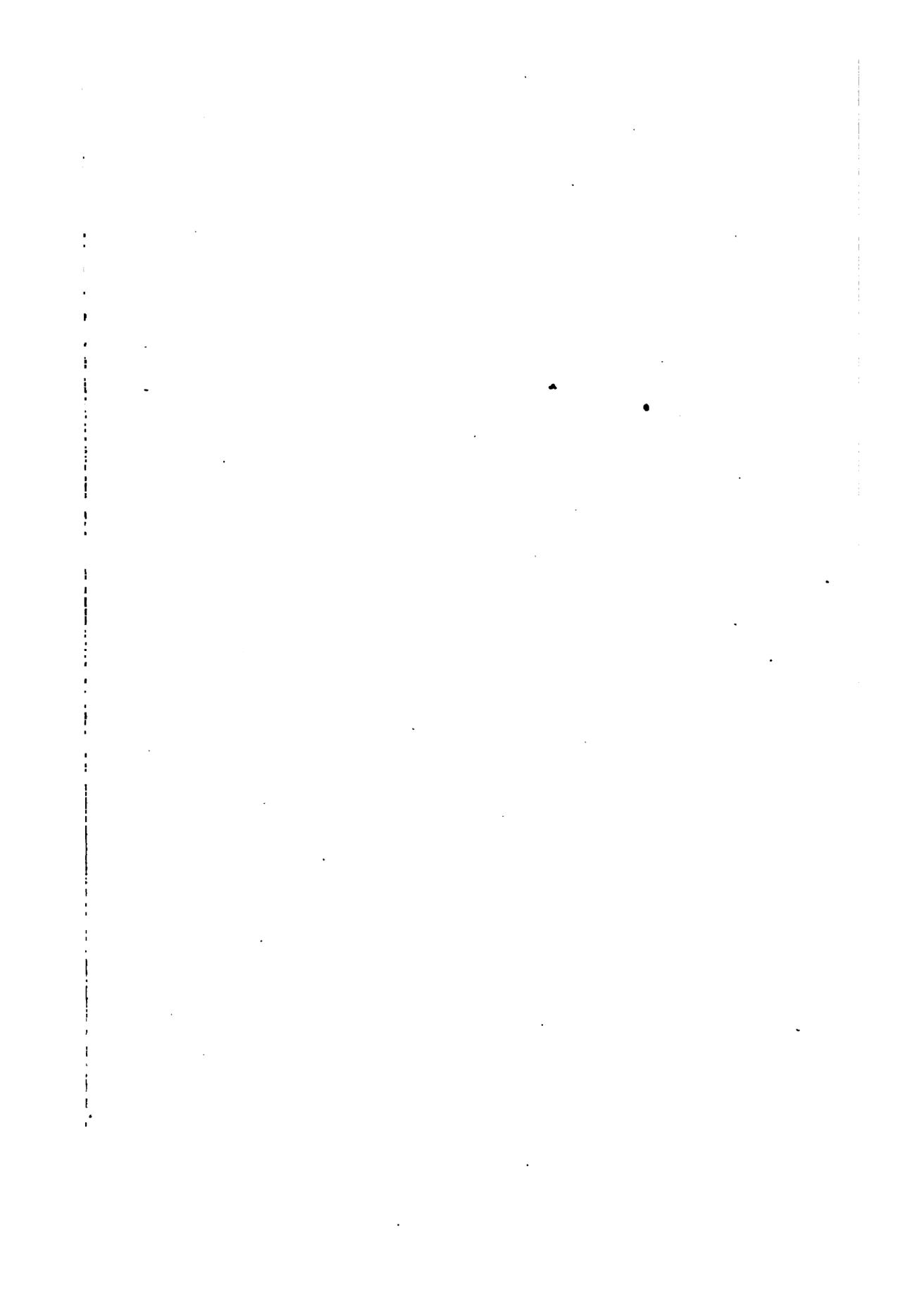
CORRIGENDA

- P. VI l. 9: W VI 27 1] lege W VII 27 1
 p. 12 in adparatu crit. l. 5: 17 εἰσι P em Seg] lege 16 etc.
 p. 18 in commentario l. 2: §§ 89—104] lege §§ 89—103
 p. 30 l. 28: § 156 AR HS W V 399 2—4] lege W V 396 2—4.

Berolini, typis W. Pormetteri.

Verlag der Weidmannschen Buchhandlung in Berlin.

Philologische
U n t e r s u c h u n g e n .

Herausgegeben

von

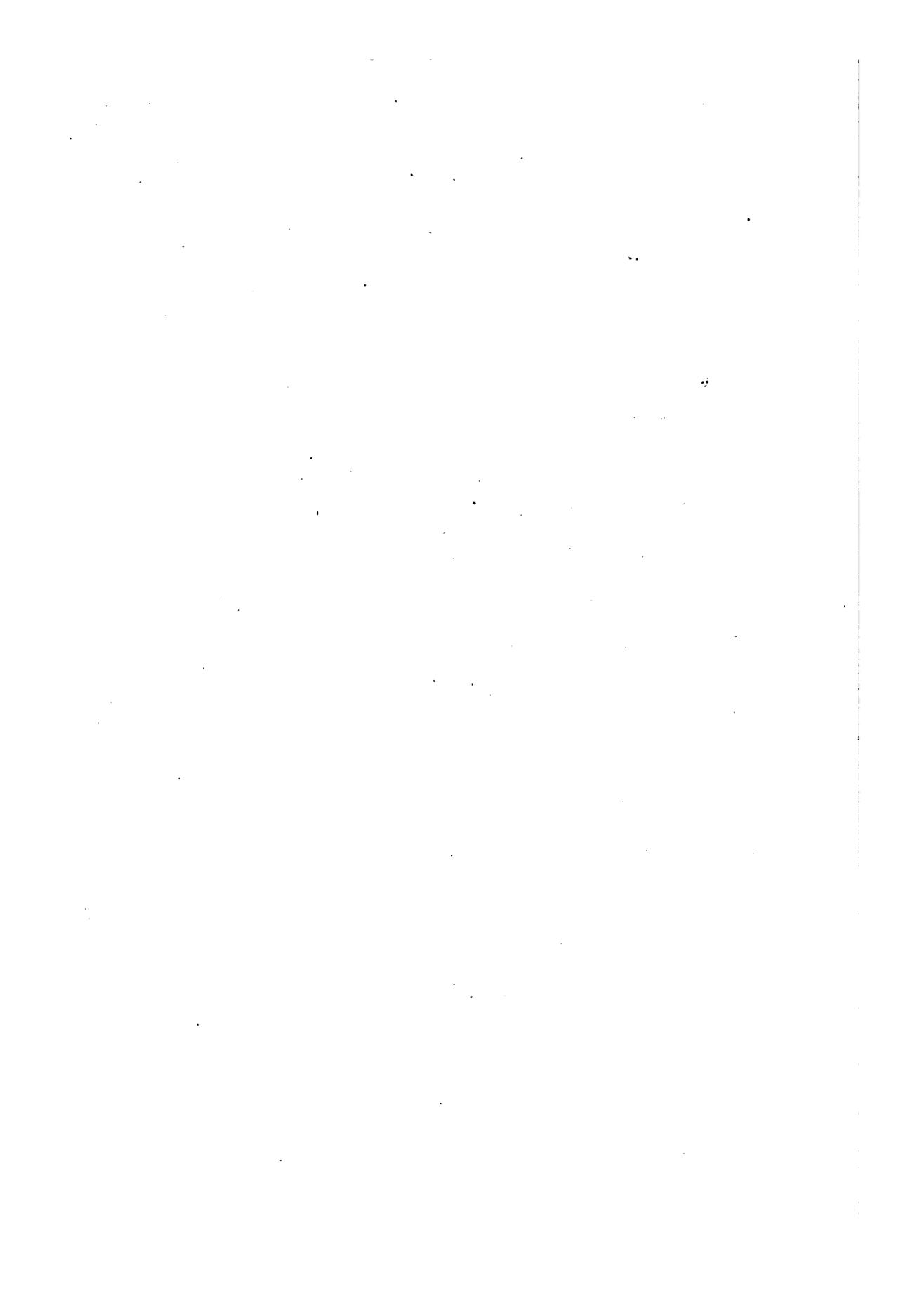
A. Kiessling und U. von Wilamowitz-Moellendorff.

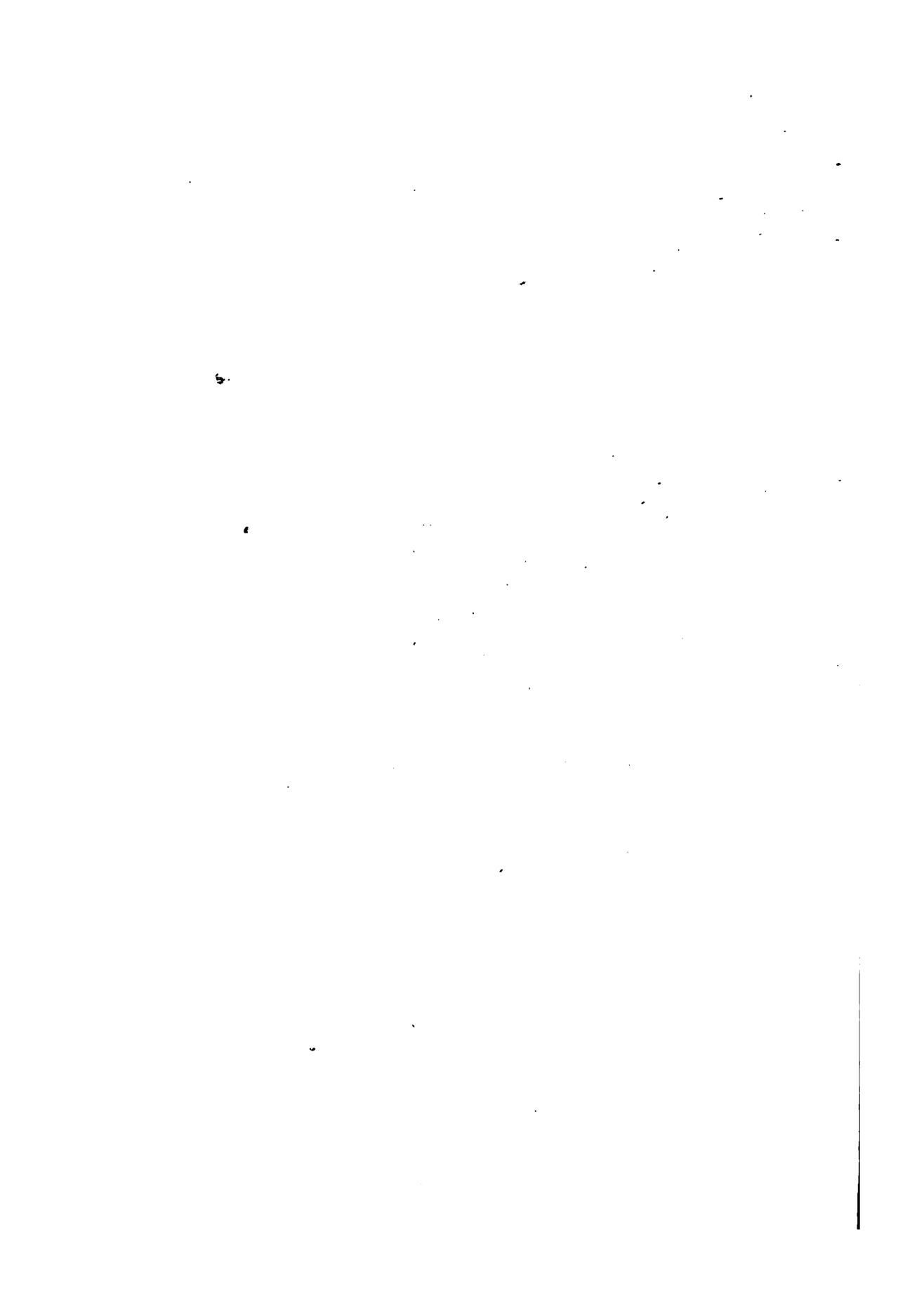

- Erstes Heft: **Aus Kydathen.** Mit einer Tafel. (VIII u. 236 S.)
gr. 8. geh. . . . . 4 Mark.
- Zweites Heft: **Zu Augusteischen Dichtern.** (VI u. 122 S.)
gr. 8. geh. . . . . 2 Mark 40 Pf.
- Drittes Heft: **De biographis Graecis quaestiones selectae.**
(169 S.) gr. 8. geh. . . . . 3 Mark.
- Viertes Heft: **Antigonos von Karystos.** (VIII u. 356 S.)
gr. 8. geh. . . . . 6 Mark.
- Fünftes Heft: **Bild und Lied.** Archaeologische Beiträge zur
Geschichte der griechischen Heldensage von Carl Robert.
(258 S.) gr. 8. geh. . . . . 5 Mark.
- Sechstes Heft: **Analecta Eratosthenica** scripsit Ernestus
Maass. (153 S.) gr. 8. geh. . . . . 3 Mark.
- Siebentes Heft: **Homerische Untersuchungen.** (426 S.) gr. 8.
geh. . . . . 7 Mark.
- Achtes Heft: **Quaestiones Phaethontaeae** scripsit Georgius
Knaack. (VII u. 81 S.) gr. 8. geh. . . . 2 Mark.
- Neuntes Heft: **Isyllos von Epidauros.** (VII u. 201 S.) gr. 8.
geh. . . . . 4 Mark.
- Zehntes Heft: **Archaeologische Maerchen aus alter und neuer
Zeit** von Carl Robert. Mit 5 Tafeln und 7 in den Text
gedruckten Abbildungen. (205 S.) gr. 8. geh. . 6 Mark.
- Elftes Heft: **Quellenstudien zu Philo von Alexandria** von
Hans von Arnim. (VII u. 142 S.) gr. 8 . . 4 Mark.

Druck von W. Formetter in Berlin.

THE BORROWER WILL BE CHARGED AN OVERDUE FEE IF THIS BOOK IS NOT RETURNED TO THE LIBRARY ON OR BEFORE THE LAST DATE STAMPED BELOW. NON-RECEIPT OF OVERDUE NOTICES DOES NOT EXEMPT THE BORROWER FROM OVERDUE FEES.

WIDENE
BOOK DUE
JUN 22 1997
~~CANCELLED~~
JUN 1 0 1997

Gp 73.21

Artis rhetoricae epitome,

Widener Library

004473955

3 2044 085 146 769

